C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Navstivte_planetu_Zemi.PDB

PDB Name: Navstivte planetu Zemi
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 25.5.2006
Modification Date: 25.5.2006
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Navstivte planetu Zemi

výběr ze sci-fi povídek světových autorů
Mladá Fronta, Praha 1987

henry kuttner // trable s elektrárnou
Philippe Curval // Ani propisku ani bonbón
ian stewart // mikrobotika
börje crona // první transplantace lidského mozku na světě
H. B. Fyfe // JINÁ DOBA, JINÉ MRAVY
gérard klein // planeta sedmi masek
John Wyndham // Luční kvítí
juliette raabeová // opačným směrem
cynthia morganová // trhák
Jacques Goimard // Návrat z nenávratna
Robert Silverberg // Absolutně neochvějný
Sten Svensson // BLUDNÝ DUCH
Jean-Pierre Andrevon // MECHANIKA
J. G. Ballard // Ztracený Leonardo
Patricia highsmithová // NESTŘÍLEJTE, PROSÍM, NA STROMY

henry kuttner // trable s elektrárnou

Lemuelovi jsme říkali chromajzl, poněvadž měl tři nohy. Von když vyrost - tak asi vokolo válký Severu proti Jihu - zastrkával si vobyčejně tu extranohu do kalhot, aby na ni nebylo vidět a aby lidi nekecali. Vypadal pak samozřejmě jako nějakej velbloud, jenže na parádu si Lemuel nikdá nepotrpěl. Eště štěstí, že na tý noze měl dvojitej kloub, protože jináč by ho do ní určitě chytala křeč.
Lemuela jsme neviděli takovejch padesát let. Žil si někde v jižních kopcích, zatímco my vostatní v severním Kentucky. Tak mě napadá, že jsme se stejně nemuseli dostat do takový bryndy, kdyby Lemuel nebyl tak zatracenej budižkničemu. A tenkrát to tedy vopravdu vypadalo na pořádnou bryndu. My Hogbeni jsme si jich už něco užili, ještě než jsme se přestěhovali do Piperville, protože lidi na nás všude jen zahlíželi a šli po nás a pořád koumali, proč psi v celým širokým vokolí tolika štěkaj. Došlo to tak daleko, že jsme si pomalu ani nesměli zalítat. Nakonec děda řek, že bude líp, když zvednem kotvy a pohnem se dál k jihu, tam kde bydlel Lemuel.
Nesnáším stěhování. A z tý cesty do Plymouth Rocku se mi udělalo dočista nanic. Radši bych bejval letěl. Ale co holt děda řek, to platilo.
Poručil, abysme najali naklaďák a všecko na něj naložili. Pořádně nám dal zabrat Malej; von sic nemá víc než takovejch sto padesát kilo, ale ten tank, ve kterým ho chováme, je pěkně vobjemnej. To zasejc s dědou to bylo prostý - jednoduše jsme ho strčili do pytle a šoupli ho pod sedadlo. Všecko jsem musel vodřít sám. Fotr se dostal k žitný a byl načisto vyřízenej. Pořád jenom skákal vokolo po hlavě a zpíval si přitom vo „Světě vzhůru nohama“.
Strejda nechtěl jít. Zahrabal se pod špejchar a že prej si dá na takovejch deset roků šlofíka. Tak jsme ho tam nechali.
„To je pořád nějakýho cestování,“ nadával. „Jako kdybyste nemohli zůstat na jednom fleku. Každejch pět set let tradá - a jede' se! Furt samý trampování. Tak si teda mažte.“
A my mazali.
Lemuel - ten, co jsme mu říkali Chromajzl - patřil taky do rodiny. Musela to bejt řádná fuška, když jsme prvně přišli do Kentucky - vím to z doslechu. Každej musel zabrat a pomáhat stavět, ale Lemuel ne - kdepak - hotovej budižkničemu. Klidně si vodlítl k jihu. Každejch pár let se kapánek probral a to jsme pak slyšeli, jak mu to myslí, ale jináč furt jen chrápal. Tak jsme si řekli, že bysme se za ním mohli na časek kouknout.
A taky jsme to udělali.
Lemuel se usadil ve starým vodním mlejně v horách za městem, kterýmu se říkalo Piperville. Ten mlejn byla taková stará

barabizna. Lemuela jsme našli u vchodu. Seděl v křesle, který se už dávno rozpadlo - a von se ani nevobtěžoval probudit, aby si ho spravil. Tak tam seděl celej zarostlej a sotva dejchal. Asi se mu něco moc pěknýho zdálo. Nebudili jsme ho. Malýho jsme odnesli do domu a děda s fotrem začali nosit dovnitř láhve žitný.
A tak jsme se usadili. Zpočátku to za moc nestálo. Lemuel byl moc pohodlnej, než aby měl doma nějakou baštu. To se jen dycky drobátko probral, aby moh zhypnotizovat nějakýho mývala v lese, a ten si to pak hezky zčerstva šinul k mlejnu, celej zvrtačenej, jen s ním na pekáč! Von Lemuel byl hlavně na mývaly, protože maj takový šikovný pracky - skoro jako ručičky. Ať se na místě propadnu, jestli to nemehlo Lemuel nehypnotizoval mývaly tak, že sami rozdělali oheň a sami se na něm taky upekli! Nikdá se mi nepovedlo vykoumat, jak von vlastně ty mrchy stahoval. Možná že vyplivoval chlupy. Některý lidi jsou holt na krok líný.
Když dostal žízeň, tak si udělal zrovna nad hlavou malej deštíček a akorát votevřel hubu. Byla to vostuda.
Jenže Lemuela si nikdo nevšímal. Máma nevěděla, kam dřív skočit. Fotr se samozřejmě zdejchnul se džbánkem žitný, a tak jsem všecko musel vodřít sám. No, tak moc toho zas nebylo. Největší trable jsme měli s elektrikou. Aby nám Malej v tom svým tanku nezhebnul, to chtělo spoustu proudu, a děda, ten nasával elektriku jako prase pomeje. Kdyby měl Lemuel v tom svým náhonu vodu, bylo by po vtákách, jenže to zas neznáte Lemuela. Nechal ji vyschnout. Zbejvala tam sotva malá loužička. Ani kapka víc!
Máma mi ale pomohla s tou mašinou v kurníku a pak jsme měli elektriky habaděj.
Smůla začala, když se jednoho dne na cestě vokázal takovej malej pořížek a koukal, celej vyjevenej, jak máma na dvoře pere. Nachomejt jsem se k tomu, protože mě to zajímalo.
„Vopravdu krásnej den," řekla máma. „Napijete se, cizinče?"
Řek, že nic proti tomu nemá, a tak jsem mu nalil plnou naběračku. No a von, sotvaže si zavdal, se několikrát řádně nadech a povídá - děkuju pěkně,. ne, už si nevemu, ani teď ani potom! Říkal, to že by se moh rovnou podřezat a měl by to za stejný prachy.
„To jste se sem právě nastěhovali?" zeptal se.
Máma řekla jo, nastěhovali a Lemuel, že je jako náš příbuznej. Chlápek se kouk na Lemuela, kterej seděl u vchodu se zavřenejma vočima, a povídá: „To jako chcete říct, že je živej?"
„Samozřejmě," řekla máma. „Jako rybička, aby se tak řeklo."
„Mysleli jsme si, že je už léta mrtvej," povídá chlap. „Proto jsme se ani nevobtěžovali vybírat vod něho volební daň. Možná že bude líp, když zaplatíte taky za sebe, když jste se sem nastěhovali. Kolik vás tu je?"
„Asi tak šest," řekla máma.
„Samý dospělý?"
„To máme fotra, Saunka a Malýho..."
„Jak je starej ?"
„Malej má ted' takovejch čtyři sta let, že jo, mámo?" zeptal jsem se, ale vona mi jednu vrazila a řekla, abych kušoval. Ten mužskej na mně vokázal a řek, že by rád věděl, kolik je mně. Hernajz, a já mu to nemoh říct! Přestal jsem počítat roky už někdy za Cromwella. Nakonec řek, že musíme všichni kromě Malýho tu volební daň zaplatit.
„Ne, že by na tom záleželo," řek a psal si do takový knížečky. „Budete volit zrovna tady v městě. A jestli náhodou nevíte, koho, tak si pamatujtě, že v Piperville je jeden pán a ten se jmenuje Ell Gandy. Tak to máme dvacet dolarů."
Máma mi řekla, abych sehnal nějaký prachy, a tak jsem je šel shánět. Děda žádný neměl, leda nějakej denárius, jak tomu říkal, a ten měl stejně jen pro štěstí, protože prej ho šlohnul ještě v Galii nějakýmu chlápkovi jménem Julius. Fotr byl dočista dutej. Malej měl tři dolary. Šel jsem se kouknout Lemuelovi do kapes, ale kromě starýho žluvího hnízda se dvěma vejcema jsem v nich nenašel nic.
Když jsem to řek mámě, podrbala se na hlavě, a tak jsem řek:
„Dyk si do zejtřka můžem nějaký prachy nadělat, mámo. Zlato přeci berete, že jo, pane?"
Máma mi jednu vrazila. Mužskej dostal najednou takovej divnej kukuč a povídá, no jasně, že bere zlato. Potom, když vodcházel lesem, minul mývala, kterej si zrovna nes votejpku dříví na podpal, a tak mi napadlo, že Lemuel asi dostal hlad. A tu ten chlap přidal do kroku.
Začal jsem hledat nějaký starý železo, který bych moh proměnit ve zlato.
Druhej den nás vodvezli do lapáku.
Věděli jsme vo tom samozřejmě předem, ale nic nám to nebylo platný. Vždycky jsme drželi hlavy dole a koukali, aby na nás nebylo vidět. A děda nám řek, že právě tohle musíme udělat i teď. Všichni jsme se sešli na půdě - všichni kromě Malýho a Lemuela, kterej se ani nehnul - a já jen pořád vejral na pavučinu v jednom rohu, abych se nemusel dívat na dědu. Bolej mě z něho voči.
„Sper ďas ty stupky potvorné," řek děda. „Nejlíp, když v jich temnici pobudem: však tě dnové inkvizice minuli úhony tudíž nedojdem."
„Neměli bysme schovat tu mašinu, co jsme udělali?" zeptal jsem se.
Máma mi jednu vrazila za to, že mluvím dřív než starší. „To by bylo houby platný," řekla. „Ten špicl z Pipervillu, co tu dneska ráno byl, si ji vokouk."
Děda řek: „Vykutali jste pod domem jeskyň? Dobrá. Do tý skrejše ukrejte mě a Malýho. Co se vostatních dotejčí," a sklouz zase do tý starodávný hatmatilky. „Achich a ouvé, běda nám, kteříž jsouce tak dlouhým žitím 'obdařeni, měli bychom upadnouti v moc oněch krvavníků. Nejlíp by bylo podříznout jim chřtány - než nikoli, Saunku, já. žertem hovořil! Však tě už cestu najdeme."
A tak to holt dopadlo. Vodvezli nás všechny; až na dědu a Malýho, který byli tou dobou v jeskyni. Dovezli nás do Pipervillu a zavřeli do šatlavy. Lemuel se ani neprobral. Vodtáhli ho za nohy.
Co se fotra tejče, zůstal vožralej. Von zná jeden dobrej trik. To von si lokne režný a potom - jestli tomu dobře rozumím -

u alkohol přijde do krve a promění se tam v cukr nebo v něco podobnýho. Asi nějaký čárymáry. Zkoušel mi to vysvětlit, jenže mi z toho šla hlava kolem. Kořalka jde přeci do žaludku - jakpak by se mohla vocitnout v mozku a proměnit se tam v cukr? To je přeci blbost! Nebo čáry. Ale co jsem to chtěl říct - jo, táta si vytrénoval nějaký svý kámoše von jim říká Enzýmy a podle jména to budou nějaký zatracený cizinci - a ty mu zas proměňujou cukr zpátky rovnou na alkohol, a tak může zůstat vožralej tak dlouho, jak se mu zamane. Já takový kouzelnický triky nesnáším - je mi z nich nanic.
Vodvedli mě do místnosti, kde bylo moc lidu, a řekli mi, abych se posadil. Potom se mě vyptávali. Dělal jsem hloupýho. Řek jsem, že nic nevím.
„To není možné," řek někdo. „Sami by to přece nedokázali postavit. Jsou to nevzdělaní křupani. Jenže ta věc v jejich kurníku - to je beze vší pochyby atomová elektrárna."
Taková blbost!
Dělal jsem hloupýho dál. Za chvíli mě odvedli zpátky do cely. Byly tam štěnice. Pustil jsem na ně z vočí takovej paprsek a všecky jsem je vyhubil, k velkýmu překvapení vošuntělýho chlápka s růžovejma vousama, kterej seděl na horní palandě a byl vzhůru - všim jsem si ho, až už bylo pozdě.
„Teda, byl jsem v životě ve všelijakejch lapákách," řek ten vošumělej chlápek a rychle zamrkal, „a měl jsem hodně divný spoluvězně, ale ještě nikdá jsem nepotkal žádnýho, vo kterým by se dalo říct, že je sám ďábel. Mý jméno je Armbruster, Smradlavej Armbruster, a jsem tu pro potulku. A co dávaj za vinu tobě, kamaráde? Kupuješ dušičky za předražený ceny?" Rek jsem, že mě těší, že ho, poznávám. Musel jsem vobdivovat, jak mu to hezky mluví. Užasně vzdělanej člověk.
„Pane Armbruster," řek jsem. „Nemám ani páru, proč tu jsem. Vodvezli nás sem zkrátka a dobře - fotra, mámu i Lemuela. Lemuel ale chrní a fotr je nadranej."
„Taky bych se rád nadral," řek mi pan Armbruster. „To by mi pak nepřipadalo divný, že se houpáš půl metru nad zemí!" Což mě krapet votrávilo. Nikdo nemá rád, když ho překvapěj při podobnejch věcech. Holt jsem si nedával pozor, ale měl jsem pocit, že ze sebe dělám blázna. Řek jsem, že je mi líto.
„To nic," řek pan Armbruster, převalil se a podrbal se ve vousech. „Na tohle jsem čekal celý léta. Celkem vzato jsem měl příjemnej život. A takhle se zbláznit je docela milý. Rekli ti, proč vás lízli?"
„Říkali, že prej máme atomovou pec," řek jsem mu. „Dám ale krk za to, že to nejni pravda. Máme pec na dříví, to vím, protože jsem to dříví štípal. Ale určitě vím, že jsem neštípal žádnej atom."
„No kdyby jo, tak by sis to pamatoval," řek. „V tom bude asi nějakej politickej trik. Za tejden jsou volby. Roste tu vopozice a starej Gandy ji chce rozbít, než si vůbec něco začnou."
„Nejradši bych byl doma," řek jsem.
„Kde bydlíš?"
Pověděl jsem mu to a von chviličku přemejšlel. „To jsem blázen. To jste u řeky, že jo - u potoka? Velkýho medvědího?"
„Ani potok to nejni" řek jsem.
Pan Armbruster sě zasmál.
„Gandy tomu říkal Velká medvědí řeka. To ještě předtíni, než tam dal postavit Gandyho přehradu - trochu dolejc vod místa, kde bydlíte. V tom potoce nejni voda dobrejch padesát let, ale starej Gandy prosadil, že mu na přehradu před deseti lety vodhlasovali hezký prachy. Dokázal zkrátka postavit přehradu jen proto, že říkal potoku řeka."
„Proč by to dělal?"
„Dovedeš si představit, jaký prachy se daj na takový stavbě trhnout?" zeptal se mě pan Armbruster. „Jenže si myslím, že asi Gandy stejně vyhraje. Když má jeden noviny, může si dovolit všecko. Hele, někdo sem jde."
Přišel nějakej mužskej s klíčema a vodved pana Armbrustera. Za chvíli přišel jinej a vodved mě. Vzali mě do místnosti, kde byla spousta světel. Byl tam pan Armbruster a máma a fotr a Lemuel a nějaký vazouni s revolverama. Byl tam taky takovej vrásčitej chlápek s pleší a s vočima jako had a co ten poručil, to všicky dělali. Říkali mu „pane Gandy"!
„Ten mládenec je vobyčejnej křupan," řek pan Armbruster, když jsem vešel. „Jestli je v nějaký kaši, tak v tom lítá jistě nevinně."
Řekli mu, aby držel zobák, a jednu mu vrazili. Tak teda držel zobák. Ten pan Gandy se posadil do rohu, maloučko kejval hlavou a kukuč měl jako ďas.
„Poslouchej, chlapče," řek mi. „Koho to kryješ? Kdo postavil ve vašem kurníku tu atomovou elektrárnu? Raději abys pověděl pravdu, nebo tě to bude mrzet."
Jen jsem po něm loup vočima a hned mě někdo vzal přes hlavu. Taková blbost! Nikdo přeci neublíží Hogbenovi, když ho veme přes hlavu. Vzpomínám si, jak mě chytli Adamsové na válečný stezce. Mlátili mě tehdá do hlavy, až se docela vyřídili, a když jsem je pak házel do studny, neřekli ani popel. Pan Armbruster se vozval.
„Poslyšte, pane Gandy," řek. „Já vím, že když zjistíte, kdo postavil tu atomovou elektrárnu, bude z toho hroznej binec. Ale vždyť vás zvolej i bez toho. A co když to ani atomová elektrárna nejni?"
„Vím, kdo ji postavil," řek pan Gandy. „Renegáti, kteří si říkají vědci. Nebo uprchlí váleční zločinci - náckové! A já je vypátrám."
„Aha," řek pan Armbruster. „Už je mi to jasný. Taková historka se rozlítne po celým státě, že jo? To byste moh kandidovat rovnou na guvernéra nebo do senátu, nebo - nebo si mazat svůj vlastní chlebíček."
„Co vám ten chlapec pověděl?" zeptal se pan Gandy. Ale pan Armbruster řekl, že jsem mu neřek nic.
Potom začali mlátit Lemuela.
Bylo to únavný. Nikdo nedokáže probudit Lemuela, když je. dočista tvrdej a chrní, a nikdy jsem neviděl nikoho takhle ztvrdnout. Za chvíli toho nechali, protože si mysleli, že je mrtvej. A taky to tak vypadalo. Von je Lemuel tak zatraceně línej, že když tvrdě spí, nevobtěžuje se ani dejchat.
Fotr zas čaroval s těma svejma kámošema Enzýmama a byl pořádně udělanej. Jen ho to lechtalo, když ho mlátili.

Pokaždý, když ho přetáhli kusem hadice, se jen tak pitomě culil. Styděl jsem se za něho.
Nikdo se ale nepokusil praštit mámu. Kdo se k ní dostal, že by ji moh praštit, zbělel jako kus plátna a celej se začal potit a klepat. Znali jsme kdysi nějakýho profesora, kterej říkal, že prej máma umí vysílat podzvukovej paprsek To byl teda vedle. Vona jen vysílala zvuky, který nikdo nemoh slyšet, a nařídila si je, kam chtěla. Takový učený hlouposti. To přeci dokážu taky.
Pan Gandy řek, aby nás zasejc vodvedli, vodkud nás vytáhli, a že prej se na nás ještě podívá. Tak teda vodtáhli Lemuela a my všichni jsme šli zpátky do svejch cel. Pan Armbruster měl na hlavě bouli jako kachní vejce. Položil se na palandu a brečel, a tak jsem si sed do rohu a koukal mu na hlavu. Trošku jsem na něj vystřelil z vočí to světlo, jenomže neviditelný. Nevím ani, vo co šlo - k čertu, nemám přeci žádný vzdělání. Bylo to na každej pád jako vobkladek Za chvilku se panu Armbrusterovi boule na hlavě ztratila a von přestal brečet.
„Seš v tom po uši, Saunku," řek - to jsem mu tehdá už řek svý jméno. „Gandy má teď velký plány. A všecky lidi z Pipervillu má pod palcem. Von by rád, aby z něho byl národní hrdina. A pořádnej článek v novinách by mu píchnul. Krom toho by mu to zajistilo, že bude příští tejden zvolenej - ne že by to zvlášť potřeboval. Má celý město v kapse. Byla to vopravdu atomová elektrárna?"
Jen jsem po něm kouk.
„Gandy si tím je zřejmě jistej," pokračoval. „Poslal tam nějaký fyziky a ti řekli, že je to jasně dvěstěpětatřicítka s grafitovejma tyčema. Slyšel jsem to na vlastní uši, Saunku. Pro tvý vlastní dobro by bylo lepší, abys je přestal krejt. Voni na tobě zkusej drogu pravdy - skopolamin nebo pentotal."
„Radši byste měl spát," řek jsem mu, protože jsem uvnitř v hlavě slyšel, jak mě volá děda. Zavřel jsem voči a jenom poslouchal. Nebylo to jednoduchý, protože se mi do toho pořád plet fotr. Teda, ten byl udělanej...
„Lízni si," povídá fotr vesele, jenomže ne nahlas; však mi rozumíte!
„Sper tě ďas, hovadlníku nešvarný," do toho děda, vo hodně míň vesele. „Jdižiž do pekel s nešlechetnými myšlínkami. Saunku?"
„Poslouchám, dědo," povídám taky tak tiše.
„Je zapotřebí fortelně o všem přemyšlovati."
Fotr zas do toho: „Lízni si, Saunku."
„Drž hubu, fotr," řek jsem mu. „Měj přeci rešpekt před staršíma, jo? Vostatně, jak si můžu líznout, když jseš v jiný cele?"
„Zařídil jsem si takový potrubíčko," povídá fotr. „Můžu ti dát - jak se to říká - transfuzi. Jo, teleport tomu říkaj. Udělám zkrat mezi svým a tvým voběhem a napumpuju ti do žil svůj alkohol. Hele, asi takhle..."
Vokázal mi to jako na vobrázku, jenže uvnitř mý hlavy. Vypadalo to docela jednoduše. Teda, jednoduše pro Hogbena, myslím.
Dostal jsem vztek. „Fotr," řek jsem. „Nechtěj, aby tě tvůj milující syn rešpektoval míň, než je vobvyklý, ty jezevče starej. Já vím, žes to vyčet z knih. To slovíčko vo třech slabikách si zaseje někomu šloh z hlavy, že jo?"
„Lízni si' řek fotr a potom zaječel. Slyšel jsem, jak se děda uchecht.
„Bituňk loupiti z cizích myšlínek, herež," řek. „Takto i já sobě vésti znám. Vypěstovalť j'sem si v krvi virusa migrény rychlostí přenáramnou a teleportoval ho do tvých myšlínek, ty viselecký břichopase. Mor na holomka! A ty mě, Saunku, dobře poslouchej. Tvůj rodič voškrdný nám pokoj dopřeje."
„Jo, dědo," řek jsem. „Jseš v pořádku?"
„Ano."
„A Malej?"
„Ano. Však tobě jednat přísluší. Tobě tvým oudělem. Jeť potíž - jakpak zve se to? - s uranovou pickou."
„Jo tak to je vono ...," řek jsem.
„Kdož by sobě medle pomyslil, že na to v světě kdožkoli vzpomene? Můj děd mi ten fortel prozradil, v jeho časích jich drahně bývalo. Vpravdě skrzevá věci takové se Hogbenové stali mutanty. Namoutě, hrubě mi bude přemyšlovati, bych sobě jasno učinil. Jsouť mužové v městě, kde se nalézáš, Saunku, kteříž jsou mocni oněch slov, jež potřebuji - než nech ať se podívám..."
Potom se pošťoural v nějakejch mozcích. Pokračoval: „Za časů mého praděda začali lidé atomů štěpiti. Tu pak se medle ukázalo sekundární záření, kteréž se hrubě genů a chromozómů doteklo u jistých mužů a ženštin - bylať to dominantní mutace - v Hogbenově rodě. Tak stali se z nás mutanti."
„Jo tak vo tomhle mluvil Roger Bacon, že jo?" zeptal jsem se.
„Vpravdě tomu tak. Než byl mým přítelem a doved mlčeti. Kdyby tehdáž lid o naší moci povědomí měl, zajisté by nás hranice nebyla minula. Ba ještě v tento čas je nebezpečné larvu odhodit. Nakonec - máš-li pak vědomí, co zamejšlím?"
„Jo, dědo," řek jsem, protože jsem to věděl.
„Tuť právě háček. Zdá se, že lidé opět ty atomy štěpí. A proto seznali, žeť to atomová elektrárna. Tu třeba zničiti - nechcem přec, by po nás lidé jeduplně vejrali. Než elektřiny máme potřebí. Nemnoho, nicméně něco přec. Nejlíp slouží uranová pec, leč užíti jí nyní nemůžem. Saunku, teď chutě do práce, neb elektřiny zapotřebí mám já i maličký."
A řek mi, co mám udělat. Udělal jsem to.
Když se pořádně rozkoukám, vidím moc zajímavý věci. Tak třebas ty mříže na voknech. Zblízka se změněj v docela malounký kousíčky, který vokolo sebe páděj jako bláznivý. To prej jsou ty atomy. Teda ty ale vypadaj legračně - pořád se mezi sebou strkaj, jako kdyby spěchaly na nedělní dostaveníčko. Samozřejmě že je snadný si s nima hrát jako s kostičkama. Musíte se ale dovopravdy dobře kouknout, až vám to vylítne z vočí -. víc takovejch mrňavejch chlapíků. Všecky se pak daj' dohromady a to je hrozně zajímavý. Napoprvý jsem se splet a proměnil ty železný tyče ve zlatý. Počítám, že jsem někde vynechal jeden atom. Ale pak mi to vyšlo správně a proměnil jsem ty tyče v nic. Vylez jsem ven a znovu jsem je proměnil v železo. Nejdřív jsem se musel přesvědčit, že pan Armbruster spí. Bylo to jednoduchý, Byli

jsme v sedmým poschodí nad ulicí ve velikánský budově, která sloužila částečně jako lapák a částečně jako radnice. Byla noc a tak si mě nikdo nevšim. Letěl jsem pryč. Jednou kolem mě prolítla sova, myslela si, že potmě nevidím, a tak jsem po ní pliv. A vopravdu jsem se trefil.
Dal jsem to do pořádku s tou atomovou pecí. Vokolo byly stráže, ale já visel nahoře na nebi, kde mě žádnej nemoh zahlídnout, a dal se do toho. Nejdřív jsem ji rozpálil tak, že ten prevít, kterýmu pan Armbruster říkal grafit, se zčistajasna vypařil a vodlít. Pak už bylo jednoduchý poradit si s tím neřádstvem dvěstěpětatřicítkou, že jo? - no a já to udělal a proměnil ji ve volovo. Udělal jsem ho tak křehoučký, že ho začal rozfoukávat vítr. Brzy tam nic nezbylo.
Potom jsem letěl proti směru potoka. Vody v něm bylo, co by se za nehet vešlo, a děda mi předtím řek, že jí potřebuje víc. Dostal jsem se vysoko do hor, ale neměl jsem kliku. Děda mi to začal dávat. Říkal, že prej Malej řve, tak jsem si pomyslil, že jsem tu atomovou pec neměl rozbíjet, dokud jsem si nebyl jistej, že budu mít nějakej proud.
Jediný, co se dalo dělat, bylo přivolat déšť.
Jsou na to různý figle, ale já jsem zmrazil mrak. To jsem musel přistát, udělat si mašinu a vylítnout tam, kde jsou mraky. Chvíli to trvalo, ale dost brzy se začala blížit bouřka a potom začalo pršet. Jenže voda nechtěla týct potokem. Chvíli jsem hledal, až jsem našel místo, kde potok neměl dno. No jó, dole byly jeskyně! Tak jsem hezky rychle ty díry vyspravil. Žádnej div, že v tom potoku nebylo tak dlouho ani tolik vody, co by stálo za vomočení! To jsem teda teď dal do pořádku.
Jenže děda chtěl stálou zásobu, a tak jsem čmuchal vokolo, až jsem přišel na několik vopravdu vydatnejch pramenů. Ty jsem votevřel. To už lilo jak z konve, a tak jsem se šel kouknout za dědou.
Ty chlápkové, co tam měli hlídat, šli domů. Myslím, že děda říkal, že jim udělal Malej, když začal řvát. Všicky si prej strčili prsty do uší, ječeli a mazali si to pryč. Prohlíd jsem vodní kolo, jak mi řek děda, a trošku ho vopravil. Moc nepotřebovalo. Před sto lety stavěli vopravdu solidně - a taky to bylo dobře vyzrálý dřevo. Vobdivoval jsem kolo, jak se točí a točí, jak voda v potoku přibejvá, jo v potoku! - teďkonc to byla hotová řeka...
Ale děda mi řek, že bych bejval musel vidět Appiovu silnici, když ji stavěli...
Tak jsem je voba s Malým docela pohodlně uložil a pak jsem vodlít zpátky do Pipervillu. Bylo už k ránu a já nechtěl, aby mě někdo viděl, jak lítám. Tentokrát jsem pliv po holubovi.
No a v radnici byl pěknej bengál. Prej fotr s mámou a Lemuelem zmizeli jako pára. Lidi běhali sem a tam jako pominutý a všude vlád hroznej zmatek. Já jsem ale věděl, co se stalo. Máma ke mně promluvila, teda jako v hlavě, a řekla mi, abych přišel do cely na konci chodby. Je tam prej víc místa. Byli tam všichni, jenže neviditelný.
Zapomněl jsem povědít, že jsem se taky udělal neviditelnej, když jsem se vploužil dovnitř a viděl, že pan Armbruster ještě spí, a když jsem si všim toho zmatku.
„Děda mi řek, co se děje," řekla máma. „Tak jsem si myslela, že bude líp, když zůstanem stranou. Pořádnej slejvák, že jo?"
„To teda jo," řek jsem. „Proč jsou všicky tak rozčilený?"
„Vono jim nejde do hlavy, co se s náma stalo," řekla máma. „Hned jak se to tu trochu usadí, půjdem domů. Dals to tam do pořádku, jo?"
„Udělal jsem, co chtěl děda," vysvětlil jsem jí a pak se ozval z chodby náhlej řev. Malej tlusťoučkej mývalek se nes dovnitř s votýpkou dříví. Pořád šel a šel, až se dostal před mříže tý cely, kde jsme byli. Měl takovej připitomělej kukuč, a tak jsem poznal, že von ho Lemuel jistě zhypnotizoval.
Vokolo se mačkali lidi. Nemohli nás samozřejmě vidět, ale koukali na toho rnaličkýho starýho mývala. Já koukal taky, protože jsem si nikdá nedoved představit, jak to Lemuel dokáže, aby tu potvoru stáh z kůže. Viděl jsem je už dřívějc rozdělávat voheň - to von je zas Lemuel dokázal přinutit - ale nikdá jsem se nenachomejt dost blízko, abych viděl, jak se některej ten mýval sám svlíká a stahuje z kůže.
Těsně předtím, než mýval začal, strčil ho jeden strážník do pytle a vodnes ven, takže jsem se stejně nedověděl, co a jak.
To už bylo světlo. Zaslech jsem vodněkud pořádnej řev, a sotva jsem slyšel ten hlas, věděl jsem, vo koho jde.
„Mámo," řek jsem, „vypadá to na pana Armbrustera. Radši se tam kouknu, co s tím chudákem dělaj."
„Nejvyšší čas, abysme vypadli," řekla vona. „Musíme vykopat dědu a Malýho. Říkáš, že se mlejnský kolo točí?"
„Jo, mámo," řek jsem. „Teďkonc máme elektriky habaděj."
Tápala vokolo sebe, až nachmátla fotra a jednu mu vrazila.
„Vstávej," řekla.
„Lízni si," řek fotr.
Ale vona ho probudila a řekla, že se jde domů. Jenže nikdo nedokázal probudit Lemuela - nakonec táta s mámou vzali Lemuela mezi sebe a vylítli oknem, když jsem si předtím trochu pohrál s mřížema, aby mohli ven. Zůstali neviditelný, protože dole byla spousta lidu. Pořád ještě pršelo, ale máma' řekla, že přeci nejsou z cukru nebo ze soli a že bych měl radši jít s sebou, jinak že mi vypráší kalhoty.
„Jo, mámo," řek jsem, ale ani mě to nenapadlo. Zůstal jsem. Musel jsem se přeci dovědít, co to prováděj s panem Armbrusterem.
Měli ho v tý velký místnosti se spoustou světel. Pan Gandy stál u vokna a měl vopravdicky vošklivej kukuč, zatímco voni panu Armbrusterovi vyhrnuli rukáv a jen jen vrazit mu jehlu do kůže. Jo.
Tu chvíli jsem se udělal viditelnej. „Radši abyste toho nechali," povídám.
„To je ten Hogbenův kluk," zařval někdo. „Chyťte ho!"
Popadli mě. Nebránil jsem se. Co bys řek švec, seděl jsem s vohrnutým rukávem a pan Gandy se na mě šklebil jako vlk.
„Zkusíme na něm sérum pravdy," řek. „Nemá smysl se ho teď na něco ptát."
Pan Armbruster pořád říkal, celej připitomělej: „Já nevím, co se stalo se Saunkem. Neřek bych vám to, ani kdybych to věděl..."

Tak mu jednu vrazili.
Pan Gandy mi strčil svůj vobličej do tváře. „A teď se dovíme pravdu o té atomové elektrárně," řek mi. „Po jedné injekci mi odpovíš, na co se tě zeptám. Rozuměno?"
Tak mi vrazili jehlu a foukli dovnitř ten prevít. Lechtalo to. Potom se mě vyptávali. Rek jsem, že nic nevím. Pan Gandy se vozval, aby mi dali druhou injekci. Tak mi ji dali. Lechtalo to hůř než předtím.
Právě ten moment někdo vběh dovnitř a začal řvát.
„Přehrada je v tahu," řval. „Gandyho přehrada! Zaplavilo to půlku farem v jižním údolí."
Pan Gandy zavrávoral a zavřískl: „Ty jsi se zbláznil!" a každýmu říkal: „To není možné, ve Velké medvědí řece nebyla za posledních sto let ani kapka vody."
Potom se sčuchli dohromady a začali si šeptat. Vo nějakejch vzorkách. A vo velkým davu, kterej stojí dole.
„Musíte je uklidnit," říkal někdo panu Gandymu. „Vře to mezi nima. Celá úroda je v tahu."
„Však já je uklidním," řek nato pan Gandy. „Nikde žádný důkaz. A za týden volby."
Vylít z místnosti a všichni za ním. Vyskočil jsem ze židle a začal se drbat. Ten prevít, co do mě napumpovali, pod kůží strašně lechtal. Měl jsem na pana Gandyho pořádnej dopal.
„Rychle," řek pan Armbruster. „Musíme vymáznout. Teď máme příležitost."
Vypadli jsme zadním vchodem. Bylo to docela snadný. Vokolo domu jsme se dostali před budovu a tam stál v dešti mocnej zástup. Nahoře, na schodech.k radnici, stál pan Gandy a koukal vošklivě jako vždycky na velkýho hubenýho chlápka, kterej mával kusem kamene.
„Každá přehrada má určitý kritický bod," řek pan Gandy, ale ten velkej chlap řval dál a mával přitom kamenem nad hlavou.
„Přeci rozeznám dobrej beton vod špatnýho!" ječel. „Tenhle prevít je samej písek. Tahle přehrada by nezadržela ani galon vody."
Pan Gandy zavrtěl hlavou.
„Je to strašné," řek. „Jsem otřesen právě tak jako vy. My jsme pochopitelně uzavřeli smlouvy v dobré víře. Jestli stavební společnost AJAX použila špatného materiálu, budeme ji stíhat soudně."
V tý chvíli mě to svědění tak dožralo, že jsem se k něčemu rozhod. A taky že jo!
Hubenej chlápek ustoupil vo krok a vokázal prstem na pana Gandyho. „Poslyšte," řek. „Tady se proslejchá, že stavební společnost AJAX patří vám. Co je na tom pravdy?"
Pan Gandy votevřel hubu a zas ji zavřel. Drobátko to s ním zaklepalo.
„Ano," řek. „Patří mi."
Měli jste slyšet, jak ty lidi v zástupu zařvali.
„Tak vy to připouštíte? Tak to taky možná připustíte, že jste věděl, že ta přehrada je na kočku, co? Kolikpak jste na tom trhnul?"
„Jedenáct tisíc dolarů," řek pan Gandy. „Čistého, to když jsem zaplatil šerifovi, radním a..."
Jenže v tý chvíli se zástup vrhnul ke schodům a pana Gandyho už vůbec nebylo slyšet.
„Tak, tak," řek pan Armbruster. „Tak to by bylo všecko. Víš, co to znamená, Saunku? Ze se Gandy zbláznil. Určitě. Ale teď do toho šlápne opozice, všecky podvodníky vyhoděj a v Pipervillu si zas užijeme pěknejch časů. Teda až do tý doby, než se vrtnu na jih. Takhle na zimu se vždycky stěhuju na jih. Je to hotovej zázrak, ale koukám, že mám v kapse nějaký drobný. Napiješ se se mnou, Saunku?"
„Ne, děkuju," řek jsem. „Mámě bude vrtat hlavou, kde je mi konec. Budou ještě nějaký potíže, pane Armbruster?"
„Možná," řek „Ale teď nějakou dobu ne. Koukej, tamhle vedou starýho Gandyho do lapáku. Asi kvůli jeho vlastní vochraně. To se musí voslavit, Saunku. Nebudeš přeci ... Saunku, kde jseš?"
Ale já jsem se udělal neviditelnej.
Jo, tak to by teda bylo tak všechno. Nic mě už nesvědilo, a tak jsem vodlít domů a pomáhal z vodního kola dostat elektriku. Po nějakým čase povodeň ustoupila, ale měli jsme i potom stálej přívod vody potokem, když jsem vyspravil ten horní tok. Usadili jsme se ke klidnýmu životu, kterej my, Hogbeni, máme tak rádi. Je to tak pro nás nejjistější.
Děda řek, že to byla hotová potopa. Prej mu připomněla vypravovánky jeho vlastního dědy. Něco v tom smyslu, že když byl dědův táta naživu, měli už atomový pece a moc jinejch věcí a hezky rychle se jim to vymklo z ruky a pak přišla vopravdická potopa. Dědův dědeček musel rychle prásknout do bot. Vod těch časů až dodnes vo tý zemi nebylo nic slyšet, a tak si myslím, že se všicky v tý Atlantidě utopili. Ale stejně to byli nějaký zatracený cizinci.
Pan Gandy šel do lapáku. Jaktěživ nikdo nevykoumal, proč se ke všemu přiznal. Možná že se v něm hnulo svědomí. Nemyslím, že bych v tom měl prsty já. Nejni to pravděpodobný. Ale přeci jen...
Vzpomínáte na ten trik, co mi vokázal fotr? Jako že umí udělat v prostoru zkrat a přepumpovat žitnou ze svý krve do mý? No a já jsem ten trik vyzkusil sám, když mě to lechtání votrávilo a nemoh jsem se podrbat. Ten prevít, co do mně nacpali, mě totiž strašně svrběl. No tak jsem drobátko stočil prostor a napumpoval ho rovnou panu Gandymu do krve, jak tam stál na tom schodišti u soudu. Pak mě to přestalo svrbět, zato pana Gandyho to svrbělo pořádně. Patřilo mu to!
Tak mi napadá, jestli jsem mu náhodou tím svrběním nevotevřel hubu?

Philippe Curval // Ani propisku ani bonbón

NA OSTROVĚ CARABANE, ZTRACENÉM KDESI PŘI ÚSTÍ ŘEKY CASAMANCE, ŽIJÍ POHROMADĚ DĚTI Z VESNIC ZÁTOKY V ROZPADAJÍCÍCH SE BUDOVÁCH KOLONIÁLNÍHO MĚSTA, ABY SE TU NAUČILY, KROMĚ JINÝCH PŘEDMĚTŮ, WOLOFŠTINĚ A FRANCOUZŠTINĚ. CESTOVATEL, KTERÝ SE TADY VYLODÍ, JE

OKAMŽITĚ OBLEŽEN STOVKAMI ČERNÝCH CHLAPEČKŮ A HOLČIČEK DOŽADUJÍCÍCH SE DÁRKU NA PŘIVÍTANOU. TEN, KDO ODMÍTNE, JE POCTĚN IMPROVIZOVANOU PÍSNIČKOU A ROZPUSTILÝMI TANCI NA TÉMA „NEDAL PROPISKU ANI BONBÓN!“ DROBNÉ PŘEDMĚTY A PAMLSKY SE TOTIŽ STALY PODIVNÝMI SYMBOLY POHOSTINNOSTI. TATO NOVELA CHCE BÝT NÁČRTKEM NESMÍRNĚ ROZSÁHLÉHO NÁMĚTU: NEMOŽNOSTI DOROZUMĚNÍ MEZI NÁRODY ZPŮSOBENÉ PŘEDEVŠÍM ROZVOJEM MASOVÉ TURISTIKY, KTERÁ VE VZDÁLENÉ BUDOUCNOSTI NUTNĚ ZAPLAVÍ I VESMÍR.

Natáhl jsem se na závěsnou postel s tvarovatelnou matrací a vydal mdlý vzdech. Jednotka životního minima, kterou mě obdařila služba zvláštních reportáží HVĚZDY GALAXIE, byla skoro příliš pohodlná. Za tím vězelo něco podezřelého: třeba, jak mě hned napadlo, přesná délka mého pobytu na Lageensu, kterou odmítali předpovědět i ti nejlepší odborníci. Ale já nespěchal. Kdo má rád cestování, je také zamilován do času, vychutnává pocit jeho zpomaleného plynutí, kterého se mu obyčejně dostane na nejcizeji působících místech světa. Na druhé straně jsem se ovšem neurčitě obával nepředvídatelné proměny své osobnosti. Vášnivě toužím setkat se s jinými bytostmi, s jinými civilizacemi a porozumět jim, ale pod podmínkou, že zůstanu sám sebou. Vzhledem k tornu, že je tato paradoxní touha v neustálém rozporu se skutečností, pokaždé se trochu víc obávám okamžiku, kdy styk s jiným a cizím zapůsobí jako účinná látka na moji mysl pozemšťana. Podobně jako v ROZBITÉ VÁZE Sullyho Prudhomma:
Den za dnem, jemná prasklinka
nahlodávala tvrdé sklo,
pomalu, jistě, zlehýnka,
až celé v kruhu naprasklo.
Když už se jednou stanu někým úplně jiným, mám z toho radost; ale násilné změny jsou bolestné. O to bolestnější, čím jdou víc do hloubky. Když se vracím do střediska HVĚZDY, většina mých přátel mě nemůže poznat. A tak se znovu opatrně začínám učit lidskosti. Kolegové mi přezdívají „Volt“ a vypadá to jako narážka na mou energii. Jenže volt je jednotka stálého potenciálového rozdílu ve vodiči, jímž prochází stálý proud o jednom ampéru, který vyvine výkon jednoho wattu. A tak mě napadá, zdali to není spíš narážka na potenciálový rozdíl mezi okamžiky mého odjezdu a návratu na Zem.
Ještě jsem neměl čas podívat se na Lageens, protože posádka výzkumného korábu mě na něj svrhla i s jednotkou životního minima, jako bych byl nečistý, aniž tratila čas zjišťováním, zda nad tou částí planety, kde jsem se ocitl, vychází slunce. Kapitán tvrdil, že se řídí podle informací získaných před odjezdem v hlavním soupisu slunečních systémů galaxie. Pokud jsem mohl soudit z údajů poskytnutých odpovědnými pracovníky soupisu o populacích Lageensu, pak se mi jeho jistota musela jevit jako pochybná. Nezbývalo mi tedy než čekat na zítřek, pokud ovšem vůbec nějaký zítřek měl přijít, anebo, v případě, že by otáčivý pohyb planety neodpovídal předpovědi prvních cestovatelů, hledat den na druhé polokouli.
Aby noc lépe prosákla mým obydlím a já ji mohl opravdu vychutnat, stáhl jsem reostat na nízkou frekvenci, a když jsem si zvykl na přítmí, zhasl jsem docela. Okénky jsem viděl dokonalou černotu. Měl jsem snad přičítat nepřítomnost sebemenší hvězdy nebo oběžnice tloušťce oblačné vrstvy? Potřeboval jsem se vyspat., Ale spánek nepřicházel. Jako obyčejně mě vzrušení z objevů uvádělo do podivného stavu blízkého náměsíčnictví, do neklidné strnulosti, která ve mně neustále. vyvolávala dojem, že žiju vedle svého těla a zkoumám své reakce, podobně jako oniroterapeut číhá na sny svého klienta. Přitom jsme se oba nemohli dočkat, až začne svítat. Ověřil jsem si, že ovzduší Lageensu je dýchatelné a otevřel jsem boční větráky.
Zarazil mě teplý a sladký pach připomínající zázvor i s tou špetkou kyselosti a pálivosti, která šimrá papyly. Měl jsem pocit, že se.mi jazyk najednou nafukuje, jako by se chtěl přizpůsobit obrysům patra. Instinktivně jsem polkl slinu.
Ne, ještě jsem se nedusil. Podrobil jsem analyzátor několika rychlým testům a získal důkaz, že přístroj funguje dobře a že jeho zhodnocení vnějšího vzduchu nebylo mylné, i když se zapomněl zmínit o tom, že do mého alergického, pole vstupuje jakási rozprášená látka. Přestože jsem uměl dobře zacházet s ovládáním jednotek životního minima, tahleta se na mě ještě neadaptovala. Ostatně takový případ poruchy je charakteristický pro moje vztahy ke složitým strojům.
Spolkl jsem pořádný antihistaminikový koktajl, který rychle smazal pocit, že mi nějaký šílenec násilím cpe mezi čelisti vatové tampóny, a jazyk, sotva zase nabyl své obvyklé štíhlosti a pohyblivosti, se s úlevou rozložil do útulku mezi dvě řady zubů, jako když spráskané zvíře zaleze do brlohu.
Druhotné účinky drogy na sebe nenechaly čekat a všichni tři, oniroterapeut, nemocný i můj jazyk, jsme tvrdě usnuli.
Do uší mě bodl ostrý hvizd. Nořil jsem se z jakéhosi rozbředlého snu a byl jsem si jist, že mě probudil pták. Další křik mi to potvrdil. Druhý pták vypustil řadu trylků podobných zvuku řehtačky a o několik vteřin později je zopakoval. Pochopil jsem, že bude., zpívat tak dlouho, dokud nebudu úplně na nohou, umytý a najedený. Nemýlil jsem se. A sotva jsem vstal z lůžka, první opeřenec odpověděl druhému svým jednoduchým voláním a třetí vypustil počáteční tóny lahodného a jemně odstíněného zpěvu, jakési kontrapunktické hudby pro flétnu a cembalo, která se obratně snoubila s tím ranním ptačím koncertem.
Zmocnila se mě náhlá veselost a obrátil jsem se k omývači, abych podstoupil svou každodenní proměnu. Když byl hadr mého těla dobře odstředěn a moje tvář oholena a promasírována, pohlédl jsem do zrcadla, abych se ubezpečil, že jsem to pořád ještě já. Během té doby se hudební doprovod dále rozvinul. Další ptáci se přidali ke zpěvu prvních tří. Někteří opakovali téma, jiní dávali svému křiku zvláštní barvy, další se pouštěli do variací. Koncertující množství dávalo mimořádný objem tomu, co ještě před chvíli bylo pouhou sonátou. Přirozená orchestrace ranního zpěvu dostávala tak značný rozsah a sílu, že jsem si připadal vnášen přímo do lůna vibrací, do zvukového pramene planety, jako by Lageens sestával spíš z elektroakustických frekvencí než z hmoty.
Zavřel jsem větráky. Izolace jednotky byla tak účinná, že jsem byl náhle uvržen do jakéhosi vodního prostředí, do ticha.

Ne přesný plán, ale improvizace tak jsem rozhodl, pokud šlo o organizaci reportáže. Vedla mě k tornu četba zpráv o Lageensu a ten neslýchaný ranní koncert. Ostatně, vždyť tady nebyly úřady, se kterými bych musel vejít ve styk, náboženské kulty, se kterými bych se musel seznámit, nikoho jsem nemusel navštěvovat ani obdivovat žádné pamětihodnosti, nemusel jsem se podřizovat žádným obřadům. A přesto nebyla planeta abstrakcí, právě jsem si to ověřil.
Když jsem vyšel z jednotky, okamžitě jsem zachytil lehké oslabení zpěvu, jako by ptáci, zanedbávaní svým jediným posluchačem, ztráceli nadšení z možnosti vyjádřit se. Moje domněnka byla okamžitě potvrzena náhlým hudebním vzepětím. Mimo jednotku jsem byl ještě hlouběji ponořen do zvučícího prostředí, lépe jsem si uvědomoval jeho strukturu a barvy, protože jsem slyšel každou notu vylétlou z ptačího hrdla stejně dobře, jako zvuk celého orchestru. Tato schopnost přijímat hudbu zvnějšku i zevnitř mě uváděla do vytržení. Viděl jsem v ní znamení báječné velkorysosti; já, přesycený planetární cestovatel, jsem se vracel do doby, kdy jsem býval nevinný.
Ke třem prvním tématům ornitologického moteta, řadě trylků, jednoduchému tónu a kontrapunktické modulaci, se přidaly další rulády, další vokální figury se složitějšími strukturami, obohacující výslednou polyfonii proměnlivou barevností, a k nim se chvílemi družily volné improvizace osamělého ptáka, jež umocňovaly svou jemnou disharmonií zážitek z celku, stejně jako jej umocňovalo to podivné brumendo, pomalý barokní zvuk, který se chvílemi ozýval, podoben výdechům pěveckého sboru. Ale brzy už jsem, neslyšel ony jednotlivosti, hudba mi pronikla až do morku kostí a já plul v samém lůně vibrací, jako bych se, proměnil v jeden z jejích prvků, jejich rytmus se podřizoval rytmu mého organismu a já byl unášen jejich proudem.
Lidská bytost je ovšem utvářená tak, že okamžiky extáze nemohou trvat. Uchvatný stav dokonalého štěstí vyvolaný zpěvem dosáhl nejvyššího bodu, při němž jsem se takřka hudebně rozplynul, vytratil se do nenávratna, a já znovu nabyl smyslů, abych zjistil, že jdu po černé a holé zemi. Hudební vlny se odrážely v dálce jako ozvěna a slábly, až i jejich šepot docela zanikl. Zvedl jsem hlavu: prázdno, všude okolo nebylo jediného stromu ani ptáčka, nic než temná planina táhnoucí se, kam až oči dohlédly, pod krutým sluncem zelenožluté, nesmírně odpudivé barvy.
Oklamali mě, dokonale mě oklamali. Otevřel jsem vůbec oči od svého probuzení? A když už jsem je tedy otevřel, co to bylo za břečku, co pokrývala půdu Lageensu? Moje boty zapadaly do lepkavého bahna, které jako by dokázalo pohltit všechno včetně slunečních paprsků.
Podle svého zvyku jsem už do toho zase skočil po hlavě. To byl většinou pravý důvod, proč vysílali Volta Dalarta, známého reportéra HVĚZDY GALAXIE, do těch nejhorších zapadákovů. Byl jsem náležitě naivní i dostatečně odhodlaný, abych do toho šel od prvních minut, zatímco zkušení cestovatelé, odborníci na mezigalaktické styky, s sebou přiváželi celou svou závratnou vědu a všechny svoje neméně závratné předsudky, aniž byli schopni sklenout sebemenší můstek mezi cizími civilizacemi a svými „federálními“ mozky. Já jsem ty můstky stavět uměl, a to dovolovalo imozemšťanům, aby se mi dostali až na kůži.

„Volte, mám pro vás prácičku.“
Liščí tvář šéfredaktora oddělení zahraničních služeb ve mně vždycky vyvolá jakousi nevolnost; tentokrát z něho čišelo pokrytectví tak silně, že jsem měl sto chutí co nejrychleji vypadnout.
„Zase jedna malá mise na objednávku federálního úřadu, která se má přikrýt pláštíkem reportáže, protože všechny pokusy o kolonizaci zkrachovaly!“
„Volte, vy jste nesnesitelný. Já pro vás schovávám ty nejlepší tipy a vy mi to vyčítáte.“
„Zapomínáte, že jsem právě, strávil tři měsíce na psychiatrické klinice, kde se pokoušeli obnovit aspoň část mé osobnosti. Zbytek zbaštily ty larvy na Drugu.“
Ten špinavec otevřel do široka oči se zcela zjevnou neupřímností.
„Je to nejlepší věc, co jste kdy napsal, a to díky mně, já jsem vám poskytl všechen potřebný čas, ‚abyste to mohl hodit na papír.“
„A teď se, díky mně, podařilo federaci navázat spojení. Dokonce prý se uvažuje o tom, že larvy budou využívány při některých léčebných metodách, třeba pro ventilaci vnitřního přetlaku u některých agresívních ras.“
Blunt se usmál.
„To je celý Dalart, vy se opravdu nezapřete. Prskáte jak divoká kočka. Vždyť vy jste opravdu paranoik, kamaráde. Konečně, to je vaše věc. Ale tentokrát budete potřebovat ještě více fantazie, abyste si mohl namlouvat, že proti vám osobně něco mám, když vás posílám na Lageens. Na té planetě není nic, co by mohlo být galaktické federaci užitečné.“
„Tak proč mě tam chcete poslat?“
„Protože je to senzační námět. Představte si končinu, kde se může stát všechno. Uplně všechno. Aniž to kdokoli může předvídat. Mám tady zprávu prvních odborníků, kteří se tím zabývali, je to omračující, opravdový katalog pro etnologa nebo sociologa. Jedinou nevýhodou je, že to všechno není možné jednoznačně určit ani získat rozvrh jednotlivých akcí. Lageeňané totiž nemají pevný tvar a dostávají každý den jiné nápady.“
„Jste si jist, že jsou to opravdu domorodci, kdo předvádí to divadlo, a ne cestovatelé? Není to poprvé, co se na nějaké planetě zhmotňují vidiny. První kontakt vyvolá obyčejně takové přepětí intelektuálních schopností...“
„Ne, potvrzují to všechny zkušenosti, Lageeňané existují a je možné se s nimi setkat. Ne s nimi hovořit. Zdá se, že nemají jazyk, žádný významový kód, který by ovlivňoval smysly...“
A právě v tom okamžiku jsem měl požádat o místo sportovního reportéra na příští olympiádě, ale já už spolkl návnadu. Bluntovi teď úplně stačilo jemně otáčet navijákem, dokud mě nebude mít tam, kam mě chtěl dostat. Věděl, že až se dotknu půdy té planety, pochopím, že jsem se předtím dusil mimo svoje přirozené prostředí.
„Uvědomujete si, jaký je to trhák? Budete možná první, kdo objeví originální způsob myšlenkové komunikace.“

Je pravda, že i když mám talent zabředávat do nejspletitějších situací a pokaždé v nich nechat pořádný kus sebe, mám taky schopnost uspět tam, kde jiní nevyhnutelně zklamou. Ne snad že bych tolik miloval ostatní, ale cítím se jimi neodolatelně přitahován. A kromě toho mám nadání k mimetismu, jako chameleon měním mentální barvy, jakmile se změní koberec civilizace.
Koneckonců, i kdyby ten koncert byl jenom zdání a ti ptáci jenom výplodem představivosti, možná to přece jen.v sobě skrývalo jakési skutečné jádro. Věděl jsem, že na Lageensu existují domorodci, byla to dokázaná skutečnost, a teď když jsem si všiml nepřítomnosti krajiny i vhodných protagonistů, musel jsem uhodnout, proč Lageeňané uspořádali tu ranní slavnost a zdali ve mně zanechala stopy. Možná, jsem už vlastnil první údaj, pokud jde o podstatu těch mnohotvárných a proměnlivých bytostí.
Dočvachtal jsem v blátivé kaši, která tu nahrazuje pevnou zem, zpátky k jednotce životního minima. Tři malinká sluníčka se trousila po sírově žlutém nebi, obzor byl plochý jako tabule v jídelně, kde nevystrojili hostinu. Ale já neztrácel chuť do dobrodružství, naučil jsem se předpokládat, že reportáže, které mi byly svěřeny Bluntem, budou mít v sobě vždycky něco senzačního.
Ornitologické moteto bylo nahráno palubními přístroji a já je začal analyzovat na počítači ve snaze najít tajný kód, jenž by mě nutně musel dovést až k pochopení záměrů obyvatel Lageensu. Po třech hodinách pilné práce jsem se musel vzdát vší naděje: zvuková sekvence byla dokonale soudržná po hudební stránce, ale nedala se na ni použít žádná významová šablona. Ta ranní obětina neměla žádný účel. Začal jsem tedy pečlivě zkoumat svou paměť, abych zjistil, zdali jsem při jejím poslechu neprodělal počátek duševní proměny. Připadal jsem si nenarušený, což bylo koneckonců normální, protože jsem byl na Lageensu teprve od včerejška.
Teď, když mě Blunt dokázal dovést až sem, nezbývalo, než se do té lázně vrhnout po hlavě. Důkladně jsem se vybavil pro první průzkum, protože jsem předpokládal, že zdejší svět bude velmi, zvláštní, a znovu jsem, docela s chutí, vyrazil do spíše jednotvárné krajiny. Jsem totiž dost originální.cestovatel: čím těžší je vyprovokovat mě k odjezdu, tím jsem schopnější ocenit jakékoli místo a vyhmátnout jeho zvláštnosti. Nepatřím k dychtivým turistům netrpělivě hltajícím zeměpisné, stavební či etnografické kuriozity, mohu zůstat hodiny usazený na nádraží, kde se nic neděje, se zájmem pozorovat čachrování s odpadky u recirkulační továrny nebo si povídat s neznámým hlupáčkem kdesi v galaktické krčmě. Většinou se cestovatelům podobné okamžiky zdají být stále stejné a nebo se je snaží srovnávat s podobnými zkušenostmi zažitými na známějších místech. To zařikávání neznámého je uklidňuje, vždyť tolik spěchají, aby už zase byli doma. Já odhaluji rozdíly, vdechuji je, nasávám, vychutnávám po malých dávkách, různorodost mě opíjí; nikdo nedokáže líp než já ocenit obměny, proměny a složitá křížení, jímž jsou naše vzpomínky podrobovány setkáním s čímsi jiným, zvláštním, novým. Jsem věčně žádostivý hledač totožnosti a nikdy nezanedbávám možnost určit i tu nejdrobnější, byť to byla totožnost zrnka prachu.
Tentokrát jsem si užil: po několika kilometrech chůze jsem měl pocit, že jsem se nedostal ani o krok dál, půda byla pořád tak černá a blátivá, moje boty, když jsem zvedl nohu, pořád vydávaly onen zvuk, jako když se otevře zátka v umývadle, a i když se postavení tří sluncí přece jen mírně pozměnilo, šířila okolo sebe pořád stejně natrpklé světlo. Přesto jsem se nenudil, ocitl jsem se jinde, a to bylo zcela zřejmé.
Když se objevily první duny, zůstal jsem stát. Četl jsem ve zprávách svých předchůdců, že blízkost podobných míst byla často příčinou jevů, z nichž by snad bylo možné usuzovat na přítomnost domorodců na Lageensu.
Potvrzení na sebe nedalo dlouho čekat. Sotva jsem vyšplhal na několik svahů nebo v písku vesele po jiných svazích seběhl, narazil jsem v jakési úžlabině na shromáždění asi tuctu Lageeňanů. Nepodobali se žádným z domorodců objevených styčnými odborníky, jejichž popisy se ostatně často lišily, a v podstatě ani žádnému členu galaktické federace, ani jejím odpůrcům, a dokonce ani žádnému zapomenutému obyvatelstvu, periferní soustavy.
Nemohl bych tvrdit, že jejich těla byla přesně vymezena, jejich obrysy měly sklon rozmazávat se jako na špatném videopásku. Zhruba by je bylo možno přirovnat k objemným pytlům plným hlíz, jejichž zjevná proměnlivost byla ještě podtržena nestálým zbarvením. Chvílemi z nazelenalé základní struktury vyrazila neforemná končetina, prodlužovala se a postupně světlala. Ale já nejsem milovníkem srovnání a raději tedy řeknu, že se nepodobali vůbec ničemu. Ve skutečnosti totiž sotva existovali, protože barva jejich těl se čas od času mísila s barvou písku bičovaného paprsky tří natrpklých sluncí. Lageeňané, kteří odešli do stínu, existovali jen v stavu lehounkého světélkování, podobni prchavým cárům dýmu plouzícím se v protisvětle po černých svazích pahorků.
Vnímal jsem spíš jejich pohyb než objem. Tam, kde se zrovna nacházeli, byl prostor zmítán stahy a podivně znetvořován. Existovali vlastně jen tehdy, když zrovna opouštěli svoje stanoviště.
Blížil jsem se k nim bez nejmenší obavy. Stává se mi, že někdy pocítím bázeň a že se zachvěji při vzpomínce, ale nikdy nemám strach, když se události právě odehrávají. Ti, komu se dostalo takové výsady, jsou často obdařeni i jakýmsi druhem beztrestnosti, jako by měli moc procházet nebezpečím, aniž by si ho uvědomovali, a to popírání nebezpečí jim zaručovalo nedotknutelnost. Kdoví jestli podvědomě necítí, že je dokonalá souhra jejich těla a ducha připravuje k okamžité odpovědi na jakýkoli útok. Já jsem každopádně přežil díky té zázračné chladnokrevnosti nejednu bezvýchodnou situaci.
Zblízka byli Lageeňané postižitelní ještě méně, existovali jen v podobě cárů, jakéhosi souběžného vlnění oživujícího duny. Čas od času jsem měl dojem, že mnou procházejí, aniž by si to uvědomovali. Neztrácel jsem trpělivost a pozoroval jejich hru. Protože to opravdu byla hra. Jejich pohyby se podřizovaly společným pravidlům: oblétávali vrcholky a natahovali nad nimi dlouhá vlákna, která se horizontálně připodobňovala jejich obrysům, a pak ty nitky svisle svazovali. Mám-li užít přirovnání, vytvářeli dojem, že splétají obrovskou síť, jejíž okraje se ztrácely na všech stranách za posledním viditelným obrysem vrcholků, síť, jež tajemně tkvěla ve vzduchu, nesena vzdušnými proudy působícími na její nehmatná vlákna.
Vylezl jsem na dunu až do blízkosti té pavoučí stavby a dával pozor, abych jí neprošel. Žádná známka nepřátelství.

Když jsem zkoumal volná vlákna sítě mezi dvěma prsty, zjistil jsem, že jsou mírně lepkavá, nebo spíš, že má kůže lne k látce, z níž byly upředeny, podobně jako list papíru ke zelektrizovanému ebonitu.
Ze svého pozorovacího postavení jsem viděl, že se činnost domorodců neomezuje na nejbližší vrcholky, ale že výsledek jejich práce pokrývá z jedné i z druhé strany široký prostor vymezený jakousi písečnou vrstevnicí, který jsem okamžitě pojmenoval „bílé duny“, abych jej odlišil od pahorků z rudého prachu všude okolo.
Tváří v tvář tornu obdivuhodnému divadlu jsem si zakázal všechny projevy nadšení.
Trpělivě jsem zaznamenával s největší možnou přesností všechny podrobnosti stavby i pohyby pracovníků. Umyslně jsem si k tornu prvnímu pokusu o sblížení zapomněl vzít s sebou kameru.
Mezi touto činností a jiným symbolickým, obřadným nebo řemeslným jednáním známým z vesmíru nebyl žádný vztah. Lageeňané se nejen nepodřizovali příkazům žádné souhry - často náhodně vytvářeli kusy vláken a brzy na ně zapomínali pro nějakou nejasnou činnost, náhle se propleteni vrhali do prostoru, doplazili se o několik metrů dál nebo vyhloubili tunel - ale ani nedoprovázeli svou práci žádnou dorozumívací výměnou. Chvíli jsem doufal, že znovu uslyším ptačí zpěv, jímž jsem byl nedávno probuzen a jenž jsem jim nedokázal nepřipisovat, nebo že objevím pohybovou či signální soustavu umožňující jim, aby si rozuměli předávali si zprávy. Nic! Prováděli svou nesmyslnou činnost se zjevným vyloučením dorozumívání.
Naučil jsem se ovšem nedůvěřovat svým smyslům. Federace zmátla hodně národů, když jim vštípila hravou touhu po práci, a dobrý reportér se musí zbavit těch vnucených pouček, dřív než začne posuzovat nějakou událost.
Splétání sítě ustalo, aniž byla dokončena. Na vrcholcích bílých dun zůstaly velké kusy nepokrytého prostoru a to vyvracelo můj výklad: žádné zvíře nemohlo uvíznout v tenatech s tak velkými oky. Mé závěry byly blízké zprávám mých předchůdců. Činnost Lageeňanů se zdála přes svou přitažlivost docela bez reálného smyslu, byla zbytečná, náhodná a neodpovídala dokonce ani nějakému přání, jež bych byl vyslovil, obrazu, jenž by mi prolétl hlavou a jejž by domorodci chtěli napodobit, aby mě buď přátelsky přivítali, nebo aby mi naopak dali najevo své nepřátelství. Po prvním rozboru jsem se přikláněl k myšlence, že stojím před dokonale „zbytečným činem“, což jsem po tolika letech potloukání po těch nejnepravděpodobnějších planetách dávno přestal považovat za možné. Pro mě to bylo kladné zjištění, a pokud by je další skutečnosti potvrdily, nepromarnil jsem svůj čas.
Ale kam se zatím poděli obyvatelé Lageensu? Snová zahrada ze světélkujících nití se dále vznášela nad obrysem hřebene a její útržky dále povlávaly ve vzduchu, ale po domorodcích ani stopa.
Na okamžik se mi zazdálo, jako by se kus krajiny v dálce rozplýval, a pohled na něj byl rušen neurčitým předivem. Pravděpodobně to byl jenom přelud. Neměl jsem důvod jít hned pryč, chtěl jsem získat důkaz, že ta přízračná stavba, třpytná notová osnova na žlutém nebi, tu byla opravdu jenom proto, aby v ní uvízly tři koule sluncí, které se už skláněly k obzoru.
Nafoukl jsem svůj bezpečnostní kokon a vzal si první pořádné jídlo od příchodu na planetu. Kuře v tubě ve tvaru stehna a krajíčky chleba ve vakuovém balení mi připadaly víc než kdy jindy směšné. Ale musel jsem se k tomu odhodlat, všechny civilizace nevynalezly restauraci a ta zdejší se zjevně o jídlo vůbec nestarala. Po drůbežím pyré jsem si dopřál zeleninový koláč. Abych to všechno strávil, rozmáčkl jsem v dlani dávku koncentrovaného alkoholu, který se rychle vstřebal do mé tkáně díky procesu perkutánního prolínání. Snaha zredukovat výzkumný materiál na co nejmenší objem vede někdy ke groteskním výsledkům, zvlášť v oblasti požitku. Starý náboženský zákon zdrženlivosti, od kterého upustila většina sekt federace, se vtělil do pojmu dávka životního minima na cizích územích. Musel jsem prosit Blunta, aby mi Astrocentrum schválilo příděl drogy sotva dostačující pro pobyt.
To krátké intermezzo ve mně obnovilo onu trochu lidskosti, co mi zůstala po reportážích a dovoluje mi ještě se dorozumět s bližními při zastávkách ve HVĚZDĚ. Divadlo, které přede mnou vyvstávalo se soumrakem, ji mělo brzy vymazat.
Uprostřed prostoru vymezeného sítí, v prohlubni nepravidelného amfiteátru mezi pahorky, se samy od sebe rodily spousty perleťových těl ježících se nožkami, krovkami a vystouplýma očima, shlukovaly se v ucelená mračna na hasnoucím okru nebe a seskupovaly se ve stínu dun. Jev trval sotva několik minut. Kdybych se v té chvíli nepodíval v tu stranu, možná bych později nemohl lokalizovat maličké mlhoviny, světlejší než tma, vzdalující se jedny od druhých jako množství drobných rozpínavých vesmírů a vířící šílenou rychlostí v průsvitných sítích.
Teď, když jsem je identifikoval, mohl jsem sledovat jejich podivný let a pokoušel se pochopit to víření připomínající Brownův pohyb v ektoplazmě.
Srážkami a tichými výbuchy se nepatrné mlhoviny rozpadly a miliardy živých částic poletujících ve všech směrech vytvářely jakýsi druh světelné mlhy nad pavoučími sítěmi, stále viditelnými v šeru. Fosforeskující oblak na sebe bral všechny možné tvary, přičemž si ovšem dal záležet na tom, aby ani jeden z nich nic nepřipomínal. Stál jsem u vytržení nad tím mikrokaleidoskopem výjimečných jevů, očarovaný nekonečným divadlem neznámého světa podstupujícího proměnu, když se najednou ti drobnohlední tvorečkové vrhli hustě sevřeni do otvoru v síti, který mi byl nejblíž, a každý z nich položil nepatrný zlomek světla na svah duny naproti místu, odkud jsem je pozoroval.
Dychtivě jsem přihlížel stavbě toho společného „díla“, které rostlo a bylo víc a víc podobné lidskému tělu.
Když byla práce skončena, nepatrní dělníci se rozpadli v prach se stejnou přirozeností jako Lageeňané před chvílí a nechali mě samotného, abych si prohlédl tajuplnou sochu.
S námahou jsem se vysoukal z bezpečnostního kokonu. Noc přinesla svěží chlad a já měl pocit, jako bych se právě vylíhl, tak mě roztřásly sražené výpary v péřovém obleku, který se mi lepil potem na prsou a zádech. Zapjal jsem klimatizaci kombinézy a zamířil k přízračnému obrysu.
Měl přesně mou výšku a zdál se být neskutečného průsvitného nefritu, jemného jak anýzový bonbón, lehounce světélkoval, ale neoslňoval. Byl to můj přesný celkový portrét zobrazující mě takového, jak jsem musel vypadat, když jsem pozoroval vznikající dílo, s oním výrazem naivního údivu, z něhož si dělají legraci některé moje přítelkyně, když se

na ně dívám, jak se svlékají, výrazem zároveň labužnickým i vyvedeným z míry, nesmělým i vyzývavým.
Myslím, že jsem nikdy neviděl nic tak krásného. Tentokrát to nebylo bohatství výkladových možností, které vytvářely hodnotu díla, ale síla realismu, socha byla krásná svým věrným podáním skutečnosti, svou mikroskopickou přesností. Všechny podrobnosti mých rysů, kůže, vlasů, mého oděvu byly zachovány s obdivuhodnou pronikavostí pohledu a zkrášleny nádherou materiálu. Čím víc jsem si sochu prohlížel, tím víc jsem si uvědomoval, že jsem se nikdy takto neviděl, dokonce ani ve zvětšujícím zrcadle. Dílo mělo optickou sílu, která je činila zřetelnějším než model, jež představovalo. Socha měla přesně mou postavu, ale umožňovala mi vidět se tak, jako bych se náhle stokrát zvětšil. Přistoupil jsem ještě blíž a dotkl se opatrně špičky jejích prstů. Hmota byla vlahá a mírně pružná. Provedl jsem několik drobných testů, a pak se odvážil uchopit předmět okolo pasu a zvednout jej. Jak jsem předpokládal, byl lehký jako pírko.
Složil jsem bezpečnostní kokon, vrátil se do jednotky a upadl do spánku beze snů.

Na druhý den byla má socha stále na místě, kam jsem ji postavil. I ve dne sotva postřehnutelně zářila, jako by jí jakési vlastní reakce dovolovaly vyvážit světelnou sílu podle jasnosti okolí. Její nefrit byl zelenější a zvyšoval dojem zřetelnosti až k nesnesení.
Odpovědně jsem zaznamenal všechny události včerejšího dne, přichystal se k druhé výpravě a vzal si tentokrát kompletní audiovizuální vybavení, abych mohl zachytit všechny jevy, které zpozoruji.
Ranní ptačí koncert se nekonal, překročil jsem tedy bílé duny, aniž došlo k sebemenší události, a šel jsem stále dál k čemusi, co mi připadalo jako les nebo útes. Ale čím jsem byl blíž té přírodní překážce, tím se ukazovalo jasněji, že jde spíše o les zkamenělých stromů. Jejich obrovité kmeny a větve bez listí se klikatily na sírovém nebi jako zkroucené a vyschlé kořeny. A přece byla jejich šedá kůra lesklá a protkaná jizvami, napadená snětí a parazity, jako by pod ní bujel život.
Udělal jsem několik snímků toho největšího mezi nimi. U kořene měl obvod třicet metrů a tyčil se jako okleštěný kužel asi do patnáctimetrové výšky. Byl to strom mimořádně podsaditý, zkroucený jako gigantický bonsaj. Na jeho kmeni a v jeho přirozených dutinách vládl nepřetržitý ruch. Hemžili se tu ptáci a hmyz, hnízdili, kladli vejce, hledali potravu.
Při bližším pozorování jsem zjistil, že strom není docela bez listí a že na koncích nejsilnějších větví raší drobounké štětičky. Na videozáznamu jsem mohl dokonale rozeznat ty rostlinné nehtíky, bledé a tvrdé jako pupeny kaktusu. U jejich kořene se živily mízou spousty larev. Pak jsem začal zkoumat les z odstupu: zdálo se, že je vysázen; tak zřetelně vyvolávala poloha kmenů a jejich řazení dojem geometrického pojetí celku. Jedna zarážející skutečnost však tu domněnku vyvracela: byl to viditelný věkový rozdíl mezi jednotlivými exempláři, protože výška některých z nich dosahovala často dvojnásobku až trojnásobku těch nejmenších. Tento nepoměr by byl možná vysvětlitelný snahou těch, kdo les vysázeli, udržet jej dlouhá staletí, což předpokládalo víc než trpělivost. Soudě podle rozměrů přesáhlo stáří některých stromů pravděpodobně tisíc let. Ani na okamžik jsem si nemyslil, že by rozdíly v kvalitě půdy mohly vést k takové nestejnosti růstu. Ale nejpozoruhodnější bylo, že tento les inspirovaný geometrií v ničem netrpěl jednotvárností, když jsem si jej izometricky promítl z pahorku, kde bylo mé stanoviště. Došlo k pravému opaku toho, co se dalo očekávat, pravidelnost půdorysu umožňovala stromům vyjádřit zvláštnosti jednotlivých exemplářů, porovnávat je mezi sebou, zkrátka vytvářela z toho obřího sadu rozsáhlé arboretum plné nejpodivnějších tvarů, jaké jsem kdy spatřil.
Nedalo mi to, abych neodhadoval hmotnost kmenů, abych v duchu neohmatával suky, výrůstky, boule, abych se nesnažil rozluštit tajemství těch rozsoch, haluzí, letorostů, číst v kresbě kůry a vychutnávat přitom hladkost té šedé kůže, mastné a zbrázděné, jako by patřila starému zvířeti. Ta fantastická lesní katedrála skrývala ve svých arabeskách, svých okleštěných kmenech a své spleti více vynalézavosti než nejbáječnější stavba federace.
Zdálky se ozvalo jakési troubení vycházející z úzkých průseků mezi stromy patnácté až dvacáté řady, které existovaly vlastně jenom ve stadiu jakéhosi náčrtu, pak z toho malovaného pozadí vyšla asi stovka podsaditých bytostí, maskovaných a vlekoucích obrovité trouby, z nichž vycházel nepřetržitý a hluboký zvuk. Na rozdíl od bytostí ze včerejška se zdálo, že tito Lageeňané mají pozemštější podstatu, ani památka po nějakém rozplývání na okrajích, byli naopak zřetelně ohraničeni, zdáli se v prostoru skoro tlustí a těžce kráčeli po třech otáčivých nohách, což vyvolávalo vzpomínku spíš na nějaký starý utopický román, než na jakoukoli biologickou skutečnost, již by bylo možné spatřit někde v galaxii. Nicméně existovali a jejich pohyby nebyly na pohled nepříjemné, ani když si člověk odmyslil jejich výlučnost.
Obrovité hudební nástroje, které domorodci při obchůzce vlekli, byly upevněny na pojízdných podstavcích. Jejich rozměry byly takové, že zabíraly celou šířku lesních rozestupů, vždy jen jeden z nich se protáhl mezerou mezi mamutími stromy. Smečka zaplavila víc než hektar lesa a pravidelně pobrukovala. Nakonec se shromáždili na kraji lesosadu přímo proti mně jako při představení. Na videozáznamu jsem pozorně prozkoumal jeden exemplář: jeho kůže byla do značné míry podobná kůře stromů, šedá a svraštělá, jeho kuželovitý trup spočíval na třech silných nohách zakončených velkými zrohovatělými chodidly. Místo hlavy měl masku a ta maska mě zjednodušeně představovala.
Všichni Lageeňané měli tutéž masku, ale jejich výraz se měnil od zlosti k ironii, od nadšení k smutku. Na stovce neobyčejně pronikavých portrétů jsem mohl studovat rozsah svých schopností výrazu a udělat si obrázek o svém dramatickém nadání podle jeho výtvarného znázornění.
Obyčejně bývám dost opatrný ve styku s neznámými rasami, protože první ctností dobrého reportéra je uchránit si život, chce-li, aby jeho časopis obdržel článek, pro který ho s velkým nákladem najal. Tentokrát jsem neváhal a beze zbraně jsem zamířil k fantaskní skupině. Chtěl jsem vědět víc, chtěl jsem se vyptávat jejích členů na smysl toho divadla. Když jsem se přiblížil, konstatoval jsem zjevnou estetickou podobu mezi domorodci a lesem, což mě utvrdilo v domněnce, že žádná podrobnost toho představení není ponechána náhodě.

Rychle jsem ztratil všechny iluze, pokud šlo o možnosti sblížení; má přítomnost nejenže nenarušila obřad, ale měl jsem dokonce pocit, že si ji Lageeňané vůbec neuvědomují. Oslovil jsem prvního z nich v mezijazyce s nadějí, že si z něj snad pamatuje pár pojmů ještě z doby pobytu prvních cestovatelů, ať už se k němu donesly jakýmkoli způsobem.
„Jsem Volt Dalart z HVĚZDY GALAXIE, přináším vám pozdrav federace."
Okamžitě jsem pochopil, že to byl marný pokus, a jeho směšnost vynikla o to víc, když jsem zaslechl ozvěnu svého hlasu, naštěstí brzy překrytou rytmizovaným zvukem trub. Přesto jsem zjistil, že se domorodci obratně pohybují taky aby do mě nevrazili.
Opřel jsem se o kmen a nechal akci probíhat, aniž jsem do ní zasahoval. Pokud bylo nějaké možné spojení mezi domorodci a mnou, pak se projevovalo tím tancem, těmi obřady.
Třínohé bytosti napodobující mou tvář po celém lese začaly předvádět podivný balet, každá z nich se upjala k jednomu mamutímu stromu a začala ho obcházet s bohatým doprovodem zvuků trub a její otáčivé pohyby byly ještě podivnější než, kroužení tančících dervišů. To divoké představení trvalo dobrou čtvrthodinu. Stál jsem strnule opřený o pahýl, ochromený hudbou a tancem, a necítil už vlastní tělo, nekladl si už žádné otázky, prostě jsem prožíval obřad.
Náhle Lageeňané znehybněli, jako když utne, a nastalo ticho. Tři žlutá slunce v zenitu zaplašila každý stín a mamutí stromy se odrážely se zneklidňující přesností na sírově zbarveném nebi.
Za sebou jsem zaslechl vlhký, velmi jemný zvuk, který jako by pocházel z rozvíraných sliznic. Odvážil jsem se pohnout a porušit smlouvu nehybnosti, která pojila domorodce a krajinu. Pohlédl jsem na kmen, odkud, jak mi připadalo, ten zvuk vycházel: objevila se na něm zející a čerstvá rána. Nikdo by mě nedokázal přinutit, abych do ní vložil ruku.
Nebylo to nutné, postřehl jsem pohyb Lageeňana, který tančil okolo stromu, a ustoupil jsem, abych mu nepřekážel.
Jeho tvář už byla bez masky. Vlastně tvář ani neměl, protože jeho kónické a šedivé tělo končilo špicí, na níž předtím byla upevněna napodobenina mého obličeje. Vsunul ten chobot nahrazující hlavu do otvoru a jeho soukmenovci udělali totéž. Přesněji, určitý počet z nich, protože ne všechny stromy se takto otevřely.
Moje masky byly odhozeny na zem a rozpouštěly se, jako by byly opatřeny autodestrukčním systémem.
Zabolelo mě to.
Mé rozčarování však netrvalo dlouho. O pár minut později nejblíže stojící domorodec vyloupl z rány jakýsi šedavý a naříkající zárodek, který se mi děsivě podobal, položil ho přímo na zem do prachu, a aniž se dál staral o moji přítomnost, vířivě se vzdaloval stejně jako všichni jeho soukmenovci, kteří doprovázeli svůj ústup melancholickými a sladkými zvuky trub.
Zůstal jsem stát, docela vyvedený z míry, ve společnosti asi padesáti svých vřískajících reprodukcí, neschopný odhodlat se k nějakému rozhodnutí, pokud šlo o jejich osud. Ta z nich, která mi byla nejblíž, se ukázala jako předčasně vyspělá, celá uslintaná a ušpiněná prachem začala lézt po čtyřech. Pak se připojila k mým dalším nemluvněcím předobrazům zplozeným mamutími stromy. Šel jsem za ní. Všechna ta svraštělá embrya se brzy shlukla ve vřeštivou a odpudivou hromadu a pustila se do strašlivého boje, buclatýma ručkama si vyškrabávala oči a hryzala se zběsile přímo do tváře. Hárala v nich nenávist tak nezkrotná, že se jim nakonec podařilo vzájemně vyvraždit a po čtvrthodině z nich zůstalo pouze několik exemplářů. Byl jsem ochromený tou hrůznou podívanou, neschopný jednat, události dostávaly na můj vkus příliš rychlý spád. Naštěstí mrtvá nemluvňata mizela jako by byla vdechována půdou, děsivou houbou vpíjející do sebe jejich maso, vnitřnosti i krev.
O půl hodiny později z nich zbylo jen jedno.
A to začalo růst a stárnout se stejnou bezuzdností, s jakou se ostatní nemluvňata rodila a umírala. Brzy bylo tak vysoké jako já a žádostivě se na mě zahledělo.
Už včera jsem užasl, když jsem mohl obdivovat svou skvělou nefritovou sochu, a dnes mě zneklidňovala těžce snesitelná přítomnost mého druhého já, stejně pečlivě provedeného jako socha i s oním překvapivým efektem zvětšovacího skla, který mu tvůrci dali, aby podtrhli jeho skutečnou existenci. Navíc ten nahý tvor dýchal a zvuk dechu vycházejícího z plic, z nosu, z úst se podobal hudbě mého života. Mohl jsem zaslechnout, jak mu bije srdce v jednom rytmu s mým, jako bychom oba tvořili podivnou stereofonní soupravu určenou k reprodukci tajemného tepu nekonečna.
Teď už by pro mě bylo obtížné říct, jak dlouho jsem tam stál a pozoroval svého dvojníka, jak dlouho jsem ho hltal očima. Spíš než obdiv mě tak zmrazilo ohromení nad tím, že jsem sám sebe viděl žít, jako bych naráz objevil, že existuji, probuzen z dlouhého prehistorického snu, jímž byla má minulá skutečná existence.
Moje vzrušení dosáhlo vrcholu, když bytost otevřela ústa, aby promluvila. Jaká to budou slova, věty vyslovené v klínu kouzelného lesa? Jaký bude jejich symbolický význam? Už jsem to nevydržel a vztáhl jsem tápavou ruku ke svému dvojníku, abych se ho dotkl. Ale sotva jsem o něho zavadil, proměnil se v roj světélkujících částic, v lehoučkou povlávající mlhovinu, která se okamžitě rozplynula na večerním nebi.
Moje zklamání bylo tak silné, že jsem omdlel.

Dlouho jsem pročítal všechny zprávy svých předchůdců, kteří navštívili Lageens. Styční odborníci se především upjali k vytváření jazykového mostu mezi Lageeňany a sebou, jejich popisy neuvěřitelných setkání, o nichž jsem právě získal dvojí svědectví, byly proto bohužel velmi kusé. Ale etnologický půvab těch scén byl také tak mimořádný, překypovaly fantazií, pokud jde o zvyky, obřady, hudbu, tance, a to i v případě pastorálních nebo ještě prostších výjevů, než jakým jsem přihlížel.
Zdálo se, že obyvatelům Lageensu dělá radost vynalézat každý den nový folklór, jaký by nedokázaly vyprodukovat ani ty nejpoťouchlejší z kmenových společností známých po celé galaxii. Jejich zvláštností také bylo, že k projevům své existence nikdy nevolili stejnou formu a dávali přednost tomu nejnevhodnějšímu vzhledu, jako by se posmívali všem přirozeným biologickým a organickým měřítkům.

Během svých předchozích projevů se však nikdy nepokusili zbožštit cestovatele tím, že by ho zobrazili, takovou přízeň prokázali jenom mně. Byl jsem zmaten tím zjištěnlm.
Prohlédl jsem audiovizuální záznamy, jež se mi podařilo pořídit, ale nedospěl jsem k žádnému důležitému objevu. Oči mě ovšem neklamaly, podívaná na záznamu byla shodná s tou, jíž jsem byl čestným hostem. Nicméně, když jsem se dal do zvětšování nejlepších fotografií, všiml jsem si, že konkrétní existence osob i dekorací byla sporná. Snímky totiž ukazovaly, že se celek upínal k jakési osnově, jejíž větší či menší hustota vyvolávala před zrakem kresbu stromů i domorodců, masek, trub i nemluvňat, a každá podrobnost výjevu byla dělitelná na množství barevných částic. A přitom se zrnitost filmu, který jsem používal, nedala postřehnout ani pod elektronickým mikroskopem. Celá vize byla tedy založena na optickém klamu.
Když jsem si vzpomněl na včerejší výjev na bílých dunách a na nezřetelnost postav, vyvodil jsem z toho, že Lageeňané, pokud nějací Lageeňané vůbec existovali, se dobrali za jediný den podivuhodného pokroku. Do týdne bych už asi vůbec nemohl pochybovat o skutečné existenci výjevů.
Když jsem se potom dal do rozboru symbolů obsažených v každém z „obřadů“, jimž jsem přihlížel, objevil jsem snahu vyjádřit vzájemnou proměnlivost tvarů a jejich členitelnou křehkost. Můj obraz byl proto převeden do světelných bodů, skládal se a rozkládal podle různých zákonů obřadu. Cítil jsem, že ať už byla u zrodu výjevů náboženského charakteru, jichž jsem byl svědkem, jakákoli inteligence, toužila vyjádřit nestálost energie a hmoty, pomíjivou zranitelnost zobrazení. Podobně účinek slučování zvuků založených na ptačím zpěvu byl i připomínkou univerzality vibračních polí.
Koneckonců i já sám jsem jen dočasný celek utvářený atomy hotovými rozptýlit se po mé smrti. Moje „hmotnost“ mohla připadat těm beztvarým bytostem jako klam.
A v tom tkvěla nesnadnost dorozumění.
Pro bytosti z energie, kterými, jak jsem se od té chvíle začal domnívat, Lageeňané byli, nemohla mít existence onen anekdotický vzhled společný populacím galaxie. Snažili se tedy vzbudit naši pozornost rozborem našeho chování a jeho kritickým zobrazením.
S horečnou nedočkavostí jsem předložil počítači kódovanou simulaci událostí, jež jsem prožil, i těch, které byly zpozorovány styčnými odborníky, a nezapomněl jsem na společného jmenovatele, kterého jsem jim připisoval. Ten nestydatý stroj sice moji domněnku nevyvrátil, ale ani ji nepotvrdil. Vždycky jsem měl podezření, že jednotky životního minima byly vybaveny podle návrhu tápavých a nerozhodných inženýrů s nejasným úmyslem zahnat chuť příliš podnikavým cestovatelům. Ale proč Lageeňané neobdařili svá pomíjivá stvoření řečí? Můj dvojník se rozplynul v okamžiku, kdy měl promluvit. A přitom byli schopni dokonale napodobovat zvuky.
Kdoví zda nepozorovali naše společenské chování a neusoudili, že výměna toho druhu je málo podstatná; je přece zřejmé, že i když nás jazyk povrchně spojuje, odkazuje jedince do jeho osamocení, pokud není v přítomnosti třetí osoby. Zároveň je zdrojem výkladů a omylů, protože jeho sémantické sdělení pro každého není zcela stejné.
Vyžadují snad, abychom se pro spojení s nimi odhmotnili? Tak by duševní styk neprobíhal slovně, ale v rovině výměny pouhým rozdílem potenciálu mezi našimi energetickými hodnotami. Bohužel jsem neznal způsob, jak toho dosáhnout bez několikadenní úporné dřiny.

A je to, jsem hotov: podařilo se mi složit elektrický obraz své osobnosti kombinací určitého počtu polí a frekvencí vysílaných na stejné vlnové délce. Za několik okamžiků ho odvysílám a přijmu ohlas na své vysílání; až obletí celou planetu.
Výsledek překonal všechny mé naděje. V poselství z Lageensu je tolik nadšení, tolik intenzity, tolik bohatství, že-mi ještě dlouho potrvá, než skončím dekódovací práce.
Zvláštní věc, jak se lidský duch nemůže dočkat, až hodí jevy pod kola parnímu válci své výchovy. Čím víc jsem spatřoval krásu myšlení obyvatel Lageensu, úchvatný charakter jejich kosmogonického názoru, tím víc se mé myšlenky obracely jiným směrem.
Kladl jsem si otázky týkající se potřebnosti a vhodnosti své reportáže. Až do té chvíle mi Blunt nikdy nic nedaroval, obyčejně využíval mé cestovatelské vášně a zaslepenosti, do níž mě moje cesty uváděly, aby získal údaje buď důležité pro představitele federace nebo prostě zpeněžitelné. Udělal jsem přesně, co si přál, a chystal jsem se mu odevzdat klíče k Lageensu. Ale kam to všechno směřovalo? Kdo na tom měl vyzískat? Populační celky planety nepotřebovaly lidi ani mimozemšťany, aby mohly pokračovat ve svém sbližování s nekonečnem. Naopak, kdybych předal způsob, jak s nimi navázat styk, došlo by k zamoření planety nedozírného významu. My totiž nic neriskujeme, vyšleme-li naše vlastní elektrické simulace, aby získaly různé údaje od těchto bytostí. Na druhé straně však, budeme-li je vystavovat silné intoxikaci, není jisté, že nezapůsobíme na jejich duševní metabolismus.
Teď jsem konečně pochopil. Bylo to přece tak jednoduché. Lageens představuje nevyčíslitelné bohatství pro vesmírné turistické společnosti! Nikdy, ani ve snách toho nejbláznivějšího cestovního agenta, žádná planeta nenabízela tak širokou paletu zvuků, obřadů, krajin, takovou představivost v umění, takovou tvarovou marnotratnost u bytostí, které ji obývají. Lageeňané si vymýšleli náboženství, krajiny, celé civilizace jen pro tu prostou rozkoš,aby nám je nabídli, a dokázali se navíc stále obměňovat.
A to také byla nevýhoda, protože prodavač organizovaných zájezdů zakládá svou reklamu na přesném programu a kupec turistického snu většinou vyžaduje, aby byla smlouva dodržena. Když je mu nabídnuta ochutnávka sklenice velbloudího mléka u chovatele korábů pouště, těžce nese, když je mu nakonec předloženo mléko oslí. Musí totiž předem strávit pocit, že je vytržený ze svého prostředí, aby pak nebyl překvapený, aby neměl strach z neznáma. Proto Blunt doufal, že navážu spojení s Lageeňany: měl jsem je požádat, aby dodržovali program obřadů.
Smazal jsem všechny stopy svého průzkumu včetně záznamu provedeného s pomocí své elektrické simulace, abych

vyloučil i sebemenší riziko nákazy. Pak jsem spolkl tři tablety amnetika se zpožděným účinkem používaného obyčejně v zajetí, pokud nechceme prozradit nepříteli tajemství. Nakonec jsem vyslal úzkostné volání do HVĚZDY GALAXIE. Potom jsem vyšel na Lageens a postupně jsem zapomněl na celý svět ve vášnivých rituálech, jež kmeny vytvořily na oslavu svého prvního styku s cizím myšlením. A já usnul s posledním záchvěvem večera a s přesvědčením, že se už nikdy nesetkám s takovým pocitem dokonalého štěstí, jež by pramenilo ze spojení s neznámem. Bohudík jsem si na ten okamžik už nikdy neměl vzpomenout.

„Děkujte osudu, že jsme vás našli, ztratil jste se bez vysílačky spoustu kilometrů od jednotky. Došlo k tornu ve chvíli, kdy vás Lageeňané chtěli obětovat při jakémsi kanibalském obřadu.“
Hleděl jsem na Blunta s výrazem plným bezradnosti, nevěda, jestli má radost, že mě zachránili, nebo jestli by si spíš přál, aby mě domorodci snědli, a on tak mohl snáz omluvit svůj neúspěch u těch, kdo mě vyslali na Lageens.
Zabručel jsem:
„Kdyby mě ty bytosti sežraly, stejně by se toho moc nezměnilo. Dobře víte, že si už pochutnaly na mém mozku.“
„Přeháníte, dokázali jsme rekonstruovat vaši paměť ze zásoby údajů, které jsme tady měli nashromážděny. Jediné, co nám chybí, je vzpomínka na váš pobyt na Lageensu.“
„Já si o tom myslím svoje.“
„Proč jste ji neuchoval na záznamu?“
„Protože jsem toho asi nebyl schopen. Podle svědectví styčných odborníků, člověk, jemuž tolikrát vymazali vědomí jako mně, nemůže vzdorovat takovému přepětí vlivů cizího. světa, jaké jsem podstoupil. Už několik hodin po příletu jsem musel být tak obluzený ohněm všech těch podivných obřadů, že ve mně nezbylo nic lidského. Jak byste mohl chtít, aby mě napadlo zmáčknout knoflík videokamery?“
„Škoda, propásl jste senzační reportáž. A nikdo už ji neudělá místo vás. Lageens byl prohlášen za zakázanou oblast.“
Nedbale jsem se dotkl prsty rtů v naději, že si Blunt nevšimne úsměvu, který se na nich rodil. Právě jsem totiž pochopil, že mé spojení s populacemi Lageensu bylo mnohem hlubší, než jsem si myslil, protože kanibalský obřad, improvizovaně předvedený mým zachráncům, byl jistě načerpán z mých vzpomínek.
Vytvořili jej v zájmu své záchrany, protože jsem je přesvědčil, že jim hrozí nebezpečí.
Místo díků mi nechali v paměti celý můj pobyt v jejich společnosti, který se přirozeně rekonstituoval po kůře mnemoterapie, jímž jsem se podrobil. Lageens pro mne nikdy nebude zakázanou oblastí.
Ale o tom se Blunt nic nedoví.

ian stewart // mikrobotika

„Miniaturizace robotů nemá budoucnost,“ řekl jsem. „Mikroelektronika s použitím litografie, možná. Ale mikrobotika? Vyloučená věc. Jen se podívejte, jaké potíže měli Detroit Medicaids s těmi mikrochirurgickými zařízeními. Zvláště s tím pro operace vnitřního ucha.“
Já to musím vědět: jsem totiž obchodní zástupce firmy, která lékařské nástroje prodává. Přijel jsem sem dnes ráno z Coventry, abych přesvědčil Bristolskou královskou nemocnici, že udělá nejlépe, když zahodí své kleštičky na štípání kůstek a pořídí si přenosný laser. Souhlasili, že je to báječný nápad, a ukázali mi nové lasery, které právě nakoupili od TAKAHASHI OPTRONICS. Přesto jsem je přiměl ke slibu, že si přes nás objednají nové pánevní spony; takže celá ta cesta nebyla nakonec tak úplně marná.
Kdykoli se ocitnu v Bristolu, rád vyhledám Olivera Gurneyho. Žije tu už léta a zná město jako své boty. Zejména hospody. V současné době je jeho nejoblíbenějším lokálem VYSOKÁ LOĎ v Upton Stourby, ve starém kamenném baráku s prohýbajícími se krovy.
Byl chladný večer, ale krb v baru VYSOKÉ LODI jasně hořel, pivo teklo a já se rozehřál nad svým tématem.
„Řízení, Olivere, to je ten problém. Je to, jako kdybys chtěl navléknout nit v hurikánu na dálku tří metrů.“ Snížil jsem hladinu ve svém korbelu o dobrých pět centimetrů a opřel jsem se loktem o bar. „Prosím, ještě jednou totéž, Janice.“
Oliver je dosti vysoké zvíře ve firmě jménem DECAL ELECTRONICS. Rád se pokládá za inženýrského podnikatele. Jeho nadšení pro nové nápady nezná mezí a často zatemňuje jeho soudnost, která je beztak i v nejsvětlejších chvilkách ubohá.
Ale čas od času má nápad, který je svou neomaleností skutečně závratný, a ten uskuteční. Asi byste řekli, že je to podivínský génius. Teď mu vrtaly v hlavě roboty velikosti hrášku. Jeho zavalitý obličej s posupnýma očima měl výraz, který jsem poznal už před lety.
„Je potřeba,“ řekl, „jít na to úplně jinak. Uznávám, Johny, že mikroskopické roboty nejde postavit přímo. Ale myslím, že se to dá zvládnout postupně“
„Ale, Olly! Čím máš více fází, tím se dostáváš do horších problémů. Je to jako chyby při zaokrouhlování v dlouhých výpočtech. Nafouknou se a zhatí celý výsledek.“
„Možná, že se jich dá pár vynechat.“
„Možná. Čím je omezena velikost kapesního počítače?“
Usmál se. „Velikostí kapsy.“
Moc mě to nepobavilo. „Ty blázne. Myslím, jak mohou být malé, ne velké.“
„Aha. Takže mluvíme vážně. No... tak, klávesy musí být dost velké na to, aby se daly stisknout prsty.“
„Správně! Ať už chceš dosáhnout jakékoli velikosti, všechno vychází z jednoho. Ze člověka. A lidé jsou z hlediska měřítek mechaniky pěkně velcí. Milióny buněk, možná trilióny, už nevím. Ve srovnání s jednotlivým virem jsou

obrovití.“
Oliver se na mne zamyšleně díval. „Všiml sis někdy, jak jsou viry podobné malinkým robotům?“ zeptal se. „Vzpomínám si na fotografii bakteriofágu, který vypadal spíše jako lunární modul, uprostřed má nějakou jehlu na chůdách. A bičíky bakterií jsou malé Archimedovy spirály, které se pohybují na kuličkových ložiskách.“
„Ale virus přece nikdo nestaví Ani nejsme schopni nějaký syntetizovat, tak aby měl skutečnou komplexitu!“ Potom jsem si uvědomil, že jsem odbočil od tématu.
„Prostě mám za to, že sestupovat dolů k mikrobotům po krocích - to je tvůj nápad - znamená strašně dlouhou posloupnost povelů. Takže se příliš nahromadí chyby.“
Tohle byl dobrý argument, pomyslel jsem si. Mne rozhodně přesvědčil. Nedá se ovšem říci, že bych v tu chvíli byl nějak přehnaně sebekritický.
Oliver nepřítomně zíral. Na okamžik mne napadlo, že je to pivem. Potom třísknul korbelem o pult.
„Prostě musím přijít na to, jak je nehromadit,“ řekl.
Olivera jsem zase dobrý měsíc neviděl, přestože jsem byl za tu dobu v Bristolu dvakrát. Vypadá to, že DECAL ELECTRONICS mají prsty všude od laserových opékačů topinek po ohýbače částicového záření, a Oliver každou chvíli létá z jednoho konce světa na druhý, s tím, že mu to mnohdy řeknou ani ne deset minut předem.
Teprve při třetí příležitosti byl Oliver zase v dosahu. Zavolal jsem mu z Cardiffu a dohodli jsme se na schůzce ve VYSOKÉ LODI. Přihrnul se s usmolenou složkou v podpaždí, zavlekl mě do rohu a hodil přede mne technický výkres. Vypadalo to jako něco mezi kráčejícím rypadlem a toboganem, a také jsem mu to řekl. Chvatně vysvětloval.
„Tohle je předběžný náčrt Olivera Gurneyho Reduplikačního Aparátu,“ pravil pyšně.
„Reduplikačního?“
„To je složené slovo. Kříženec redukčního a duplikačního.“
„Aparátu?“
„To aby to byl hezčí akronym. OGRA.“
„Aha!“ Zeptal jsem se, jak to funguje.
Konspirativně si ke mně přisedl blíže, já jsem se odtáhl a oba jsme se střídavě posouvali nějakých půl metru, dokud jsem nebyl zcela zaklíněn v koutě.
„V zásadě,“ řekl, „je to modifikace jednoho ze standardních replikačních automatů.“
Náhle jsem si uvědomil, o čem mluví. „Myslíš toho z MIT, co sám staví vlastní kopie?“
„Ano. Jeden mají Japonci a jeden také Rusové.“
„Ale ty jsou závislé na přísunu háhradních dílů a na magnetických štítcích,které dále kopírují program a...“
Zvedl ruce, jako by chtěl zastavit příval slov. „Můj ne.“
Čas od času nadejde chvíle, kdy se vyplatí Olivera skutečně pozorně poslouchat. Je chytrý, i když trochu pomatený, a zhruba tak jeden jeho nápad ze dvaceti skutečně vyjde. Ale když se ten jeden povede, vydá za těch devatenáct ostatních. Mám pocit, že v DECAL ELECTRONICS to vidí stejně.
„Můj si vyrábí vlastní součástky z čehokoliv, čeho se zmocní. Většinou z kovu a kousků umělé hmoty. A když zhotoví vlastní kopii, tak v měřítku jedna ku deseti.“
„Senzační nápad, Olivere,“ řekl jsem. „Vyrobíš jeden velký základní kus, ten udělá střední a ten zas malý a ten ještě menší a ten... ale to nebude fungovat“
Zkusili jste někdy říci matce, že její právě narozené děťátko připomíná opičáka po mrtvici? Doslova na mne zavrčel.
„Proč ne?“
„Čím víc se to bude zmenšovat, tím víc se bude měnit molekulární struktura vzhledem k velikosti součástí. A atomy, Olivere, atomy nezmenšíš.“
„Zaplať pánbůh! Už jsem se bál, že jsi narazil na něco, co jsem přehlédl. Naprogramoval jsem to tak, že struktura se mění s tím, jak se zmenšuje.“ To s sebou přinášelo další modifikace.
Bylo to trochu složité, ale zdálo se, že všechno vyřešil. Proces stejně musel v nějakém bodě přestat a mašinka byla naprogramována tak, aby se zarazila, až dospěje k makromolekulární velikosti.
„Ale co kumulace chyb?“
„K žádné nedojde. Udělal jsem to tak, že stroj sám koriguje svou strukturu na základě vnitřních programů. A ty se stále kopírují. A dobrý detektor chyb odstraňuje další případné nepřesnosti.“
Zkusil jsem další háček.
„Vypadá to složitě. Nebude první stupeň trochu moc veliký?“
„Ne, pokud nebudeme používat běžné součástky. Nemělo by to být větší než menší helikoptéra.“
„Jak to bude drahé?“
„Méně než na kolik to vypadá. Budeš rád, že jsi do tohohle investoval.“
„To jistě - Co jsi to povídal?“
Chytil mě za ruku, možná abych mu neutekl.
„Je to tutovka, Jonathane. Jen si to představ! Robot veliký jako bakterie! Největší věc od dob mikročipu!“
„Chceš říci nejmenší.Podívej, znám lepší způsoby, jak utratit peníze, než -“
„Ale prosím tě! Nepotřebuji víc než tři sta liber. Spoustu věcí mohu sehnat z výzkumného rozpočtu v práci a něco mám uloženo sám na horší časy, ale chybějí mi tři stovky! Mizerné tři stovky!“
„Vypůjč si v bance.“
„Hmmm, no, vždyť si vzpomínáš, že jsem drobátko přejel, tenkrát s tím projektem na mikrovlnné ponožky, co měly hřát, když je zima. NATIONAL WESTMINSTER BANK ke mně od té doby trošku ochladla.“
„Nemusíš nic dodávat. Umím si to představit. Ale stejně nemám -“

„Budeš litovat, jestli se na mě vykašleš. Pomysli, kolik možností to dává! A ty v tom pojedeš od začátku. Jak se to jednou rozběhne -“
„Olly, ty začínáš být legrační. Vždyť je to jenom -“ Na druhou stranu má třeba pravdu. Riziko tu bylo celkem malé a zisky by mohly být obrovské.
„No tak dobře. Odnese to nový koberec do haly. Jedeme napůl ?“
„Jasně.“
Řekl to nějak až příliš rychle.
„Moment. Chci polovinu ze zisku. A odmítám jakoukoli zodpovědnost, jestli dojde k nějakému průšvihu.“
„Ujednáno. Uplně mi bude stačit šek. Na jméno Oliver B. Gurney. Senzace!“
Zasunul jej do peněženky.
„Ani to moc nebolelo, viď?“
„To se uvidí, až pomine utišující účinek alkoholu.“

DECAL LABS, laboratoře firmy DECAL ELECTRONICS, sídlí na okraji Bristolu, ve starém venkovském domě ve vesnici Menderby, nedaleko nádraží Bristol Parkway. Zvenčí vypadá budova stejně jako před dvěma sty lety, ale uvnitř je všechno zcela nově zrekonstruováno.
Oliver postavil OGRA ve sklepě. Žasl jsem, jak rychle to stihl. Vysvětlil mi, že jakmile měl hotový projekt, mohl vlastní práci svěřit standardnímu montážnímu robotu, který pracuje podle síťového grafu metodou kritické cesty.
Darebák jeden mazaný!
Ale musím uznat, že to na mne udělalo dojem. Byl toho skoro plný sklep. Uprostřed to mělo spoustu elektronických modulů, s několika indukčními motory a pásovými dopravníky. Kolem dokola probíhala jakási montážní linka, která se spirálovitě stáčela odshora dolů. Uplně nahoře byl nálevkovitý podávací žlab s mechanickou rukou a zásobníkem. Celé to bylo na housenkových pásech, a pokud se člověk díval pozorně, zjistil, že v každém segmentu pásu byl zatahovací háček.
Háčky tam byly zjevně proto, aby zařízení mohlo také šplhat. „Kde máš vrata, Olly?“
„Co? Jo tak! Ne, tenhle zůstane tady. Pásy jsou až pro další generace, aby si mohly opatřovat materiál z okolí. Do tohohle jsem je zabudoval, jen abych viděl, jak to bude vypadat.“
„A kde si sežene materiál tenhle?“
Ukázal mi prstem. „Z těchhle starých plechovek. Příští generace si vezme tadyhlety piksličky a pozdější generace se budou kanibalsky živit z předchozích.“
„Aha. Takže jakési vzkříšení dávné matrifagie. Ale není to trochu drahé nechat je sežrat celé vybavení?“
„Moc toho nesežerou. V každé generaci vznikne vždycky jenom jeden aparát. Možná, že si trochu z mámy zobnou. Ale pak se pohyb za potravou musí natolik zefektivnit, aby se proces ani na chvíli nezastavil. Upřímně řečeno, ani si nejsem jistý, jestli bych jim uměl zabránit, aby jedli maminku, i kdybych chtěl. Chápej, k tornu by bylo potřeba, aby byli schopní rozlišovat, kdo je a kdo není máma, a to by byla spousta programování navíc, další nároky na paměť a tak.“
„Ale pro všechny případy -“ zarazil se, trochu v rozpacích. „Totiž, původní stroj je vyroben z hongkongských kopií koupených za babku na černém trhu. Pánům z IBM tohle nechoď raději moc vykládat, nebo nám zruší všechny servisní kontrakty.“
Rozhlédl jsem se. Ze zástrčky ve zdi vedl tlustý kabel. „Odkud budou brát energii dětičky?“
„V tomhle jsem trochu podváděl. Druhá, třetí a čtvrtá generace mají vlastní baterie. Potom už budou aparáty tak malé, že vyjdou se sluneční energií. A od sedmé generace jim už bude stačit svit hvězd.“
„Co ještě zbývá?“
„Vlastně nic. Jenom posledních pár programových příkazů. Počkej tady deset minutek a rozjedeme to.“
Tak jsem tedy počkal. Asi to byla největší chyba mého života, protože Olly kvůli mně s programováním příliš pospíchal a pořádně po sobě všechno nepřekontroloval. Chvilku lomozil u klávesnice terminálu v rohu, popadl magnetický programovací štítek a zasunul jej do úzké štěrbiny v OGRA-1: matriarchy první generace.
Stiskl vypínač.

Počáteční tempo bylo hodně pomalé.
„Může to trvat tak tři dny,“ řekl Oliver. „Ale s tím, jak se stroječky budou zmenšovat, bude se zkracovat i jejich čas. Zpočátku jde všechno podle faktoru o rozměru deset. Další velikost trvá asi sedm hodin, potom čtyřicet minut, potom čtyři minuty a tak dále, a tak dále. Celý proces končí v milisekundových polohách, pokud tě to zajímá.“
Možná, že to bylo pomalé, ale já jsem byl unesen. Oliver je schopný konstruktér a OGRA fungoval jako hodinky, pokud jsem to byl schopen posoudit. Už měl smontováno jakési šasi a postupem po šroubovici dolů se k němu přidávaly další součástky.
Padající kov ve žlabu trochu kraválu, pravda, nadělal.
Přeházel jsem si celý pracovní plán tak, abych mohl zůstat v Bristolu ještě alespoň pár dní, ale moje pozornost nebyla tentokrát soustředěna na práci. Každou volnou chvilku jsem spěchal do Menderby, podívat se, jak si OGRA vede. A čím více jsem se na něj díval, tím vice mi kovové rachocení začínalo připomínat cinkání mincí. Vážně to vypadalo, že Oliver tentokrát našel tu správnou zlatonosnou žílu.
Třetí den navečer sjel z rampy na konci montážní linky miniaturní, asi půl metru dlouhýOGRA. Zabzučel po podlaze a začal šťastně šmejdit v jednom z menších zásobníků. Asi za čtvrt hodiny nato zahájil svůj spirálovitý sestup další maličký OGRA.
Zčistajasna jsem tomu uvěřil: nebylo to jenom rozumové, intelektuální přijetí, ale tam dole uvnitř se ve mně rozlilo

hřejivé teplo. Byl jsem z toho celý pryč. „Propána, Olivere! Koukni se na to! Vždyť to teď vyrábí centimetrové roboty!“
„Jestli tě omračuje už tohle, tak si ještě pár generací počkej. Pak budeš potřebovat mikroskop, jestli budeš chtít vůbec něco vidět.“
Zírali jsme na to dál. Začínal jsem tušit, co je to mít mateřské pocity. Malinké kousíčky kovu škrabaly jako myšky.
Oliver se nedbale usmíval.
„Koukni se,“ řekl jsem. „Zrovna kojí“ Podívali jsme se na sebe a propukli v smích. '
„Abys ho zítra nevyšetřoval kvůli průjmu,“ řekl. „Probuď se, člověče, vždyť je to jenom stroj. Ale znám něco lepšího než tady takhle postávat.“
„A co?“
„TESAŘOVU RUKU v Portisheadu. Garnátové koktajly a masa dušená v kameninovém nádobí.“
„Mmmm! Opékané brambůrky, chřestové špičky a šlehačka!“
„Višně v griotce!“
„Šampaňské!“ Rychle jsme vypadli.

Domů jsme dorazili taxíkem hodně po půlnoci, zmalovaní jako strop v Sixtinské kapli: Do sklepa v DECAL LABS jsme se dostali Ollyho autem až příští den dopoledne.
OGRA byl zcela v troskách.
Nejprve nás napadlo, že ho zničil nějaký vandal. Potom jsem Oliverovi předložil k úvaze, zda se nemohl rozpadnout sám od sebe, a můj přítel se rozkatil. Přestal na mě křičet až tehdy, když ho něco začalo svědit na noze. Měl za to, že je to pavouk, a pavouky on nesnášel.
Byl to OGRA čtvrté generace, asi dvoumilimetrový. Vypadal, že se snaží ohryzávat mu přezku na opasku.
„Olivere,“ řekl jsem, „co je to za podivné skřípění?“ Zaposlouchali jsme se. Kromě skřípění jsme slyšeli slabounké klepání a klepání a hučení, to vše na pozadí vytrvalého bzukotu, jako kdyby někdo strčil do pytle celé hejno moskytů.
„Vychází to z OGRA,“ řekl. Sklonil se a podíval se zblízka.
„Podej mi lupu.“
„Kde je?“
„V registračce, pod ‚L'!“ Našel jsem ji a podal. Popotáhl si kalhoty, podřepl a začal skrze ni sledovat vrak. Sotva jsem kdy viděl někoho, kdo by se více podobal Sherlocku Holmesovi.
„Proboha!“ zvolal. „Podívej se.“
Podíval jsem se.
Matriarcha OGRA se hemžila maličkými robotíky kdovíkolikáté generace jako zkažený sýr, do něhož se dali červi. Doslova ji rozebírali. Ogříčkové velikosti švába řezali svou mámu malinkatými řetězovými pilkami na výsuvných ručičkách, odloupávali kousíčky materiálu titěrnými laserovými nožíky a strhávali umělohmotné izolace jejích elektrických spojů pro vlastní potřebu. A při této jejich hanebné činnosti se na nich samých hemžili ještě menší Ogříčci, kteří také chvatně řezali, loupali a strhávali, takže člověk viděl jenom hroznou změť.
Větší OGRA se úporně snažili sami sebe opravovat a viděl jsem, jak několik z nich zametá ty menší čímsi, co vypadalo jako lopatka na smetí, a hází si je nahoru do zásobníku. Moc si tím ale nepomohli. Malí žrali zásobníky rychleji, než je velcí dokázali strávit.
Byla to džungle.
Vypadalo to, že nic nemůže přežít. Avšak menší Ogříčci měli výhodu v tom, že se reprodukovali mnohem rychleji. Jejich řady zjevně houstly.
Vrátil jsem mu lupu. Její kovová obroučka byla děravá a rozrytá. Už se pustili i do ní.
„Tomu nerozumím,“ pravil Oliver. „V každé generaci měl vzniknout vždycky jenom jeden stroj. To bych rád...“
Najednou zasunul ruku pod trosky a začal hmatat kolem dokola.
„Tady to musí být - sakra! Tak, už to mám.“ Vytáhl magnetický štítek, zatím téměř netknutý, až na trochu ohlodané růžky, které vypadaly, jako když kolem nich projdou myši.
„Naštěstí umělou hmotu moc nepotřebují,“ řekl. Vsunul štítek do terminálu a zapnul vypínač.
Vyrojila se sprška jisker a terminál se rozpadl. Už nalezli i tam.
V DECAL LABS měli samozřejmě terminálů více a my vyzkoušeli jeden z nich o tři patra výše. Fungoval. OGRA se zřejmě ještě nepropracovaly na takovou vzdálenost. Oliver prolétl výpis programu a našel chybu.
„Zatraceně! Špatně jsem naděroval jejich fertilitní faktor!“
„Který dělá co?“
„Reguluje počet jedinců v následných generacích. Měl jsem ho položit rovný jedné, aby na každém stupni vznikl jenom jeden stroj. Vypadá to, že se mi tam na poslední místa připletla nula navíc.“
„No nazdar!“
„No, ale to je jenom malá chyba.“
„Samosebou. Ale jejím výsledkem je, že tu máme v každém pokolení desetkrát více OGRŮ, ne?“
„Ano.“
„Olivere, ty jsi rozpoutal svou vlastní populační explozi. Bůhví kolik škody tyhle věcičky ještě natropí!“
„Moc se nevzrušuj. Není to tak zlé, jak to vidíš. Zabudoval jsem tam ukončovací kód na makromolekulární úrovni, vzpomínáš si? Až dospějí k téhle fázi, přestanou se reprodukovat a celý proces se zastaví. Vymřou. Postižená oblast by zase neměla být tak veliká.“
„To ano. Ale počkej. Neměli do té fáze už dávno dospět? Jaký je vzorec pro součet prvků geometrické řady?“
„Zapomněl jsi na to, že stárnou. To je limitující faktor a působí náhodně. Trochu je to musí zpomalovat. Ještě trochu

počkáme.“
Tak jsme tedy čekali. Občas jsme to dole zkontrolovali. Hemžení nepolevovalo. Spíš se zdálo, že vzrůstá. Nakonec jsem navrhl, abychom se ještě jednou podívali na ten program.
Oliver používal vyspělý programovací jazyk, který umožňoval zadávat příkazy ve výrazech blízkých přirozenému jazyku - a namísto povelu stop reprodukci napsal stop redukcí.
„Víš, co jsi vytvořil?“
Zakřenil se.
„Rychle se množící umělý virus. Který se živí kovem.“

První, co nás napadlo, bylo volat policii, ale aparát nefungoval. Nefungoval vůbec žádný telefon. Ustředna byla totiž ve sklepě.
Auto nešlo nastartovat, což nepřekvapí u věci, která vypadá jako ementál. Odešli jsme pěšky. Lilo jako z konve.
Když jsme ušli asi půl kilometru, upadla mi levá podrážka. Sežrali jí hřebíčky. Oliver měl potíže se zipem.
„To je strašné!“ zvolal jsem.
„Moje řeč! Takhle nepršelo už snad -“
„Myslím ten tvůj zatracený virus! Spadnou elektrické dráty, stroje se zhroutí, nepojede žádná doprava, televize přestanou vysílat a lidi umřou nudou. Kovové peníze se rozpadnou na prášek! Umělohmotné příbory z motorestů se budou na černém trhu prodávat za šílené ceny! Nastane Konec naší civilizace!“
„Nepřeháníš? Tak daleko to ještě nedošlo.“
„Ne, ale dojde,“ řekl jsem ponuře. „Napadlo tě, že my dva jsme bacilonosiči? Ty viry musí být nalezlé všude v našich šatech, podle toho, jak je rozebírají. A kam vlastně jdeme? Jenom zbytečně tu infekci roztrousíme.“
Oliver mne chytil za ramena.
„Co můžeme dělat jiného? Musíme lidi přece nějak varovat! Teď zmlkni, drž krok a nech mě přemýšlet!“

Nakonec se nám podařilo dostat se stopem do Bristolu. Cestou jsem trnul, kdy se auto rozpadne, ale zdálo se, že se mu nic neděje. Zdálo se, že je tedy rozumné předpokládat, že virus se v našich šatech neusadil, ale zaboha jsem netušil, jak by to mohlo být možné. Řidič nás vyložil na rohu poblíž Oliverova bytu. Klíč byl pravda trochu ohlodaný, ale držel pohromadě ještě dost na to, abychom se dostali dovnitř. Oliver zamířil k telefonu.
Za půl hodiny jej položil. „Uf! Podruhé už bych tímhle nechtěl projít!“
„Co jsi udělal?“
„Zavolal jsem řediteli DECAL ELECTRONICS a všechno mu vyklopil. Uvolil se, že bude příslušná místa informovat o náhlém a nevysvětlitelném výskytu hromadného rezivění v oblasti Severního Bristolu, který má povahu epidemie. Příčina doposud neznámá.“
„Ale -“
„Ale příčinu můžeme odhalit jedině za cenu přiznání, že je to všechno naše vina, a ani ty, ani já, ani DECAL LABS o tohle moc nestojí. Ani tím nikomu moc nenaškodíme, protože DECAL samozřejmě povede vyšetřování. Já toho ředitele znám. Je to tvrdý chlap. Jestli z toho můžeme nějak vyváznout se zdravou kůží, pak jedině s jeho pomocí.“
„Fajn. A co když se ale ta nemoc bude šířit dál? To vážně bude konec civilizace, Olly!“
Zádumčivě se zadíval na své nehty. „Já vím. Ale pořád máme naději. Všiml sis něčeho?“
„Jako čeho?“
„Že například pořád svítí světlo. Že telefon ještě fungoval, když jsem před chvílí pokládal sluchátko.“ Zapnul rádio. Bylo rovněž v pořádku.
„Takže sem se to ještě nedostalo.“
„Ne, ale my ano. Částečky OGRA v našem oblečení byly něčím zahubeny. Všiml jsem si už cestou, že rezivění se jako zastavilo. Jenom bych rád věděl proč.“

Olly i já jsme se chovali, jak nám bylo řečeno. Drželi jsme se zpátky. Nikdy v životě jsem se necítil zbytečnější. Popíjeli jsme kávu, přehrávali si gramofonové desky, dívali se na televizní zprávy a čekali, kdy se kávovar rozpadne a rádio nebo televizor vypaří.
Pro každého, kdo dosud věřil v otevřený charakter britské vlády, byl tohle zážitek, který otevírá oči. Svět se má za chvíli pomalu se skřípáním zastavit a ani v televizi, ani v rozhlase se neobjevilo jediné slovíčko, které by veřejnost varovalo. Přesto se vyskytlo pár náznaků. Jako například zprávička o hospodě v Lennard's Green (kousek cesty od Menderby), kde se pivní sudy samy od sebe rozhodly, že raději budou vypadat jako cedníky, a zkropily osazenstvo chlazeným ležákem. Olly při té zprávě hlasitě klel - nejspíš ze žalu nad tou škodou. A na železniční trati poblíž Bristolu se prý stalo cosi hrozného, ale neřekli co.
Čas od času -jsme telefonicky dostávali nejnovější zprávy o skutečném stavu věcí. Prvních dvacet čtyři hodin postupovala epidemie v úzkém pruhu východním směrem, až nakonec zachvátila území zhruba patnácti mil dlouhé a dvě široké. Zakreslovali jsme její šíření na mapě a vyznačovali je špendlíky. Směřovala přímo ke Swindonu, což byla důležitá železniční křižovatka a současně též středisko těžkého průmyslu zhruba se stotisíci obyvateli. Prozatím působila jenom ve venkovských oblastech, ale tady hrozilo nebezpečí vyššího řádu.
Potom se změnil vítr a stočil ji severněji, právě natolik, aby se vyhnula Swindonu. To nás ale mohlo utěšit jenom na chvíli. Po třiceti mílích cesty údolím Temže ji na její pouti očekával Oxford.
Oxford, to nejsou jenom vzdušné zámky a věže ze slonoviny. Kromě univerzity jsou zde také automobilky, ocelárny a tiskárny. OGRA se chystaly pěkně si tu zamlsat.

Čelo pohromy se opět zúžilo, tentokrát na méně než jednu míli. Zprávy o škodách řídly, ale protože to byla téměř neosídlená oblast, bylo těžko posoudit, je-li tato skutečnost významná.
Čekali jsme dál. Byla to muka.
Zazvonil telefon. Olly mne praštil sluchátkem do nosu. Nic většinou neříkal; jenom tam stál s póťouchlým výrazem a vrtěl hlavou ze strany na stranu. Moc povzbuzující to zrovna nebylo. Zavěsil. Vypadal zkoprněle.
„Nic mi nemusíš povídat," řekl jsem. „Oxford je v rozvalinách. Z fabriky BRITISH LEYLAND v Cowley jsou trosky. Všechny univerzitní počítače jsou na cucky a všichni žalují DECAL o poslední penci, kterou -"
„Ne," řekl. „Prozatím ještě ne: Oxfordu se nic zatím nestalo. Epidemie se nějak přestala šířit, někde mezi Hamptonem a Kingston Bagpuiz."
„Proč? Přestalo foukat?"
„Ne, fouká to dost. Nerozumím tomu."
„Možná vúdú."
„Cože ?"
Chabě jsem mávl směrem k mapě.
„Zabily to ty špendlíky, které jsme tam zapíchali."
Oblast aktivní infekce se začala scvrkávat. Během osmačtyřiceti hodin přestaly zprávy docházet úplně.
Něco zametlo s Oliverovým umělým virem. Ale neměli jsme ponětí, co se vlastně stalo a jestli to tak vydrží Oliver odkvačil do manchesterské pobočky Decalu, aby mohl být u vyšetřování, a mne pohladili po hlavičce a poslali šupem domů. Jel jsem zpátky s palci v pěstích a pro všechny případy jsem se Oxfordu raději zdaleka vyhnul.
V novinách o tom nebyla nikdy ani ta nejmenší zmínka. Ani větříček, jak říkával můj otec. Z různých zdrojů jsem si nakonec přece jenom mohl sestavit jakýs takýs obrázek. Nájezd požíračů kóvu se omezil na území o velikosti nějakých padesáti čtverečních mil, pokrytých převážně zemědělskou půdou, a tak většina škod byla jenom málo závažná. Celé to odumřelo dříve, než se mohlo stát něco doopravdy vážného.
V novinách samozřejmě tušili, že se děje něco divného. Ale krmili je řečmi o národní bezpečnosti a vláda k tomu přimalovala velkými písmeny „T A J N É". A tak sklapli. (V Británii nemáme tiskovou cenzuru. Pouze jsou určité zprávy, které noviny nesmějí otisknout.)
Když se mi opět podařilo setkat se s Oliverem, bylo všechno v zásadě při starém. Oliver ale vypadal zaraženě, dokonce byl nepatrně hubenější, než je jeho obvyklá míra okrouhlosti, a také jsem mu to řekl.
„Divím se, že nejsi ve vězení," dodal jsem.
„Já taky. Ale s tím morem odešly také všechny důkazy. Oficiálně to bylo označeno jako ‚přírodní katastrofa'. Pochopitelně, že DECAL LABS předsedaly komisi, která zpracovávala závěrečnou zprávu z vyšetřování. Třeba to s tím nějak souvisí."
„Tebe samozřejmě vylili. Možná že bych se mohl pokusit sehnat ti místo -"
„Cože? Proboha, jen to ne! DECAL získal obrovské kontrakty na rekonstrukce!"
„Na tomhle krutém světě už neexistuje vůbec žádná spravedlnost! Olivere, ta nejistota mě ničí! Prosím tě, co zastavilo tu epidemii dřív, než zachvátila celou zeměkouli?"
„Laciné hongkongské kopie!" procedil koutkem úst.
„Řekni mi to ještě jednou?"
„To a naše drahé britské klima."
„Přestaň být tajemný!"
„No dobrá. Byla to rez."
„Rez?"
„Přesně tak. Ještě že jsi takový kolenovrt, který do mých velkolepých obchodních podniků investuje tak ubohé částky. Prototyp OGRA byl vyroben z laciné oceli. Po pár generacích se součástky zmenšily natolik, že začaly rezivět rychleji, než se stačily vyrábět nové."
„Říkal jsem ti přece, že neschopnost přizpůsobovat molekulární strukturu povede k malérům. Udělat vrstvu nátěru tenčí než jedna molekula zatím prostě nejde. A bylo to naposled, co jsem investoval jedinou penci do tvého velkolepého obchodního podnikání, ty jeden nevděčný -"
„Počkej, pomalu. Já přesně vím, kde byla ta chyba! S potížemi růstu se musí počítat! Můžeme zkusit další kolo, s japonským zařízením a nerezovými..." Hlas mu zadrhl.
„Nikdy! Olivere Boswelle Gurneyi, já odmítám!"
„No, možná, že máš pravdu. OGRA měly příliš mnoho much."
„To klidně můžeš říct ještě jednou."
„DECAL LABS mě teď posílají na pár měsíců do Francie. Trochu si odpočinout. Možná že mě ve skutečnosti chtějí dostat z Anglie. Takže se nějakou chvíli neuvidíme. Mohu ti zaplatit pivo, než odjedu?"
„Ne, díky."
„Ne?"
„Dám si totiž whisky. Trojitou."

Takhle tedy skončil Oliverův kovožravý virus. Prostě zrezl. Mohl jsem si to hned myslet: tělo je vždycky slabina. Alespoň to tak vypadá.
Ale potom, když Oliver odjel, nebyl jsem si stejně nikdy úplně jistý. Viry přece mohou projít mutacemi. Co když jeden OGRA n-té generace špatně načetl program a vytvořil svého potomečka třeba ze zlata, platiny nebo nerezové oceli? Anebo co kdyby se některý naučil kopírovat cokoli? Když rez vymýtila epidemii, mohlo někde přežít pár jedinců

rezuvzdorného kmene.
Asi by to nějakou chvíli trvalo, než by se zase rozmnožili, zvlášť kdyby potřebovali nějaké nedostatkové materiály nebo se ocitli v nevhodném prostředí, třeba v kapse kabátu. Pořád by tu ale zbývala nepatrná ohniska infekce, která čekají na to, až se okolní podmínky zlepší. OGRA všežravý: to by pak byl skutečně děsivý tvor. Ale snad se trápím zbytečně.
Nikdy by mne ta myšlenka nenapadla, kdyby byl Oliver nejel zrovna do Paříže.
Večer jsem se díval na televizní zprávy. Hlásili, že spadla Eiffelovka.
Úřady to přisuzují únavě materiálu. Doufám, že se nepletou.

börje crona // první transplantace lidského mozku na světě

První transplantace lidského mozku na světě byla provedena 2. prosince 1993 v Rockfordu ve státě Illinois mezinárodním týmem lékařů, vedeným profesorem Manuelem Cienfuegosem z Barcelony. Operace, operace v množném čísle, protože byly ve skutečnosti dvě, byly provedeny v největší tajnosti.
Pacientem byl sedmaosmdesátiletý multimilionář jménem Lee Stromberg. Tělo náleželo čtyřiadvacetiletému sportovci, stipendistovi Chicagské univerzity. Mladého muže, původem z Ludviky ve Švédsku, před třemi lety přiskříply dveře garáže a od té doby ležel v hlubokém bezvědomí.
Profesor Cienfuegos šestatřicetkrát úspěšně přenesl mozek z jednoho šimpanze do druhého. Dokonce se mu podařilo bezmála celé tři měsíce udržet naživu mozek opice v psím těle. Technika operace byla tedy důkladně propracována, ale nikdy ji nevyzkoušel na člověku. Přísné zákony ve všech zemích světa také zaručovaly, že k tomu nikdy nedojde.
Operace (obě operace) trvaly dva dny a skončily úspěšně. Když se pacient probral k vědomí, byl i nadále multimilionář, nicméně počet jeho miliónů se zmenšil zhruba o polovinu.
Profesor požádal Stromberga, aby si v zájmu vědy vedl podrobný deník. Přístroje a testy jsou s to dodat jen strohá objektivní data, a lékaře přinejmenším stejně zajímají pacientovy subjektivní reakce. Pacient této žádosti vyhověl, zpočátku s pomocí magnetofonu a později písemně.
Toto je jeho vyprávění:
2. 1. 1994 • Napít..., dejte mi napít. (Dlouhá přestávka.) Děkuji. Povedlo se to..., nebo jste anděl? (Pokus o smích, přerušený záchvatem kašle.) Příšerně mě bolí hlava, sestřičko, můžete mi na to něco dát? (Nová přestávka) Ach, už to začíná zabírat..., tak přece jen jste anděl... (Ticho)

3. 1. 1994 • Ale ano, cítím se líp. Hlava už mě skoro úplně přestala bolet... Pane bože, tolik jehel a drátů. Ležím tu jako v pavučině. Kolikátého je dneska, sestřičko?
(Ženský hlas): Třetího ledna.
Tak to jsem byl mimo tak dlouho? Už si vzpomínám, vždyť mi to říkali... Jak to dopadlo? Bude z toho proces, nebo ne?
(Ženský hlas):O tom si musíte promluvit s panem profesorem. No tak mi ho zavolejte, na co čekáte?
(Ženský hlas): Budete muset chvíli počkat. Nejdřív se musíte prospat... Vypijte si tohleto. Ne, všecko. (Ticho)

4. 1. 1994 • Dobré ráno, sestřičko. Ale jo, docela to ujde. Co kdybyste mi už konečně vytáhla tu jehlu a dala mi něco na zub? Třeba biftek, to by bylo něco. Ale co je tohle?
(Zenský hlas): Magnetofon.
Cože? Mag... Okamžitě ho vypněte!
(Ženský hlas): Ale pan profesor mi nakázal, že
Helejte se, na to, co vám řek profesor, já se můžu zvysoka. Vím, že jsem mu slíbil, že si povedu deník, jenomže si ho budu vést, až já budu chtít. Neslyšíte, co jsem vám řekl? Vypněte to! Udělej, co ti říkám, ty káčo jedna pitomá, nebo ho vyhodím z okna a... (Ticho)

5. 1. 1994 • Ehm, mno, tak jak bych začal? Takže, jmenuji se Lee Stromberg a jsem... Ne, moment, to vlastně není pravda. Jmenuji se Erik Andrén. Právě jsem se probral po těžké operaci a dozvěděl se, že neznámý dobrodinec mi daroval velkou sumu peněz. Podle jeho závěti se mám, jakmile mi to lékaři dovolí, ujmout svých nových povinností, což obnáší... ne, už nemůžu, sestřičko. Vypněte to. (Ticho)

15. 1. 1994 • (zde začíná psaná Část zprávy) Po nečekaně krátké rekonvalescenci jsem se vrátil... jsem se ujal svého nečekaného dědictví. Neobešlo se to bez protestů a dostal jsem předvolání k procesu, který bude zahájen za měsíc, ale moji právníci nevidí ani nejmenší nebezpečí, že by závěť mohla být prohlášena za neplatnou. Moje žena a já jsme neměli žádné děti... Dárce byl vdovec a bezdětný a...
Krucinál, už mě ta fraška nebaví. Vy, co to budete číst, stejně víte, co se stalo. A kromě toho, vy vyděrači, víte, kolik mě to stálo. Takže je ve vašem zájmu, aby se na to nepřišlo.
Přípravy na operaci trvaly čtyři roky a ke konci to byl závod s časem. Měl jsem rakovinu ledvin a jater, srdce mlelo z posledního a doktoři se neodvažovali mi dát ani tři měsíce života. Příbuzní mé ženy se už hezkých pár let snažili, aby mě zbavili svéprávnosti, jenomže mozek mi pořád sloužil tipťop, a tu radost jsem jim rozhodně nehodlal dopřát. Jsou to budižkničemu, jeden jako druhý, a ať už se s mými penězi stane cokoliv, oni je rozhazovat nebudou.
Nejdřív mě napadlo, že si objednám klon. Tuhle technologii ovládá už hodně doktorů a vím, že několik mých vrstevníků ji vyzkoušelo. Tajně, samozřejmě - oficiálně převzal jejich kapitál mladší příbuzný. Stačilo by pár buněk a v laboratoři by

vypěstovali mou přesnou kopii.
Jenže kopie je přece jen jenom kopie. Jaký by to mělo smysl, kdyby můj dědic byl mladší verzí mě samého. Já bych byl stejně mrtvý a v hrobě.
Tenkrát jsem náhodou četl o profesoru Cienfuegosovi a hned mi bylo jasné, jak ten problém rozřešit. Záleželo mu na tom pokusu stejně jako mně - jen když dostane dost zaplaceno a když nebude nebezpečí, že mu na jeho pokus přijdou. Jen čtyři z jeho týmu znali celou pravdu. Zbytek, to je anesteziolog, asistentky, technici a ostatní, se dozvěděli jen to, že asistovali při neobyčejně složité opevaci - a že pacient, bohužel, zemřel na operačním stole.
Už dva měsíce před operací převezli Erika Andréna z univerzitní nemocnice na mou soukromou kliniku. len tahle část podniku mě stála kolem miliónu na úplatcích. Ze pacient nabude vědomí po tak dlouhé době, je neobvyklé, ale nikoli vyloučené, takže se o jeho uzdravení psalo jen mezi drobnými zprávami. Titulky přes pět sloupců se objevily, teprve když otevřeli mou závěť. Příbuzní mé ženy a jejich právní zástupci přišli na kliniku hned ten den, ale dovnitř je přirozeně nepustili.
Nejsem muž slova. Celý život jsem obětoval vydělávání peněz, ne psaní. Myslím ale, že ani Walt Whitman by nebyl s to popsat moje pocity, když jsem po operaci přišel k sobě. Znovu jsem se narodil, rozsudek smrti byl zrušen, otevřel se přede mnou nový oceán času.
Cienfuegos mě varoval, že můžu trpět poruchami hybnosti a těžkými bolestmi, alespoň zpočátku, ale moje nové tělo fungovalo naprosto perfektně od samého probuzení. Jakmile jsem vstal z lůžka, strávil jsem skoro celý den před zrcadlem. Nemohl jsem se vynadívat na to, co jsem získal.
Jsem teď o něco vyšší než dřív a mnohem urostlejší. Erik byl před tím, než se mu stala ta nehoda, nadějný skokan do výšky. S trochou tréninku nabudou jeho svaly brzy opět svou někdejší pružnost.
Snad nejspokojenější jsem se svou tváří. Vypadá typicky severský, se světlými vlasy, modrýma očima, rovným, poměrně úzkým nosem a ostře řezanou bradou. Tak mohl vypadat můj pradědeček, když připlul přes moře na Středozápad někdy vprostřed minulého století, ale žádné obrázky se nezachovaly. Na čele nemám ani tu nejmenš1 vrásečku a všechny zuby jsou moje vlastní - už to stojí za to! Ani brýle nepotřebuji.
Ale stejně bych asi měl poslechnout profesorovy rady a prvních pár měsíců to moc nepřehánět. Těchhle pár vzpomínek by prozatím mělo stačit.

25. 1. 1995 • Dnes ráno jsem musel propustit komorníka. Pracoval pro mě třicet let, a znal mé zvyky jako své boty, ale právě proto to bylo nevyhnutelné. Když mě opouštěl - se slibem, že bude dostávat pořádnou penzi - vypadal, že se mu notně ulevilo.
Když jsem se před deseti dny vrátil domů, přijal mě, stejně jako ostatní služebnictvo, s rezervovanou zdvořilostí. Přijali nabídku, zakotvenou v závěti, a zůstali v domě a tvářili se, že jsou připraveni přizpůsobit se přáním nového pána domu. S čím ale rozhodně nepočítali, bylo, že všechno bude pokračovat v přesně stejných kolejích jako dřív.
Už první večer Jamese téměř vyděsilo, když jsem si objednal omeletu podle svého oblíbeného receptu a láhev vína svého nejlepšího ročníku. Druhý den to nebylo o nic lepší, když jsem ho požádal, aby mi zavolal mého krejčího.
„Myslíte krejčího pana Strom...“
„Krucipísek, snad víte, koho myslím,“ uteklo mi, než jsem si to uvědomil. „Telefonní číslo máte v seznamu dole v hale, pokud jste ho náhodou zapomněl.“
James odkráčel, s úklonou, ale celý bledý.
S krejčím jsem se ostatně taky posekal. Na nového, mladého zákazníka se ten pitomec snažil sekat machra, ale ž toho jsem ho brzo vyvedl. Potom, když jsem si vybral model a látku, dovolil si dokonce přijít s vlastním názorem.
„Nebude to poněkud... příliš striktní?“ nadhodil.
Jen jsem ho sjel pohledem, až i on s úklonou zmizel z pokoje. Se zahradníkem, kuchařem, šoférem a uklízečkami jsem nikdy neprohodil víc než pár slov, a na tom jsem neměl důvod co měnit. Když si budou hledět své práce, můžou si klidně zůstat, dokud nezaklepou bačkorama. S Jamesem to bylo něco jiného. Tomu jsem musel dávat příkazy den co den a hodinu co hodinu, a jeho ohromení a zmatek neustále rostly. Nakonec vypadal, že se každou chvíli zhroutí, a tak vyhazov byl v jeho případě holým aktem milosrdenství.
Všiml jsem si, že můj hlas, v nemocnici tak jasný a mladistvý, začíná být nějak chraptivý. Musím si o tom promluvit s Cienfuegosem, až se uvidíme.
S každodenní prací jsem se vyrovnal snadněji. Těch několik málo zaměstnanců, co jsem měl v kanceláři, jsem nechal dnem svého úmrtí vyměnit. Když můj hlavní právník formuloval mou závěť, dostal vysvětlení, kterému určitě nevěřil ani vteřinu, ale zároveň si nemohl dovolit o něm pochybovat.
Burza je burza a o ní vím všecko. Než jsem si šel lehnout do nemocnice, rozjel jsem pár zajímavých obchodů, a ty jsem teď dovedl do konce s žádoucím úspěchem. Za pouhý týden se mi vrátila skoro čtvrthodina toho, kolik mě stála operace, a jeden burzovní zpravodaj napsal úctyplný článek o tom, jak rychle se neznámý dědic vpravil do fines obchodu.
Rozhovory pro noviny a 3vizi jsem nekompromisně odmítal. Zpočátku jsem se odvolával na slabost a později na nedostatek času. Jedny velké noviny mi nabídly za příspěvek fantastickou sumu, ale stejně jsem s nimi vyběhl. Šlo mi o to, abych co nejdřív zmizel z titulních stran.
Teď už se stává stále častěji, že se spokojuji s každodenním rozhovorem se svým makléřem a rutinní práce přenechávám personálu v kanceláři. Zůstávám věrný mnohaletému zvyku, vstávám ráno v šest a chodím spát v osm večer. Přesto jsem tu a tam trochu unavený.
Nu co, po tak velké změně na tom není nic zvláštního.

16. 2. 1994 • Jsem teď zrovna v Las Vegas, kam jsem si vyjel hned po procesu. Tady by to neměl být problém ztratit se v davu, tady mi nehrozí, že mě každou chvíli někdo pozná.
Jak se dalo čekat, neměli ti supové šanci. Formulace mé závěti byly jako z oceli. Jakmile moji drazí příbuzní viděli, kam to spěje, měli tu drzost nabídnout mi smír za miliónek nebo dva. Nabídku jsem odmítl, a teď musí sami nést soudní výlohy.
Vegas je desetkrát větší a stokrát divočejší než před dvaceti lety, kdy jsem tu byl naposled. Může za to samozřejmě především legalizace prostituce a marihuany. Po bombách z pětaosmdesátého už není ani památky a Číňané a Japonci se nenuceně tlačí kolem hracích stolů.
Najal jsem si apartmá v PEANUTS LODGE, luxusním hotelu, který si bývalý prezident nechal postavit za svůj podíl na válečné kořisti z Iránu. Vrátný mi nabídl, že mi nahoru pošle nějaké dámy, ale co nejrozhodněji jsem to odmítl. Raději jsem se díval na 3vizi a samozřejmě jsem v ní uviděl sám sebe, jak ve svitu reflektorů vycházím ze soudní budovy. Můj obličej laserové kamery naštěstí zabraly jen letmo.
Od té doby, co jsem opustil nemocnici, se se mnou pokoušeli spojit nesčetní dobrodruzi. Odvolávali se při tom na staré přátelství, jenomže výdaje na detailní propátrání života mladého Švéda se mi rozhodně vyplatily. Jednak byl sirotek - rodiče zahynuli při autonehodě - jednak byl vždycky spíš samotář. Ozvalo se pár vzdálených příbuzných, ale ty můj advokát odbyl poštou. „Vzhledem k velké odpovědnosti, kterou můj klient přijal na svá bedra," atd.
Teď mám v plánu skutečně si odpočinout. V posledních dnech jsem s rostoucí iritací pozoroval, že tělo nefunguje tak docela, jak by mělo. V první řadě mě zlobí oči. Stává se mi, že najednou jsem krátkozraký. Potíže za chvíli zmizí, ale připadá mi, že se vracejí stále častěji a trvají déle. Kromě toho se mi občas třesou ruce, že sotva udržím pero.
Mám své obchodní zájmy v nové plazmové technice tavení zeminy, a tak jsem z Chicaga do San Francisca jel podzemkou. Svištět trojnásobnou rychlostí zvuku tisíce metrů pod zemí je fascinující zážitek. Ale stejně to už asi podruhé nezkusím. Co když se vlak nějak porouchá? Už při samém pomyšlení mě jímá klaustrofobie. Staromódní dobrý tryskáč, to je jinší kafe. Tím jsem musel letět poslední kus cesty, protože protažení podzemky do Nevady ještě není hotové.
To málo, co jsem ze San Francisca zahlédl, bylo odporné. Všude ukřičení, žebrající bezprizorní uprchlíci ze San Diega a los Angeles. Že všichni ti lidé pořád ještě nemají střechu nad hlavou, to je učiněný skandál. Měl bych se o tom zmínit Winnifred a Bertovi... Vlastně ani ne. Stejně by mě nepoznali, a já přece ani nejsem členem strany. Bude to muset počkat, až se dostanu do lepší formy.
Už bude skoro osm. Mám za sebou dlouhý den. Postel čeká.

17. 2. 1994 • V jídelně se mi dneska stalo něco divného. Povšiml jsem si, že nějaká mladá dívka u vedlejšího stolu upřeně zírá mým směrem. Nakonec ke mně přistoupila a řekla: „Promiňte, ale nejste...?"
V tom okamžiku se ale zarazila a pokračovala: „Ne, musela jsem se zmýlit. Víte, na dálku jste mi připomínal jednoho pacienta, kterého jsem měla, ale teď vidím, že vy jste mnohem starší."
Nevypravil jsem ze sebe ani slovo, jen jsem na účet hodil peníze a odešel jsem. Chtěl bych se jí na leccos vyptat, jen kdybych měl tu odvahu. Pacienta? Z které nemocnice? A starší? Starší než kdo?
Vyjel jsem do svého apartmá a podíval se na sebe do zrcadla. Zazdálo se mi, že mi vlasy řídnou, ale právě v tom okamžiku mě znovu postihla krátkozrakost.
Jestli se mi to stane ještě jednou, budu si muset obstarat brýle. Někde ještě budu mít recept... Jsem to ale hlupák, ten přece není pro mě. Teď už ne.
Proboha, vždyť nejsem tady ve Vegas, abych si nad něčím lámal hlavu, ale abych se odreagoval a abych sám sebe jaksepatří poznal. To, na co jsem nejvíc zvědavý a na co se nejvíc těším, jsem vědomě odkládal, ale teď přišel pravý čas. Už jsem si na pokoj objednal katalog.

18. 2. 1994 • Jaké ostudné fiasko! Ještě teď se stydím, když na to pomyslím, a zároveň bych vzteky vyletěl z kůže. Tak na tohle jsem obětoval celé jmění?
Sophiino a moje manželství nikdy nebylo zvlášť šťastné, to nezastírám. Když jsme se v černu 1928 vzali, měl jsem já za sebou pár návštěv v bordelu a ona neměla zkušenosti žádné. A navíc byla prudérní jako všechny slušné dívky v té době.
Vzpomínám si, že naši svatební noc v Niagara Falls proplakala a já měl sto chutí brečet taky. Zpočátku jsme samozřejmě oba doufali, že se to časem poddá, ale spíš to bylo horší a horší. A promluvit si s ní o tom, to prostě nešlo. Něco takového jí připadalo hnusné.
Samozřejmě, že jsem měl nějaké ty bokovky, to se rozumí, ale vždycky to. bylo za úhradu v hotovosti a moje manželství se nikdy neocitlo v nebezpečí. Sophiina rodina měla vlivné styky, ona sama byla reprezentativní a náš dům vždycky dovedla udržet v perfektním pořádku.
A abych byl úplně upřímný, nikdy mi to nedělalo žádný velký problém; dokonce ani když ztratila figuru a já jí v myšlenkách začal říkat mašina. Víc mě bavilo dělat dobré kšefty a od té doby, co se za Roosevelta otočil vítr, nikdy jsem si o peníze nemusel dělat starosti.
Když Sophie v roce 1975 zemřela, neleželi jsme spolu už devatenáct let v jedné posteli. Mám tedy co dohánět.
Holka, kterou jsem si objednal, trochu připomínala Sophii zamlada. Stejný drzý pršáček, stejné dlouhé kaštanové hnědé vlasy a stejně pevná prsa. Určitě byla o pár let starší než na fotce v katalogu, ale měla krásný úsměv a příjemně voněla.
Nechal jsem si na pokoj poslat šampaňské, ale ani ho neochutnala. Polichotilo mi, že do mě byla celá žhavá na první pohled. Strhla ze sebe kratičkou tuniku a začala mi pomáhat ze šatů. O vteřinku později jsme leželi v posteli. Líbal jsem ji a hladil.
„Ano, miláčku," sténala, „vem si mě, hned, och, vem si mě!"

Tiskl jsem se k ní a...
Nic. Ani náznak reakce v mém mladém novém drahém těle.
Sonya to zkoušela jinak, ale ani to nikam nevedlo. Nato začala být mateřská, poplácávala mě po tváři a říkala mi strýčínku. „Obchodníkům ve středním věku se něco takového může stát," řekla mi. „Kvůli tomu si nemusíš dělat hlavu."
Požádal jsem ji, aby odešla. Nervózně se mě zeptala, jestli si budu stěžovat na ředitelství, a tak, abych ji uklidnil, připsal jsem na fakturu bohaté spropitné.
Jakmile odešla, zkusil jsem to znovu. Se stejným výsledkem.
Teď tu sedím, zklamaný a zahořklý. Jsem malátný a srdce mi bije nepravidelně. V zrcadle vidím, že se mi u kořene nosu udělaly dvě hluboké vrásky.

20. 2. 1994 • Nasedl jsem na první raketoplán ze San Francisca do Madridu a odtamtud jsem jel EL RAPIDEM do Barcelony. „Rychlík" je vzácně špatně zvolené jméno pro pneumatický vlak, který se plouží rychlostí šesti set kilometrů za hodinu.
Raketoplán je o to rychlejší, a musel jsem vybojovat tvrdý boj sám se sebou, než jsem si koupil lístek. Můj strach byl ale naprosto neopodstatněný. Skoro jsem ani nepoznal, kdy jsme se odpojili od nadzvukového obra a zažehly se raketové motory. Přistání bylo také mnohem měkčí, než jsem čekal.
A někdy se přece musím seznámit s módními novinkami ve světě, v němž mi teď zbývá ještě tolik let života.
Drahé to bylo, dvacet tisíc za jednu cestu v první třídě. Alespoň že obsluha odpovídá tak vysoké ceně. Stevardka mi zabalila kolena do deky, a když viděla, že se mi třesou ruce, dala mi uklidňující tabletku. Navíc mě pohladila po tváři, když jsem na ni vděčně zamrkal.
Telegram jsem neposlal a při příletu jsem se dozvěděl, že Cienfuegos je v Brasílii a vrátí se až za dva dny.
Zcela vyčerpán jsem se ubytoval v EL CAUDILLU. Dostal jsem apartmá v osmdesátém patře. Tento den jsem využil na prohlídku města, protože mě nic lepšího nenapadlo. Mimo jiné jsem viděl katedrálu, Picassovo muzeum a arénu pro býčí zápasy, přestavěnou na hokejový stadión.
Naše okupační jednotky tu skoro není vidět. Předpokládám, že dostaly rozkaz chovat se diskrétně.

21. 2. 1994 • Profesor Cienfuegos návštěvy nepřijímá, informovala mě sestra, ale když jsem špacírkou praštil do stolu a poslal jsem po ní svou navštívenku, okamžitě přiběhl. Kvůli novým brýlím (starý předpis přece jen vyhovoval) mě hned nepoznal a všiml jsem si, že nejdřív přelétl pohledem celou čekárnu, než mi podal ruku a řekl: „Ale Eriku, to je překvapení! Pojď do ordinace, ať se na tebe podívám."
Pečlivě mě prohlédl a já mu vyprávěl o závratích a jiných potížích. Nic to není, ujišťoval mě, nemám si tím lámat hlavu. Příliš jsem spěchal z nemocnice a jsem trochu přetažený, to je všecko. Pár týdnů odpočinku udělá divy.
Přesto jsme se domluvili, že si půjdu lehnout na svou kliniku v Rockfordu na pozorování, jen pro jistotu, abychom náhodou něco nezanedbali. Pojedu tam dneska večer a on slíbil, že za mnou příští týden přijede.
Chtěl jsem využít příležitosti a podívat se na jeho proslavené opice, ale nebyly tam. Kromě toho bohužel spěchal na nějakou konferenci. (Zde končí psaná část zprávy. Poslední řádky rukopisného originálu jsou téměř nečitelné.)

28. 2. 1994 • Buďte tak laskava a zatáhněte záclony, sestřičko, trochu mě bolí oči. A můžete odnést ten tác, už nebudu. Pan profesor se neozval?
(Ženský hlas): Ale ano, volal, že určitě přijede zítra nebo nejpozději pozítří.
Hm. Buďte tak laskavá, zavolejte tohleto číslo a požádejte mého právního zástupce a jeho asistenta, ať odpoledne přijdou.
(Ženský hlas): Pane Andréne, neměl byste...
Udělejte, co vám říkám, děvenko, pokud nechcete přijít o tohle místo. A teď si pospěšte.
(Několik hodin nato se dostavili oba právníci. Objevili magnetofon a požadovali, aby byl odstraněn, což se také stalo.)

1. 3. 1994 • No ne, to už je večeře? Au, nemůžete dávat větší pozor, když mě pícháte? Už mě zase bolí hlava, sestřičko, musíte mi na to něco dát. (Odmlka) Děkuji. Doufám, že to zabere. Co to tu šumí?
(Ženský hlas): To je jenom magnetofon.
Nemohla byste ho laskavě vypnout? Cítím se tak... tak bezbranný.
(Ženský hlas): Ne, musím se řídit příkazem pana profesora.
Aha, když musíte..., tak... musíte... (Odmlka)
(Ženský hlas): Myslím, že už spí. Ruth, pojď sem a vystřídej mě. Já se z toho dědka snad zbláz... (Zvuk zavíraných dveří)

2. 3. 1994 • To jsi ty, Sophie? Ležím tu a čekám na tebe. Myslel jsem, že přijdeš už včera..., nebo jsi tu snad byla, já už si to nepamatuju. Nevidím tě, Sophie, mohla bys mi podat brýle..., ne, to je vlastně jedno, jen si ke mně sedni a drž mě za ruku. Tak. (Odmlka) Víš, měl jsem takový legrační sen. Až se probudím jak se patří, budu ti ho vyprávět. Určitě se tornu budeš taky smát. (Odmlka) Ach, Sophie, já mám takové bolesti... a jsem tak unavený..., tak unavený... (Dlouhá odmlka)
(Ženský hlas): Pane doktore, mohl byste sem přijít? Myslím, že už to má za sebou. (Odmlka, zvuk otevíraných dveří rychlé kroky)
(Ženský hlas): Kolik mu bylo, pane doktore? Nejmíň devadesát, že?
(Mužský hlas): Sestro, zavolejte okamžitě na tohle číslo profesoru Cienfuegosovi. Až dostanete spojení, zavolejte mi.

(Zde končí magnetofonová část zprávy.)
Příloha: (výstřižek z DAILY TRIBUNE, datovaný 3. února 1994) KRÁTKÉ ŠTĚSTÍ Erik Andrén, mladý Švéd, který se nedávno uzdravil po dlouhé nemoci a přitom se dověděl, že je univerzálním dědicem známého multimilionáře Lee Stromberga, zemřel včera na soukromé klinice v Rockfordu ve státu Illinois. Příčina smrti není známa. Ze zasvěceného zdroje se dovídáme, že celé jeho jmění bude odkázáno nadaci pro potírání ilegálních lékařských pokusů.

První transplantace lidského mozku byla provedena 2. prosince 1993. Vlastně to byly dvě operace zároveň - první a poslední.

H. B. Fyfe // JINÁ DOBA, JINÉ MRAVY

Červený tenisový robot zoufale uháněl napříč kurtem a jeho čtyři roztažená kolečka jen pískala. Zprvu se zdálo, že Robertův tvrdý křížový pas hru ukončí, avšak robot jedinou rukou, v níž svíral raketu, míč v posledním okamžiku vrátil a soupeřův výpad po returnu byl už marný.
„Hra a set pro R 3," ohlásil soudcovský box z výšky nad sítí.
„Aá, drž hubu!" řekl Robert zlostně a odhodil raketu směrem ke sběračům. jeden z bílých robotů ji zvedl a donesl zpět.
„Ano, Roberte," přisvědčil hlas od sítě. „Bude si Robert přát pokračovat ve hře?"
Mužovo nesrozumitelné zadrmolení si vysvětlil jako zápor a sdělil protihráči: „Vrať se do svého stání, R 3!"
Robert se pustil beze slova k domu. Když došel k bazénu, který měl dobrých deset čtverečních metrů, zaváhal.
„Zatracený vedro," zabručel. „To nemohli ti dávní vědátoři vymyslet něco kloudného ještě v době, kdy bylo na Zemi dost lidí, aby to zařídili?"
Vysvlékl se z propoceného oblečení a pohodil je na „pláž" z bílého písku. Ihned se za ním ozvaly kroky humanoidního robota, spěchajícího odhozené šaty sebrat. Ponořil se hluboko do chladivé vody a pak se nechal líně vynášet k hladině.
Snad přece jen na něco přišli, přemítal. Mohl bych poslat do knihovny starého města robota, aby se probral archívem. Ovšem něco skutečně dokázat, to bude chtít hromadu lidí. Země je dnes prakticky vylidněná a nebude snadné někoho najít.
Převrátil se na bok, nabral dech a začal zvolna plavat k druhému okraji bazénu. Přemítal o tom, jak podivná je kultura planety Země. Ačkoli ji jednou provždy přijal za svou, zdálo se mu pozoruhodné, jak snadno byl původní domov lidské rasy zaměněn za novější, mezihvězdné světy. Nebo snad bylo ještě pozoruhodnější, jak si pár jedinců prosadilo svou nezávilost tím, že zůstalo na Zemi?
Robert si byl vědom toho, že rozhodnutí zůstat přineslo s sebou i obtíže, vyplývající z přemíry robotů a jiných automatických strojů. Litoval, že zná tak málo lidí, i když ve skutečnosti je nijak zvlášť nepotřeboval. Nebýt jeho záliby v pátrání po nových televizních kontaktech, neznal by pravděpodobně vůbec nikoho.
„Kolik bych asi tak musel ujít kilometrů, než bych někde za starým městem narazil na živou duši?" rozjímal, když vylézal z bazénu. „Měl jsem možná přece jen přijmout to včerejší televizní pozvání."
Několik bezvýrazně zbarvených robotů uhlazovalo písek na pláži pod vedením humanoidního dohlížitele. Robert je nečinně pozoroval. Odhadoval, že už to bude dobrých deset let, kdy se naposledy setkal tváří v tvář s člověkem. Vzpomínka na rodiče už dávno vybledla. Dařilo se mu dobře a s roboty, kteří mu sloužili, vycházel. Navíc si mohl obstarat jakoukoli informaci v městské knihovně pomocí systému, který byl vyvinut již před mnoha lety pro potřeby lidí.
„Dnes jsme na tom mnohem lépe než za starých časů," řekl si, když přecházel po trávníku ke svému rozlehlému sídlu. „Muselo to být k nevydržení, než nastal pokles populace. Když si představím ty davy, pořád muset někoho poslouchat a neustále nutit ostatní dělat, co chci já!"
Vtom došlápl bosou nohou na oblázek a zaklel, aniž si byl vědom plného významu toho, co řekl. Ta fráze již dávno zastarala. Dokulhal se ke koupelně a ukládaje se na masážní stůl přivolal prstem čekajícího robota.
„Zavolej mi B jedna!" poručil.
Ještě než začal s masáží, stiskl červený robot knoflík na zdi. O chvíli později se objevil majordomus.
„Užil si Robert tenisu?" zeptal se zdvořile.
„To určitě!" utrhl se na něj muž. „Prohrál jsem - a s jakým rozdílem! Nech mu snížit rychlost asi o metr za sekundu."
„Ano, Roberte."
„A ať ještě jednou prohledají trávník. Je plný oblázků."
Když B 1 odešel, muž se uvolnil a obrátil své myšlenky k nadcházejícímu večeru. Doufal, že se mu přihlásí na obrazovce Henry. Měl pro něj novinu.
Po krátkém spánku a večeři vyjel výtahem do třípatrové věže a zapojil televizního robota. Pak se usadil do pohodlného křesla a začal vyhledávat stanice. Po nějakou dobu se na jeho volání nikdo neozýval, až konečně zachytil odpověď jednoho z mála svých známých.
„Tady Jack," řekl tichý hlas, o němž se Robert dlouho domníval, že je zastřený mikrofonním filtrem.
„Neslyšel jsem tě několik neděl," ohlásil se Robert a spočinul očima na kmitajících barevných pruzích na obrazovce. Neměl Jacka rád, protože nechtěl nikdy ukázat svůj obličej. A celý ten vztah udržoval jen z čiré zvědavosti, co se asi skrývá za monoskopem cizího vysílače.
„Měl jsem... moc práce," řekl s opatrným zakašláním hlas, z něhož čišel chlad.
Nevěděl, co je Jack zač. Vzpomněl si, jak měl jednou tu čest sledovat Jackovu oblíbenou hru snímanou kamerou - bitvu

mezi oddíly robotů, sestrojených pouze pro tento účel. Scény připomínaly hrůzné srážky lidí z historických filmů.
Robert se brzy omluvil a nastavil robota na hledání Henryho kanálu. Starý muž přebýval nějakou stovku kilometrů odtud a byl do té míry Robertovým přítelem, jak jen to bylo možné v době, kdy byla lidská obydlí od sebe velmi vzdálená a soběstačná.
„S ním si člověk aspoň popovídá," uvažoval Robert, „ten to s tím soukromím nepřehání."
Hlavou mu prolétla vzpomínka na podivnou tvář - zřejmě ze vzdáleného vysílače - která ho jedné noci několik nesnesitelných minut přezíravě a mlčenlivě pozorovala. Když si vzpomněl, jaká zuřivost ho tehdy popadla, podivil se v duchu, jak spolu mohli lidé na přelidněné Zemi vycházet. Museli zřejmě dodržovat nějaká pravidla, jinak by se tak nerozmnožili. „Jednou tomu musím přijít na kloub," řekl si. „Co bych třeba dělal, kdybych chtěl jít na tenis a ten druhý by prostě řekl, že na to nemá ani pomyšlení a že by šel raději do divadla? Snad proto se tenkrát tolik mordovali," uzavřel své úvahy. Robot měl již od Henryho přijímací signál. Roberta to potěšilo, protože s Henrym mohl mluvit, jak dlouho chtěl. Věděl, že se neurazí, když se odpojí; občas se stávalo, že ho rozhovor s ním po nějaké době znudil.
Robot jemně vyladil obraz. Henry budil zdání malého muže, byl prošedivělý a v porovnání s Robertem celý svraštělý. Jeho Černé oči se však dívaly zpříma a ostražitě. Usmál se na pozdrav a začal ihned s vyprávěním o jednom ze svých mladistvých výletů do hor; tam totiž přestal při posledním vysílání, v tom bodě ho tehdy Robert přerušil.
Robert netrpělivě naslouchal.
„Mám pro tebe novinu, která by tě mohla zajímat," poznamenal, když jeho známý skončil. „Minulý večer jsem zachytil novou stanici."
„To mi připomíná doby, když jsem jako malý kluk -"Robert byl jako na jehlách. Henry mu vykládal, jak si jeho otec stavěl druhou televizní stanici, jen tak, pro potěchu, s nepatrnou pomocí robotů. Jenom se Henry trochu nadechl, Robert mu skočil do řeči.
„Novou stanici !" opakoval. „A je docela dobře slyšet. Nechápu, že jsem ji nechytil už dřív!"
„Možná že je daleko?" zeptal se Henry, zjevně bez hlubšího zájmu.
„Ale ne, není daleko," tvrdil Robert.
„To jeden nikdy neví, zvlášť tady v blízkosti moře. S tou hrstkou lidí na Zemi bych si myslel, že je pro všechny místa dost, a přitom spousty lidí brázdí moře na palubách plovoucích robotů."
„Tahle ne," řekl Robert. „Dokonce mi ukázala zvenčí svůj dům."
Henry povytáhl obočí. „Ženská?"
„Jmenuje se Marcia-Joan."
„Oho," řekl Henry, „to se podívejme. Ostatně ženy, jak si vzpomínám, mívaly vždycky komická jména." Zamyšleně si začal prohlížet své dobře pěstěné ruce. „Vyprávěl jsem ti někdy o poslední ženě, kterou jsem znal?" zeptal se. „Před dvaceti lety. Měli jsme syna, ale vyrostl a chtěl mít svůj vlastní dům a své roboty."
„To je dost přirozené," poznamenal Robert stroze, protože Henry mu už ten příběh vyprávěl.
„Často přemýšlím, co se z něj asi stalo," dumal starý muž. „To už je potíž s tím, co zbylo z pozemské civilizace - úplně zanikly rodiny."
Teď mi bude vykládat o tom, jak jich žilo pět na jedné hromadě, pomyslel si Robert. On, jeho žena, syn a ještě jakýsi párek návštěvníků s eskadrou létajících robotů.
Rozhodl se, že si Henry může stejně tak dobře vzpomínat sám, a tiše nařídil robotovi, aby se odpojil.
Možná že bych se měl vydat na ten výlet, uvažoval, když sjížděl dolů, i kdyby jen proto, abych viděl, jaké to je být s někým.
Druhý den kolem poledního toho nápadu již litoval.
Zastaralé silnice, nikým neudržované a zřídkakdy používané, byly hrbolaté a plné děr. Neměl žádné létající roboty, a tak byl nucen přepravit sebe a několik svých mechanických posluhů v pozemském přibližovadle. Vyrazil úplně nesmyslně už za rozbřesku a teď se cítil dost unaven.
Zřejmě proto se tak znepokojil, když z pahorků ležících před ním slétla nad postupující karavanu dvě průzkumná očka, zavěšená pod malými vířícími vrtulkami. Marcia-Joan ho zjevně snímala kamerami, a tak se co nejpřesvědčivěji zazubil; sám však cítil, jak to jde ztuha.
Očka po několika minutách zmizela. Robertovo vozidlo se na povel stočilo po cestě směrem k úžlabině mezi pahorky.
Přesně v tom místě jsem udělal chybu, pomyslel si o několik hodin později. Měl jsem se otočit a uhánět domů.
Stál nyní na cestičce, která vedla k malému bledě modrému stavení, vroubenému žlutou barvou, a pozoroval roboty, jak vykládají zavazadla. Dohlížel B 2, zastupující tu B 1. Stejně bez hlesu jako Robert pozoroval celou akci modrorůžový pruhovaný robot, který doprovázel karavanu od vstupní branky až ke stavení. Potom, co ze sebe vydal podivně vysoký tón na znamení rozpačitého nesouhlasu, neřekl už ani slovo.
Neměli jsme možná přejíždět ten záhon květin, pomyslel si Robert. Ale proč nám to neřekl dřív? Doma bych tedy takovou nicotnou parádičku nesnesl.
Pozvedl oči k záhonu. Blížil se k nim další humanoid podobného zbarvení. Držel se keřů, které oddělovaly vnější palouk od vnitřní zeleně, obklopující dům.
„Marcia-Joan se již vyspinkala; můžete vstoupit."
Robertovi samým překvapením poklesla čelist. Chtěl něco odpovědět, ale cítil jen, jak rudne - ten neomalenec povoloval jemu milostivě vstup do domu! Nezbylo mu však, než následovat robota přes široký trávník a mezi záhony rozkvetlých květin až k domu. Byl celý bez sebe a nevěděl, kterou barvu v té chvíli nesnáší víc - zda tu na robotovi nebo nevýrazné pastelově modré barvy domu.
Robot ho uvedl dovnitř. Prošli halou, odhrnuli závěs a před nimi se objevila místnost, zařízená pohodlně a s vkusem. Robert spatřil dívku, oděnou do dlouhých šatů z jemné růžové látky. Dívka seděla v křesle.

Vypadala o několik let mladší. Měla jako on hnědé oči i vlasy, snad jen trochu tmavšího odstínu. Na rozdíl od Roberta měla světlejší, ne tak opálenou pleť, a také vlasy měla o hodně delší. Pomyslel si, že nebýt toho analyzujícího výrazu, mohl by její oválný obličej působit docela příjemně.
„Jsem úplně člověčí," řekl s trochou rozmrzelosti v hlase. „Ztratila jste snad řeč?"
Povstala a vyšla mu zvědavě v ústrety. Robert si všiml, že je o několik centimetrů menší, asi jako někteří z jeho robotů. Blahosklonně snesl její zkoumavý pohled.
„Vypadáte úplně jako na obrazovce," žasla.
Zapochyboval, není-li slaboduchá. Jak jinak by měl proboha vypádat?
„Poslyšte, obvykle v tuto hodinu plavu," změnil raději předmět hovoru. „Kde je tu voda?"
Marcia-Joan na něj překvapeně pohlédla. „Voda?"
Zdálo se mu, že postřehl lehký sarkasmus. Zamračil se. „Bazén s vodou! Řekl jsem, že plavu. Co jste si myslela, vodu z kohoutku?"
„Nejsem obeznámena s vašimi zvyklostmi," opáčila dívka.
„Nechte těch hloupých řečí," ušklíbl se. „Kde je ten bazén?"
„Nekřičte na mne!" zvýšila hlas. Měla jej již tak vysoký a v porovnání s ním až nepříjemně ječivý. „Nemám žádný bazén. Kdo tady ostatně o nějaký stojí?"
Robert cítil, jak se mu opět hrne do tváří krev.
Tak ona mi to neřekne! začal se vztekat. Dobrá, najdu si ho sám. Každý má bazén. A jestli tam vleze za mnou, podržím jí hlavu pod vodou.
S úšklebkem plným opovržení zamířil k nejbližším dveřím. Za ním se objevil pruhovaný robot. Robert se dotkl dveří, ale ty se před ním neotevřely. Netrpělivě vzal za ozdobné držadlo, když v tom ucítil, jak mu kdosi kovovou rukou sevřel rameno.
„Nepoužívejte předních dveří!" řekl robot.
„Nech toho!" poručil mu Robert. Už zase mu někdo v něčem brání...
„Těchto dveří používá pouze Marcia-Joan," poučoval ho robot dále, nevšímaje si Robertova podráždění.
„Já jich použiji, kdy budu chtít," řekl Robert a škubl držadlem. V příštím okamžiku se ocitl ve vzduchu. Zatímco se snažil zjistit, co se stalo, putoval hlavou dolů přes halu. Byl tak překvapen, že ani nestačil vykřiknout. Pohledem zavadil o drobné nožky Marcie-Joan pod lemem růžových šatů a vzápětí už pronikl hlavou napřed závěsem.
Robot ho vlekl ke dveřím vzadu v domě a potom ven. Na slunci svoje sevření uvolnil.
Robert popadl dech, a když zjistil, že má všechny kosti pohromadě, začal se opět vztekat.
„Však já ho najdu, ať už je kde chce!" zavrčel sveřepě a vydal se prozkoumat okolí.
O dvacet minut později byl však nucen přiznat, že tu opravdu žádný bazén není. S výjimkou potoka, který tekl asi padesát, metrů odtud, našel v domě pouze kachlíkovanou koupelnu.
„Primitivní!" ohodnotil ji. „A přívod vody ovládaný ručně... pro zítřek si musím opatřit něco lepšího, mám přece k dispozici roboty."
Protože žádný z robotů nebyl vybaven teploměrem, musel si Robert natočit lázeň sám. Vydal B 2 příkazy, týkající se potoka a místa na plavání. Podařilo se mu naplnit káď vodou; opaření se bát nemusel - horká voda tu prostě nebyla.
Když se oblékl do čistých šatů a připravoval se na další hovor s hostitelkou, byl stále ještě rozčilený.
„Ale, vy se vracíte?" doprovodila jeho kroky Marcia-Joan otázkou, vyklánějíc se z okna nad zadním vchodem.
„Je čas k jídlu," řekl Robert bez obalu.
„To jste na omylu."
Pohlédl k obloze, kde už zapadalo slunce.
„Je nejvyšší čas," trval na svém, „protože já v tuhle hodinu vždycky jím."
„Možná, ale já ne."
Robert poodstoupil, aby se mohl lépe podívat, jak se dívka tváří. Jeho pocity se v tu chvíli silně podobaly pocitům, které měl, když se mu doma porouchal robot zajišťující přívod vody do bazénu. Přestože na něj tehdy Robert řval jako pominutý, zaplavil mu robot převážnou část trávníku, než ho B 1 stačil vypnout. Jakýsi vnitřní instinkt mu však říkal, že řevem by teď nic nepořídil.
„A co tedy děláte vy?"
„Oblékám se na večer."
„A kdy jíte?"
„Až dokončím toaletu."
„Počkám na vás," řekl Robert. Taková míra tolerance nemůže škodit.
V hale se setkal s modrorůžovým robotem. Dohlížel právě na několik jasně žlutých posluhů, přinášejících na podnosech talířky a misky. Robert je všechny následoval do jídelny.
„Zde sedí Marcia-Joan," informoval ho opět majordomus, když se Robert přiblížil k jediné židli u stolu.
Robert se tedy stáhl k opačnému konci stolu a poohlížel se po jiné židli. Žádná tady však nebyla.
Pochopitelně, pokusil se být spravedlivý, proč by tu měla být ještě další židle? Roboti si přece nesedají.
Čekal, až majordomus opustí jídelnu, ale marně. Servírující roboti dokončili přípravy a zaujali svá místa podél stěn.
Robert si nakonec řekl, že si buď bude muset ujasnit situaci, nebo riskovat vyhladovění.
Jestliže se někam posadím, rozhodl se, tak tornu tupci snad dojde, že jsem člověk. Jak může mít někdo něco tak stupidního?
Začal znovu obcházet stůl, ale pruhovaný robot se pohnul, aby mu v tom zabránil. Robert se zastavil.
„Dobrá, dobrá," povzdechl si nakonec a sedl si na okraj stolu.

Robot zaváhal, provedl jeden dva nesprávné pohyby v různých směrech a pak se zastavil. Vzniklá situace nebyla zřejmě zanesena do jeho paměti. Robert se ušklíbl a sáhl po víčku nejbližší misky.
Přestože seděl tak nedůstojně a měl pocit, že jídla je naprostý nedostatek, podařilo se mu s večeří začít. Právě když smítal z misky posledních pár drobtů, uslyšel v hale kroky. Marcia-Joan se převlékla do večerních šatů karmínové barvy. Průsvitnou látku měla shrnutou k živůtku zlatými sponkami, které se mihotavě blýskaly. Uspořádání toalety zvýrazňovalo obrysy těla způsobem, jaký Robert vídal jen ve filmu. Vtom si uvědomil, že na něj Marcia-Joan zírá ve stejně bezmocném zděšení jako její majordomus.
„Jakže, vy jste to stačil sníst všechno sám!“ zvolala.
„Všechno?“ odfrkl si Robert. „Vždyť tady skoro nic nebylo!“ Marcia-Joan obešla stůl, zírajíc na vypleněné talířky.
„Pár kousků syrové zeleniny a nepatrná porcička proteinového koncentrátu,“ bránil se Robert. „Tomu říkáte večeře pro hosta?“
„A já jsem zvlášť poručila dvě porce -“
„Dvě?“ opakoval Robert nevěřícně. „Musíte mě jednou navštívit, ukážu vám -“
„Co je na mém jídle špatného?“ přerušila ho dívka. „Držím se nejlepších receptů, které mi moji roboti vyhledali v městské knihovně.“
„Měli se raději poohlédnout po receptech pro lidi a ne pro ptáčky.“ Nadzvedl jedno z víček v naději, že snad objeví nějaké zbylé sousto, ale miska byla čistá jako ranní nebe. „Proto se chováte tak zvláštně,“ řekl. „Vždyť vy musíte trpět podvýživou. S takovou skrblickou stravou, jakou jste mi tu předvedla, není ani divu.“
„Je to velmi zdravé,“ trvala na svém Marcia-Joan. „Ve starých filmech se říká, že je to dobré pro linii.“
„To mě nezajímá,“ zabručel Robert. „Jsem spokojený s tím, jak vypadám.“
„Opravdu? Neříkejte. Mně připadáte dost nemotorný.“
„Tak to vy mně tedy ne,“ oplácel jí Robert. „Jste mrňavá jako špaček a k tomu...tlustá,“ dodal pohrdavě.
„Tlustá?“ vydechla
„Ještě hůř, ve skutečnosti jste macatá na místech, kde já rozhodně ne.“
„Aspoň ne mezi ušima!“
„Co-co-COŽE?“
„A co víc,“ spustila dívka neohroženě, „ti roboti, co jste přivedl s sebou, mají odporné barvy.“
Robert zmlkl a pokoušel se nalézt souvislost. Roboti? uvažoval. Nejsem tlustá a vaši roboti mají odporné barvy, řekla. Jak to souvisí s jídlem? Ta ženská není schopná logicky myslet.
„A dále,“ pokračovala Marcia-Joan, „nejsem si jista, jestli mě vůbec zajímá, jak vypadáte. Lulu, vyprovoď ho.“
„Kdo je to Lulu?“ chtěl vědět Robert. Pochopil, když sebou majordomus pohnul.
„To je ale jméno pro robota, jen co je pravda,“ ulevil si.
„Vy byste ho zřejmě nazval Robert. Tak půjdete sám, nebo mám zavolat další roboty?“
„Nejsem blázen,“ řekl Robert povzneseně a otočil se.
„Půjdu. Děkuji za hroznou večeři.“
„Nepoužívejte předních dveří,“ řekl robot. „Těch používá pouze Marcia-Joan. Všichni roboti používají zadních dveří.“
Robert na něj zavrčel, ale přece jen prošel halou k zadním dveřím. Ty se před ním samy otevřely, a tak vykročil do tmy. Na prahu se zarazil.
„Je tady tma. Nemáte ani jedno venkovní světlo?“ zvolal přes rameno. „To chcete, abych se ještě o něco přerazil?“
„Pochopitelně že mám venkovní světla!“ zvolala zlostně Marcia-Joan. „Rozsvítím je - ne však proto, že bych si dělala starosti, jestli se o něco přerazíte.“
O chvilku později se zapálila světla, skrytá mezi keři. Robert vyšel na práh a zamířil k chatě.
Měl bych se jí ještě zeptat, co má s celou tou věcí co dělat zbarvení mých robotů, pomyslel si a chtěl se ještě vrátit do domu. Narazil ovšem na zavřené dveře. Odmítaly se teď otevřít, ačkoliv ještě před malou chvílí jimi snadno prošel.
„Po setmění není robotům vstup dovolen,“ promluvil mechanický informátor. „Vrať se do svého stání.“
„S kým si ksakru myslíš, že mluvíš?“ vyjel na něj Robert. „Jsem snad jeden z vašich robotů?“
Skříňka se odmlčela.
„Je to Marcia-Joan?“ zeptala se, když chvíli jen bzučela a vrčela.
„Ne, já jsem Robert.“
Chvíli bylo ticho. Mechanismus namáhavě pracoval, jak se páska přetáčela zpět, a pak se ozvalo: „Po setmění není robotům vstup dovolen. Vrať se do svého stání.“
Robert zvolna zvedl ruce ke spánkům. Pomalu si jimi přejížděl po tvářích a pod bradou, až se mu nakonec sevřely nad sepjatými rty. Po chvíli mu unikl krátký povzdech a Robert zas nechal ruce klesnout zpět.
Zvedl nohu, jak chtěl pořádně kopnout do dveří, ale potom se rozhodl, že dveře jsou příliš tvrdé.
Otočil-se a pomalu odcházel mezi květinovými záhony a něco si pro sebe bručel.
Když se dostal do blízkosti chaty, rozhrnul vysoké křoviny vroubící pozemek a opatrně se rozhlédl.
Ke své spokojenosti spatřil třpyt vody a zavolal na B 2. „To by stačilo - ostatní roboty na noc odvolej. Kraje mohou upravit zítra.“
Vykročil zpět ke stavení, když vtom ho majordomus varoval:
„Někdo přichází.“
Robert se rozhlédl. Mezi řídkým křovím zahlédl karmínový šat hostitelky. V rozptýleném světle zahradních lamp, které ozařovaly trávník, vypadala její postava téměř černě.
„Roberte!“ zvolala hněvivě dívka. „Co to provádějí vaši roboti? Viděla jsem je z okna -“
„Nechoďte dál!“ stačil Robert vykřiknout, protože Marcia-Joan se ocitla náhle před křovinami.

„Cože? Chcete mi nakazovat, kam smím a kam ne - jíí!“ Výkřik doprovodilo řádné šplouchnutí. Robert přiskočil právě včas, aby ho ještě zasáhla sprška vody. Byla studená. Přirozeně, je z potoka, řekl si. Však ji slunce zítra prohřeje. Zdola od spoře osvětlené hladiny se ozývala směsice šplouchavých zvuků, cákání a zuřivého zápolení, doprovázená krátkými záchvaty kašle a nezřetelnými výkřiky ve smyslu „tak dělejte něco!“
Robert se natáhl, chytil svou hostitelku za zápěstí a vytáhl ji na pevnou zemi.
„Moji roboti vám kopou jámu na malý bazén,“ vysvětloval. „Vodu přivedli kanálem z potoka. Můžete to nechat vybetonovat nebo vyložit plastikem. Je to pouhých pět krát deset metrů.“
Čekal od ní aspoň nějaké pochvalné uznání, a když nepřicházelo, udiveně se na ni v šeru zadíval, a tak postřehl, že mu dívka chce právě uštědřit pořádný políček. Uhnul a ozvalo se opět šplouchnutí. Bylo slyšet i čvachtavé zvuky, jako když se někdo boří do bahna.
„Natáhněte ruku,“ řekl Robert smířlivě, „já vás zas vytáhnu. Nemyslím, že byste si v tom libovala.“
Marcia-Joan se vyškrábala na břeh, zuřivě si nadzvedla promáčené šaty a beze slova odpovědi zamířila k nejbližší cestičce. Robert šel za ní. Jak míjeli jednu z lamp, všiml si, že se jí šaty v několika záhybech přilepily k tělu a v odraženém světle probleskovaly tak rudě, až byly k nerozeznání od barvy některých z jeho robotů.
Jako můj tenisový robot, uvědomil si, nebo pohyblivé terče pro lukostřelbu - vlastně jako všechno mé sportovní náčiní.
„Mluvíte o jídle a o linii,“ řekl, „ale měla byste se vidět! To je přímo k potrhání -“
Zmlkl. Látka jí tak přilnula k tělu, že se ho najednou zmocnil zvláštní pocit a vůbec mu nebylo do smíchu.
Přidal do kroku, ale stále zůstával za ní. Dívka prošla rychle předním vchodem a dveře, které se před ní samy otevřely, se již začaly přivírat. Robert se rozběhl, aby je zachytil.
„Počkejte chvilku!“
Marcia-Joan se na něj přes rameno obořila: „Vypadněte!“ a obrátila se směrem ke schodům. Jakmile se Robert objevil na prahu, přispěchal ze svého místa v hale pruhovaný robot.
„Nepoužívejte předních dveří,“ spustil varovně.
„Zmiz odsud!“ vyštěkl na něj Robert, ale robot se již pohnul, aby-prosadil svou. Robert jej popadl za rameno a vložil celou svou váhu do náhlého škubnutí. Stroj se zakymácel a ztratil rovnováhu. Robert uvolnil sevření a rychlým postrčením poslal robota vrávoravým krokem ze dveří.
Pohlédl rychle vzhůru.Na schodech zahlédl ještě dívku, jejíž mokré nohy pleskaly o poslední stupně. Otočil se výhružně k robotovi: „Nepoužívejte předních dveří!“ citoval jej pomstychtivě. Robot se nerozhodně zastavil. „Těch používá pouze Marcia-Joan!“
Majordomus na okamžik zaváhal, ale po chvíli se vydal strnulým krokem okolo domu k zadnímu vchodu. Robert se rychle podíval na schody, a pak vystrčil hlavu ze dveří. „B dvě!“ zavolal.
Čekal a držel dveře otevřené. Z křovin se ozvala odpověď a za okamžik se přihnal jeho vlastní majordomus.
„Přines mi skříňku s nářadím!“ nařídil Robert. „A přiveď s sebou pár ostatních robotů.“
„Jistě, Roberte. Neponesu ji přece sám.“
Chvíli potom, co robot vyrazil za svým posláním, zaslechl Robert vzadu v hale těžké kroky. Robot Marcie-Joan si již poradil s mechanismem zámku zadních dveří.
Robert pohlédl do kovové masky, a jak se k němu robot blížil, připadaly mu jeho barvy nesnesitelnější než kdy předtím.
„Já ty dveře pouze přidržuji, aby se nezavřely,“ řekl rychle. „Máte v úmyslu jich použít?“
„Ještě jsem se nerozhodl.“
„V tom případě vás musím vyprovodit ven,“ rozhodl robot za něho.
„Ne, není třeba!“ zvolal Robert a uskočil.
Dveře se začaly okamžitě přivírat. Robert zaklel, provedl nový výpad a robot se po něm natáhl.
Tentokrát ho Robert minul. Než mohl uskočit zpět, pocítil na zápěstí ocelové sevření.
Ty dveře se zavřou, zoufal si Robert, a bude pozdě.
Vtom zaslechl, jak se portál pootevřel, a uslyšel hlas B 2. „Co si Robert přeje?“
„Vyhoď tu kraksnu ze dveří!“ vyrazil Robert ze sebe.
Za dusotu mnoha nohou byl majordomus vyzdvižen do vzduchu. B 2 jej s dalšími roboty vynášel ven. Majordomus však své sevření nepovolil, a tak byl Robert nedobrovolně nucen je ve strkanici kovových těl následovat.
„Zachyť ty dveře !“ stačil ještě vzkřiknout na B 2.
Ten se obrátil, aby splnil jeho rozkaz. Druzí dva to pochopili jako pokyn, že mají shodit své břemeno. Modrorůžový robot přistál s břinknutím na zemi. Robert byl náhle volný.
Okamžitě se pustil ke dveřím, s roboty za zády. Když za sebou uslyšel kroky majordoma, který se zřejmě již vzpamatoval, vklouzl kvapně dovnitř.
„Popadněte tu skříňku!“ vyštěkl. „Jak se ten robot objeví ve dveřích, uražte mu hlavu!“
Otočil se a zamířil prstem na robota.
„Nepoužívejte předních dveří!“
Majordomus zaváhal.
Těžká skříňka v sevření B 2 dopadla s žuchnutím na jeho hlavu. Modrorůžový robot přistál na zemi asi tak metr ode dveří a bouchlo to, jako by spadl z druhého poschodí. Ještě jednou poskočil, vylétlo z něj několik jisker a obláček čpavého kouře a nakonec zůstal ležet bez hnutí.
„To stačí,“ řekl Robert, když B 2 postoupil o krok vpřed. „Jeden z vás dvou ho může odtáhnout do opravny. Vezmi tu skříňku s sebou,“ obrátil se na B 2.
„Co si přeje Robert nyní?“ zeptal se robot, když sledoval Roberta ke schodišti.

„Jdu nahoru," řekl Robert, „a chci být připraven pro případ, že se přede mnou objeví další zavřené dveře."
Vyrazil vzhůru a za ním zněly odměřené kroky jeho robotů...
Asi za týden odpočíval Robert v křesle před svou televizní obrazovkou a díval se do Henryho vrásčité tváře. Starší muž se s pochopením zasmál, když si prohlížel škrábance na Robertově obličeji a podlitinu pod pravým okem. „A tak jsi odtamtud ráno odešel?" ptal se s účastí.
„To víš, že ano !" přisvědčil Robert. „Nechali jsme sice zanést do městské matriky záznam o sňatku, ale vůbec mi nebude vadit, když už ji v životě neuvidím. Nemusí se ani obtěžovat mi sdělit, jestli něco porodí. Já tu holku prostě nemůžu vystát!"
„No, no," řekl Henry.
„Ale vážně! Absolutně nebere v úvahu moje přání! Všechno v tom domě bylo zařízeno tak, aby to vyhovovalo jejím zvykům."
„Koneckonců," zdůraznil Henry, „je to její dům."
Robert se na něj upřeně podíval. „Co to s tím má co společného? Vytkla mi, že nebylo právě rozumné, že jsem zničil jejího robota. No považ - vždyť ta věc mě nenechala chvilku na pokoji!"
„Nejspíš je ten robot uzpůsoben, aby poslouchal ji a ne tebe," nadhodil Henry.
„To jsi celý ty! Čí příkazy platí? Když nařídím robotovi, aby něco udělal, předpokládám, že to udělá. Jak by se tobě líbilo, kdyby se kolem tebe motal neustále nějaký robot a komandoval tě?"
"Mluvíš o robotech nebo o ní?" chtěl vědět Henry.
„To je snad totéž, ne? Nebo alespoň by bylo, kdybych se rozhodl ji k sobě vzít."
„Rozpor v představách," zamumlal Henry spíše pro sebe.
„No přesně! Máš všechno dokonale logicky promyšlené a někdo jiný ti do toho mluví s úmyslem - rozumíš, s úmyslem - zařídit si to za každou cenu po svém. No není to k zbláznění?"
„Zatímco ty sis po celých dlouhých dvacet let, kdys byl sám, rozhodoval i o nejnepatrnější maličkosti podle svého."
Někde hluboko v Robertově vědomí začalo klíčit poznání, že Henry se chová již pěknou chvíli sarkasticky.
„A proč bych neměl?" dožadoval se souhlasu. „Dobře jsem si všiml, že při každé neshodě se můj názor ukázal správný."
„Opravdu?"
„Ovšem! Co chceš tím tónem říct?"
„Ale nic..." Henry se zřejmě na chvíli zamyslel. „Říkal jsem si jen, kolik je asi na naší planetě takových ‚správných názorů'. Pár jich bude, a všechny odlišné, i když jsme televizí zachytili jen několik málo stanic. Vskutku zajímavé svědectví našich mravů. Každý je všemohoucí a vševědoucí, ale jen ve svém malém světě."
Robert jej sledoval s rozhořčenou nevěřícností.
„Ty mi zřejmě vůbec nerozumíš," začal znovu. „Řekl jsem jí, že bychom mohli odejít do mého domu, kde je všechno zařízeno lépe, a ona prostě odmítla. Odporovala mi! To bylo tak -" zarazil se.
„A ta neomalenost jejího robota," vybuchl nakonec. „Když jsem s ním začal mluvit, tak se prostě vypnul!"

gérard klein // planeta sedmi masek

Vyrovnaným krokem prošel perleťovou branou a denní záře náhle předala vládu jásavým světlům sváteční noci. Jakási vůně vanula vzduchem. Ulice, svažující se z kopce a rozdělující barokní nakupení cizího města do temných a pravidelných masívů, jej vtahovaly svým nenápadným životem a přitlumeným zvukem bezejmenných hlasů. Zatoužil se otočit ve snaze ještě jednou spatřit perleťovou branou jednotvárné pouštní pláně.
Přicházel z dun, ale ještě dříve, než prošel pouští, překonal rozlohu mnohem rozsáhlejší a mrtvější, vesmír. Neboť náležel k onomu druhu lidí, kteří nejsou nikde doma, a nejméně tam, kde se narodili. Jeho tvář byla bílá či snad bledá podobně jako písečná mračna, jež někdy plují okolo města sedmi bran. O mnoho let dříve slyšel vyprávět o planetě sedmi masek a vážil tu dlouhou cestu, aby poznal ten zázrak, svět věčných slavností. Nechal svůj koráb daleko od města, v poušti, neboť věděl, že by řev motorů chrlících energii zničil křehké stavby. A den za dnem bezmyšlenkovitě šplhal na duny, měřil své síly s řekami rezavého písku, jež stékají z krystalických svahů na severu a vlévají se, daleko na západě, do velkého suchého moře.
Byl to muž tvrdý a únava nad ním neměla moci. Přesto míval hlad a žízeň. Hodiny jeho odpočinku byly řídké a netrpělivost v něm vítězila nad vyčerpáním. Věděl, že planeta sedmi masek je zvláštní svět neznající válku, nepřátelství a utrpení, a že to vše jí přinesla civilizace, jež dospěla ke svému vrcholu a ustrnula. Někteří na Zemi tvrdili, že je v úpadku, a to vydráždilo Stellovu zvědavost, protože dbal o dokonalost a uměl ji nacházet tam, kde slábne ostré světlo úspěchu, kde hasnou pochodně vítězství v klidnější záři skleněných lampiónů, a protože též pochyboval o tak dlouhém úpadku, o konci do nekonečna prodlužovaném, neboť nikdo nikdy nepopřel, že planeta sedmi masek byla tím, čím je, ještě dřív než člověk osídlil Zemi.
Když tedy prošel jednou ze sedmi bran, tou, jež se leskla v ostrých paprscích slunce jako vnitřek vzácné lastury, a obešel město, prozkoumal zdi, podivné a mihotavé jako oděv z lesklých šupin, sečetl všechny brány odpovídající zřejmě jakési tajuplné symbolice světa zdání, cosi, na co dokázal zapomenout v jiných světech vesmíru, cosi, čeho se vzdal, jak si myslil, když nepřestával sledovat chladné blikotání palubních přístrojů a výmluvné číslice obrazovek, v něm náhle roztálo.
Bylo to, jako by kroky jeho vysokých bot poprvé zazněly na dlaždicích starého města na Zemi, jeho bývalého města, které znovu objevil, jako by vstupoval do neznámého domu, jenž však střežil jeho dětství, byla to směs zvědavosti,

údivu a chvějivých vzpomínek.
Tato městská oblast byla skoro pustá. Hladké stěny ulic se mihotaly jako plameny. Vzpomněl si na jiné architektury spatřené v jiných světech, mohutnější, podsaditější; tato zde neměla než svou křehkost a její bytí záviselo na očích diváka.
Otázka, jež ho pronásledovala po celou dlouhou cestu pouští, mu znovu přišla na mysl. Jsou to lidé, kdo obývá planetu sedmi masek? Údaje o té věci nebyly ani nedostatečné, ani neúplné. Byly prostě neuspokojivé. Některé rysy není možno popsat slovy ani číslicemi a věci viděné jsou jen slupky, masky.
Zvláštní zvyk žádal, aby obyvatelé planety sedmi lun byli stále maskováni; způsobil, že jejich civilizace byla považována za věčnou slavnost nebo za nepřetržitý obřad, ale byl to možná jenom způsob života, způsob být sám sebou, vytvořit nepřekročitelnou hráz mezi vnitřním a vnějším, výraz nejvyššího klidu, jenž se stal znepokojivým svou stálostí.
Sedm masek, sedm bran a sedm lun na nebi, stejně jako sedm samohlásek ve Starém jazyce vrhajících světlo své zvučnosti na záludné bludiště ustrnulých slov. Sedm masek schopných vyjevit sedm hlubokých stavů duše, aniž se musely pohnout ztuhlé rysy zapomenutých tváří. Jedna maska na každou bránu, jedna brána na každou lunu. A nepochybně jedna luna na každou souhlásku. To byl jazyk vepsaný do vesmíru, vepsaný do zdí města ležícího v samém středu pouště, vepsaný do tváří, dávný jazyk, možná nejstarší ze všech.

Od trojhranného portálu se oddělil stín a přiblížil se k němu. Tvar zahalený až k ramenům do širokého mnohobarevného pláště mohl být lidský. Maska se odrážela jako purpurová skvrna od černého trojúhelníku, jenž čněl nad rameny. Hlas neznámého byl hluboký; pronášel slova Starého jazyka užívaného v celé galaxii, jehož původ je neznámý, a jímž hovoří všechny národy, dokonce i ty, jež nemají ani rty, ani zuby.
„Odkud přicházíte?“ zeptal se stín mírně.
„Přicházím ze Země,“ řekl Stello.
„Tak je to tedy. Přišel jste perleťovou branou.“
Mnohobarevný plášť se zachvěl, jako by halil jen vzdušný vír. Stello pokročil kupředu a mohl lépe rozeznat rysy šarlatové masky. Modrý kámen zářil jako oko uprostřed tváře z hladkého kovu. Podivná rytina vyvolávala představu neuvěřitelných rtů, obrovských, posměšných, ale zároveň plných smířeného klidu, sevřených nad rozhodující a nevyslovitelnou pravdou.
„Tak je to tedy,“ opakoval stín, „nosíte bledou masku. A prošel jste perleťovou branou. Ze Země, říkáte?“
Stella se zmocnila netrpělivost. Prošel perleťovou branou, protože byla opuštěná. Neměl chuť prodírat se šeptajícími skupinami, které obklopovaly ostatní brány. Jediná volná ze všech sedmi byla perleťová brána.
„Nenosím žádnou masku,“ řekl pomalu Stello.
Purpurová maska vypustila mezi nehybnými rty tichý hvizd.
„Budiž,“ řekla. Mírnost toho hlasu vzbuzovala představu hladkosti oblázků obroušených neustálým dotykem písku, živou svěžest krystalů ve velikém suchém moři. I samotná slova Starého jazyka byla jako kamínky, uchovávané mnohými národy a vyjadřující nejrůznější pocity, od pyšné zloby žárlivých lásek až ke konečnému míru starých ras.
Vlající stín čekal. „Co mi chce?“ ptal se v duchu Stello. „Porušil jsem, snad nějaký zvyk tohoto světa, jehož smysl ještě nedolétl na Zem? Stal jsem se tady zločincem? Byla perleťová brána zakázaná?“
„Patrně máte kam jít,“ řekla maska obracejíc se k srdci města.
„Máte tady snad, cizinče, něj akého přítele?“
„Přicházím z daleka,“ řekl Stello, v němž narůstal hněv. „Mám hlad, mám žízeň a jsem unaven. Přinesl jsem jisté věci, které mají v mé vlasti určitou cenu. Snad bych je tady mohl zpeněžit.“
Modrý kámen zajiskřil v bludném kuželi světla. Stellovi se zazdálo, že se rty vyryté v kovu usmívají.
„Znám vaše zvyky,“ řekla purpurová maska, „ale tady vám hudou málo platné. Tady jste ve městě sedmi bran, je vám to neznámé, cizinče? Jedna planeta, jedna brána, jedna maska na každou prosbu. Tady najdete, co jste přišel hledat.“
„Nemůžete mě provést městem?“ zeptal se Stello. „Potřeboval bych najít přístřeší.“ Melodie Starého jazyka mu jen pomalu plynula mezi zuby.
Nesčetné odstíny zdobící plášť se zdály hasnout a modrý plamen kamene, jenž zářil uprostřed masky z purpurového kovu, potemněl.
„Nevšiml jste si barvy mé masky?“ zeptal se stín zdvořilým hlasem, v němž Stello zachytil náznak smutku.
„Odpusťte mi,“ pravil Stello, aniž porozuměl.
„To nic,“ řekl stín. „Můžete se obrátit na prvního, koho potkáte. Ujme se vás a bude vás provázet. Za svou osobu lituji, že to pro vás nemohu udělat. Ale já nosím purpurovou masku.“
Plášť znehybněl a jeho barvy ožily.
„Sbohem,“ řekl Stello a obrátil se k srdci města.
„Okamžik,“ řekl stín. „Z kterého že jste světa, jak jste to řekl?“
„Ze Země.“
„Země. Budiž. Možná jste byl lehkovážný při volbě masky. Ještě máte čas vyměnit ji za jinou! Sbohem.“

A Stello znovu osaměl. Zamyšleně se dal do kroku. Nevěděl, co chtěl ten druhý říct, když hovořil o masce. Byl rád, že z toho vyvázl tak snadno. Musel si ovšem připomínat, že se ocitl v cizím městě a že smysl, který jeho obyvatelé dávali slovům Starého jazyka, nemusel být týž jako ten, který jim připisoval on, že jejich myšlenky, jejich zvyky, jejich dějiny se lišily a on nevěděl nic o nich a oni nevěděli nic o něm, že jeho vzdálený svět pro ně byl jenom jménem a že oni pro něho vlastně byli jen pouhé divadlo, jen třpytivé předměty vířící ve světle lun, že on se pro ně podobal jakémusi

barbarskému zvířeti, jež přišlo na písečnou planetu z cizí džungle. A nedalo se vyloučit, že nikdy nebude mít nic společného s obyvateli města o sedmi branách. Nenarodil se jako oni v pevnosti s branami otevřenými do pouště k řekám rezavého písku a k velikému suchému moři, stěží viditelnému daleko na západě ve vzduchu, který se vlní horkem, té propasti nehmatného prachu, v níž plují bludné krystaly se zřetelně viditelnými páteřemi.
Vyrostl ve světě méně dokonalém a tvrdším. Byl si vědom své síly a pevnosti, své cizoty na tomto místě, svého barbarství, cítil, že je neforemným skaliskem, bouřlivým proudem neznajícím jemnost hlazeného mramoru, hebkost vodní tišiny na planině. On byl pískem, který vítr unáší, muž ze Země, jeden z těch, kdo se nikde nezastaví, kočovník.
A bylo to tak dobře v uplynulých letech. Bylo dobré vláčet se mezi světy, nést s sebou aureolu temných a zneklidňujících legend, zdravit přístavy rozmáchlým kynutím člověka, který jenom projíždí, a to i v den, kdy si myslil, že uvázl na Taře, dokonce i v tom bídném čase, který strávil sám, pod nízkým nebem, donekonečna pohlíže je na pahorky z naplavených hornin, jež obklopovaly hvězdný přístav. Ano, to bylo velké. Ale ne toto zde.
Tady ho cosi oddělovalo od zdejšího světa, zdejšího klidu, cosi, co nedokázal pojmenovat, nedokázal najít, cosi, co mu potáhlo oči průsvitnou blankou.
Zvedl hlavu a spatřil sedm lun na nebi, vytvářejících okolo ' planety světelnou korunu. Každá z těch lun se zachvívala čistým tónem, jiskřivou studenou barvou, jedna luna na každou bránu, luna rubínová, luna zlatá, stříbrná, smaragdová, perleťová...
Perleťová... zsinalá hvězda, bledý vřed uprostřed noci, oko zavřené a děsivé.
Sklopil pohled a přelétl jím. stavby, jež ho obklopovaly. Pomalu kráčel kupředu a zdi byly náhle okolo něho jako útesy, klenby se zavřely nad jeho hlavou a byly z nich vlny valící se v náhle zjeveném a pomíjivém pekle řvoucí pěny, blána z vody a mýdla, jež se nedočkavě napíná a pleská ve větrném dechu křehkých úst.
Bloudil stromořadími, pevnostními věžemi, a když zvedl hlavu, zahlédl skrze skleněná loubí sedm nehybných lun na temném nebi. V oknech se blýskaly masky, pláště z listí vlály jako jepičí hmyz kroužící v rytmu spirálovitých schodišť rozevřených ve veliké křišťálové květy, vyrážející a rostoucí v krystalickém bujení.
To bylo ono slovo. Noc byla krystalická. Planeta byla krystalická, i luny na nebi, i sedm bran, i kovový souzvuk hlásek Starého jazyka, i samotná perleť podobná tělům ztuhlým a zkamenělým po staletích bez počtu... a jenom on, Stello člověk bez naděje, byl živý. Cítil, jak mu buší krev ve spáncích, a vnímal teplé svaly pod kůží. Přejel si rukama po tváři kdysi ošlehané větrem a sluncem a teď ještě bledé po dnech strávených ve vesmíru, proti rašícímu vousu, dosud neviditelnému, ale už hmatnému pod prsty, jenž vyrazil, jak si to žádá nekonečný koloběh života.
Co bylo za těmi jejich maskami? Studená a konečná dokonalost? Tvary z písku a naplavenin, hotové se rozpadnout pod náporem vtíravého pohledu, řezavé krystalické kosti či jemná hladkost kovu, nebo snad neskutečné uspořádání skřípajícího labyrintu soukolí, zuby zapadající do zubů, tenké řemenice? Byli to tvorové z masa a krve nebo jen citlivé mechanismy té slavnosti?
Anebo pod maskou nosili jinou masku, a tak dál, do nekonečna, klamali sebe i ostatní, zapomínali, ztráceli se v nerozpletitelné změti vnitřního bludiště? Anebo maska byla jen ozdobou tak starou, že na ni zapomněli?
Pomyslil na to, jak může být tvář ošklivá nebo nepochopitelná. Sotva překročíme hory na obzoru, výrazy tady zřejmě nemají onde týž smysl, a to dokonce ani na Zemi. Masky mohly být také jazykem vnitřních hnutí.
A zatímco procházel ulicemi města k hlavnímu a ještě nerozeznatelnému cíli, potkával větší skupiny měňavých stínů. Masky zlaté, masky stříbrné, masky onyxové a antracitové. Minul i osamělé masky purpurové. Masky mohly, musely být znameními, symboly odpovídajícími jakémusi společenskému postavení, jakémusi systému kast, a některé styky mezi nimi byly jistě zakázané. Teprve svěží vzduch způsobil, že si Stello uvědomil celou křehkost svojí teorie.

Náhle se před ním rozevřel prostor, aniž měl na okamžik pocit, že by opouštěl útulek sevřených zdí. Světla mu poletovala před očima. Ale brzy rozpoznal, že to byly odrazy davu, hra odstínů na maskách, houpavé plápolání plášťů jako zárodky ohně. Terasa byla jen planinou pokrytou pískem, ale jeho zrnka se zdála být tím nejjemnějším, co kdy v životě spatřil, přestože nešlo o prach, ale o čistý a hebký příkrov jako na hlubokém mořském dně, netečném, podivně tvarovaném; byla planinou neširokou, ale vlastně symbolickou vzdálenostmi, jež se v ní náhle zhutnily. Zdálo se mu, že je nemožné živému člověku dosáhnout druhého konce náměstí. Nepokusil se o to. V davu vládlo ovzduší vnitřního soustředění, bez nejmenší těžkopádnosti, prosté smíšené ticho, přerušované čas od času v jemných nárazech vlnovitým zašelestěním látek.
Uprostřed písečné arény se vzdul, vylétl a vybuchl šarlatový šál a on postřehl jakési souhlasné šepotání, trhaná slova Starého jazyka a ještě něco navíc. Plápolání, mrštné víření, nehybný vzestup, zatímco se rodila hudba a tančily plamínky. Napadlo ho, není-li písek obrazovkou, protože plamínky náhle vyvstaly z ničeho. Ale brzy zjistil, že byly zmítány vlastním životem, stejně jako zvuky, jež se zdály poletovat v prostoru, v samém středu náměstí, aniž se mu dařilo spatřit cokoli, co by připomínalo hudební nástroj.
Šarlatový šál byl jedním z domorodců. Brzy si to připustil, protože spatřil stříbrnou masku, bledou, v jediném záblesku, holou a hladkou, ale výraznou v pohybu. I když vůbec neznal slova toho němého jazyka, cítil, jak se v něm, cosi dojímá v hloubkách, o nichž nevěděl, jichž se nikdy nedotklo žádné umělecké dílo na Zemi, ani na žádném jiném světě, ani žádná lidská bytost. Zachvěl se nikoli strachem či chladem, přestože vanul vítr, ale osamělostí, zmateným pocitem své cizoty, svého barbarství vrženého na tuto půdu vesmírnými vichry.
Kdosi se otřel o jeho paži, ale on si toho nevšímal. Písek musel být neobyčejně hustý, protože přes jeho jemnost domorodec nezvedl ani sebemenší prašný vítr. Šlo nejspíš o tanec, ale to označení bylo slabé a nedokonalé, vždyť koneckonců tanec byl na Zemi druhořadým uměním. Dalo by se to spíš nazvat prostorovou hrou, třebaže takové spojení působilo nesourodě i převedeno do výrazných slabik Starého jazyka. Byly tu naznačovány věci, které by nemohly být vysloveny, ani namalovány, dokonce ani vycizelovány do nejjemnějšího kovu, věci tajně, jež vyvstávaly

z písku jako záblesky a zase v něm zanikaly v rytmu oné hry v prostoru. Pokročil kupředu, pláště se před ním rozestoupily a on stál na kraji náměstí, jeho boty šlapaly v písku a zanechávaly v něm ostré a zřetelné stopy, a jeho oči se upíraly na nejasný proměnlivý obrys. Neboť Stello přece jen doufal, že v divokém víření pláště zachytí pohyb těla, lidského či jiného. Ale jeho čekání bylo marné. Plášť byl jen plamenem, jenom štětcem tančícím na prastarém plátně písku a malujícím v něm pomíjivé křivky.
Křivky, které byly zároveň slovy. Ta myšlenka narůstala ve Stellově mozku, i když zvedl oči k lunám a k noci obluzené světly. V těch spojitých pohybech byla jakási řeč, jakási věta, báseň, možná uhranutí... a všichni čekali. Že luny dají znamení nebo se uzavře jedna z bran, že jedna maska spadne anebo že z písku vyraší obludná rostlina, jediná rostlina v tomto nerostném, krystalickém světě žijícím v hrůze z prachu a odlesků.
A náhle tančená slova pro něho něco znamenala čirou hrou podobností; vyvolávala představu vody v pohybu, kaskády, pak mohutné řeky. Byla oceánem, a když přišel mráz, byla krou u pobřeží nebo spíš ve své konečné nehybnosti znova panenskou a navždy klidnou hladinou moře bez bouří, podobnou velkému kusu skla.
Protože pohyby utonuly v nehybnosti a nehybnost vyvolává tušení smrti. A konečně Stello viděl masku ve chvíli, kdy stříbrná slupka jako by se odloupla z tváře a padala, jako padají listy z pozemských stromů, vzápětí se rozptýlila a zůstala z ní jenom vidina žilkování, a také to se vstřebalo do vzduchu dříve, než se dotklo písečné půdy, ale ještě předtím zaplanula na jejím místě, na tváři, z níž se sloupla, bledá zsinalá pleť. Maska perleťová.
Na Stella z toho padla jakási úzkost. Nosili snad více masek, jedny na druhých? Byli snad jen maskami a zdáním? Mohli snad takto opadávat jako strom a měnit tvář?
Kdosi se podruhé zlehka dotkl jeho paže. „Tančíte, cizinče?“ zeptal se jemný hlas.
„Ne,“ řekl s vyschlým hrdlem a rozhlédl se okolo sebe.
Maska před jeho očima byla z vyhlazeného zlata bez nejmenší ozdoby jako kámen, jenž poznal polibek vzduchu a vody. Zdálo se, že plášť odlétne. Stello zaslechl podivný zvuk, jako by maska udusila vzlykot.
„Och, netančete, cizinče. Ještě ne. Teď ještě ne. Přemýšlejte. Vaše maska...“
„Ale já nemám žádnou masku,“ řekl Stello a pokusil se ovládnout hlas, neboť cítil, jak v něm vzrůstá hněv.
„Co je to za spiknutí?“ myslel si. „Přísahali snad všichni, že mě připraví o rozum? Proč už se ten tanečník konečně nezvedne? Co znamená ta nehybnost, to mlčení?“ Neodvážil se sklopit oči a pohlédnout na svou paži, protože dotyk neustával a cíp pláště spočíval na jeho zápěstí.
Odvrátil oči od zlaté masky a spatřil, jak cosi jako paprsek vytrysklo z jedné luny, z bledé luny, luny perleťové, ale mohl to také být jenom klam, a paprsek bloudil po náměstí a ticho bylo těžší a nehybnost podmořská, hlubinná, a pak... bylo to vůbec možné? Rozestřený plášť a maska sama se shrnuly, zploštily, splynuly v písku, a v jediném mžiknutí oka tam nebylo nic než písečné jezero.
Padla na něho úzkost a jeho pravá ruka se zdvihla k prázdné. mu opasku. Ale žádná zbraň, věděl to, mu nemohla vrátit ztracenou sebedůvěru. Jakému obřadu to přihlížel? Byla to oběť? Domorodec před jeho očima opravdu zemřel?

„Nechcete mě provázet?“ řekl chraptivě zlaté masce. „Jsem cizinec. Neznám vaše zvyky. Má cesta byla dlouhá. Mám hlad a žízeň. Jsem sám. Ale můj lid je mocný a od východu k západu nebes jej přijímají pyšné rasy. Moje planeta je ještě drsná, ale je mocná a nezapomíná na prokázané služby.“
Připadalo mu náhle, jako by otřelá obřadná slova Starého jazyka nabyla nového lesku. To, co říkal, byť to už vyslovil tisíckrát v jiných souvislostech a na jiných planetách, mu připadalo svěží a nové, jako by ta slova přirozeně vyšla z jeho hrdla a neválela se tak dlouho po jazycích lidí.
Ale nedostal odpověď, kterou čekal. Zlatá maska se sklonila', ucítil cosi jako vanutí a uslyšel: „Nevšiml jste si barvy mé masky?“ Stello se zachvěl. Hlas byl přesto mírný, a ženský.
„Je nutné vás provázet, cizinče? Cožpak tu nejsou luny a masky? Sundejte tu vaši, dokud je čas.“
Stello se dal do smíchu.
„Nevím,“ řekl, „jakou důležitost přikládáte maskám, ale moje tvář je holá. Narodil jsem se s maskou, již nosím, a zemřu s ní. A stejně je tomu se všemi příslušníky mé rasy“
„Opravdu?“ řekl hlas ztěžklý nedůvěrou a také nejasným smutkem, o němž si Stello nebyl jist, zdali si ho nepřimýšlí.
„Odejděme odtud,“ řekl Stello, „udělejte mi to k vůli. To místo na mě doléhá, aniž vím proč.“
„Budiž.“
Kráčeli ulicemi, osamělí, a světlo se zdálo chvíli zlaté a chvíli bledé, jako by se dvě z lun, jež vévodily nebi, svářily o výsadu jim svítit na cestu.
„Odpusťte, jestli vás to urazí,“ začal Stello, „ale nevím nic o tomto světě. Neumím číst ve vašich maskách. Nevím, zdali se jimi rozlišují kasty, zdali náleží k této slavnosti nebo vám snad nahrazují tváře...“
„Je to možné, cizinče?“ řekl hlas. „Zřejmě opravdu přicházíte z daleka. Váš rod bude asi mladý. Protože masky, pokud vím, jsou starší než my a starší než starý jazyk, jímž mluvíte tak podivně.“
„Naučili mě mu na Zemi,“ řekl Stello. „Hovořil jsem jím ve vesmíru, od Altairu k Veze, jeho slabikami jsem přivolával koráby, v přístavech Ulcinoru jsem přísahal jeho slovy, jejichž smysl je pohřben pod nánosem věků, smíchal jsem jej se stovkou jazyků, má ústa z něj udělala parchanta mezi jazyky, ale já patřím k zparchantělé rase, zrozené ze Země a vržené do prostoru, častěji panující než podrobené a stále bažící po moci. Ale to je marné vysvětlování, protože světlo sem ještě nepřineslo tu starou zašlou slávu.“
Plášť se rozčeřil.
„Nerozumím, cizinče. Ve vašich slovech je hořkost. Zapomeňte na všechno. Vždyť toto je planeta sedmi lun, a to je město sedmi bran, a my jsme národ sedmi masek. Je však možné, že by od narození nosil váš lid masku této barvy?“
„Musíte mi věřit,“ řekl Stello. „Nelíbí se vám? Jsme tady v postavení páriů?“

Chvíli myslil na rasy vzešlé ze Země, žluté jako zlato, černé jako eben, a na nepostižitelný rozdíl, který cítil mezi sebou a jimi, na to, že ostatní muži měli oproti němu jiskru veselí, nebo spíš nepřítomnost smutku. Vzpomněl si také, že když stárli, šedivěli a pomalu bledli, a i ti nejčernější a ti nejžlutější se začínali podobat bílým mužům.
Ale neříkal nic.
„Ne, ne," promluvil hlas odpovídaje na jeho otázku. „Nevěřte tomu. Vidím, že nic nevíte. Ale proč jste si vybral tu pohyblivou perleť?"
Stello še úsečně zasmál. „Vybrali ji za mne."
„Je to možné?" řekl hlas zamyšleně. „Lze věřit, že by se celý jeden rod rozhodl umřít? Vysvětluje to váš zápal v boji a onu velikou beznaděj, která vámi zmítá od jedné propasti ke druhé?"
„Nechápu."
„Vy jste neporozuměl? Váš duch je velmi pomalý. Nebo vás snad do té míry ohromil tanec? Nevnímáte, co šeptá vítr kolem nás? Odlož svou tvář. Odlož svou tvář."
Stello se zachvěl. Myslel na to, co bytost před ním právě vyslovila. Myslil na svou tvář, která pro něj náhle získala na důležitosti. Byl to pohodlný útulek, za nímž se naučil skrývat, byl to oživlý oděv, jímž bylo možné vyjádřit radost, strach či bolest, obdiv, a jehož se nemohl, jehož by se nikdy ani ve snu nechtěl zbavit. Náhle pomyslil na národ bez tváře, celý národ, který by sňal tváře jako masky a který by skrýval tu prázdnotu pod maskami z neživé hmoty, na bytosti, jež by nic od sebe neoddělovalo, dokonce ani nepatrná tloušťka pleti.
Vyvolalo to v něm hrůzu. Přejel si rukama po tváři a cítil, jak se teplá živá kůže čela, tváří, brady prohýbá pod bříšky prstů. Sjel palci podél chřípí.
„Moje tvář, a maska?" pomyslil si. „Ne!"
„Nevím," řekl konečně. „Tuším, že je v tom kdesi veliké tajemství a možná je to právě jeho rozluštění, které jsem přišel nalézt ve vašem světě. Ale netrapte mě. Chápu, že existuje pouto mezi těmi lunami, branami a maskami, ale to jemné vlákno mi uniká."
Maska se zasmála flétnovým hlasem.
„Chci tornu věřit, ale jsem v rozpacích. Za mnou je zlatá brána, nosím její masku a před chvíli jste mě mohl spatřit mezi tanečníky; a najednou mi zlatá luna poslala tak zvláštního druha."
„Odpusťte mi," řekl Stello.
„To nic. Ale teď vážně, opravdu tolik lpíte na své masce?" Chvíli bylo ticho.
„Nevím. Nerozumím tornu," řekl Stello těžkým hlasem.
„Vydáváte se všanc náhodě, aniž jste rozhodl, kdy to má být?" Hlas byl plný údivu. A také smutku.
„Je to žena?" ptal se v duchu Stello. Bylo v něm cosi jiného, než zvědavost. Na různých planetách se setkal s všelijakými, často podivnými rasami, tu či tam se zastavil a využil je ke své rozkoši, pokud to ovšem bylo možné a pokud nevládla smrtící neslučitelnost mezi lidmi ze Země a těmi sny zrozenými na pomezí jiných nebes. Ženy z Altairu byly krásné i přes zneklidňující chlad své průsvitné pleti podobné jemnému pergamenu. Bytosti z Algolu byly na samé hranici toho, co je obyčejně zváno lidským, a přece je nezapudil, ale když je držel v rukou, položil si výsostnou otázku: existuje absolutní, neotřesitelná krása, kterou všichni, přišlí ze všech stran, uctívají, anebo je to jenom věc tvarů vyrytých do našich nervů, otisknutých do našich žláz, a byla to otázka bez odpovědi, již nemohly zodpovědět spisky filozofů o transcendenci a spekulace psychologů o lidském chování, protože každá krása je především náhoda, svým vznikem i naším setkáním s ní, a v náhodě je všechno relativní, i když jsou její důsledky vždy absolutní, a nikdo nemůže říct, zdali o věcech bylo psáno dříve, než se staly, jedině snad tehdy, kdyby sám byl autorem velké knihy světa.
„Je to žena?" ptal se v duchu Stello. Hlas ho zneklidňoval. I ten plášť, i ta maska. Bylo snad pod záhyby pláště něco tělesného, co mohl sevřít rukama, a pod maskou rty, jež mohl líbat a mezi něž se mohl vedrat jeho jazyk? A konečně, měly rty a tělo takovou důležitost a nebylo tajemství samo o sobě stokrát vzrušivější než jeho odhalení?
„Sedm lun nad námi bdí," pokračoval hlas, „a dopřávají nám, co žádáme, podle dávné smlouvy, která je vepsána dokonce i ve zvucích Starého jazyka. Stačí si vzít masku a zatančit tanec, který jí odpovídá."
„Tak je to tedy," řekl Stello ponořený v myšlenkách a cítil, jak plášť tíživě spočinul na jeho paži.
Byla to žena nebo aspoň ženská bytost? Jak mohla ta věc být shrnuta, vyjádřena, určena? V každém světě to byl nový problém vyžadující nové řešení. Ale zde to bylo víc než problém. Otázka.
„Každá maska je modlitbou," řekl hlas. „Purpurová maska žádá samotu a klid. Smaragdová maska hledá poznání. Zlatá maska volá po lásce. A maska perleťová...
Hlas pronášel slova a odděloval je od sebe, jako by chtěl vštípit lekci malému dítěti. A on jím po pravdě řečeno byl.
„Mlč," vykřikl Stello úzkostně. Připadalo mu, že pochopil, ale cožpak mohl uniknout své masce, cožpak v něm byly dveře, jež by mu dovolily projít jinam, shledat se konečně s tím stínem, zvednout tu masku a číst v té neznámé tváři?
„Sundej ji," vydechl hlas. „Sundej ji, dokud je ještě čas!"
„Jak to mám říct?" ptal se v duchu Stello, protože hlas vycházel z hloubky raněného nitra a byl těžký upřímnou bolestí.
Luny zářily na nebi a lehké vížky paláců se mihotaly ve světle ohňů. Střed pustého náměstí byl ozdoben kašnou podobnou vodní květině, čeřenou nevypočitatelným tepem podzemních chlopní, výbuchem brzy hasnoucích hvězd.
„Je to divná a prastará kletba," řekl ještě hlas. „Sundej svou masku, sundej svou masku."
Zavrtěl hlavou. Zdálo se mu, jako by bledá luna, perleťová luna nesmírně bobtnala. A skláněla se k němu a rýsovaly se na ní jemné a lačné rty připravené ho pohltit. A on prchal, bezmocný, v tom pustém městě a bledá láva stékala přímo na něho, až zvedl hlavu a spatřil nad sebou nehybnou hvězdu.
Rozhostil se v něm klid, který byl klidem před bouří. Plášť po jeho boku se šíleně rozevlál.
„Ne," říkal hlas, „ne," a on poznal po jistém druhu úzkosti, co bylo ženského v tom hlase.
Zavřel oči, ale na jeho sítnicích zůstal zachován obraz vodních perel v barvách sedmi lun, zaslechl šelest sametu a

trhaného hedvábí a cítil, jak ho hladí po kůži látka pláště. A ještě něco.
Možná ruce.
A to cosi se položilo na jeho tvář.
„Je to třeba," řekl hlas velmi něžně, „je to třeba."
Ruce přebíhaly po jeho tváři, byly lehké a cosi hledaly, a on náhle vykřikl, a cosi ho opustilo, sklouzlo z tváří, z nosu, čela, očí a spadlo se suchým zapraskáním jako zvuk rozdrceného uschlého listu, a on ucítil noční svěžest.
Věděl, že pramen kašny stéká do jímky a že by mohl spatřit svůj obraz v klidné vodě u kraje.
Ale neodvažoval se otevřít oči.

John Wyndham // Luční kvítí

Slečny Frayové se to netýká. Felicity Frayové ne. Ať si druzí vyskakují na zařinčení budíku, tápou z postele, ručníkem stírají z obličeje přilnavou patinu spánku, shánějí o překot šaty pro nový den, s netrpělivostí sledují kávovar a popohánějí topinku, aby rychleji vyskočila z opékače. Ať si kvapně přežvykují, hltavě polykají a vydávají se ve spěchu na cestu, rázně při tom komíhajíce rukama a nohama. Ať si ty lidské automaty s čerstvě nabitými bateriemi odpovídají pátravému oku ranního slunce svou hbitou činorodostí, ať si vítají nový den rozhodným krokem a odhodlaným pohledem v oku, ať si vyrážejí na cestu za novými obchody, novými zisky...
Ale Felicity Frayové se to netýká.
Neboť dnešek je částí včerejška. A včerejšek a dnešek jsou částmi žití. A být naživu není pouze záležitostí dnů odtikávajících s pravidelností kyvadla stojacích hodin; být naživu znamená cosi nepřetržitého, neopakovatelného; cosi, čeho by si měl být člověk neustále vědom, při chůzi jako ve spánku.
Cosi, co nemusí mít dlouhé trvání.
Na spěchu není nic přitažlivého, a slečna Frayová také nespěchala; nevstupovala do nového dne s poděšeným trhnutím či ztřeštěným skokem. Za rozbřesku se nechala unášet ze snu do polosnu a z toho do denního snění; ležela bez pohnutí, naslouchala ptákům, pozorovala projasňující se oblohu a začínala si uvědomovat nový den, jako ten si uvědomoval sebe.
Déle než hodinu vznášela se hned na jedné, hned na druhé straně mlhavé hranice spánku. Zvuky, jež jí zněly v uších, byly v jednu chvíli skutečným ptačím zpěvem, v druhé zas vzpomínkou na ptačí hlasy. Těšila se z obojího a šťastně se v polospánku usmívala.
Když začal den získávat nad nocí převahu, ptáci umlkali. Vítání dne skončilo a nadešel čas poohlédnout se po potravě.
Znenadání si ostře uvědomovala, že svět takřka utichl.
Vyvolávalo to znepokojující pocit neskutečnosti. Zadržovala dech, aby zaslechla nějaký zvuk, který by ji uklidnil. Co když se všechno náhle zastavilo? - Jak se může jednoho dne stát.
Možná se právě v tomto okamžiku někde ve světě svíjí vzhůru k nebi medúzovité spirály mohutných sloupů dýmu a košatí na vrcholku do mozkových závitů, pulsujících jakýmsi nadživotem a vyznačujících počátek ticha, jež bude koncem všeho.
Ty sloupce dýmu se jí v této chvíli na pomezí snu a skutečnosti vkrádaly na mysl už několik let. Nenáviděla je a bála se jich. Byly pro ni vítězoslavným symbolem vědy.
Věda je snad zázračná věc, ale pro slečnu Frayovou byla její zázračnost scestná. Věda je nepřítelem všeho, co žije a dýchá; křišťálovým útvarem na skalisku krutě obnaženého mozku, čímsi bezduchým, necitelným, jalovým, a přesto ustavičnou hrozbou, které se děsila stejně nerozumně, jako se zvíře bojí ohně. Věda, mocné antibiotikum.
A tak Felicity nešťastně naslouchala.
Zakřičel pták a jiný mu odpověděl. To však nestačilo. Poslouchala dále, aby si mohla být konečně jista.
Na dvoře statku o několik polí dále zakašlal traktor, zajíkl se, a jak se motor rozehříval, rozběhl se rovnoměrněji.
Oddychla si, zcela uspokojena, že svět je stále naživu. Pak stáhla mírně obočí a dala tím najevo své nevděčné opovržení nad existencí traktoru, aby jej vzápětí vytlačila za hranice vědomí.
Traktor byl také projevem vědy, nevítaným vetřelcem. Stáhla se opět do snových myšlenek. Oživovala si nastřádané okamžiky a čarovné záblesky, rozpomínala se na zlatá slova. Malovala si svou vlastní Arkádu, která neznala žádnou vědu.
Traktor vyjel ze dvora a rozbušil se ještě silněji, ale potom, čím více se vzdaloval do polí, jeho chrchlání zvolna sláblo, až přešlo v tiché předení. To však už Felicity neposlouchala.
Měla spoustu času. Rozhodně dost, aby mohla jít do školy polní cestou a ani trochu nespěchat.
Slunce stoupalo; medailón připnutý k tmavnoucí modři pláště. Bude jistě horký den, pomyslela si, ale zatím měl ještě svěžest lehkého doteku bělostné ruky. Na listech a stoncích se dosud tetelily třpytivé drahokamy.
Z trávy, rozechvělé jejími kroky, kanuly perly, stékaly jí po lýtkách, třísnily jí bílé plátěné střevíce a zanechávaly na kotnících pocit polibků.
Krávy, vycházející z chlévů s odlehčenými vemeny, přesto však stejně rozvážně a trpělivě jako vždy, civěly na Felicity s lhostejnou zvědavostí, aby se po chvíli zas odvrátily a začaly v bezmyšlenkovitém zadumání škubat a přežvykovat trávu.
Vysoko na nebi zatrylkoval skřivan, aby ji odlákal od svého hnízda.
Z živého plotu ji obezřele sledoval mladý kos, přežraný a načepýřený.
Bavlněné šaty jí rozevlál lehký závan letního větru a polaskal ji pavučinovými prsty.
Pak zaznělo z oblohy hluboké mručení a rychle přerostlo v mocný řev burácející celou nebeskou klenbou, který se

posléze změnil v pronikavý svist, drásající uši i nervy, před nímž nebylo úniku. Měla pojednou dojem, že na ni tím neúprosným, děsivým rykem z tryskových tlam zaútočila sama přítomnost, okřídlená Věda.
Felicity si přitiskla ruce na uši a zatřásla zoufale hlavou. Vzápětí se drzý stroj přehnal nízko nad cestou a zvukové vlny se tříštily jedna o druhou, bily do země a opět se odrážely vzhůru.
Letadlo přeletělo a Felicity si odkryla uši. Se slzami v očích zahrozila pěstí za slábnoucím svistem trysek a vším, co zastupovaly, zatímco vzduch kolem ní se stále ještě mírně zachvíval.
Krávy se nerušeně pásly dál.
Oč je lepší být takovou krávou. Nic nechtít, ničeho nelitovat; nepoznat pocit viny, necítit jeho potřebu. Nerozlišovat mezi žádoucími a nežádoucími výsledky lidského snažení; moci je odbýt jako mouchy jediným švihnutím na konci roztřepeného ocasu.
Svist a řev letadla dozněly v dálce. Rozervaná krajina se počala vzpamatovávat, na chvíli ještě rozbolavělá a pošramocená na svěžesti, ale zvolna se již hojící ze svých ran.
Jednoho dne bude těch šrámů přespříliš; příliš mnoho, aby se z nich zotavila.
„Nápodoba smrti," říkala si slečna Frayová. „Kolik menších smrtí předchází té velké. Jsem vlastně hloupá, když trpím. Proč se mám hryzat pocitem viny za druhé? Já za to přece nemůžu - a o sebe se také nebojím. Proč tedy právě mne musí sužovat strach o všechny a všechno na světě?"
V hájku za živým plotem se rozezpíval drozd. Zastavila se a poslouchala.
Konejšivé, sladké tóny.
Kráčela dále a opět začala cítit hedvábný vánek na tvářích, sluneční paprsky na pažích, rosu na nohou.

Sotvaže Felicity otevřela dveře, nepokojný bzukot za nimi rázem utichl.
Řady růžolících obličejů orámované dlouhými i krátkými vlasy, ofinkami a copy, hlavy úhledně učesané i neposlušně rozježené, všechny hleděly k ní. Rozzářené oči jí spočívaly na tváři.
„Dobré jitro, slečno Frayová," zazpívaly děti sborem a pak se třídou znovu rozlehlo ticho.
Upřeně ji pozorovaly a ve vzduchu visela potlačovaná netrpělivost. Vycítila, že čekají, až se k něčemu vyjádří. Hledala, co by to mohlo být. Její pohled přejížděl známou místností, až se zastavil na katedře, na jediném kvítku v malé vázičce.
Řady očí sklouzly z jejího obličeje ke katedře a zase zpátky.
Prošla pomalu třídou a usedla na své místo, nespouštějíc přitom ani na okamžik oči z květiny.
Ještě nikdy takovou neviděla; nedokázala ji nikam zařadit, a tak se jen dívala a dívala.
Byla mnohem složitější než prosté luční květy, a přesto nepůsobila umělým dojmem. Měla jasné, rozhodně ale nevšední barvy. Květ měl půvabný tvar, nicméně bez vší chladnosti zahradních květin. Základní barvou okvětních lístků byla světle růžová, která směrem k dovnitř stočeným okrajům přecházela do červeně a ke středu bledla do Smetanové běloby. Pak se začala znovu objevovat červeň, zprvu jako lehký poprašek, pak jako jemné síťoví, aby se nakonec, v místě, kde se lístečky zužovaly do kalichu lůžka, slila v jednolitou rudou plochu proťatou pouze několika bílými ostny středových žilek. Vzdáleně snad připomínala orchidej, ale ani ve skutečnosti, ani na žádném obrázku takovou orchidej dosud neviděla. Křivky okvětních lístků se zaoblovaly s přirozenou ladností, připomínající dívčí paže, oblouk vodopádu nebo mladý stromek prohnutý větrem. Na dotek byl povrch kvítku nevýslovně hebký.
Felicity se naklonila blíže a zahleděla se do sametového hrdla květu. Na zelených, vlasově tenkých nitkách se chvěly drobné prašníky ve tvaru půlměsíčků, jemně poprášené pylem. Zachytila i jeho vůni. Trochu svěžesti, trochu ostrosti, trochu zemitosti, to vše smíšeno s jemností, vedle níž by veškeré umění voňavkářů rázem zhrublo a zevšednělo.
Znovu se nadechla té vůně a jako zhypnotizovaná hleděla do květu, neschopna odtrhnout oči. Pociťovala k nebojácné něžnosti kvítku láskyplnou, milostnou náklonnost.
Zapomněla na třídu, na oči, které ji sledovaly, na všechno kromě květiny.
Zpátky do světa ji vrátilo až neklidné vrtění v lavicích. Zdvihla hlavu a beze spěchu přejela zraky po řadách tváří.
„Děkuji vám," řekla. „Je to krásná květina. Copak to je?"
Zřejmě to nevěděl nikdo.
„Kdo ji přinesl?" zeptala se Felicity. Uprostřed druhé řady se slabě začervenalo drobné, zlatohlavé dítě: „Já, slečno Frayová."
„A nevíš, co je to za květinu, Mariello?"
„Nevím, slečno Frayová. Našla jsem ji, a protože se mi moc líbila, napadlo mě, že se vám taky-bude líbit," vysvětlila trochu nesměle.
Felicity se znovu zahleděla na květinu.
„Moc se mi líbí, Mariello. Je krásná. Jsi hodná, že sis na mne vzpomněla a přinesla mi ji."
Prodlela ještě chvíli nad květinou a pak rozhodně odstrčila vázičku na levou stranu katedry. S námahou od ní odpoutala oči a obrátila je k řadám dětských tváří. „Jednou," řekla, „vám přečtu pár veršů Williama Blakea - ‚Celý svět v zrnku písku zhlédnout a nebe v polní květině...' Ale teď se musíme učit, už jsme promeškali spoustu času. Opisujte krasopisně do sešitů, co budu psát na tabuli."
Vzala do ruky křídu a krátce, s očima na kvítku, se zamyslela. Pak přistoupila k tabuli a psala: „Jejich barvy a tvary mi pak byly touhou, vzrušením a láskou..."

„Mariello. Počkej chvilku," řekla Felicity.
Dítě se zarazilo a otočilo, zatímco ostatní proudily ze třídy.
„Děkuji ti mockrát za tu kytičku. Rostla tam jen tahle jediná?" zeptala se Felicity.
„Kdepak, slečno Frayová. Rostly jich tam tři nebo čtyři trsy."

„A kde, Mariello? Chtěla bych od ní kořínek, jestli to půjde.“
„Na poli pana Hawkese. V horním cípu toho velkého pole, tam, co spadlo letadlo: vysvětlovalo dítě. „Tam, co spadlo letadlo,“ opakovala Felicity.
„Ano, slečno Frayová.“
Felicity zvolna usedla a upřeně se zahleděla na květinu. Dítě čekalo a přešlapovalo z nohy na nohu.
„Prosím, mohu už jít, slečno Frayová?“
„Ano,“ řekla Felicity, aniž by vzhlédla. „Jistěže ano.“
Střevíčky zapleskaly o podlahu a vyběhly ze třídy. Felicity se nepřestávala dívat na květinu.
„Tam, co spadlo letadlo.“ Stalo se to téměř před rokem - jednoho letního večera, kdy se celý svět tišil a ukládal ke spánku. „Už bledne třpytná krajina, kam oko dohlédne, a velebný klid se rozprostírá vůkol. “A najednou to letadlo vířící svým brukotem vzduch a mařící poklid večera. Na obloze dosud jasně prozářené slunečním svitem vypadalo jako staniolový kříž. Felicity proti svému zvyku obrátila oči vzhůru. Snažila se nevnímat hluk motorů a potlačit své předsudky, neboť letoun měl své nepopiratelné kouzlo stříbřitého motýla. Pozorovala, jak se otáčí, jak se mu od nasvícených křídel odrážejí sluneční paprsky. Znenadání mezi stříbrem kovu probleskly rudé plameny a stříbřitý motýl zahynul. Kusy třpytivé fólie se rozletěly do všech stran a padaly dolů. Za největším kusem se táhl jak černý pohřební chochol dlouhý sloup dýmu. Do uší ji udeřila ohlušující rána.
Na obloze se svíjely a blyštěly kusy kovu a snášely se k zemi; některé rychle, jiné pomaleji. Největší ze všech se zdál padat přímo na ni. Snad zaječela. Vrhla se k zemi, zakryla si pažemi hlavu a uši a přála si, aby se propadla hluboko do země.
Následovaly nekonečně dlouhé vteřiny čekání, zatímco z oblohy svištěly dolů stříbrné trosky a Felicity a spolu s ní celý okolní svět úzkostně tajili dech.
Pevná půda pod jejím tělem se zachvěla; pak teprv zazněl temný úder pádu, třesk a skřípění kovu.
Felicity zdvihla oči od země a zahryzla se v bázni do ruky.
Ve vzdálenosti necelých sto metrů spatřila stříbřitý trup, zkroucené rybí tělo, a v příštím okamžiku kolem něho rozkvetly okvětní lístky ohnivých jazyků.
Nedaleko dopadla další část letounu. Znovu se přimkla těsně k zemi.
V trupu letadla cosi vybuchlo. Nad hlavou jí jako bažanti fičely kusy kovu a s tupým žuchánim dopadaly na zem kolem ní.
Po chvíli se odvážila zdvihnout hlavu podruhé, Vrak byl v jednom plameni a nad ním se zdvihal černý flór kouře. Cítila ve tváři žár ohně. Neodvážila se povstat, aby snad ještě něco nevybuchlo a nezprobodalo jí tělo zubatými střepinami kovu.
Zůstala nehybně ležet, pevně přitisknutá k zemi, a tak ji také našli první záchranáři, když dorazili na místo neštěstí.
Šok, prohlásili, šok a strach. Ošetřili ji a poslali domů. Plakala nad tou zkázou, nad ohněm a dýmem, hlukem a zhoubou; a také nad lidmi, kteří v letadle zahynuli, nad zpupnou marností jejich smrti, nad hrubostí, nevědomostí a hloupostí světa, jenž takové věci vyrobil, vyrábí a bude vyrábět, až do chvíle, kdy se naposledy střetnou dvě poslední podkritické hmoty. Nechali ji pár dní v posteli a nařídili jí, aby si odpočinula a uklidnila se; ale jak máte nabýt klidu, když se vám hlavou honí tolik věcí?
„Ach Bože,“ modlila se, „nemohl bys jim v tom zabránit? Není to přece jejich svět, aby s ním dělali, co se jim zlíbí. Je to Tvůj svět a můj - svět srdce, který oni svým světem mozku ničí. Prosím tě, Bože, dokud je čas -zničil jsi dílo jejich troufalosti v Bábelu, neměl bys to udělat znovu, než bude příliš pozdě?“
Felicity se při pohledu na krásnou květinu rozpomněla ,na svou tehdejší modlitbu.
Kolem místa, kde se letadlo zřítilo vztyčili plot a postavili k němu stráže, které každého odháněly pryč. Za plotem se plížili a lezli po kolenou muži v gumových kombinézách, prohledávali každý kousek půdy, naslouchali neslyšným zvukům ve sluchátkách svých přístrojů a sledovali ručičky měřidel.
Říkali, že mají starosti s kobaltem. Divila se, jak je to možné. Ale nezajímali se o kobalt, jaký používají umělci; zdálo se, že vědci vydobyli z moře ještě temnější modř a provedli s ní něco životu nebezpečného.
I když ne tak docela, nikoli nezbytně nebezpečného, vysvětlila jí slečna Simpsonová, která na střední škole učila fyziku. Letadlo neslo na palubě radioaktivní kobalt určený pro nemocnici kdesi na Středním Východě. Kovová schránka, v níž byl kobalt bezpečně uzavřen, se při nárazu o zem, nebo snad již při prvním výbuchu, poškodila a otevřela. Prvek byl v tom stavu smrtelně nebezpečný a musel se najít za každou cenu.
„Cože? Smrtelně nebezpečný?“ zhrozila se Felicity. A slečna Simpsonová jí pověděla několik zajímavostí o účincích gama paprsků na živý organismus.
Uplynulo několik týdnů, než byli hledači plně spokojeni a odešli. Zůstal po nich jen plot, teď již nestřežený; pouhé upozornění, aby tento kus půdy nebyl po jeden rok obděláván. Pole mělo zůstat ladem.
A ze všeho toho hluku, zkázy, ohně a životu nebezpečné radiace vykvetla tahle krásná květina.

Felicity se na ni ještě dlouho dívala ve ztichlé třídě. Posléze zdvihla oči a pohlédla na vyrovnané řady lavic, v nichž přes den sedaly rozzářené tváře.
„Ano, už chápu,“ řekla do prázdna, komusi neviditelnému. „Jsem slabá. Má víra byla příliš malá.“

Netroufla si navštívit místo neštěstí sama. Požádala proto Mariellu, aby ji k těm květinám v sobotu zavedla. Vyšplhaly po chladné lesní stezce do kopce a přešly přes pastvinu za lesem. Když došly k plotu, který byl už na několika místech zborcený, zastihly tam nějakého muže. Měl na sobě barevnou košili a modré džínsy a právě si snímal ze zad popruhy těžkého válce. Položil válec pozorně na zem; vytáhl z kapsy veliký pestrý kapesník a otíral si obličej a krk. Otočil se,

když je uslyšel přicházet, a přátelsky se zazubil. Felicity v něm poznala statkářova mladšího syna.
„Člověk se zapotí, když musí v tomhle vedru tahat na zádech patnáct nebo dvacet litrů postřiku," vysvětloval omluvně a přejížděl si kapesníkem po pažích. Zlaté chloupky na předloktí mu přitom povstávaly a třpytily se ve slunci.
Felicity pohlédla k zemi. Mezi bylím a travou rostlo pět nebo šest trsů těch zvláštních květin, jeden zpola rozmačkaný těžkým válcem.
„Ach," řekla stísněně Mariella. „Vy jste je zabil - vy jste ty kytičky zabil. Přišly jsme si pro ně."
„Jen si je klidně natrhejte," řekl jí muž."
„Ale my jsme je chtěly i s kořínky, abychom si je mohly doma zasadit," řekla lítostivě Mariella. Nešťastně se obrátila k Felicity. „Jsou tak hezké."
„Moc hezké," souhlasil muž a pohlédl zběžně na květiny. „Ale už se stalo. Nemůžeme si nechat zaneřádit celé pole plevelem, pochop to."
„Všecky jste je otrávil - úplně všecky?" zeptala se plačtivě Mariella.
Muž přikývl.
„Bojím se, že je po nich, i když pořád ještě vypadají docela normálně. Kdybyste mi o tom řekly včas.., ale teď je už pozdě. Ale klidně si je natrhejte, jsou naprosto neškodné," vysvětloval. „Dneska se už nebezpečné jedy nepoužívají. Jsou v tom prý nějaké hormóny nebo jaký čert. Nezahubí je to naráz, jak byste si možná myslely; jenom je to zarazí v růstu a přestanou se rozmnožovat. Vědci jsou velcí koumáci, ti přijdou na všecko. Člověk nikdy neví, co si vymyslí příště."
Felicity a Marielia si natrhaly každá po kytičce květin odsouzených k zániku. Dosud nic neztratily na své choulostivé kráse, ani na výrazné vůni. Na konci pastviny se Mariella zastavila a smutně pohlédla na kytičku.
„Jsou tak krásné," řekla zoufale a do očí se jí nahrnuly slzy.
Felicity ji vzala kolem ramen.
„Jsou krásné," přisvědčila. „Jsou opravdu moc krásné a už vlastně nežijí. Ale co je důležité, že vůbec vyrostly. To je úžasné. A zase vyrostou - někdy - někde..."
Znenadání se nízko nad vrcholkem kopce přehnal svištící tryskáč. Mariella si přitiskla ruce na uši. Felicity sledovala, jak se stroj rychle zmenšuje v řevu a burácení vzduchu, který se mu stavěl na odpor. Pozdvihla svoji kytičku vzhůru k rozvířenému nebi.
„Tohle je vaše odpověď," řekla. „Tohle. Je úžasnější než vy všichni dohromady - vy náfukové s obřími palicemi čmoudu."
Mariella spustila ruce z uší.
„Nenávidím je - nenávidím je," pronesla s očima na mizejícím bodu.
„Já je taky nenávidím," přikývla Felicity. „Ale už se jich ani trochu nebojím. Našla jsem lék, elixír:

„Je to víno mocných sil a světů,
Má matka dělala je z lučních květů."

juliette raabeová // opačným směrem

(DENÍK ŽENY V DOMÁCNOSTI)
SOBOTA 28. LEDNA
11 hodin 57 • Vracím se z obchodu s košem plným k prasknutí. Bože to je tíha. Hlásí se zase moje stará bolest v zádech.
12 hodin 04 • Teď abych se šplhala do druhého poschodí...
12 hodin 05 • Tak konečně jsem tady. Klíč. Bože můj, kam jsem dala klíč? Určitě zůstal na dně. Když vidím v koši celou tu hromadu věcí na něm naskládanou, připadá mi, že by snad bylo nejlepší vrátit se do obchodu a všechno vysypat.
11 hodin 30 • Dostala jsem: 2 franky 50 za malý květák, 3 franky 20 za kilo pomerančů, 2 franky za trs přezrálých banánů a 2 franky 80 za pytlík brambor.
11 hodin 11 • Hotovo. Všechno je vráceno. A já mám svých 3333 franků (starých) a svůj klíč. Nevzpomínám si, že bych kdy tak snadno vydělala peníze.
10 hodin 47 • Jsem doma. Uf! Den končí. Brzo bude čas jít do postele. Cítím se mnohem víc ve formě než před chvílí.
9 hodin 30 • Sedám si v kuchyni před prázdný hrnek. Za dobu kratší, než potřebuji, abych to popsala, ho plním dobrou kávou s mlékem, která mi proudí z úst spolu se dvěma houskami a kusem másla. Tohle všecko jsem měla v břiše.
9 hodin 01 • Ulehám k spánku, zvoní budík.
Pátek 27. LEDNA
22 hodin 15 • Je čas vstávat. Natahuju budík, oblékám se. Ach ta únava. Jdu vyčistit záchod. Před zrcadlem si zajedu do vlasů cuchačem; mrknu na svůj obličej. Škoda slov, vypadám opravdu bídně.
22 hodiny • Už zase mi něco leží v žaludku. Rychle špinavý talíř a už to přichází pěkně po řadě: jablko, karamelový jogurt, kousek rokfóru, dva plátky šunky s rajčatovým salátem, tři sardinky. Ukládám všechno do ledničky.
21 hódin 35 • Najednou jsem velice nervózní. Když procházím předsíní, zvednu telefon. Zrovna tam někdo mluví. Je to moje stará teta Psitarga:
„Ove, lovodon!"
„Ó, gratis pe jahody, ď!"
„Il et sopf."
„Edga?"

„Ivo Kul.“
„Umok?“
„I hora Pum eju zasan.“
„Ežoc?“
„Aksál, aksál... Nejte.“
„A tet?“
„Ola holah!“
Zvonění uzavře tento vzrušující rozhovor. Pořád stejná klepna, ta moje teta. A stejně nedovedu pochopit, co ten Etienne vidí na Lukově ženě....
Od 21 hodin 30 do 20 hodin 30 • Dívám se na televizi. Program je mnohem zajímavější než obyčejně.
20 hodin 20 • Jsem jako zmlácená. A to den sotva začal.
20 hodin 13 • Bublání v koupelně. Jdu se tam podívat. Z odpadního otvoru vtéká do umyvadla spousta špinavé vody. Umyvadlo se rychle plní. Jak mě ta špinavá voda rozčiluje! Strkám do ní ruce a mnu si je. Jakmile je voda čistá, jednoduše a prostě se vrací do kohoutku. Od Lukovy ženy by se jistě něco takového nedalo čekat, je přece tak nepořádná...
20 hodin 09 • Kamna vestavěná v krbu, co máme v saloně, jsou plná až po vrch. Když je otevřu, vyplivnou mi do rukou pěknou hromádku uhlí. Sypu ji do prázdného kbelíku, který stojí na svém místě, a dobře si pak o ně otřu ruce. Konečně jsou čisté. Pokud jde o uhlí, je ho už ve sklepě pořádná hromada. Z uhelných skladů si je brzy budou moci převzít.
19 hodin 50 • Vytahuju čisté prádlo ze zásuvek. Je tak pečlivě vyžehlené a složené, že mi dá velkou práci uvést je do původního stavu. Konečně je žehlička teplá; zapojuju zástrčku do zásuvky. Co to dělám, zrovna jsem rozžehlila jeden fald. Kam jsem dneska dala hlavu?
18 hodin 14 • Stihla jsem to tak akorát. Skončila jsem. Všechno prádlo je zmačkané. Můžu je dát vlhnout na sušák.
Od 17 hodin do 14 hodin 30 • Před polednem nedělám nic. Čas od času vyplivnu karamel nebo dva a občas mrknu na prádlo, které začíná odkapávat. Za chvilku ho budu potřebovat k vyčištění toho džberu špinavé vody, co jsem našla pod vanou.
14 hodin 20 • Prádlo už je skoro hotové, zvlášť vlněné a nylonové kusy. Ale věřte nebo nevěřte, zbývá toho ještě hodně udělat. I když je už jeden džber čistý a voda z něho teče do kohoutku, druhý, špinavý, na mě ještě čeká. Člověk až přestává doufat, že to vůbec někdy skončí. A najednou prádlo zšedne a uschne. To je dobré znamení. Pustilo všechnu vodu a nikdo by nevěřil, kolik posbíralo špíny. Konečně je v pytli a připravené k odnešení. Ve džberu je hrstka bílého prášku, kterou pro všechny případy sypu do krabice.
13 hodin 40 • Cítím se mnohem líp než dneska večer, když jsem vstávala; není nad práci, to je aspoň kus skutečného života. A vidíte to, vezměte si třeba Lukovu ženu. Hádejte, co asi dneska dělala? Strávila celý den v saloně (asi v myšlenkách na Etienna), seděla zabořená do křesla a vyplivovala cigarety, bonbóny, sušenky, zkrátka zboží, co vynáší, božínku a jak! a kdyby jenom to, co teprve krémy, pleťová mléka a další podobné věci, které si vytírá z kůže... A proč to všechno? Aby si její manžel mohl koupit právo na práci dráž než ti ostatní. Jenže kolik je příležitostí koupit si takové právo na práci za pár grošů, a tak se ptám, co s tím pořád ti lidi mají. Chtějí se vytahovat, v tom to všechno je: „Víte, moje milá, kolik stálo manžela minulý měsíc právo na práci? Milión centimů, ani míň, ani víc.“ Jsou vyloženě nechutné, všechny ty náfuky.
Pravda, možná jsou už takové od přírody, zatímco mně, a to tady musím říct, mně, ať chci nebo nechci, se nevyrazila od zítřejšího poledne na celém těle ani kapka kolínské.
13 hodin 30 • Na druhé straně ulice děti pomalu vycházejí ze školy. Vracejí se domů, aby vyklopily oběd. Cvaknutím zapalovače zháším cigaretu. A najednou začnu dělat hodnotné věci: velký kus boursaultu (teď už je sýr celý), biftek, salát, hrášek, který přijde do plechovky, a ještě olivy, ančovičky, a to nepočítám chleba a máslo. Za chvilku s tím zajdu do obchodu. Hodí to hezkou sumičku, kterou pak přidám do obálky s denními zisky.
11 hodin 21 • Zvonění u dveří. To zvonil zřízenec z plynárny, co zrovna odešel. Už jsem v pyžamu. Jsem hrozně ospalá, jdu si lehnout.
ČTVRTEK 26. LEDNA
Půlnoc • Vstávám a jdu do kina. Dávají film Sukatraps. Je to dost odvážný film: vidíme narození jakési dívky. Vylézá z tlamy lva a hned křičí. Pokud to měl být bezbolestný porod, tak to pěkně zpackali, to mi teda můžete věřit.
Před polednem • Luxuju koberec v jídelně. Z vysavače vypadla pod příborníkem pořádná kupa chuchvalců a pod stolem spousta drobků. Dávám trochu do pořádku Rogerovy šaty. Na jeho lahvově zelených kalhotách z manšestru je záplata. Hloupý nápad! Odpáru ji, s dírou je to přece mnohem hezčí. Vyspravuju různé drobnosti.
Cosi mě pálí na hřbetu ruky. Zblízka to vypadá jako puchýř. To bych ráda věděla, co to je.
Poledne • Polévka ve spížce už je teplá. Zvedám pokličku, nabírám si jednu porci a stavím hrnec na plyn, aby se ochladil.
9 hodin 40 • Ruka mě pořád pálí. Začínám z toho být neklidná. Najednou se na ní tvoří jakási žlutá kupka, vypadá to jako mast. Nabírám ji do tuby, kterou jsem našla v lékárničce, ale bolí to mnohem víc než předtím. Copak to není k vzteku? Roger by tu měl být každou chvíli, ale já si nemůžu pomoct a jdu si lehnout. Bolí to tak strašně, že už na něho nečekám.
Spím. Slyším bouchnout dveře. To je určitě Roger, vrátil se z cesty. Je to on. Vypadá, jako by měl hrozně naspěch. Tak tak že mě políbí. Nic z něho nedostanu. Budík ještě nedozvonil a on už spí se zaťatými pěstmi. Přece jenom by mohl dát najevo trochu zájmu, když byl celý týden pryč a když mě tak bolí ruka. „Poslyš, Rogere,“ říkám mu, „vzbuď se, ještě není tak brzo.“ Zdá se být velice navztekaný. „Dej mi pokoj,“ vyprskne, ještě si můžu dobrou hodinku pospat, ty asi nevíš, že musím za den udělat pět set kilometrů. Pořád nemáš dost, to miliskování včera večer ti nestačilo?“

Teď už to ale opravdu přehání. Když jdu jednou za čas do kina bez něho, to přece neznamená, že v tom může hned hledat bůhvíjaké oplzlosti.
Spím. A tentokrát mě pro změnu vzbudí on. A jak se má k činu, ani mu nevadí, že je pokročilá hodina. Chce,se mi ještě spát. Je sotva jedna hodina ráno. Ale když chce „Celý týden budu bez tebe," šeptá Roger něžně.
Na mou duši, v tom, co říká, není něco v pořádku. Má těch cest příliš mnoho...
Středa 25. LEDNA
23 hodin 10 • Vstávám. Je to otrava. A ruka bolí a bolí. Teď už na ní mám velký puchýř a na něm se tvoří zase ta žlutá mast. Sbírám ji do tuby. Podle návodu by mohla být účinná.
21 hodin 30 • Za chvilku půjdeme ke stolu. Pokládám na stůl špinavé talíře a příbory, které byly naskládané ve výlevce, a zatím přichází Roger s košem plným odpadků.
Vybíráme hodně drahých věcí. Mimo jiné třeba celou láhev burgundského. A pak si hrajeme na skládání ryb. Našla jsem v koši hezkou hromádku rybích kostí. Rozděluju je mezi nás. Je to opravdu zábavná hra, ta rybí skládačka, a ne zrovna jednoduchá. Vyplivovat kousky, to by ještě šlo, ale je třeba je uložit na správné místo a neztratit přitom ani drobeček. Ze začátku byl na tom Roger líp než já, ale potom začal kašlat. Nemůžu se ubránit smíchu. Kašle bohužel tak dlouho, až vytáhne kost, která mu jediná chyběla. Necítím se vztekem. Všimla jsem si, že mu kousek chybí, a už jsem se viděla první.
Co dělat, jsme u cíle společně, ale byl to sprint, že sotva dech popadám. Někdy se člověk do posledního okamžiku ptá, jaká ryba mu vlastně vyjde. Tentokrát Roger tvrdil, že skládá pstruha, a já spíš myslela, že tresku. A tu máš, prohrála jsem. V téhle hře mě vždycky nakonec dostane, otravuje mě to. A ke všemu je to samozřejmě Roger, kdo má větší rybu. Ale pro takovou maličkost se přece nebudu mračit.
20 hodin 44 • Dva krásní pstruzi na modro. Zvedám se, abych je hodila do hrnce. Au! otřela jsem se rukou o rozpálený okraj právě v místě, kde mám ten ohavný puchýř. Šlakovitá bolest. Musím přečkat ten nepříjemný okamžik, ale nelituju toho. Ruka už je zase hladká a bílá, a hlavně, nic necítím.
20 hodin 39 • Pstruzi jsou báječní. Stačí jim chvilka, aby ožili, pokud je ovšem voda dost horká. Uteklo sotva pět minut a hop, jeden po druhém mi skočí do ruky. Už sice nemají tu krásnou modrou barvu, ale jsou stejně hezcí, hnědí, s drobnými tmavšími skvrnkami. Jsou svěží a lesklí a tak kluzcí, že dá ,velkou práci nenechat je vyklouznout. Ve výlevce je velký hrnec plný vody. Dávám je tam. Roger se na ně dívá a říká, že takhle velcí pstruzi přijdou draho. Já bych se s nimi nerada loučila, nezanesu je do rybárny. Živí tvorové v domě, to je přece moc příjemné, zvlášť když jsem tak často sama.
Mám radši ryby než kočku. Nevím proč, ale z koček mám hrůzu. Třeba kocour paní Marnetové. Je tlustý a velký jako tele. A jak je záludný. Pořád se promenuje po hřebeni střechy, aby zjistil, jestli někde nenechali otevřené okno, a mohl jít plivat k sousedům. Skoro pokaždé jsou to neprodejné zmetky. Kdyby mu Marnetka dala svůj talíř, určitě by se to nestávalo... Nemůžu se na pstruhy vynadívat, úplně jsem zapomněla na hodiny. Je jim dobře. Pěkně si plavou v hrnci. Okno je otevřené, aby jim nebylo moc horko...
20 hodin 35 • Roger se najednou zvedá a jde otevřít. Jdu za ním. Je to paní Marnetová. Přinesla poslední klepy a hned se přitom ptá, jestli jsme neviděli jejího kocoura. Říkám, že ne. Roger se tváří překvapeně, ale ani nemuká.
20 hodin 34 • Z kuchyně se ozývá hluk. Moji pstruzi! A ten lump, ten kocouří prevít! Kocour paní Marnetové vytáhl pstruhy z hrnce. Když mu je chci vzít, ježí se, prská a poškrábe mi ruku. Moji krásní pstruzi. Teď jsou na zemi, sotva se hýbou, dokonce ani nezmodrali.
20 hodin 35 • V té kočce je cosi příšerného! Je to zrůda! Strká si pstruhy do tlamy. Neodvažuju se jí dotknout, křičím. Přichází Roger a za ním paní Marnetová. Roger chytne kočku a nadává paní Marnetové. Paní Marnetová cedí mezi zuby:
„Ach, ten ošklivý rozkošný Mourek." A takhle pokračují hezkou chvíli. Najednou na mě přijde záchvat bláznivého smíchu. Paní Marnetová slibuje, že přinese nové pstruhy a využije toho, aby se bez zvonění ztratila.
21 hodin 20 • Vidím, jak Roger bere lopatku a smetáček, smetá na zemi hromádku rybích kostí a háže je do koše. na odpadky. Koš je plný. Říkám mu to, ale on ho bere a odnáší na dvůr. Když ho přinese zpátky, je koš prázdný. Pláču. Pstruzi jsou pryč. Kočka mě poškrábala na ruce. Mám strach, že Roger odejde. Pláču.
23 hodiny • Pláču. Roger mě zavedl pod sprchu. Voda stříká odněkud zhora, padá všude okolo mě.
23 hodiny 10 • Roger mě ukládá ke spánku. V tuhle hodinu! Určitě si myslí, že jsem nemocná. Neříkám nic. Všechno je najednou tak nesmyslné.

cynthia morganová // trhák

Tohle městečko se hodilo dokonale. Jordan Barrett to poznal okamžitě, jak si prohlédl první filmy odtamtud, a obhlídka na místě ten pocit jen posílila. Když teď o měsíc později stál vedle televizního auta zaparkovaného na prostředním pásu silnice půlící město, pocítil tu samou jistotu. Nevynořila se žádná z pochybností, které ho občas přepadaly poté, co učinil nějaké definitivní rozhodnutí, jež by mohlo ohrozit peníze televizní společnosti nebo jeho pověst. Tohle město mohlo do světa, do seriálu VVV padlo jako ulité.
Byl rád, že se neukvapil. Pátral po něčem takovém víc než pět měsíců, což byl, pokud šlo o hledání místa děje seriálu Všichni vidí všechno, nejdelší průzkum vůbec. Během čtvrtého měsíce, kdy ostatní televizní společnosti už ohlašovaly lokality svých VVV pro příští rok, začal sice šéf programu ATN Carl Martinson vyvíjet tlak i na něj, Barrett však vzkazy s narážkami na příliš vysoký standard ignoroval a po čtrnácti dnech měl pokoj. Udělal pro ATN už pět úspěšných seriálů VVV za sebou a Martinsonovi nezbývalo než sedět na zadku a doufat, že udělá ještě jeden.

Pomalu se vydal po obrubníku silnice od auta. Kolem zvolna přejel malý nákladáček a zatočil do postranní ulice. Bylo to jediné auto, které tu za poslední půlhodinu projelo. Když dva kilometry za městem vyrostlo spojové středisko, přehradily silnici barikády. Po dvaceti metrech se Jordan zastavil a nerozhodně se rozhlédl. Městečko nebylo z největších; stála v něm něco méně než stovka domů a jeden malý obchoďáček. Benzínová pumpa na jednom konci a motorest na druhém jako kdyby lidi, kteří tu žili, přišpendlovaly k dvouproudové stuze z asfaltu, spojující je se zbytkem země.
Neměl ani potuchy, kam režisérka Sharon Pettetová odešla dělat rozhovory, které si naplánovala na dnešní dopoledne, a na to, aby se vydal dům od domu a hledal ji, zase bylo město příliš veliké. Nejspíš měl počkat ve spojovém středisku, než se sama vrátí, jenomže si tam připadal zbytečný. Když už jednou bylo místo vybrané a podařilo se získat souhlas místních obyvatel, měl kromě administrativních maličkostí máloco na práci. Všechno už běželo až příliš hladce. První léta seriálu VVV byla sice chaotická, ale měl tenkrát víc co dělat. Taky ho to víc bavilo. Skoro tak, jako ho bavila ještě o dva roky dřív filmová škola.
„Hej! Počkej, chlapče! Můžeš mi pomoct?“
Otočil se. Náklaďáček stál asi o půl bloku dál před jedním z domů. Vedle trčel statný chlápek ve středních letech a koukal na něj.
Jordan se ohlédl k autu. Řidič stál venku a kouřil. Zaslechl prosbu a teď se šklebil. Jordan pokrčil rameny, usmál se a vydal se muži na pomoc.
Vzadu na korbě náklaďáčku byl naložen velký televizní přijímač. Než jej dostali dovnitř a umístili do rohu obýváku, zbrunátněl muž v obličeji a zpotil se. Opřel se o přijímač, snažil se popadnout dech a potom se na Jordana podíval.
„Vy jste od televize, že jo?“ Jordan přikývl.
„Někdo z vašich lidí mi dal pořádně zabrat, než jsem tuhle bednu směl dovézt domů. Musel jsem prokázat, že jsem ji objednal už před dvěma měsíci. Dřív než sem přišli vaši lidi.“
„Dělal prostě jen co musí.“
Muž si odfrkl. Vyndal peněženku a rozevřel ji. Jordan ustoupil a zavrtěl hlavou.
„Ne? Můžu vám teda nabídnout něco k pití?“
„Díky, ale ne. Musím už běžet“
Muž vypadal zklamaně. Jordan věděl, že za okamžik se jeho výraz změní na zraněný a nakonec na rozezlení nad nafoukaností lidí od televize. „Někdy jindy.“
„Jasně.“ Doprovodil Jordana až ke dveřím. „A díky za pomoc.“
„Rádo se stalo.“
Horko až dusilo. Než Jordan došel zpátky na silnici, litoval, že se odmítl napít. Sharon pořád nebyla v dohledu, ale zato uviděl automat s limonádami, mohutný červený hranol, usazený na rohu benzínové pumpy. Vykročil k němu.
Chápal, že toho člověka rozzlobilo, když musel prokazovat, kdy televizor objednal, ale Jordanovi šlo především o jeho lidi. Nehledě na podmínky smlouvy, podle nichž v průběhu ročního kontraktu nedojde v prostředí lokality k žádným podstatným změnám životního stylu, snažili se místní usedlíci vždycky vylepšit dojem. První změny byly obyčejně zjevné - nový nábytek, opravené domy, vymalované místnosti - a bylo snadné je podchytit. Horší už bylo, když si začali v průběhu roku vybírat dovolené, zaručené smlouvou. Vraceli se zpět v šatech z módních salónů, s drahými auty, šperky a luxusními novinkami, které bylo nutno ve spojovém středisku zabavit a nechat v úschově. Nejvíc starostí však dělaly lidem hlídajícím návaznosti děje způsoby, jež si navrátilci z dovolených osvojili, nové výrazy a přízvuky. Jordan si občas přál, aby se mohli vrátit ke smlouvám, podle nichž nesměli místní lidé jednoduše opustit lokalitu. V prvních dvou letech VVV se takové kontrakty uzavíraly: v průběhu druhého roku došlo v jednom městě ke dvěma úmrtím, a i když se to stalo v programu jiné stanice, povyk kolem toho, že ti dva si nikdy neužili peněz, za které obětovali své soukromí a které měli obdržet, způsobil, že smlouvy zaručovaly dovolenou, a to znamenalo vzdát se důležité možnosti kontroly.
Za deset let budou celou podívanou řídit místní, pomyslel si Jordan. Ale to on už televizi dělat nebude. Tohle je jen odrazový můstek.
Strčil do automatu dolar. Plechovka, která se vykulila ven, byla teplá: postavil ji na vrchní plochu automatu, aniž ji otevřel. Slabý vánek sem nezasahoval, avšak stín poskytoval určitou úlevu od horka. Zasunul ruce do kapes džínů a rozhlédl se. O dva bloky dál byla zaparkovaná dodávka se znakem ATN a technik instaloval pod okap jednoho domu kameru. Jordan jej chvíli pozoroval, než si uvědomil, že se na něj někdo zevnitř benzínky dívá.
Tomu děvčeti mohlo být tak osmnáct. Dlouhé tmavé vlasy. Opálená, ale tak lehce, že ve srovnání s ostatními lidmi z města vypadala bledá. Svým způsobem. pěkná, možná trochu při těle. To však bylo těžko říct, protože na sobě měla tlustou pracovní kombinézu.
Zatímco se probíral pamětí, aby si vzpomněl, jak se jmenuje, vyslal k ní svůj nejlepší úsměv.
Když si konečně jméno vybavil, uvědomil si, že ve způsobu, jak se na něj dívka dívá, není vůbec nic přátelského. Jeho úsměv povolil.
Marianne Fisherová.
Byla jednou z pětice, která hlasovala proti tomu, aby město nabídku televize přijalo. Kverulanti se obyčejně poté, co byla smlouva podepsána, stěhovali pryč a všem ostatním, jichž se to týkalo, se ulevilo. Někteří ovšem, pokud město mělo smlouvu dodržet, což znamenalo milióny dolarů, odejít nesměli; byly to klíčové osoby, určené předběžnými studiemi. Avšak takový případ ona určitě nebyla, a pokud šlo o běžné obyvatelstvo, jistému procentu se umožňovalo odejít. Jordanovi se nezdálo, že pět lidí by bylo moc, městečko však bylo maličké. Bude se muset zeptat Sharon.
Dívčin pohled ani nezakolísal. Jordan zkoumal nepoddajnou, jakoby ve střehu číhající soustavu jejích ramen a čelistí a usoudil, že dát se s ní do řeči by byla ztráta času. Zavrtěl hlavou a vypravil se zpátky k autu.

Řidič mu otevřel dveře a Jordan se sehnul a vlezl dovnitř dřív, než si uvědomil, že Sharon už tam sedí a baví se s někým po telefonu. Rozloučila se, zavěsila a usmála se na Jordana.
„Koukám, že jsi změnil názory na kamarádšoft s místními."
„Kamarádšoft?"
„Viděla jsem tě, jak vycházíš z domu Joea Meyera."
„Jo tak. Pomáhal jsem mu jen odnést dovnitř televizi."
Přikývla a pořád se usmívala. Posmívala se mu a to ho dráždilo. Znovu zauvažoval, zda to byl tak dobrý nápad nechat jí volnou ruku v jednáních s místními lidmi. Vyciťoval za jejím posměchem dopal už dřív, pohlížela na tohle území jako na svoje vlastní. Avšak nemohl popřít, že ho zvládá lépe, než by to svedl on. Už dobře tři roky sice nemusel poslouchat od lidí z branže poznámky o zázračných chlapečcích, jeho úspěch všechny komentáře, které inspiroval, zároveň i umlčel. Ale místní lidé jeho reputaci neznali a to, že pořád nevypadal na svých sedmadvacet, žádnou výhodou nebylo. Sharon takové problémy s vizáží neměla. Vypadala sice o pár let mladší než na svých pětatřicet, ale její vystupování bylo tak veskrze profesionální, že ani ti nejstarší ze zdejších usedlíků o ní nikdy jako o děvčeti nemluvili. Jednali s ní s ještě větším respektem. A měli ji rádi. Nejčastější názor byl - „ona nám rozumí".
Taky by měla, uvědomil si Barrett při myšlence na její doktorát z psychologie a šest let zkušenosti na klinice. S herci nikdy nepracovala, avšak když začala režírovat seriál VVV, nijak jí to v práci nevadilo. Jordanův režisér v prvních seriálech, člověk s víc než dvacetiletou zkušeností v televizi, po pár měsících odešel a nechal producenta pracovat naslepo. To, že úspěch prvního ročníku Všichni vidí všechno byl dán novostí seriálu, si Jordan dobře uvědomoval a nehodlal sám sobě nijak podkuřovat. Když však přišla Sharon, věci se zásadně změnily. Uměla pro VVV připravit scénář a hloubkovou studii, načrtávající mezilidské vztahy a předpovídající jejich vývoj. Ostatní stanice, které do hry vstoupily později, se z jeho prvních chyb poučily a všichni čtyři Sharonini protihráči v soutěži o úspěch byli rovněž psychologové. Domorodí šamani, nazýval je jeden producent od konkurence. Jordan ho podezíral, že ho režisér vyvádí z rovnováhy stejně jako Sharon jeho.

Motor limuzíny se tiše rozběhl. Za minutu bylo město za nimi. Jordan zíral na jednotvárnou šeď krajiny západního Texasu. Na něco se chtěl Sharon zeptat, ale teď si nemohl vzpomenout na co.
„Promiň, že jsem tě nechala čekat,"řekla.
„To je dobrý."
„Poslední rozhovor se dobře rozběhl a nechtěla jsem ho přetrhnout Je to už třetí manželství před rozvodem, na které jsem narazila. Dva páry to ještě nevědí, ale jisté známky už jsou tu."
„Nemyslíš, že je to až moc?"
„Kdyby se všechna rozpadla v tutéž dobu, možná ano, ale to se nestane. Pár, se kterým jsem dopoledne mluvila, dělá na nočních směnách."
„Fajn." Malá městečka byla nejoblíbenější lokalitou VVV, avšak ze všeho nejméně poskytovala skutečně aktivní profil celých čtyřiadvaceti hodin. Naštěstí byla nedaleko továrna, v níž několik obyvatel pracovalo v odpoledních a nočních směnách.
„Martinson si to taky myslel. Zrovna jsem s ním telefonovala. Chce, abychom se vrátili na večírek do los Angeles. Myslí,. že máme důvod oslavovat"
Oslavovali znovu koncem října, kdy bylo jasné, že závod o největší oblibu vyhráli oni. Tentokrát, namísto tuctu lidí v Martinsonově domě v Bel-Air, jich přišlo několik set a večírek se konal na střeše budovy ATN v los Angeles. Počasí bylo tak příjemné, že průsvitné panely, které obyčejně zakrývaly zahradu na střeše, bylo možno odstranit. Hudba byla právě tak hlasitá, aby překryla lomoz dopravy o dvacet pater níž. Jordan tyhle večírky nenáviděl, ale očekávalo se od něj, že přijde. Přednesl obligátní projev a poslechl si ostatní. Ozývaly se pochvaly pro něj i pro Sharon a obvyklé poklony Carlu Martinsonovi. Nikdo, stejně jako v minulých letech, se nezmínil o hlavním důvodu jejich úspěchu sezóny: protivníci se vyřadili příliš brzy sami ze hry. CBS vsadila krajinomalbu, jenže vermontská vesnička jako z kolorované pohlednice byla tak nudná, že sami sponzoři požádali o zrušení pořadu za necelé tři týdny a studio seriál nahradilo sportem a filmy, dokud nebyla zvolena jiná lokalita. ABC s volbou satelitního sídliště, nepochopila důležitost konfliktu pro VVV a byla předposlední. Stanice NTS, která zvolila vesnici na pobřeží floridského zálivu, po několik týdnů hodnocení vedla. Potom se ukázalo, že osm plážových příživníků, sdílejících jeden dům, a předsta vujících hlavní atrakci seriálu, byli herci a herečky, které televize vyslala na vlastní náklady na místo děje už před dvěma lety. Museli zmizet, aby zmizelo podezření, že seriály VVV jsou nahrané. ATN sledovalo celých čtyřicet pět procent posluchačů a hornické město z Utahu společnosti NBC s třiceti procenty obsazovalo chabé druhé místo.
Jordan vydržel, jen pokud se domníval, že je to nezbytné, a potom se začal ztrácet k výtahu. Už k němu téměř dorazil, když ho zastavil Martinson.
„Jordane, snad už neodcházíš?"
Zastihlo ho to nepřipraveného. Zamumlal cosi o tom, že se necítí dobře, ale Martinson mu pořád stál v cestě. „Taky jsi mi přišel nějak utahaný," řekl šéf programu. „Žasnul jsem, kolik práce jste do toho seriálu se Sharon dali."
„Pro letošek máme to nejhorší za sebou. Scénář je hotový a nenastaly žádné problémy. Teď už si můžem orazit"
„Do konce roku."
Barrett zostražitěl, avšak přikývl.
„Takže v lednu byste měli začít hledat další místo."
Pokrčil rameny. „Tak už to chodí."
„Uvažovali jste o tom, že byste seriál protáhli ještě o rok?"
Jordan na něj zíral. NTS to zkusila přede dvěma lety. Pořad si ani neudržel staré posluchače a během prvního týdne

nové sezóny se ztratil beze stopy.
„To už se zkoušelo. Nefungovalo to.“
„Myslíš na NTS? Jejich věc nebyla tak populární, jako je ta naše.“
„Nejsem si jistý, jestli to bude hrát roli, až se střetne s čerstvou konkurencí ostatních stanic.“
„To nebudeme vědět, dokud to nezkusíme.“
„Takže chceš požádat o prodloužení smlouvy?“
„Když proti tomu budeš, tak ne, Jordane. Rozhodni se sám. Ale nelíbí se mi, kolik času musíte se Sharon rok co rok do seriálu vrazit. Myslím, že bys se nad tím měl taky zamyslet.“
A nést za to zodpovědnost, jestli to vybouchne, pomyslel si Jordan. Rozhořčení však převažovala lítost. Martinson, byť navenek žoviální, byl ustrašenec. Viděl diváky jako gigantický chřtán, který je třeba krmit, a to bez ustání. Kdyby se mu nepředhazovaly správné programy, pak by mu mohli být obětováni lidé - dokonce i šéfové programu.
Jordanův soucit s Martinsonem mírnilo jen vědomí, že šéf programu několik takových obětování osobně řídil.
„Dobře,“ řekl neochotně. „Promyslím si to.“
Když potěšeně vyhlížející Martinson loudavě odešel, vykročil znovu k výtahu. Sahal už po knoflíku; v tom jeho zápěstí sevřela nějaká ruka.
„Co ti chtěl Martinson?“ zeptala se tiše Sharon. Lidé z městečka, kteří ji nikdy nespatřili jinak než v upjatých oblecích, jimž sama říkala pracovní uniforma, by ji dnes večer nepoznali. Oblečena do houpavých chomáčků z měňavé látky, jež víc odkrývala, než skrývala, se světlými vlasy padajícími volně až do pasu, vyhlížela víc jako filmová kráska než jako režisérka.
„Chce prodloužit smlouvu.“
„A...“
„A co?“
„Co je tvůj oficiální názor?“
„Řekl jsem mu, že to nepovažuji za šťastný nápad.“
Pozoroval, zda její výraz neprozradí, co si myslí, ale nepoznal nic. Pustila mu jen zápěstí. Stiskl knoflík a dveře výtahu se otevřely.
„Už odcházíš?“
Přikývl. Na okamžik si pomyslel, jestli mu nenabízí, že s ním půjde domů. Další chvilky uvažoval, že jí o to řekne sám. Když se ho ptala na Martinsona, vypadala velice mladě. Nejistě. Zranitelně. Ale jen chvíli. Až příliš respektoval její schopnosti rozumět lidem lépe, než si rozumějí sami. Přitahovala ho od té doby, co ji poznal, ale tenkrát před pěti lety ho věkový rozdíl držel od těla. Teď už bylo pozdě. Copak by si mohl vzít do postele domorodého šamana?
Popřál jí příjemný večer. Dřív, než se dveře výtahu zavřely, byla už zpátky ve společnosti.

S vědomím, že většinu listopadu a prosince bude volný, začal Jordan už v srpnu myslet na dokument, který by rád natočil. Mezi Bolívií a Chile vypukla válka a dával všem kolem najevo, jak ho to zajímá. Odezvu to ale nemělo žádnou. Jeho firma zjevně neměla v úmyslu věnovat válce víc než běžné zpravodajství. Zklamalo ho to, avšak zbývala ještě naděje a tak se do jiných projektů nepouštěl.
Následovala dovolená v Mexiku a tři dny v Chicagu na celostátní konferenci společenských věd. Když ho požádali, aby na ní promluvil, potěšilo ho to taky proto, že Sharon byla přesvědčena, že pozvání mělo platit i pro ni, a žárlila. Den díkůvzdání strávil u příbuzných v Massachusetts a počátkem prosince se vrátil do los Angeles. Jeden kamarád učil na filmové fakultě Kalifornské univerzity, a Jordan slíbil přednášku. Dopadlo to jinak, než očekával. Studenty nezajímal ani jeho titul, ani plat. Chtěli mluvit o umění a odvrhli všechno, co se dozvěděl o sociologické hodnotě VVV přede dvěma týdny v Chicagu. Doráželi na něj se stejnými otázkami, jaké si kladl sám ve tři ráno, když nemohl spát. Do Aspenu odjel o čtyři dny dříve, než původně plánoval.
Byl tam i 20. prosince, kdy mu zavolala Sharon.
„Jak se ti lyžuje?“
„Skvěle. Včera v noci napadlo šest centíků prašanu na metr dvacet starého sněhu. Ale já myslel, že ty sníh nenávidíš.“
„Taky že jo. Jenže pořád bych raději byla tam, co ty, než tady.“
Zahleděl se pozorněji na malou obrazovku telefonu a snažil se poznat kancelář, z níž volá. Bylo to spojové středisko.
„Co se děje?“
„Někdo se nám tu nechová podle scénáře.“
V hlase. se jí daly rozeznat stopy pobouření. Bylo těžké ubránit se úsměvu. „Kdo je to?“
„Marianne Fisherová. A nechce se mnou mluvit. Nechce se bavit ani s nikým jiným a prohlašuje, že bude mluvit jen s tím, kdo to tu vede.“
I když nechtěl, rozesmál se. Zamračila se, ale neřekla nic.
„Promiň. Vím, že to není žádná legrace.“
„To teda není.“
„Tak jí zaplať a řekni, aby zmizela.“ Jeden bod smlouvy na takové případy pamatoval, i když ho zatím nemuseli použít.
Sharon se zasmála. „Potom, co jsme jí řekli, že bychom nemohli městu nabídnout smlouvu, kdyby nezůstala, by to udělala s radostí. Ne.“ Zavrtěla hlavou. „Je tu příliš málo obyvatel v jejím věkovém rozmezí. Kdyby odešla, riskovali bychom ztrátu diváckého ztotožňování. Musíme vymyslet něco jiného.“ Zaváhala a pak se znovu zamračila: „Mám jí říct, že jsi příliš zaměstnán, než abys ji přijal?“
Uvědomil si, že mu tu otázku pokládá jen formálně - naplánovala si už, že právě tohle dívce řekne.
„Ne. Promluvím si s ní. Za jak dlouho bych tu mohl mít letadlo?“

„Myslím, že někdy odpoledne. Musím to ověřit. Ale způsobí to jen maléry. Jseš si jistý, že s ní chceš opravdu mluvit?“
„Betonově.“
S nešťastnou grimasou přikývla. „Bude mi chvíli trvat, než seženu letadlo. Ani nevím, kde teď zrovna je.“
„Počkám si.“
Když konečně po hodinové poradě se Sharon dorazil ze spojového střediska do města, byla už tma. Bylo chladno, ale sněhu bylo málo a vítr už jej srovnal do špinavých návějí podél obrubníků.
Děvčeti změnili u pumpy směnu, pracovala teď do půlnoci. Cestou si Jordan všiml kamer namontovaných podél silnice všude, kde mohly průjezd auta sledovat. Kameramani věděli, kam a proč jede, a odváděli oči diváků jinam. Jordan ve světě, na který se dívali, neexistoval. Byl si toho vědom vždycky, ale dnes ho to pomyšlení tížilo. Musí být unavený.
Když dojeli k pumpě, stál u ní jediný vůz, malé laciné auto z dovozu. Zrovna odjíždělo a Marianne už byla vevnitř u pokladny. Stála a pozorovala ho, jak vystupuje z vozu a pospíchá dovnitř.
„Ahoj.“ Zkoušel, aby jeho hlas působil povzbudivě, avšak i jemu zněl prázdně. U pumpy panovalo zlověstné ticho; všudypřítomné kvílení rádia, jež si s takovými místy vždy spojoval, se tu neozývalo. „Slyšel jsem, že chceš se mnou mluvit.“
„Ani ne. To lidi od vás chtěli mluvit se mnou.“
„Jasně.“
Podíval se stranou. Panoval tam obvykle nepořádek jako u každé pumpy. Plechovky s olejem a brzdovou kapalinou, pracovní rukavice, baterie, zbytky jídla. Obešel pult a vkročil za něj. Otočila se a nespouštěla ho z očí. Všiml si pistole ležící mezi úvěrovými formuláři na poličce pod pokladnou. Před pár lety proběhla krajem vlna přepadů, benzínových pump. Pomyslel si, že v té zářivě oranžové uniformě musí být dívka zvenčí skvělý terč. Vůbec se mu to nelíbilo, ale pak si uvědomil, že sklo bude nejspíš neprůstřelné.
„Vy tu jste kvůli Billu Morriseyovi,“ řekla.
Přikývl. To jméno slyšel poprvé před hodinou, ale Sharon mu řekla vše, o čem soudila, že by měl vědět. Hvězda fotbalového týmu zdejší střední školy, na svůj věk vyspělý kluk, idol všech spolužaček. Jeho však přitahovala Marianne, která maturovala o rok dřív. Byl mezi nimi rozdíl osmi měsíců. „Což z ní pro něj dělá skutečnou ženskou,“ uzavřela Sharon a zasmála se.
„Slyšel jsem, že v poslední době s ním moc nevycházíš. A přitom, než byla podepsána smlouva, jste si dost rozuměli.“
Pokrčila rameny. „A co má být?“
„My ten vztah potřebujeme,“ říkala mu Sharon, „v tak malém městečku podobných romantických vztahů není moc. S klukern problémy nejsou, chodí pořád do školy. Ale pro to děvče tu nikdo jiný nezbývá, tedy ve městě. Takže o jejich vztah zvlášť stojíme. Věkový rozdíl ho navíc činí zajímavější.“
„Myslíš, že je to k Billovi fér? Vždyť on koneckonců pro smlouvu taky nehlasoval.“
„O to nejde.“
„Ne? Ale ty ho trestáš.“
„Vy nic nechápete.“
„Chápu, že ubližuješ jemu a sobě taky. Jestli tedy o něj stojíš a jestli jsi to, že ho máš ráda, už před pár měsíci jen nepředstírala.“
„Já nic nepředstírala. To ta smlouva - a ty kamery...“ Zarazila se a uhnula očima.
„Já vím, že se ti smlouva nelíbí. Ale rozhodla jsi se, že tu zůstaneš -,“ když viděl, jak stiskla rty, zaváhal - „a tak musíš vydržet. Zbývá ještě skoro deset měsíců. Myslíš, že můžeš s Billem takhle zacházet deset měsíců a potom, až smlouva skončí, začínat znovu? Tedy za předpokladu, že tu pořád ještě bude?“
Sám sebe za to, že vynesl takový trumf, nenáviděl, ale Sharon mu řekla, ať to zkusí. „Ten kluk bude v květnu maturovat a nic mu nebude bránit, aby město opustil. Ona to sice ví, ale rozhodně ji neporazí, když jí to připomeneš.“ Nebyl si jistý, zda na tyhle metody má sám dost síly. To děvče mělo slzy na krajíčku a on se necítil o moc líp.
„Musím zpátky do spojového střediska,“ řekl, „a zítra dopoledne odjedu. Ale pro případ, že by ses mi rozhodla zavolat, řeknu službě, aby tě okamžitě, bez jakéhokoli zdržování, přepojili. Zavolej mi určitě, kdyby se ještě něco přihodilo.“
Znovu se na něj podívala. Čekal, že odpoví něco kousavého, jak by si zasloužil, ale ona jen jednoduše přikývla. Odešel beze slova a věděl, že už toho napovídal až moc. Vítr zesílil a noc se zdála chladnější než před pár minutami. Vyhrnul si límec kabátu a kopl do papíru od sendviče, který mu vítr přihnal ze silnice pod nohy. Celou cestu zpět do spojového střediska pozoroval prázdnou krajinu a řidičových pokusů navázat hovor si nevšímal.

Jordan se vrátil do Aspenu a o tři dny později mu Sharon znovu zavolala, tentokrát z los Angeles.
„Gratuluju,“ řekla. „Marianne se zase chová podle scénáře.“
Nic na to neřekl. Pozorovala ho pár vteřin, potom zvedla jedno obočí a pohlédla na kousek papíru, který držela v ruce.
„Obíhá tu vzkaz, že jsi ochoten osobně s ní mluvit, kdykoli zavolá. Je to od tebe moudré?“
„V té chvíli se mi zdálo, že je to dobrý nápad.“
„Vždycky jsi se snažil přijít s místními lidmi co nejmíň do styku.“
„Pochybuju, že toho využije.“
Sharon pokrčila rameny. „Když to říkáš... Volám ti, protože si myslím, že bys měl o něčem vědět. Martinson si nechal udělat průzkum třítisícového vzorku. Přes devadesát procent dotázaných se vyslovilo pro návrh zůstat na tomhle místě víc než rok.“
„To je nesmysl. Sezóna teprve začíná, a dokonce i srpen by ještě nerozhodoval. První výsledky, které budou mít smysl, nám dá Nielsen, až začne nová sezóna.“
„Já vím.“

„A řeklas to Martinsonovi?“
„Neptal se, co si myslím. Vůbec se mnou o tom nemluvil. Dokud se výsledky průzkumu neobjevily dneska ráno v oběžníku, nevěděla jsem ani, že ho nechal udělat“
„To je skvělé!“
„Taky jsem si myslela. Nevěřil bys, co se tu teď všecko šuška.“
„To přestane.“
„Jasně. Ale stejně myslím, že bys tu dovolenou měl zkrátit. Kdybysme se ještě tento týden pustili do hledání nového místa, mohlo by to všechny řeči zarazit.“
„Před koncem prázdnin? Tak brzy jsme ještě nikdy nezačali.“
„To vím. Ale měl by ses taky mrknout na studie, které moji lidi připravili o výhledech na příští rok.“
„Je to mizerné?“
Přikývla a zašklebila se.
„Slibuju, že do odpoledne dorazím.“
„Připravím ti něco k pití. Budeš to potřebovat“
Tu zimu viděl Barrett víc zasněžených městeček, než myslel, že jich vůbec existuje. Vrátil se s mírnou chřipkou a navrhl Sharon, že by mohli pátrání přesunout na jaro a do teplejšího pásma. Řekla, že takový luxus si nemůžou dovolit. Nemohli si dovolit ani ty dva březnové týdny v nemocnici, kde se dostával ze zápalu plic, který se z chřipky vyvinul. Lékař se však Sharon na názor neptal.
Když byl v nemocnici týden, navštívil ho Martinson. Šéf programu si s ním chvíli povídal a pak mu sdělil, že stanice se rozhodla pro třídílný dokument o válce mezi Bolívií a Chile.
„Usoudili jsme, že to svěříme Davovi Youngbergovi. Zajímalo by mě, co si o něm myslíš.“
Younberg. Barrett si ho pamatoval z filmové fakulty, končili spolu. Na rozdíl od Jordana, kterého Filmová akademie požehnala Oscarem za studentský film, musel se Younberg vypracovat od poslíčka přes lektora filmových povídek až k pomocnému producentovi. Samostatnou práci začal dělat až letos.
„Zvládne to,“ připustil. Zvládne, avšak skutečně tvůrčí přístup nemá.
„Jsem rád, že si myslíš tohle. A moc mě mrzí, že ten projekt nemůžeme svěřit tobě, avšak štáb odjíždí do Jižní Ameriky už zítra. Kromě toho, pořád ještě hledáš novou lokalitu pro VVV.“
Potom převedl řeč na něco jiného a nějakou dobu povzbudivě klokotal.
Jordan byl naprosto zticha, avšak zdálo se, že Martinson si toho vůbec nevšímá. Ještě dlouho poté, co odešel, Jordan ležel a zíral na televizi, i když na obrazovce ve skutečnosti neviděl nic.
Youngberg.
Den nato dostal od Marianne pohled s přáním, aby se brzy uzdravil. Během posledních pár měsíců mu několikrát zavolala. Žádné další problémy nenastaly a nechtěla mu ani nic pozoruhodného říct; měl pocit, že si jen ověřuje jeho slib. Nevadilo mu to však, rozhovory s ní byly vítanou změnou. Než onemocněl, díval se na seriál jen občas, zato v nemocnici měl přijímač skoro pořád zapnutý. Obyčejně se teď usmívala a taky Bill Morrisey vypadal šťastnější. Jak mu sdělila Sharon, platilo to i o divácích. Jediní lidé, které ten vztah netěšil, byli Morriseyovi rodiče, avšak jejich názor proti třiceti miliónům jiných nic neznamenal.
V prosinci jich bylo jen pětadvacet miliónů, avšak seriál VVV byl o vánocích prohlášen za dárek roku. Martinson tvrdil, že skok v hodnocení ho nepřekvapil. Ke společnosti ATN se v průběhu měsíce připojilo pět dalších stanic, přičemž ve čtyřech případech šlo o přestupy od jiných společností. V únoru se v buletinu ATN objevil dopis majitelů jedné ze stanic, který vysvětloval, že jejich přestup byl motivován právě úspěchem seriálu VVV. Mlýny šeptandy se roztočily ještě rychleji. Avšak Martinson věc prodloužení smlouvy nenanesl ani Sharon ani Jordanovi. Barrett měl pocit, jako kdyby se octl v oku nepohyblivého uragánu, a dokonce ani Sharon nedokázala předpovědět, kam se pohne. Málem se mu z nemocnice nechtělo.

Bylo to nejhorší jaro jaké Jordan pamatoval. Na téma dubna citovala Sharon T. S. Elliota a na celé dny mizela ve své kanceláři, kde se probírala předběžnými studiemi, které jí její lidé posílali pokaždé, když se zdálo, že místo by se alespoň trochu mohlo hodit. Z čirého zoufalství zúžili výběr na čtyři města, avšak Barrett nechtěl ani pomyslet na to, jak by si mohla vést v hodnocení. Dvě televizní společnosti oznámily lokality VVV v dubnu a nezdálo se, že by jejich výběr byl o moc lepší než to, co měla k dispozici ATN. Barretta to moc neuklidnilo. Začínalo to vypadat, jako kdyby úspěch VVV dosáhl svého vrcholu - bylo málem těžké najít město, jehož obyvatelé už sami sebe neviděli v televizi.
Youngbergův dokument se vysílal koncem dubna a jak recenze, tak hodnocení diváků byly dobré.
V květnu byl Barrett v louisianě na obhlídce ospalé rybářské vesnice, položené na líně tekoucím říčním rameni, když zavolali ze spojového střediska. Marianne se s ním chtěla osobně sejít. Jakýkoli jiný důvod k odjezdu by přivítal: vesnice byla další propadák. Velice dobře však věděl, proč se s ním Marianne chce vidět. Odložil cestu až po půlnoci, a když konečně dorazil do spojového střediska, rozhodl se, že se pokusí pár hodin spát, než odjede do města.
V pět ráno už byla přede dveřmi jeho pokoje.
Ještě v polospánku jí otevřel a zmateně uvažoval, kdo asi k čertu vzal jeho vzkaz tak doslovně, že jí ukázal cestu až k jeho pokoji.
„Nevěděl jsem, že vstáváš tak brzy.“
Podívala se na něj a nic neříkala. Potom její pohled sklouzl na monogram ATN vyšitý na jeho hedvábném pyžamu. Ušklíbla se a šla za ním až doprostřed místnosti.
"Můžu ti nabídnout hrnek kafe?“ Žádná odpověď.
„Ale nebude ti vadit, když si udělám jeden sám?“ Otočila se, aby se jí neztratil z očí, ale pořád nepromluvila.

Přepadl ho záhadný pocit, jako kdyby se poslední měsíce rozpustily do nenávratna a oni spolu od té doby, kdy ji poprvé spatřil u benzínové pumpy, nikdy nemluvili.
Odešel do kuchyňky a vrátil se s hrnkem kávy. Ukázal na křeslo a vyzval ji, aby si sedla. Zůstala stát. Vzdychl a posadil se na gauč.
„Já vím, rozešla ses s Billem Morriseym." Věděl taky, že ji Bill nechal kvůli dívce o tři roky mladší, ale usoudil, že je bezpečnější nezmiňovat se o tom.
„Věděl jste přece už v prosinci, že se to stane," řekla. „Nebo ne?" Už plakala, a ani se nesnažila slzy skrýt.
„Marianne, to byla jen možnost Vždycky je to jen možnost." Stála nad ním a ruce tiskla sevřené v pěsti. Odstrčil kávu, vzal ji za zápěstí a jemně ji stáhl, aby se posadila vedle něj. Otevřel ústa, aby něco řekl, a zase je zavřel. Chtěl jí říct, že Morrisey je ještě dítě, že ona je rozumnější než on a že si najde někoho lepšího, ale ta slova byla banální a nedokázala přehlušit pravdu, kterou tušila. Už v prosinci věděl, jak velká je pravděpodobnost, že ji Morrisey po pár měsících nechá. Jediné, co Sharon překvapovalo, bylo, že vztah trvá takhle dlouho.
„Smlouva za pár měsíců vyprší," řekl nakonec. „Pak můžeš odejít Můžeš zmizet kamkoliv, udělat všecko, co chceš. Seznámíš se s novými lidmi..."
Odvrátila oči. Otočil ji tváří k sobě a políbil. Její rty chutnaly slaně.
O chvíli později se odtáhla a náhle se celá napjala. „Stalo se něco?"
„Jsou tu kamery? Jsou zapnuté?"
Chvíli váhal a pak kývl. Systém byl poloautomatický a spouštěl se otevřením dveří. Včera v noci kamery vypnul, ale Mariannin příchod je mohl opět aktivovat.
„Prosím..."
Vstal a došel k zrcadlu, za nímž se skrýval ovládací panel. Smyslem systému bylo zaznamenávat jednání mezi štábem a místními lidmi. Natočené snímky tak jako tak nikdo neviděl, skladovaly se jen pro případ, že by byly zapotřebí pro účely právních sporů, avšak to se nikdy nestalo. Odsunul zrcadlo stranou, dotkl se ovládacích prvků, a červené světélko indikátoru zhaslo.
Když se otočil zpátky k dívce, svlékala si poslední kousek toho, co měla na sobě.

Počasí počátkem července bylo vyprahlé.
Barrett s většinou štábu odjel čtvrtého na státní svátek do los Angeles, ale už v úterý byli zpátky na místě, neodvratně přitahováni jako lidé, sbíhající se k místu nehody.
Bylo to depresivní dopoledne. Jordan se Sharon skončili hodnocení svého průzkumu až do dnešního dne a postupně odškrtávali jedno město za druhýni. Z více než dvou set možností jich podrobně zkoumali čtyřicet tři a teď uvažovali o sedmi, která zbyla v nejužším výběru. Několik dlouhých minut panovalo ticho. Sharon za stolem přerovnávala papíry. Jordan seděl u okna, ruce v kapsách a přivíral oči před oslnivostí ulice zaplavené sluncem.
„Dneska ráno mi volal Martinson," řekl, když už nemohl ticho déle snést. „Tlačí na něj propagace. Chtějí, aby se definitivně rozhodlo o nové lokalitě. Mají strach, že se jim nepodaří včas rozběhnout propagační kampaň."
„Mají strach..." Zasmála se, ale neznělo to vesele. O minutu později řekla: „Náhodou jsem před pár dny narazila na Jima Ortona."
Barrett přikývl. Orton dělal u NTS totéž co Sharon. „Nevěřil bys, jak na nás žárlí."
„Žárlí?"
„Na popularitu."
„Aha." Popularita jejich seriálu pořád stoupala, pomalu, bez výkyvů, už celý rok.
„Ptal se mě pořád, co chystáme napřesrok. Mají strach, že bychom mohli přijít s něčím ještě lepším."
„Musejí vědět, že pořád jen hledáme."
„Měla jsem dojem, že si nejsou jistí, jestli hledáme doopravdy. Sami neměli štěstí - a Orton to dokonce přiznal - jenomže tvoje pověst jim kazí spaní. Očekávají, že v poslední minutě předvedeš zas nějaký ze svých kouzelnických triků a vylovíš z klobouku další trhák -" odmlčela se a pozorovala ho, zatímco vrtěl hlavou. „Takže -"
„Cože?"
„Pořád ještě umíš čarovat?"
Díval se na ni. Ta slova sice zesměšňovala, avšak jejich tón byl téměř prosebný. Způsob, jímž se na něj dívala, byl překvapující i znepokojující zároveň.
Znovu zavrtěl hlavou. „Nemám ten dojem."
Sklopila oči na stůl. „Martinson mě požádal, abych režírovala jiný seriál. Je to jen hodina týdně, ale v nejlepším čase. Drama. Příští týden na tom musím začít pracovat. Na scénář momentálního VVV dohlédnu, ale už ti nebudu moct pomáhat s průzkumem a přípravou nového scénáře."
„Ty to vezmeš?"
„Ráda bych. Stejně jsem se chtěla o tenhle přestup pokusit Spousta lidí z branže mě pořád považuje za vetřelce. Seriál sice nadělal zázraky s mým bankovním kontem, avšak jako režiséra mě nikdo zrovna nebere. A vrátit se zpátky na kliniku už taky nemůžu." Zarazila se. Jordan ji beze slova pozoroval, jak si hraje s perem. „Nevím, kdy se podobná šance ještě naskytne. A jestli ne -"
Zničeho nic se zarazila, avšak pokud šlo o Jordana, nebylo už zapotřebí větu dokončovat. Kdyby zůstala a další VVV nebyl trhák, nikdy by už nemusela jako režisérka jinou příležitost dostat.
„Měla bys to vzít."
„S průzkumem ti může pomoct Alan."
„Jasně." Jenomže Alan Stein, i když coby Sharonin asistent byl docela dobrý, ji nikdy nemůže nahradit Věděla to a

Martinson určitě taky. A přece jí nabídl něco jiného.
Popřál jí do nového pořadu štěstí. Jen co odešla, zavolal Martinsonovi.
„Copak bys ode mě potřeboval, Jordane?“
Takhle přímočarý Martinson obvykle nebyl, jeho styl se vyznačoval spíše obklikami. Ale šéf programu věděl, že ho Barrett musí zavolat. Neměl na vybranou.
„Rád bych si s tebou promluvil o možnosti prodloužit smlouvu na umístění seriálu VVV.“

Martinson Jordana zbavil starostí se zajišťováním souhlasu obyvatel s prodloužením smlouvy tím, že tuhle nepříjemnou povinnost přenesl na někoho jiného. Poslal ho do Jižní Ameriky natočit válečný dokument. Teď když se do konfliktu zamíchalo Peru, byla to opět zpráva na titul. Jordan tam strávil zbytek léta, a když se koncem srpna vrátil, sekretářka mu sdělila, že ho několikrát volala Marianne Fisherová.
„Proč jste mi ji nepřepojili?“
„Do Bolívie?“
Nemělo smysl jí nic vyčítat. Nechal věc plavat a svým způsobem byl rád, že ho Marianne nesehnala. Stejně by jí však měl zavolat. Snad zítra, nebo pozítří. Metráž, kterou pro dokument natočili, nebyla ještě sestříhaná, vedle toho měl na krku milión dalších věcí.
Druhý den odpoledne seděl v kanceláři a zrovna telefonoval se Sharon, když v televizi uviděl Marianne. Přijímač byl pořád přepnutý na kanál, kde běžel seriál VVV, ale zřídkakdy mu věnoval pozornost. Teď ale z obrazovky nemohl spustit oči.
„Zavolám za chvíli, Sharon,“ řekl příkře a zavěsil.
Marianne šla prostředkem silnice. Zdálo se, že si vůbec nevšímá aut, která jezdila kolem, naštěstí jich moc nebylo. Jordan se předklonil a přimhouřil oči. Kameraman musel rozeznat, co dívka drží v ruce, ve stejné chvíli jako Jordan, protože náhle začal obraz přibližovat a soustředil se na pistoli. Pak Marianne napřáhla ruku a záběr byl tak blízký, že Jordan přestal pistoli rozeznávat. Zaslechl výstřel a obrazovka potemněla.
V příštím okamžiku se Marianne objevila v záběru z jiného úhlu. Hlavní kameraman její cestu po silnici sledoval tvrdošíjně. Po každém zásahu objektivu přepínal na další kameru. Jordana napadlo, že ten chlapík musí být situací mrazivě fascinován stejně, jako si to při myšlence, kde asi se to děvče naučilo tak přesně střílet, uvědomil o pár minut dříve on sám.

Marianne se na chvíli zastavila, aby do pistole zasunula nový zásobník. Měla své publikum i ve městě - za okny a na zápražích domů se míhaly bledé, zvědavé obličeje. Ale nikdo nehodlal hazardovat, a tak Marianne šla dál po silnici a zasahovala stále další kamery. Když obrátila hlaveň proti sobě, nebyla na padesát metrů kolem dokola ani noha.
O chvíli později se v jeho kanceláři objevila Sharon. Jordan, neschopný se pohnout, stále zíral na obrazovku. Neslyšel, že se otevřely dveře, a pokud nepromluvila, neuvědomil si ani, že je uvnitř.
Celá pobledlá tiše a nejistě řekla: „Mluvila jsem s tvými právníky. Soudí, že za nehodu neneseme zodpovědnost. Jestliže ji k podpisu smlouvy donutili ostatní lidi z města, nedá se z toho vinit televize.“
Odvrátil se. Bylo mu špatně.
„Vím, že jste se v květnu setkali ve spojovém středisku. O tom, že by se smlouva neměla prodlužovat, jsi jí tenkrát nic neříkal, že ne, Jordane? Odpověz, je to důležité.“
„Řekl jsem jí něco v tom smyslu, že smlouva za pár měsíců vyprší a že potom bude šťastnější...“
„To je v pořádku. Že kontrakt budem prodlužovat, jsme tenkrát nevěděli. Ale jseš si jistý, žes jí nic nezaručoval? Že jsi nesliboval, že smlouvu neprodloužíme?“
Zavrtěl hlavou.
„Dobrá. Když to podpoříme biografem té vaší schůzky, nemůžeme...“ Když se k ní otočil a prázdnýma očima se na ni podíval, větu nedokončila.
„Ne, Jordane. Ne. Ty přece - jsi -“ Zatřásla se a vyběhla z kanceláře.
Podíval se znovu na obrazovku. Konečně přijela záchranka; pomalu se sunula shromážděným davem. Díval se, jak nakládají tělo na nosítka a potom strkají do záchranky. Dveře se zabouchly, sanitka se dala znovu do pohybu a lidé se tlačili do stran, aby jí uvolnili cestu.
Na stole se mu ozval telefon. Na pozadí kvílející sirény to znělo měkce, avšak vytrvale.
Nechal ho být Nakonec telefon zmlkl a zbyl jen zvuk vzdalující se sirény.

Jacques Goimard // Návrat z nenávratna

ROZHLASOVÁ HRA

Osoby:
NAPOLEON, CHIRURG, ASISTENT, OBCHODNÍ AGENT, OŠETŘOVATELKA

(Válečný hudební motif připomínající Napoleona - na příklad Ajaccienne. Hudba na okamžik zesílí ale brzy slábne a vzdaluje se, až nastane ticho.)

CHIRURG: Skalpel.

(Zvuk chirurgických nástrojů)
OŠETŘOVATELKA: Skalpel.
(Pomlka. Sípavý dech chirurgův)
CHIRURG: Rozvěrač.
(Týž zvuk chirurgických nástrojů)
OŠETŘOVATELKA: Rozvěrač.
(Kratší pomlka)
CHIRURG: Sem... Tampon, rychle!
OŠETŘOVATELKA: Tampon.
(Pomlka)
CHIRURG (klidněji): Nůžky, prosím.
(Týž zvuk)
OŠETŘOVATELKA: Nůžky.
CHIRURG: Kleště.
(Týž zvuk)
OŠETŘOVATELKA: Kleště.
CHIRURG: Šroubovák.
(Zvuky zámečnických nástrojů)
OŠETŘOVATELKA: Šroubovák.
(Skřípění málo namazaného šroubu)
CHIRURG: Tak to bychom měli. Prvky jsou obnaženy. Bude třeba jednat rychle.
(Různé kovové zvuky)
CHIRURG: Teď to všechno odneste a podejte mi pájecí lampu.
OŠETŘOVATELKA: Pájecí lampa.
(Zvuky kovových nástrojů)
CHIRURG: Kladivo.
(Rány kladivem, které sílí až do ohlušujícího hřmotu Hudební motiv)
CHIRURG: Myslím, že to tentokrát bude v pořádku.
OŠETŘOVATELKA: Počkejte, osuším vám čelo.
CHIRURG: Můžeme ho uvést do provozu.
(Cvaknutí magnetofonového tlačítka a vzápětí jemný tlukot srdce, který je pomalu překrýván hlasitým dechem. Dech sílí přechází ve sténánía pak v řev)
CHIRURG: Sire, to byl jenom zlý sen.
NAPOLEON: Zdálo se mi, že umírám.
CHIRURG: Jak to probíhalo?
NAPOLEON: Abych řekl pravdu, pořád si myslím, že jsem mrtev.
CHIRURG: Ale já si to nemyslím, sire, já ne.
NAPOLEON: Kde to jsem?
CHIRURG: Totiž, abyste rozuměl...
NAPOLEON: Mluvte nahlas, neslyším vás.
CHIRURG (křičí): Říkal jsem: totiž, abyste rozuměl...
NAPOLEON: Už zase doktor! Řekl jsem přece, že už ty vrahy nechci vidět!
CHIRURG (stále křičí): Přerušte to. Tak přerušte to, sakra!
Zvuk vypínaného magnetofonu. Dlouhý výdech, jako když
umírající vypustí duši)
CHIRURG: Konečně. Cožpak jste vy tam v režii neviděli, že
vám dávám znamení?
ASISTENT (hlas přes mikrofon): Jste příliš daleko. Špatně vás
vidíme. Byl jste schovaný za ošetřovatelkou.
CHIRURG (vztekle): Slečno! Postavte se na druhou stranu!
OŠETŘOVATELKA: Ano, pane doktore.
CHIRURG: Bude třeba ho seřídit. Je hluchý jako pařez.
ASISTENT (do mikrofonu):To můžeme provést v režii.
CHIRURG: Seřiďte ho, aby normálně slyšel. Nebo to radši udělejte tak, aby trochu nedoslýchal, ať si můžeme šeptat.
(Hudební motif Zvuk zapínaného magnetofonu. Tlukot srdce. Dech)
NAPOLEON: Právě jsem spatřil svou dobrou Josefínu, ale nechtěla mě políbit. Rozplynula se, když jsem ji chtěl vzít do náruče. Seděla kousek ode mě a zdálo se mi, že jsem ji naposledy spatřil včera. Viděl jste ji také, Montholone?
CHIRURG: Ne, Výsosti. Tentokrát to byl krásný sen.
NAPOLEON: Ano... Ale vy nejste Montholon! Kde je můj komorník?
CHIRURG: Sire, chci vám všechno vysvětlit.
NAPOLEON: Je tady příliš světla. Oslepuje mě to. Kdo vymyslel to nové mučení?
CHIRURG (šeptá): Stáhněte projektory!
NAPOLEON: Co jste říkal?
CHIRURG: Sire, už nejste na Svaté Heleně.

NAPOLEON: Opravdu? Znamená to tedy, že nezemřu na té vyhaslé sopce?
CHIRURG: Jste osvobozen a já věřím, že navždy.
NAPOLEON: Už chápu: vy jste korzár Lafitte.
CHIRURG: Ne tak docela, sire.
NAPOLEON: Věděl jsem, že Američané pro mě něco udělají. Doneslo se mi, že v Novém Orleánsu vyzbrojili celou flotilu.
CHIRURG: Ve skutečnosti však...
NAPOLEON: Je třeba jednat rychle. Podnebí toho Ostrova mi pranic nesvědčí. Včera večer jsem si už opravdu myslil, že umírám.
CHIRURG: Jste mimo nebezpečí.
NAPOLEON (ohromeně):Jak jste to dokázal?
CHIRURG: To je dlouhá historie. Řekněme, že...
NAPOLEON (hopřeruší):Jak se jmenuje můj syn?
CHIRURG: Napoleon.
(Pomlka.)
NAPOLEON: Dobrá. Je ovšem třeba nad ním bdít. Udělali z něho Němce a arcivévodu. Budou z něho chtít udělat kardinála. Důležité je, aby se nikdy nestal knězem.
CHIRURG: Už mu nic nehrozí.
NAPOLEON: Vím o císařovnině nepřístojném chování. Ten mladík se nesmí nechat odradit. Jednou se bude ucházet o císařský trůn. Odkáži mu svůj dům v Ajacciu i s hospodářskými budovami. Nic mu nebude scházet. Ať rozdělají oheň, je zima. Oheň, oheň...
(Zvuk vypínaného magnetofonu. Dlouhý výdech, jako když umírající vypustí duši)
CHIRURG: Teď už to bylo o něco lepší. Ale přesto mám dojem, že naše trápení ještě není u konce. Režie si to musí nacvičit. (Hudební motiv. Zvuk zapínaného magnetofonu. Tlukot srdce. Dech)
NAPOLEON: Jsem zhroucen... Už nemohu dál... Elisa je mrtvá... A já půjdu za ní... Můj čas nadešel...
CHIRURG: Sire, vy nejste na prahu smrti. Velicí dobyvatelé neumírají tak snadno. Vy máte před sebou věčnost.
NAPOLEON: Můj čas nadešel... Už nejsem ten hrdý Napoleon... Zchátral jsem... Ó, já ubohý...
CHIRURG: Ale ne. Teď máte dobré lékaře. Vaše nemoc je skoro vyléčena.
NAPOLEON: Chci splatit všechny své dluhy, dokonce i ty, co jsem udělal v dětství. Odpouštím Ludvíkovi. Co jste udělali s mým synem?
CHIRURG: Ale... váš syn tady není.
NAPOLEON: U čerta, to vidím až příliš dobře! Co je vlastně tohle za pokoj! Proč už nevisí synův portrét proti mé posteli?
CHIRURG: Nenašli jsme ho.
NAPOLEON: A, to jste vy, Marchande? Neprocházel jsem se dnes ráno parkem?
CHIRURG: Ne, sire.
NAPOLEON: To je zvláštní.
(Zvuk vypínaného magnetofonu. Výdech)
ASISTENT (v mikrofonu): Opakuje slovo od slova věty, které říkal v agónii. Všechno probíhá, jak jsme předpokládali.
CHIRURG: Ne tak docela. Zrovna si mě spletl se svým komorníkem. Část jeho paměti je nenávratně ztracena.
ASISTENT (do mikrofonu): To jsme také předpokládali. Obvody jsou ochuzeny a on se opakuje... ale jenom do jisté míry. Můj výsledný dojem je takový, že jsme toho hodně zachránili. Co kdybychom přešli k vysvětlování?
CHIRURG: Budiž. Zapněte ho.
(Zvuk zapínaného magnetofonu. Tlukot srdce. Dech)
NAPOLEON: To jste zase vy?
CHIRURG: Sire, přináším vám kuřecí prsíčka a láhev chambertinského. Je to vaše oblíbené víno.
NAPOLEON: Nezapomněl jsem. Můj žaludek je ovšem odmítá přijmout. Nalejte mi bordeauského.
CHIRURG: Jste uzdraven. Chambertinské vám nezpůsobí žádné obtíže. Slečno, obslužte Jeho Císařskou Výsost.
NAPOLEON Proč jsou ty jeji ruce pokryte mědí?
CHIRURG: Ty ruce JSOU změdi.
NAPOLEON: Nezdá se vám, že mi dlužíte vysvětlení?
CHIRURG: Ano, zdá. Způsobím vám šok, ale je to nutné. Korzár Lafitte nedorazil, ale vy jste přesto na svobodě. My jsme lidé budoucnosti. Naše věda udělala pokroky, které vám budou těžko pochopitelné. Umíme cestovat v čase. Samozřejmě ne my sami. To ještě ne. Ale umíme vrhat do minulosti elektrické impulzy. Díky jim jsme mohli prozkoumat váš mozek. Určili jsme jeden po druhém všechny řetězce polypeptidů, z nichž sestávala vaše paměť. A pak jsme je reprodukovali. Rozumíte, sire? Znovu jsme sestavili váš mozek, buňku po buňce, nebo spíš to, co z něj zůstalo v den vaší smrti. Potom jsme vyrobili tělo podle vaší podoby. S pomocí všech vašich portrétů, které máme k dispozici, to bylo jednoduché. Mladé tělo, uzpůsobené dlouhému životu, s lékaři, kteří mu dokáží zajistit dlouhé trvání. Druhý život, sire. Nabízíme vám druhý život.
NAPOLEON: Ničemu nerozumím.
CHIRURG: Neříkejte to, sire. Víme, že můžete všechno, protože chcete všechno.
NAPOLEON: Kdo to řekl?
CHIRURG: Jeden spisovatel, který by bez vás možná nikdy nic nenapsal.
NAPOLEON: Jak se jmenuje?

CHIRURG: Balzac.
NAPOLEON: Budu muset připsat dodatek k závěti. (Hudební motiv)
NAPOLEON: Nevolnost zmizela. Zmizely závratě. Zmizely bolesti žaludku. Cítím se připraven dobýt svět. A přece mi chambertinské přestalo chutnat. Jak si to mám vysvětlit?
CHIRURG: Přesto je výborné.
NAPOLEON: Říkáte, že ta ošetřovatelka je stroj?
CHIRURG: Robot, sire. Nestačí ji natáhnout, aby se uvedla do pohybu.
NAPOLEON: Jakou armádu bych postavil z takových mechanických otroků!
CHIRURG: Na to už se myslelo.
NAPOLEON: Poprvé jsem přišel na svět příliš brzy; a teď přicházím příliš pozdě.
CHIRURG: Ne tak docela. Váš génius nalezne v naší epoše své uplatnění.
NAPOLEON: Myslíte? Nevím jistě, zdali jsem velký Napoleon. Římský král je mrtev. Marie-Luisa je mrtvá. A Josefína také. A všichni ostatní. Dokonce i Hudson lowe! Co zůstalo ze světa, svědka mé velikosti a pádu? Co zůstalo ze mě? Teď nejsem víc než pouhá legenda.
CHIRURG: A přece žijete.
NAPOLEON: To je právě to, čím si nejsem jist Někdy mám opravdu pocit, že přicházím z onoho světa, abych prožil nový život Třeba měli pravdu indičtí mudrci věřící v převtělování duší. Třeba jsem se převtělil a dostalo se mi zvláštní výsady, že jsem nezapomněl, co se událo v mém minulém životě.
CHIRURG: Sire, podal jsem vám všechny důkazy. Moje vysvětlení je vědecké.
NAPOLEON: Právě. Je vědecké až příliš. A na mém novém životě není nic vědeckého. Podobá se snu.
CHIRURG: To je tím, že máte snivost v povaze. Všichni geniální mužové jsou snílci. Zůstal jste sám sebou.
NAPOLEON: Jsem si tím méně jist než vy. Kdysi jsem jasně rozlišoval sen a skutečnost. Věděl jsem, co si mám se skutečností počít. Útočil jsem na ni a vítězil nad ní. Nebylo možné se mýlit. Ale teď...
CHIRURG: Zavedeme vás do světa. Setkáte se se skutečností.
NAPOLEON: Skutečnost se nenavštěvuje, ale vytváří. Tehdy jsem to byl já, kdo ji tvořil. Teď se spíš domnívám, že jste to vy!
CHIRURG (ohromeně): Já???
NAPOLEON: Myslím, že mě magnetizujete. Ukazujete mi podivuhodný svět, který neexistuje. Ve skutečnosti jsem stále v agónii a vy prodlužujete moji existenci jakýmsi tajemným způsobem. Jste magnetizéři ve službách Anglie! Vaši vládcové chtějí využít mého vojenského génia, aby dobyli svět. A pak mě nechají zemřít...
CHIRURG: Výsosti, ubezpečuji vás...
NAPOLEON: Mlčte! Znám dobře anglickou oligarchii! Na světě není nic podlejšího. Podplatila všechny, kdo mě zradili. Podplatila vás, abyste si koupil mou duši. Ale já to nepřipustím. Kéž mi Bůh odpustí ten zločin. Chci zůstat Napoleonem, a proto se zabíjím.
CHIRURG (křičí):Ne! Nůž ne!
(Kaskáda elektrického praskotu)
NAPOLEON: Co se to se mnou děje? Proč ty jiskry? Kde se tu vzaly ty dráty? Ach! Už zase cítím tu starou bolest v boku. (Hlas se postupně zpomaluje a klesá do nižší polohy) Hroutím se... Nemohu dál... Je tu k zalknutí... Vzduch! (Hlas dostává dětské rysy a korsický přízvuk) Menuju se Napoleon Buonaparte... Táta řek, že mám moc tvrrrdé errr.
CHIRURG: Vypněte to. Proboha, vypněte to!
(Zvuk vypínaného magnetofonu. Dlouhý vzdech)
CHIRURG (udýchaný):Tak, a jsme namydlení!
ASISTENT (v mikrofonu): Vyžádá si to ještě nějaký čas, než se pustíme do sériové výroby.
OBCHODNÍ AGENT (v mikrofonu, hlubokým, velmi pomalým hlasem): A co objednávka firmy General Foods? Příští měsíc žádají čtyřicet tisíc Napoleonů, aby uvedli na trh nové chambertinské. Co budeme dělat?
CHIRURG: Celá ta historie je velice smutná. Měli jsme ho vypnout mnohem dřív. Kdyby nezasáhla režie...
ASISTENT (v mikrofonu): Zbavme ho paměti. Necháme mu jenom chuť chambertinského a několik zaběhaných větviček. A až vyrobíme čtyřicet tisíc exemplářů, můžeme k tomu přidat pár paběrků. Třeba bychom si mohli nechat jeho paranoiu do rezervy. Může se hodit v boji proti horkým hlavám.
OBCHODNÍ AGENT (v mikrofonu): To je absurdní. Společnost General Foods ho nebude chtít, nebude naděje, že by zaujal televizní diváky. A navíc by bylo příliš drahé měnit model, když už by se vyrobilo čtyřicet tisíc exemplářů. Byl by to prodělečný podnik.
ASISTENT (v mikrofonu):Tak mu napovídejme nějaké žvásty.
CHIRURG: Je to snílek. Mohl bych ho upravit tak, aby si myslel, že všechno, co se odehrálo, byl jenom sen.
OBCHODNÍ AGENT (v mikrofonu): Jestli se vám to podaří, nebude si úplně jist, že zůstal sám sebou.
CHIRURG: To znamená, že bude jako ostatní. Císař se zařadí!
OBCHODNÍ AGENT (v mikrofonu): Tak si tedy pospěšte. Tři miliardy lahví chambertinského čekají na expedici.
(Hudební motiv)
CHIRURG: Skalpel.
(Zvuk chirurgických nástrojů)
OŠETŘOVATELKA: Skalpel.
CHIRURG: Rozvěrač.
(Zvuk chirurgických nástrojů)
OŠETŘOVATELKA: Rozvěrač.

(Závěrečný dialog je přesnou reprodukcí dialogu úvodního. Je postupně překrýván tóny Ajaccienne, a ta je zase přehlušena ranami kladiva.)

Robert Silverberg // Absolutně neochvějný

Detektor v rohu mahlerovy kanceláře červeně zablikal. Mahler na to unaveným pohybem ruky upozornil smutně se tvářícího časoskokana, který před ním zkrouženě seděl za stolem a vypadal ve svém neohrabaném skafandru uskřípnutě a nejistě.
„Vidíte," pravil Mahler a poklepal na desku stolu. „Právě chytili dalšího. Jsme soustavně zaplavováni lidmi, jako jste vy. Až vás dopravíme na Měsíc, uvidíte sám, kolik jich tam už je. Jenom já sám jsem jich tam od té doby, kdy jsem převzal tenhle úřad, poslal přes čtyři tisíce. A to už je více než osm let - od dva tisíce sedm set dvacátého šestého, abych byl přesný. V průměru pět set za rok. Sotva přejde jediný den, aby sem někdo na nás nevpadl."
„A ani jediného jste sem nepustil," řekl časoskokan. „Každého cestovatele v čase jste odsud okamžitě vypakovali na Měsíc. Každičkého."
„Každého," souhlasil Mahler. Skrze tlustý štít se snažil rozeznat, co to je za člověka skrytého uvnitř skafandru. Mahler často uvažoval o lidech, které tak snadno odsuzoval na Měsíc. Tenhle byl menší postavy, s hustými chomáči světlých vlasů přilepených potem k čelu. Byl to zřejmě nějaký vědec, ve své době možná uznávaný, možná i šťastný otec - i když jenom málokteří časoskokani byli lidé se smyslem pro rodinu. Možná že může i mít nějaké znalosti, které by mohly být cenné i v 28. století. Ale možná, že také ne. Na tom sotva záleželo. Musí být jako ostatní odeslán na Měsíc, aby dožil zbytek svých dní ve zničujících primitivních podmínkách sběrného tábora.
„Nemyslíte, že je to trochu kruté?" zeptal se ten naproti. „Přišel jsem sem bez zlých úmyslů, nikomu jsem nechtěl ublížit. Jsem prostě vědecký pozorovatel z minulosti. Přivedl mne sem zájem. Proto jsem se odhodlal ke Skoku. Nikdy mě nenapadlo, že jdu vstříc doživotnímu vězení."
„Je mi líto," řekl Mahler a vstal.
Rozhodl se, že rozhovor ukončí tady a hned. Musí se tohohle skokana rychle zbavit, protože co nevidět přivedou dalšího cestovatele v čase. Někdy se objevovali skutečně ve velkém a dnes to vypadalo na doopravdy mizerný den. Mechanické vyhledávače ale nikdy žádného skokana nepropásly.
„Ale to ani nemohu žít na Zemi a zůstat ve skafandru?" řekl ještě muž zmateně, když viděl, že jeho pohovor s Mahlerem spěje ke konci. „Tak by přece nedošlo k žádnému kontaktu."
„Prosím vás, neztěžujte mi to," řekl Mahler. „Už jsem vám vysvětlil, proč musíme být absolutně neochvějní. Nemůžeme - nesmíme - dělat žádné výjimky. Od posledního výskytu nemoci na Zemi uplynula již dvě století. Ztratili jsme přirozeně většinu vrozené imunity získané nespočetnými generacemi za věky, kdy tu řádívaly nemoci. Já sám riskuji život už jenom tím, že se k vám přibližuji, přestože jste v neprodyšném skafandru."
Mahler pokynul urostlým silným strážcům, kteří čekali na chodbě a vypadali v těžkých kombinézách, které je chránily před infekcí, jako obrovití obrnění brouci. Tohle byla vždycky nejhorší chvíle.
„Podívejte se," řekl Mahler a netrpělivě se mračil. „Jenom vy sám jste chodící smrtelnou pastí. Máte v sobě tolik choroboplodných zárodků, že by to stačilo na vyhubení půlky světa. I nachlazení - obyčejné nachlazení - by dnes přivodilo smrt miliónům lidí. Naše získaná odolnost se prostě za ta dvě staletí ztratila. Protože jsme vymýtili všechny nemoci, tak už není potřebná. Ale vy, co cestujete v čase, se tu najednou objevíte plní bacilů, kteří kdysi vyhlazovali celé populace. A my nemůžeme riskovat, že se nám tu s nimi budete potloukat."
„Ale já bych -"
„Vím. Byl byste ochoten přísahat při všem, co je vám nebo mně svaté, že nikdy neopustíte svůj skafandr. Je mi líto. Ale slovo i toho nejčestnějšího člověka nemá žádnou váhu oproti bezpečí dvou miliard lidí. Nemůžeme připustit ani to nejmenší riziko tím, že bychom vás ponechali na Zemi. Chápu. Je to nespravedlivé, je to kruté - můžete tomu říkat, jak chcete. Neměl jste ani ponětí o tom, že se dostanete do takovéhle situace. Osobně je mi vás líto. Ale věděl jste, že se pouštíte na cestu do. budoucnosti bez možnosti návratu a že se budete muset podrobit čemukoli, co se budoucnost rozhodne s vámi udělat. Věděl jste, že se sotva můžete včas vrátit do své doby." Mahler začal sklízet ze stolu papíry s rozhodností, která vyjadřovala, že pohovor je u konce.
„Je mi to vážně líto, ale musíte se snažit chápat naše stanovisko," řekl. „Jsme k smrti vyděšeni pouhou vaší přítomností. Nemůžeme vás nechat potulovat se na Zemi i ve skafandru. Ne. Vám už zbývá jenom Měsíc. Musím být absolutně neochvějný. Odveďte ho," řekl a pokynul strážím.
Přistoupily k malému. muži a začaly ho opatrně odvádět z Mahlerovy kanceláře.
Mahler se s ulehčením sesul do pneumokřesla a svlažil si hrdlo laryngogelem. Tyhle dlouhé rozmluvy ho pokaždé vyčerpávaly a v krku ho teď škrábalo a pálilo. Jednou ze samého mluvení dostanu rakovinu hrtanu, pomyslel si. A to bude znamenat nepříjemnou operaci. Ale kdybych to neděla/já, musel bytu práci někdo dělat za mě.
Netečně vnímal výkřiky protestujícího časoskokana. Když začínal, chtělo se mu, sotva poprvé viděl stráže odvlékat jednoho skokana za druhým, odstoupit. Ale osm let ho zocelilo.
Dostal tuhle práci především proto, že byl tvrdý. Toto místo volalo po tvrdém chlapovi. Condrin, jeho předchůdce, nebyl ani trochu tvrdý chlap a vinou své tragické slabosti byl teď sám na Měsíci. Když vedl úřad sotva rok, podlehl a nechal jednoho skokana jít.
Skokan mu tenkrát sliboval, že se ukryje v cípu Antarktidy, a Condrin, který se domníval, že Antarktida je stejně bezpečná jako Měsíc, ho hloupě pustil. Hned potom nastoupil Mahler. Za osm let poslal Mahler na Měsíc čtyři tisíce lidí. Prvním byl propuštěný skokan - polapený v Buénos Aires, poté co za sebou zanechal choroboplodnou stopu od

Apalačského pohoří až po Argentinský protektorát. Druhým byl Condrin.
Začíná to už být únavné zaměstnání, přemítal Mahler. Ale byl pyšný na to, že může tuhle práci dělat a chránit tak milióny životů: to, co dělal, vyžadovalo pevného chlapa. Opřel se a očekával příchod dalšího časoskokana.
Místo toho se však dveře tiše otevřely a fotoelektrický paprsek byl přerušen postavou dr. Fourneta, hlavního lékaře úřadu. Mahler vzhlédl. Fournet nesl v ruce časový přístroj.
„Vzal jsem to našemu poslednímu zákazníkovi," řekl. „Povídal doktorovi, který ho vyšetřoval, že je to návratný přístroj, a tak jsem si myslel, že byste se na to chtěl nejdříve podívat sám."
Mahler okamžitě zpozorněl. Návratný přístroj? To je nepravděpodobné, pomyslel si. Ale kdyby to byla pravda, znamenalo by to konec onoho skličujícího věznění skokanů na Měsíci. Jak by ale mohl existovat návratný přístroj?
Natáhl ruku a převzal jej od Fourneta.
„Vypadá to jako konvenční typ ze čtyřiadvacátého století," řekl.
„Ale všimněte si té stupnice navíc," řekl Fournet zamračeně. Mahler se podíval znovu a přikývl.
„Ano, vypadá to, že by to mohl být návratný přístroj, to ano. Ale jak bychom jej mohli vyzkoušet? Nezdá se mi to moc pravděpodobné dodal. „Proč by se tu zničehonic objevil návratný Časový přístroj ze Čtyřiadvacátého století, když žádný cestovatel v čase takový ještě neměl? Vždyť ani my sami nemáme dodnes možnost pohybovat se dvojcestně a naši vědci tvrdí, že ani mít nebudeme.
Přesto ale," přemítal, „by bylo pěkné o něčem takovém snít. Musíme jej trochu pečlivěji prozkoumat. Ale nemyslím, že by to vážně fungovalo. Teď mi sem laskavě přiveďte toho posledního skokana."
Fournet se již otočil, aby dal znamení strážím, když se ho Mahler ještě zeptal. „Jaký je výsledek jeho vyšetření, jen tak mimochodem?"
„Je v něm kdeco řekl Fournet ponuře. „Můžete zkusit jmenovat a najisto to bude mít. Měl by se co nejrychleji odeslat na Měsíc. Nebudu se cítit v bezpečí, dokud bude na téhle planetě."
Urostlý lékař pokynul strážím.
Mahler se pousmál. Fournetova přemrštěná opatrnost byla v úřadě ž příslovečná. I kdyby se tu náhodou objevil skokan beze stopy infekce, Fournet by patrně trval na tom, že má všechno, od astmatu po lepru.
Stráže přivedly skokana do Mahlerovy kanceláře. Byl docela vysoký, všiml si Mahler, a dost mladý. Do obličeje mu bylo špatně vidět, protože byl kryt nepříliš čirým štítem ochranného skafandru, do kterého povinně navlékali všechny skokany. Přesto ale Mahler rozeznal, že tvář mladého cestovatele v čase v sobě má mnohé z jeho vlastního hubeného a tvrdého obličeje. Možná že se skokanovy oči trochu rozšířily údivem, když vešel do kanceláře, ale tím si Mahler nemohl být jist.
„Nikdy by mne nenapadlo, že se tady setkám zrovna s vámi,"řekl skokan. Jeho hlas, zprostředkovaný dorozumívacím zařízením, zněl hluboce a zvučně. „Jmenujete se Mahler, viďte?"
„Správně," přiznal Mahler.
„Cestovat přes celá ta léta - a najít vás. Tomu říkám pekelná náhoda!"
Mahler se nemínil nechat do čehokoliv zatáhnout, a tak jej ignoroval. Dávno se už přesvědčil, že nikdy nesmí dopustit, aby zadržený skokan sám určoval směr pohovoru. Standardní postup spočíval v tom, pevně skokanovi vysvětlit, proč je nevyhnutelné poslat ho na Měsíc, a potom zavolat stráže, jak to jen bylo nejrychleji možné.
„Říkáte, že tohle je dvojcestný přístroj?" zeptal se Mahler. Pozvedl přitom onen rozhrkaně vyhlížející aparát.
„Ano," souhlasil skokan. „Funguje to oběma směry. Kdybyste stiskl tlačítko, dostal byste se rovnou do roku dva tisíce tři sta šedesát nebo tak nějak."
„To jste postavil sám?"
„Já. Ne, kdepak," odpověděl skokan. „Našel jsem to. Je to dlouhá historie a já teď nemám kdy to vyprávět. Kdybych se vám to pokusil všechno vylíčit, bylo by to asi desetkrát horší, než je to teď. Ne. Skončeme to co nejrychleji, ano? Vím, že u vás mnoho možností nemám, takže nač to protahovat."
„Víte samozřejmě, že náš dnešní svět je prost všech chorob -" začal hlasitě Mahler.
„A vy se domníváte, že mám v sobě tolik druhů choroboplodných zárodků, že by to mohlo vyhubit celý svět. A proto musíte být vůči mně absolutně neochvějný. Dobrá, nebudu se s vámi hádat. Kudy se jde na Měsíc?"
Absolutně neochvějný Tuhle frázi přece Mahler už tolikrát použil, tahle fráze ho přesně vystihovala! Mahler se potichu zasmál. Některý z mladších techniků asi skokana předem poučil o tom, jak procedura obvykle probíhá, a on se tedy zřejmě rozhodl rezignovat, nepřít se a nepokoušet se ho uprosit. Na tom nesejde. Absolutně neochvějný.
Ano, pomyslel si Mahler, ta slova jej přesně vystihují! Jeho činnost v úřadě, to už byl stereotyp. Byl asi jediným vedoucím, který nikdy nezakolísal a nepropustil žádného skokana. Všichni ostatní asi jednou podlehli nátlaku zástupů zvědavců proudících sem z minulosti, nakonec nevydrželi a vzali na sebe ono riziko.
Ale Mahler ne - Absolutně neochvějný Mahler. Hrdě, nesl zodpovědnost spočívající na jeho bedrech a nehodlal zklamat ve svém poslání. Jeho úkolem bylo vyhledávat skokany a odesílat je ze zeměkoule tak rychle a efektivně, jak jenom možno. Jednoho každého. Byl to úkol, který vyžadoval zatvrzelou neochvějnost
„Tím se moje úloha zjednodušuje," řekl Mahler. „Jsem rád, že vás nemusím přesvědčovat o tom, že prostě jen konám svou povinnost"
„To vůbec nemusíte," řekl skokan. „Já to chápu. Škoda slov. To, co musíte dělat, je pochopitelné a já nemohu doufat, že bych vás přiměl k tornu, abyste se rozhodl jinak." Obrátil se ke strážím. „Jsem připraven. Můžete mne odvést."
Mahler jim pokynul a skokan byl odveden. Mahler se užasle díval za mizející postavou a nespustil z ní zrak, dokud mu zcela nezmizela z očí.
Kdyby takoví byli všichni, přemítal. Tohohle bych si byl mohl i oblíbit. To byl rozumný člověk -' jeden z mála. Poznal, že prohrál, a nepokoušel se přít, když byl postaven tváří v tvář absolutní nezbytnosti. Škoda, že musel pryč Byl to

člověk, jakých je dnes už málo. Ale nesmím být sentimentální to by nebylo moudré.
Jako úředník mohl Mahler vydržet jenom proto, že se mu podařilo potlačit v sobě veškerý soucit s nešťastníky, které byl nucen odsuzovat. Kdyby měl možnost odesílat je jinam - nejlépe zpátky do jejich doby - byl by první, kdo by se zasazoval o zrušení Měsíčního vězení. Ale protože měl před sebou jenom jedinou cestu, vykonával svou práci efektivně a automaticky.
Vzal znovu do ruky skokanův přístroj a prohlížel si jej. Návratný přístroj by samozřejmě bylo řešení. Jakmile by sem dorazil nějaký skokan a platila by jiná nařízení, obrátili bychom jej čelem vzad a poslali zpátky. To by pochopili hned.
Mahler se přistihl, že by rád, kdyby to tak bylo; často ho napadalo, co si o něm asi myslí ti skokani vězící na Měsíci.
Návratný přístroj by od základu změnil svět a měl by ohromné důsledky. Kdyby se lidé mohli pohybovat v čase dopředu i nazpět, minulost, přítomnost i budoucnost by se sloučily do jediné široké a jasné dálnice. Bylo těžké si jen představit takový svět, kde by byl možný pohyb oběma směry.
Avšak jak si tak pohrával se zabaveným přístrojem, uvědomil si Mahler, že něco není v pořádku. Za celých šest století od objevu cestování v čase nikdo ještě nesestrojil žádný známý návratný časový přístroj. A že by existoval nějaký neznámý přístroj nepřicházelo prakticky v úvahu. Neexistovaly žádné doložené zprávy o návštěvnících z budoucnosti, a přitom se dá právem předpokládat, že by jich mělo být stejně jako skokanů z minula.
Takže ten mladý muž lhal, myslel si Mahler s lítostí. Návratný přístroj byla čirá nemožnost. Mladík si prostě dělal ze svých věznitelů legraci. Návratný přístroj nemůže existovat, protože minulost nebyla nikdy žádným způsobem ovlivněna budoucností.
Mahler si prohlížel přístroj. Byly na něm dvě stupnice - konvenční dopředná a další ukazující směrem zpět. Ať už to byl kdokoli, kdo připravil tuhle blamáž, dal si práci i s tím, aby ji podepřel věcným důkazem. Proč?
Nemohl ten skokan nakonec mluvit pravdu? Mahler zatoužil přístroj hned sám nějak vyzkoušet. Vždycky existuje jiskérka naděje, že to skutečně může fungovat a že on nebude nadále muset být přísným vykonavatelem spravedlnosti. Absolutně neochvějným Mahlerem!
Podíval se na přístroj. Jako časovač to bylo dost zaostalé. Bylo to sice už na principu standardního zkreslovače, ale stupnice byla ještě nepřesný širokorozsahový typ ze 24. století. Vernierův systém, rozpomněl se Mahler, byl přece zaveden až ve 28. století.
Mahler se.sklonil a četl panel s instrukcemi. ZDE POLOŽIT LEVOU RUKU, stálo tam. Prohlížel si to teď pozorně. Do hlavy se mu vloudil nápad. S hrůzou přístroj odstrčil, ale té myšlenky se nezbavil. Bylo by to tak snadné. Co kdyby se mu -
Ne.
Ale- ZDE POLOŽIT LEVOU RUKU!
Zkusmo natáhl levou ruku.
Dávej teď pozor! Nemělo by smysl kdyby - ZDE POLOŽIT LEVOU RUKU. STISKNOUT TLAČÍTKO.
Položil levou ruku zlehka na vyznačené místo. Zapraskala elektřina. Rychle ucukl a začal časový přístroj odsouvat stranou, když stůl před ním zmizel.
Vzduch byl špinavý a těžký. Mahlera napadlo, že se asi něco stalo s klimatizací. Rozhlédl se.
Většinu oblohy stínily obrovité groteskní a odporné budovy. Nad hlavou mu visely temné skličující mraky kouře a do uší mu zaléhal kravál průmyslové společnosti.
Byl ve středu ohromného města a kolem něj proudily zběsilým tempem davy lidí. Byly to všechno malé, zakrslé bytosti, s uštvaným, neurotickým výrazem. Všichni měli zoufalé, ustrašené pohledy. Byl to výraz, který Mahler často vídával v obličejích skokanů prchajících z nesnesitelného přízračného světa do přívětivější budoucnosti.
Zíral na časový přístroj, který stále ještě držel v ruce, a pochopil, co se stalo. Návratný přístroj!
To znamenalo konec Měsíčních vězení. To znamenalo úplnou revoluci v dosavadní civilizaci. Nehodlal však zůstat v téhle hrozné a skličující době ani o minutu déle, než bylo nezbytně nutné. Sehnul se, aby opět uvedl do chodu časový přístroj.
Někdo ale do něj zezadu znenadání vrazil a proud lidí ho strhl s sebou. Zoufale se snažil vymanit se, když se odkudsi vynořila ruka a sevřela mu zátylek.
„Máš kartu, Hrbatče?“ vyštěkl sprostý hlas.
Otočil se a díval se ošklivé šilhavé tváře muže ve špinavě hnědé uniformě.
„Slyšels, co jsem říkal? Kde máš kartu, Hrbatče? Otevři zobák, nebo tě seberu.“
Mahler se vykroutil ze sevření a začal se hbitě proplétat davem. Nepřál si nic než krátkou příležitost nastavit časový přístroj a navždy zmizet z této nemocemi zamořené hnusné éry. Jak odstrkoval lidi z cesty, zlostně na něj řičeli a snažili se ho chytit. Na ramena a na záda se mu sypaly rány.
„Támhle je, Hrbatec!“ volal kdosi. „Chyťte ho!“
Hluk se změnil v řev. „Chyťte ho! Chyťte ho! Chyťte ho!“ Zabočil doleva a dusal postranní ulicí. Za ním se valil už hotový dav a vřeštěl divokou zuřivostí.
„Zavolejte Krimiňáky,“ zaburácel nějaký hluboký hlas. „Ty už ho čapnou.“
Jeden z pronásledovatelů ho jižjiž dohánělí. Mahler se v čirém zoufalství otočil a ohnal, se pěstmi. Zaslechl tlumené bolestné zaúpění, ale nezpomalil svůj zběsilý úprk. Nezvyklá námaha ho rychle unavovala.
Před očima se mu mihly otevřené dveře a Mahler k nim rychle zamířil.
Za okamžik se octl v malém krámku s nábytkem. Přicházel k němu prodavač.
„Co si račte přát, pane? Máme nejnovější modely.“
„Dejte mi pokoj,“ hekl Mahler a sklonil se k časovému přístroji.
Prodavač nechápavě civěl, jak Mahler nastavuje stupnici. Ještě to nemělo vernierovskou škálu. Musí to risknout a

doufat, že se strefí do správného roku. Prodavač znenadání ožil a zařval - proč, to se Mahler nikdy neměl dozvědět
Mahler si ho nevšímal a prudce stiskl tlačítko.
Bylo to báječné vstoupit znovu do poklidu 28. století. Byl to vlastně malý zázrak, že tolik časoskokanů přicházelo do tak pokojného věku, myslel si Mahler, zatímco setrvával v klidu a vyčkával, až se jeho rozbouřené srdce usadí. Skoro všechno na světě je lepší než to tam zpátky. Rozhlížel se po klidné ulici a hledal záchodek, kde by si mohl dát trochu do pořádku šrámy, které utržil za svého krátkého pobytu v minulosti. Asi by ho v kanceláři sotva v jeho nynějším zuboženém stavu poznali, s jedním okem skoro zavřeným a olověnou podlitinou na tváři.
Nakonec zahlédl záchodek a vydal se k němu ulicí, když ho zarazil zvuk známého jemného mechanického bzukotu. Ohlédl se a spatřil jeden z nízkolétajících mechanických vyhledávačů jeho úřadu, jak k němu s tichým předením míří. V těsném závěsu byli dva strážní, navlečení v ochranných oděvech. Samozřejmě! Právě dorazil z minulosti a detektory jeho příchod zachytily, tak jako by zaznamenaly každého jiného. cestovatele v čase. Nikdo jim neunikl.
Obrátil se a kráčel, ke strážím. Nepoznával je, ale to ho nijak, nepřekvapovalo. Uřad byla rozsáhlá organizace se širokou působností, a tak mohl osobně znát jenom hrstku těch strážců, kteří obvykle doprovázeli vyhledávače. Byla to příjemná úleva vidět vyhledávače. Jejich užívání bylo zavedeno teprve v době, kdy vedl úřad on, a mohl si tedy být naprosto jistý, že se z proudu času nevynořil předčasně.
„Jsem rád, že vás vidím," zahlaholil na blížící se stráže. „Měl jsem v kanceláři malou nehodu."
Ignorovali ho a začali ze zavazadlového prostoru vyhledávače metodicky vybalovat skafandr.
„Nenamáhej se nám něco vykládat," řekl jeden. „Vlez si do toho."
Zbledl. „Ale já nejsem skokan," zaprotestoval. „Počkejte, mládenci, moment. To je hrozný omyl. Já jsem Mahler. Přednosta úřadu. Váš nadřízený"
„Neotravuj, přivandrovalče," řekl ten vyšší, zatímco druhý mu začal násilím přetahovat skafandr přes ramena. Mahler s hrůzou zjistil, že ho vůbec nepoznali.
„V klidu s námi půjdeš a šéf ti všechno vysvětlí, nic tě nebude bolet," řekl ten menší.
„Ale já. jsem ten šéf,"protestoval Mahler. „Zkoušel jsem návratný časový přístroj a omylem jsem se dostal do minulosti. Sundejte to ze mě a já vám ukážu svůj průkaz. To vás přece musí přesvědčit."
„Podívej se, mládenče, my nestojíme o to, aby nás někdo o něčem přesvědčoval. Jestli chceš, můžeš to říct šéfovi. A teď jdeme - nebo tě máme nést?" Mahler usoudil, že nemá smysl prokazovat totožnost ani mladému lékaři s ostře řezanou tváří, který ho v kanceláři úřadu vyšetřoval. Trvat na okamžité identifikaci by jenom přineslo další komplikace. Ne. Bude mnohem rozumnější počkat, až bude v šéfově kanceláři.
Nyní už mu bylo jasné, co se stalo. Zjevně přistál ve své vlastní budoucnosti, někdy krátce po své smrti. Uřad zatím převzal někdo jiný a na něj, na Mahlera, se už zapomnělo. Náhle si s úděsem uvědomil, že právě v tuto chvíli spočívá jeho popel pravděpodobně někde v urně v Apalačském krematoriu.
Až se dostane konečně k šéfovi, tak prostě a klidně vysvětlí, co se stalo, a zároveň požádá o svolení vrátit se o deset nebo dvacet či třicet let nazpět do doby, do které patří. Až bude zpátky, bude moci předat svůj návratný časový přístroj příslušným institucím a začít znovu svůj život od bodu, ve kterém jej opustil. Až k tornu dojde, nebude už nadále třeba posílat skokany na Měsíc a nebude ani třeba Neochvějného Mahlera.
Avšak, uvědomil si najednou, jestliže to už dávno udělal, tak proč dosud existuje tenhle vyčišťovací úřad? Začal pociťovat vzrůstající strach.
„Pospěšte si a dopište už tu zprávu," řekl lékaři.
„Nevím, kam tak spěcháte," ohradil se lékař. „Ledaže byste se těšil na Měsíc."
„O mě se nestarejte," řekl Mahler sebejistě. „Kdybych vám řekl, kdo jsem, asi byste si rozmyslel -"
„Tohle je váš časový přístroj ?" zeptal se najednou lékař.
„Ne tak docela. Vlastně - ano, ano, je můj," řekl Mahler. „Dávejte pozor. Je to jediný návratný přístroj na světě."
„No ne !" zvolal lékař. „Návratný, jo?"
„Ano, jestli mě zavedete k vašemu šéfovi -"
„Moment. Rád bych to ukázal našemu hlavnímu lékaři." Za okamžik se lékař vrátil.
„Tak, teď už můžeme jít k šéfovi. Radím vám ale, nesnažte se s ním přít. Nemůžete vyhrát. Měl jste zůstat ve své době."
Objevili se dva strážní a postrkovali Mahlera chodbou do jasně osvětlené kanceláře, kde strávil osm let svého života. Osm let na druhé straně plotu!
Jak se blížil k místnosti, která kdysi bývala jeho vlastní kanceláří, pečlivě si připravoval, co svému nástupci řekne. Nejdříve. samozřejmě vysvětlí tu nehodu. Potom prokáže svou totožnost nade vší pochybnost a požádá o svolení použít svůj návratný časový přístroj k cestě nazpět do svého času. Šéf asi bude zpočátku útočný. Ale záhy ho celá záležitost zaujme a nakonec bude i pobavený, až se dozví o sledu událostí, které ho sem dovedly.
A potom si samozřejmě na odškodněnou budou vyprávět anekdoty o práci, kterou oba zastávali v rozpětí mnoha let. Mahler si přísahal, že až se vrátí zpátky, už se nikdy nedotkne časového přístroje. Tu obrovskou práci s odesíláním skokanů nazpět do jejich časů přenechá jiným.
Pohnul se kupředu a přerušil fotoelektrický paprsek. Dveře šéfovy kanceláře se rozevřely. Za stolem seděl vysoký, pevně stavěný muž, s šedýma tvrdýma očima.
Já sám!
Omráčen hrůzou, zíral Mahler přes nepříliš čirý štít ochranného skafandru, v němž byl nacpán, na muže za stolem. Nebylo nejmenších pochyb o tom, že se dívá na Neochvějného Mahlera, na člověka, který poslal na Měsíc na čtyři tisíce lidí, bez jediné výjimky, při neúprosném výkonu své služební povinnosti.
A jestliže tohle je Mahler -Kdo jsem tedy já?
Náhle Mahler pochopil, jak se ten šílený kruh uzavírá. Vzpomněl si na onoho pevného a neohroženého skokana s

hlubokým hlasem, který se u něj ocitl s tvrzením, že má návratný časový přístroj a který bez handrkování odpochodoval na Měsíc.
Nyní Mahler věděl, kdo byl ten zvláštní skokan.
Ale čím ta nekonečná smyčka začala? Především odkud se vzal ten návratný časový přístroj? Nejdříve jím sám sebe odeslal do minulosti, aby jej přinesl do přítomnosti, aby jej vzal s sebou do minulosti...
Zatočila se mu hlava. Z tohohle není úniku. Díval se na muže za stolem a pomalu k němu kráčel. Cítil, že se kolem něj zvedá zeď osudových náhod, zatímco on se marně pokouší probíjet se ven. Naprosto nemělo smysl pokoušet se něco vysvětlovat. Rozhodně ne Absolutně neochvějnému Mahlerovi. Bylo by to jenom plýtvání slovy. Kruh se uzavřel a on už je prakticky na cestě na Měsíc. Pohlédl na muže za stolem s novým, zvláštním světlem v očích.
„Nikdy by mne nenapadlo, že se tady setkám zrovna s vámi“ řekl skokan. Jeho hlas zprostředkovaný dorozumívacím zařízením zněl hluboce a zvučně.

Sten Svensson // BLUDNÝ DUCH

Veškerá hloupost pramení z neznalosti, hlásalo povznášející motto, namalované červenofialovou barvou ve výšce deseti metrů nad zemí nad ohromnou branou do Velkého předváděcího sálu. Přestože červeně pomalovaná budova nebyla starší než tři roky, opadávala z ní omítka po kusech, následkem čehož se motto divákům nejevilo jako nezvratná Pravda, na niž si svým umístěním podle všeho osobovalo nárok.
Pracovní skupina č. 25 vykonala záslužnou práci, prodchnuta iniciativou a horlivostí, jakou se vyznačuje veškerý personál ve vývojovém oddělení jedné větší švédské automobilky, která svým zaměstnancům dává chléb a peníze. Člověk si jen těžko dovedl představit něco pilnějšího než pracovní skupinu č. 25. Docela určitě jich všech sedm dostane medaili a jmenování vedoucími, jakmile dnešní předvedení skončí. To znamená, pokud se zdaří, ale o tom se stěží dalo pochybovat.
Ve Velkém předváděcím sále stál výsledek projektu, který zaměstnával mozky pracovní skupiny č. 25 celé dva roky, navíc si vyžádal sedm let vývoje a projekce, po celou tu dobu pod vedením a ochrannou rukou profesora Wotana, jehož pokusy s myšožravými vlčáky vzbudily obrovskou pozornost na celém světě. Dokonce mu přinesly do jisté míry i uznání obskurních zájemců ve filmovém průmyslu a dvou latinskoamerických vlád, v žádném případě však nikoli myší vystavených praktickým výsledkům výzkumu pana profesora.
Teď tam stál, výsledek nového vědeckého zaměření profesora Wotana. O třetí hodině tohoto slunečného všedního odpoledne vstoupí Lars Tideman do velkého skleněného zvonu, operačního centra ještě větší krychle, stojící v jeho těsné blízkosti a zvané operační ovládací centrum. Operační ovládací centrum pokrývala hustá síť páček, knoflíků a indikátorů.
Z hubeného tělíčka profesora Wotana se vydral ječivý, řezavý hlas: „Stanete se svědky největšího vítězství Lidského Ducha v dějinách. Spatříte nejenom Vítězství Člověka Nad Hmotou, nýbrž i Vítězství Člověka Nad Samotným Časem! Jako jednotlivci spočineme jednou všichni ve svém rovu, oplakáváni a zasypáváni květy od našich nejdražších..., ale Lidský Rod od dnešního dne nikdy nikdo oplakávat nebude, na hrobě Lidského Rodu nikdy nebudou ležet věnce, neboť od dnešního dne žádného hrobu nebude třeba. Tímto činí Lidský Rod krok k nesmrtelnosti: Člověk rozkotal zdi svého posledního žaláře, drazí posluchači, Člověk překonal poslední omezení své existence. Neboť vězte, vy všichni padlí hrdinové a vznešení filozofové: čtvrtý rozměr je náš! Budoucnost Lidského Rodu leží v lůně Času!“
Během této řeči se profesorovi nahromadilo v hlavě nemálo krve. Když mu tento nikterak vulgární, spíš nábožensky zanícený rumělnec prchl z tváře, vypařil se a do jisté míry koutky úst vyslintal, došlo na rozumnější a konkrétnější výklad téhož: „Tento skleněný zvon, jak říkáme my - operační centrum - je, jak vidíte, sdostatek velký, aby se do něj vešel dospělý člověk Tamhle ostatně přichází: Lars Tideman - první chrononaut světa!“
Z publika - převážně kapitánů soukromého a státního průmyslu - zapršel potlesk nakrátko ostříhanému blonďatému třicátníkovi, působícímu zcela bezbarvým dojmem. Přesto živě kontrastoval s publikem, které z devadesáti procent mělo na sobě smokink, respektive večerní ohoz. Zbývajících deset procent tvořili provozní mechanici v růžových overalech. Časoletec Tideman měl na sobě zelenkavý overal s přesýpacími hodinami, emblémem TEMVÝZU na levé straně prsou. (TEMVÝZ, zkratka Ústavu pro temporální výzkum, společného to vlastnictví státu a automobilky.)
Wotan pokračoval: „Staneme se teď svědky následující události: Časoletec Tideman se postaví do operačního centra. V ovládacím operačním centru jsou všechny páčky a ovladače nastaveny předem, kromě této páky, kterou stisknu přesně v patnáct nula nula.
Tím chrononaut Tideman vykoná ‚časový skok' do siluru a pobude tam, jak dlouho si bude přát. Za pomoci vlastního kapesního ovladače se pak může vrátit do naší doby, jakmile to bude považovat za vhodné. V zásadě bychom mohli nechat Tidemana, aby se vrátil přesně v témž okamžiku, kdy odcestoval, ale existuje riziko, že by mohlo dojít k nepříjemnosti, protože by se nám mohl vrátit o něco dřív, než odcestoval, a dnes ještě nikdo nevíme, co by z toho mohlo pojít. Proto u nás necháme mezi Tidemanovým odletem a návratem uplynout pět vteřin. Po dobu pěti vteřin tedy operační centrum zůstane prázdné. Pak se Tideman vrátí a bude nám vyprávět o svých zážitcích.“
Wotan přistoupil k páce. Publikum, kterému docela nedávno bylo podáno občerstvení, tak závratné perspektivy ohromily. Všichni cítili údery Křídel historie. Všichni zmlkli v očekávání věcí příštích. Odpočítávání znělo jako duté sólo bicích v hudbě osudu.
Nula.
Zašumění se přilepilo jako hypnotická kaše na tváře diváků. Tideman zmizel.
A o pět vteřin později se Tideman vrací, hrozně kýchne, a když

se Tideman vrací, hrozně kýchne, a když
se Tideman vrací, hrozně kýchne, a když...
Ano, všichni víme,vo se stalo: Tideman se vrátil, se shrbenými zády a plesnivě šedými vlasy, podle všeho musel v siluru zůstat až do svého děsivého stáří. Proč, to jsme se nedozvěděli. Právě se chystal vystoupit z časového zvonu, když kýchl.
To trvalo pět vteřin. Načež se přesně totéž opakovalo po pět vteřin. Načež se přesně totéž opakovalo po pět vteřin. Načež...
Profesor Wotan záhy pochopil, že se jedná o „fenomén časové ozvěny“, jak tomu říkáme teď. Krátký zbytek svého života strávil v Lángholmenské věznici ve společnosti svých drahých vlčáků.
Automobilka si uvědomila obrovskou (třebaže poněkud trapnou) reklamní hodnotu, tkvící v osobě neustále se vracejícího Tidemana. Kolem dokola založili bombastický park, v němž diváci ze všech koutů světa mohou spatřit toto podivuhodné a neustále se opakující divadlo. Jeden z předních výrobců tabletek proti nachlazení brzy odkoupil veškerá reklamní práva od Tidemanových pozůstalých (,,Neváhej jako Tideman, kup si krabičku Smoothie, dokud je čas!“).
Ještě dlouho poté, co naše civilizace zmizela v lůně historie, vzývali lidé kandhrického, telgurského a mežnického kulturního okruhu nejrůznějšími způsoby „neustále se navracejícího a neustále přítomného boha“. Rouhačské hordy se všemožně snažily dostat do božského zvonu, aby se zmocnily pozůstatků Živoucího Boha, nebo aby dokázaly boží smrtelnost tím, že ho fyzicky zmrzačí. Ale nebylo jim to nic platné. Pozůstatky zmizely a bůh se vždycky znovu utvořil, jako mělo kdysi ve zvyku svaté prase Séhrímn ve Valhalle. Kultury, které vzývaly tohoto neustále reprizovaného boha, byly krajně tradicionalistické a měly tuhý kořínek. Není divu - bůh sám byl vyhraněný příklad umírněnosti, stability a důsledného jednání.
O miliardy let později, když Slunce naposledy vzplanulo a sežehlo veškerý život na Zemi na uhel, takže tu opět ležela pustá a prázdná, přicházeli tu a tam mimozemští návštěvníci a podivovali se nad tím věčným kýcháním.
Mnohem později, když se veškerá hmota vesmíru znovu soustředila do hustoty vymykající se veškerým představám, když se aeony opět vrátily do vlastního lůna, chrononaut Tideman klidně, metodicky a periodicky šířil v této hvězdné polévce bacily jako neúnavné důkazy toho, že člověk je věčný, jakož i toho, že nikdy nebude existovat lék proti obyčejné rýmě.

Jean-Pierre Andrevon // MECHANIKA

Probudil jsem se. „Spal jsi moc dlouho,“ zaskřípala postel hlasem rezavejch pér. „Člověk dělá co může,“ zabručel jsem a zívnul, „vadí ti to?“ „Ne,“ dala se slyšet postel, „ale musím ti naúčtovat přirážku. Dostanu 3 franky navíc.“ „Zlatý voči!“ votevřel jsem si hubu. A chtěl jsem vstát. Ale postel, je to jeden z těch posledních modelů HOPKINS-AUTOMAT, nade mnou sklapla postranní desky a skřípla mě jak myš v pasti. Pěknej prevít, tadle postel. „Oukej, oukej, dostaneš je, ty svý 3 franky, ale nech mě vytáhnout peněženku, mám ji v kapse u gatí.“ Postel roztáhla postranice. Ta má ale stisk, mrcha jedna, žebra jsem necítil bolestí. Vstal jsem, hráb do kapsy u kalhot a vytáh peněženku. Začala kňučet, čůza, a ptala se: „Co zas chceš?“ Vysvětlil jsem jí, že mi postel přirazila 3 franky. „Už zas!“ zaječela peněženka děsně vysokým hlasem. „Ale to je vydřidušství. To je normální zlodějna!“ Peněženka je jeden z posledních modelů CREDIT-AUTOMAT, má charakter a nejde pro slovo daleko. „Slíbil jsem jí to,“ špit jsem zkroušeně. „No dobře, dobře, dostaneš je, ty svý 3 franky...,“ vzdychla peněženka a votevřela se s vohavným vlhkým mlasknutím, jako když vodtrhneš pijavici. Vytáh jsem z ní tři jednofrankový mince, který jsem strčil do příslušný dirky v posteli. Postel je spolkla a neřekla ani bů, ochechule jedna taková. Jako by nestačilo, že mě tolikrát podfoukla, ke všemu v ní není ani trocha zdvořilosti. Nikdo si nedovede představit, s jakou chutí bych ji nakop, jen kdyby neměla ty vobrněný postranice. Ale takhle, co jsem moh dělat? V rychlosti jsem se voblík a chtěl jsem si prohlídnout svůj ksicht v zrcadle. Bylo úplně tmavý. Praštil jsem ho loktem do rámu a zařval: „Tak rozsvítíš se nebo ti mám pomoct!“ „Dostanu 1 frank,“ řeklo zrcadlo dutým hlasem. To se dalo čekat, a tak mi nezbylo, než celejch pět minut smlouvat s peněženkou, aby se ráčila votevřít. Abych měl konečně pokoj, vysypal jsem do dlaně všechno, co v ní bylo, dřív než se vzpamatovala, nacpal jsem drobný do kapsy u kalhot a mrštil s ní do kouta. Sotva dopadla, začala se sviják na břiše a ječela tou svou fistulí „Zrada! Zrada!“, až jsem ji musel rozmáčknout podpatkem, abych jí to zarazil. Konečně jsem moh strčit minci do dirky v zrcadle, je to GLASEX-AUTOMAT, ne zrovna nejnovější model, rozsvítil se, jako kdyby se mu nechtělo. Zjistil jsem, že mám protáhlej ksicht s divnejma kovovejma šmouhama na čele a na tvářích, ale potom mě napadlo, že to bude zrcadlem, který na mě šije boudu a vrací mi zfalšovanej vodraz. Vobrátil jsem se a šel do koupelny, abych se kapku vosvěžil. „2 franky,“ řekly dveře vod koupelny. Bez řečí jsem zaplatil, dveře se votevřely a rozsvítilo se světlo. Votočil jsem kohoutkem a strčil pod něho hlavu, ale nic neteklo. „Tak co je s tou vodou, bude to dneska nebo tu budem do zejtřka?“ zeptal jsem se hygienickýho bloku AMORA-AUTOMAT, starýhó sotva rok. „Včera večer jsi vyčerpal paušál, starý brachu,“ řek mi hygienickej blok s útrpným a otcovským tónem v hlase, kterej se mi ani trochu nelíbil. „Od nynějška, když se budeš chtít umýt, musíš pokaždé znovu zaplatit. Dělá to 1 frank za minutu.“ Cítil jsem, jak se mi svíraj pěsti, ale dobře jsem věděl, že tady nic nenadělám: blok AMORA je silnější než já, jsem schopnej mu to natřít jedině v běhu. Tak jsem strčil minci do dirky a nechal si chvilku týct vodu po ksichtu, bože můj, to byla lahoda. Ale dlouho to netrvalo a napadlo mě, že mě blok vzal na hůl. Upřel jsem na něho podvzřívavej pohled, ale tvářil se jakože nic, blejskal se v tý svý poniklovaný škatuli a vypadal stejně jako kdy jindy. Potom jsem ještě musel zaplatit 50 centimů, abych moh odblokovat záchodovej dekl, najednou jsem si potřeboval ulevit. Hajzl na mě zafuněl tím svým hrdelním hlasem „Zdravíčko!“ a já mu to vpálil přímo do tlamy. „Tvoje stolice dneska ráno mimořádně smrdí, měl by ses léčit,“ řek mi

hajzl s děsným vodporem v hlase. „Mám sto chutí napařit ti přirážku 30 centimů jako příplatek za práci v nezdravém prostředi“ „Hubu drž, ty hovnocuce!“ vmet jsem mu do ksichtu. Už jsem toho vopravdu začínal mít plný zuby. Utřel jsem se dřív, než se vmontovanej automat na papír vzpamatoval. Tyhle modely NARPAN-AUTOMAT se nechaj vždycky přečůrat, trdla. Nato jsem zaváhal, jestli si mám nebo nemám vyčistit zuby. Kartáček si musel všimnout, že se rozmejšlím. Je to BELADON-AUTOMAT, ještě zánovní; začal se přede mnou vrtět na poličce nad umyvadlem a ty jeho kančí štětiny se natřásaly tak vyzývavě, až to bylo vyloženě voplzlý. Řek jsem mu: „Vodprejskni, seš slizkej!“ Vyšel jsem z koupelny a prásk za sebou dveřma. Stejně jsem už měl hlad a hrnul jsem se do kuchyně. „80 centimů,“ řekly dveře vod ledničky. Strčil jsem do dirky 1 frank, je to model FRIGIDA-AUTOMAT, starej dva roky. Dveře se skřípavě votevřely. „No tak,“ řek jsem, „vrátíš mi těch 20 centimů?“ „Nemám drobný, a vůbec, co bude se spropitným, taky by sis mohl jednou vzpomenout,“ zaskřípala lednička nakřáplým hlasem. A hned nato dostala záchvat kašle a prskala okolo sebe; asi někde chytla rýmu, chuděra stará. Budu se muset už konečně rozkolíbat a dát jí co nejdřív zkontrolovat program; lednička, co nesnáší zimu, to přece není normální. Vytáh jsem jí z břicha KOMPAKT-AUTOMAT na máslo BELAMI, KOMPAKT-AUTOMAT na chleba VITAGRAM a zapnul jsem kávovar MOULINEX-AUTOMAT. V tu ránu to na mě začalo pokřikovat ze všech stran: „1 frank! 2 franky! 75 centimů! 1 frank 40!“ Každej se snažil přeřvat toho druhýho. Rozdal jsem mezi ně pár facek a začal prohledávat kapsy, abych sehnal ještě nějaký prachy. Ale schrastil jsem akorát 50 centimů, takovej pech, když jsem zrovna nutně potřeboval něco zakousnout. „Poslouchej,“ řek jsem chlebu, „ukroj mi krajíček za 50 centimů, to je všecko, co mám.“ „Tak bohužel,“ na to von. „V noci jsme dostali nový direktivy, mouka podražila. Buď dáš 75 centimů nebo nedostaneš nic.“ Přišla na mě z toho všeho taková beznaděj, že jsem se zhroutil na židli. A voni toho hned využili a začali mi nadávat jak utržení z řetězu, pakáž jedna: „Saláte! Posero! Ťulpase švorcovej! Vlez nám na hrb!“ Ze vzteku jsem už chtěl popadnout KOMPAKT BELAMI a vrazit ho do chřtánu kávovaru, kterej řval hlasitějc než všichni vostatní, ale v tom vokamžiku strčila do kuchyně nos moje žena. Zrovna se probudila. „Tys se mnou dneska ráno nesouložil,“ řekla tónem, kterej nepřipouštěl námitky. „Pojď sem na moment...“ Já měl tak akorát náladu po všech těch průserech, a tak jsem se pokusil zaprotestovat. Ale vona se ke mně přitočila s desetifrankovkou v ruce, a dřív než jsem se vzpamatoval, ji strčila do mojí dirky. A vtom se mi přirození automaticky postavilo a vona dostala, co chtěla.

J. G. Ballard // Ztracený Leonardo

Zmizení - nebo řečeno méně eufemisticky krádež UKŘIŽOVÁNÍ Leonarda da Vinci z pařížského louvru, odhalená ráno 19. dubna 1965, vyvolala skandál dosud nevídaného rozsahu. Zdálo by se, že dekáda velkých uměleckých krádeží, například Goyova VÉVODY Z WELLINGTONU a celých sbírek impresionistů z milionářských sídel v jižní Francii a Kalifornii, stejně jako bezostyšně vyháněné ceny uměleckých děl v aukčních síních na Bond Street a v Rue de Rivoli, se odrazí v postoji široké veřejnosti tak, že přijme ztrátu dalšího všeobecně známého mistrovského díla s lhostejným pokrčením ramen, ale tentokrát zaznamenal svět zprávu o zmizení obrazu s nefalšovaným úžasem a rozhořčením. Do Quai d'Orsay proudily denně tisíce telegramů z celé zeměkoule, okna francouzských konzulátů v Bogotě a Guatemale byla vytlučena kamením a zdánlivě nevyčerpatelná výřečnost a taktická obratnost tiskových atašé francouzských velvyslanectví od Buenos Aires po Bangkok začaly vysychat. Já sám jsem přijel do Paříže jen o málo později než čtyřiadvacet hodin po vypuknutí takzvaného „Velkého leonardovského skandálu“ a mohu říci, že atmosféra všeobecného zmatku a rozhorlení byla takřka hmatatelná. Po celou cestu z letiště Orly vytrubovaly palcové titulky na novinových stáncích stejnou zprávu.
CONTINENTAL DAILY MAIL ji shrnul takto:

LEONARDOVO UKŘIŽOVÁNÍ UKRADENO
Mistrovské dílo v hodnotě 5 miliónů liber
zmizelo z louvru
Jak vidno, oficiální Paříž byla na nohou. Nebohý ředitel louvru byl okamžitě odvolán ze zasedání UNESCO v Brazílii a byl právě na koberečku v Elysejském paláci, kde podával osobní hlášení prezidentovi, Deuxieme Bureau bylo v pohotovosti a byli jmenováni nejméně tři noví ministři bez portefeuille, jejichž politická budoucnost závisela na objevení obrazu. Prezident na své tiskové konferenci předchozího odpoledne prohlásil, že krádež Leonarda není jen záležitostí Francie, ale celého světa, a vášnivě zapřísahal veškeré lidstvo, aby přispělo svou pomocí k rychlému navrácení obrazu na původnt místo. (Pozornému sluchu cyniků přitom neuniklo, že to byla první velká krize Velikánovy kariéry, kdy jeho závěrečná slova neobsahovala zvolání „Vive la France“.)
Mé vlastní pocity, bez ohledu na můj profesionální svazek s výtvarným uměním - byl jsem a stále jsem ředitelem Northeby's, světově proslulé aukční síně na Bond Street - se shodovaly s cítěním prosté veřejnosti. Když mé taxi míjelo Tuilerijské zahrady, viděl jsem oknem hrubé, zašedlé snímky da Vinciho zářivého díla reprodukované na prvních stránkách novin a vytanula mi na mysli nezměrná nádhera tohoto obrazu, jeho jedinečná kompozice, mistrovské zvládnutí chiaroscura a nedostižná technika, které ve svém celku představují vrchol renesance a staly se výzvou sochařům, malířům a architektům baroka.
Navzdory dvěma miliónům reprodukcí prodaným každého roku, nemluvě o nesčetných pastiších a podřadných kopiích, uchoval si námět obrazu svoji majestátní moc. Dokončen dva roky po SV. ANNĚ SAMOTŘETÍ, také v majetku louvru, nebyl pouze jedním z mála Leonardů, kteří přežili bez úhony tisíce horlivých rukou retušérů čtyř staletí, ale vedle chřadnoucí a jen zřídka přístupné POSLEDNÍ VEČEŘE byl také jediným mistrovým obrazem, v němž pojednal kompozici s širou krajinou a početnou galérií vedlejších postav.

A právě tento posledně jmenovaný faktor dodával obrazu jeho hrůzostrašnou, halucinační sílu. Záhadný výraz ve tváři umírajícího Krista, který jako by slučoval lásku i nenávist, oči Panny Marie a Máří Magdalény zakryté zčásti plachetkou a stočené stranou, tyto charakteristické znaky Leonardovy tvorby znamenaly v tomto případě více než pouhou manýru. V kontrastu s mohutnou spirálou zástupu ostatních postav, stoupající hadovitě přes Udolí kostí k vzdáleným nebesům, měnily celý výjev ukřižování v apokalyptickou vizi zmrtvýchvstání a božího soudu. Z tohoto jediného plátna vyšly slavné Michelangelovy a Rafaelovy fresky v Sixtinské kapli, stejně jako celá škola Tintorettova a Veronesova. Bylo žalostnou ilustrací naší úcty k největším památkám lidstva, že se našel člověk, který byl tak smělý a ukradl ho.
A přesto jsem si musel klást otázku, zda byl obraz skutečně ukraden, když jsme konečně dorazili ke kancelářím galérií Normande et Cie na bulváru Madeleine. Jeho rozměry, přibližně pět na osm metrů, a váha - malba byla přenesena i s původním plátnem na dubový panel - vylučovaly možnost, že by ho zcizil osamocený fanatik nebo psychopat, a sotva by se našel gang profesionálních zlodějů uměleckých děl, který by marnil čas krádeží obrazu, pro nějž není kupce. Mohlo také být, že francouzská vláda hodlala tímto způsobem odvést pozornost od nějaké jiné události, která byla na spadnutí, ale natolik komplikovanou kouřovou clonu by mohlo vyžadovat snad jen znovunastolení monarchie a korunovace bourbonského následníka v Notre Dame.
Využil jsem první příležitosti, abych se o svých pochybnostech zmínil Georgovi de Stael, řediteli galérií Normande, u něhož jsem během své návštěvy bydlel. Naoko jsem přijel do Paříže proto, abych se účastnil odpolední porady obchodníků uměním a ředitelů výstavních síní, kteří také značně trpěli krádežemi předních uměleckých děl, ale nezasvěcený pozorovatel by patrně z naší povznesené a rozjařené nálady nabyl dojmu, že jde o něco zcela jiného. Dojem by to byl ovšem správný. Kdykoli je do kalných vod mezinárodního uměleckého obchodu vržen velký kámen, lidé jako já a Georg de Stael zaujmou okamžitě postavení na břehu a vyhlížejí každé neobvyklé zavlnění nebo páchnoucí bublinu. Nebylo pochyb, že krádež Leonarda odhalí daleko více než totožnost nějakého druhořadého zlodějíčka s nadáním akrobata. Všechny temné ryby se teď vyděšeně rozprchnou do úkrytu; na oficiální živnost muzejních správců a ředitelů se usmálo štěstí.
Podobné pocity zadostiučinění se zračily i v Georgově tváři, když svižně a s nenucenou lehkostí obešel psací stůl, aby mne přivítal. Jeho modrý hedvábný letní oblek, značně předstihující roční dobu, se leskl stejně jako jeho brilantinou přilíznuté vlasy, a poddajné, dravčí rysy obličeje se mu roztáhly do mile darebáckého úsměvu.
„Milý Charlesi, kategoricky tě ujišťuji, že ten prokletý obraz je skutečně v tahu -“ Georg vymrštil z rukávů deset centimetrů šmolkově modrých manžet a spráskl ruce - „pfíí! Pro-tentokrát mluví všichni pravdu. A co je ještě pozoruhodnější, ten obraz byl pravý.“
„Nevím, jestli tomu mám být rád nebo ne,“ připustil jsem. „Ale rozhodně je to víc, než člověk může říct o většině ostatních obrazů v louvru - i v naší Národní galérii.“
„To je fakt.“ Georg usedl obkročmo na roh psacího stolu a jeho lakýrky se ve světle oslnivě zableskly. „Doufal jsem, že tahle katastrofa pohne správce sbírek, aby upřímně doznali, jak je to s některými z jejich takzvaných pokladů, a zkusili tak rozptýlit něco z tajemství obklopujícího zmizení jejich Leonarda. Ale jsou z toho úplně tumpachoví.“
Chvíli jsme uvažovali, jak by série takových přiznání ovlivnila světové umělecké trhy - ceny všeho jen trochu pravého by závratně vyšplhaly - jakož i obecně rozšířenou představu renesančního malířství jako čehosi posvátného a bezpříkladného. To ovšem nepopíralo geniálnost ukradeného Leonarda. „Pověz mi, Georgu,“ vyptával jsem se. „Kdo ho vlastně ukradl?“ Předpokládal jsem, že to ví.
Poprvé za mnoho let se zdál Georg na rozpacích. Bezmocně pokrčil rameny. „Já prostě nevím, milý Charlesi. Je to naprostá záhada. Všichni jsou z toho stejně paf jako ty.“
„V tom případě v tom musí mít prsty někdo zevnitř.“
„To rozhodně ne. Nynější sestava louvru je mimo vše podezření.“ Poklepal na telefon. „Dneska dopoledne jsem hovořil s několika našimi pochybnějšími obchodními přáteli - s Antweilerem v Mesině a Kolenskou v Bejrútu - a oba jsou tím nanejvýš zmateni. Mají za to, že jde buď o aféru uměle vyvolanou současným režimem, nebo že v tom má prsty mafie.“
„Mafie?“ opakoval jsem. zaraženě. Atmosféra při vyslovení tohoto slova citelně zhoustla a příští půlhodinu .jsme mluvili šeptem.

Odpolední konference v paláci Chaillot nepřinesla žádný pokrok. Předsednické křeslo zaujal vrchní policejní inspektor Carnot, hřmotný zasmušilý muž ve vybledlých modrých šatech, posílen po obou křídlech dalšími příslušníky Deuxieme Bureau. Všichni vypadali unaveně a sklíčeně; každou hodinu museli prověřovat dobrý tucet falešných poplachů. Za jejich zády, jako nepřátelsky zaujatá porota, seděla skupina rozšafně vyhlížejících vyšetřovatelů londýnské pojišťovací společnosti Lloyd's a newyorské Morgan Guaranty Trust. Oproti tomu dvě stě obchodníků a nákupčích, usazených ve zlacených židlích pod pódiem, skýtalo obrázek velice živý, neboť brebentili ostošest v tuctu řečí a vypouštěli do vzduchu bubliny nesčetných dohadů a spekulací.
Po krátkém shrnutí, předneseném hlasem pohřební rezignace, představil inspektor Carnot svého souseda, ramenatého Holanďana, jako superintendenta Jurgense z haagské centrály Interpolu, a potom požádal o podrobný popis okolností krádeže monsieura Augusta Pecarda, zástupce ředitele louvru. Ten jenom potvrdil, že bezpečnostní opatření louvru jsou prvotřídní a že je zcela nemožné, aby byl obraz ukraden. Bylo zřejmé, že Pecard nemůže uvěřit, že obraz skutečně zmizel.
„...parketové panely, umístěné kolem obrazu a reagující na sebemenší tlak, zůstaly nedotčeny a infračervené paprsky, procházející před jeho čelní plochou, nebyly přerušeny. Pánové, ubezpečuji vás, že je nemožné sejmout obraz ze zdi bez předchozího odmontování jeho bronzového rámu. Jen samotný rám váží čtyři metráky a je ke zdi přišroubován. Avšak elektrický obvod poplašného zařízení, který probíhá šrouby, nebyl přerušen ani na okamžik...“

Hleděl jsem na fotografie přední i zadní strany obrazu ve skutečné velikosti, připevněné na čalouněnou stěnu nad pódiem. Snímek zadní strany ukazoval zčernalou plochu dubové desky se šesti hliníkovými žebry, kontakty poplašného obvodu a nepřehlednou směsici křídových klikyháků, načmáraných v průběhu let restaurátory muzejních laboratoří. Fotografie pocházely z doby, kdy byl obraz naposledy sejmut k očištění, a po krátkém kole otázek a odpovědí vyšlo najevo, že restaurátorské práce byly dokončeny pouhé dva dny před krádeží.
Po tomto zjištění se atmosféra konference změnila. Stovka soukromých debat odumřela a pestrobarevné hedvábné kapesníčky putovaly zpátky do náprsních kapes.
Šťouchl jsem loktem do Georga de Stael. „Tak teď je to jasné.“ Obraz patrně zmizel z laboratoře, kde bezpečnostní opatření nestojí za řeč. „Ze sálu vůbec ukraden nebyl.“
Vřava kolem nás vypukla nanovo. Dvě stovky nosů zavětřily stopu. Obraz byl přece jen ukraden a nachází se kdesi v širém světě. Jako luzný přelud roztančila se před našimi zraky představa odměny nálezci obrazu. Pokud by to nebyl přímo řád Čestné legie nebo povýšení do rytířského stavu, pak přinejmenším naprosté zproštění od všech daní z příjmu a devizové kontroly.
Nicméně na zpáteční cestě zíral Georg z okna taxíku v náladě krajně pochmurné.
„Obraz byl opravdu ukraden ze sálu,“ řekl zamyšleně. „Viděl jsem ho tam na vlastní oči necelých dvanáct hodin předtím, co zmizel.“ Vzal mne za paži a pevně ji stiskl. „My ho najdeme, Charlesi, najdeme ho pro slávu Northeby's a galérií Normande. Ale zloděj, který ho ukradl - Bůh mi buď milostiv - to nebyl zloděj z tohoto světa!“

Tak začalo pátrání po zmizelém Leonardovi. Na druhý den ráno jsem se vrátil do londýna, ale zůstal jsem s Georgem v pravidelném telefonickém spojení. Zpočátku, jako všichni ostatní, kdo slídili po obrazu, jsme pouze naslouchali s ušima u země a čekali, až zaslechneme neznámé kročeje. V přecpaných aukčních síních jsme se pídili po indiskrétním slově, jediné narážce, jež by nás uvedla na stopu. Obchod pochopitelně čile kvetl; každé muzeum nebo sběratel, kteří vlastnili Rubense či Raffaela třetí kategorie, poposedli o příčel výš. Při troše štěstí mohla tato obrozená obchodní aktivita odhalit nějakého vzdáleného komplice zloděje Leonardova obrazu; mohlo se stát, že zloděj se bude chtít zbavit jiného obrazu, který choval až dosud jako náhražku da Vinciho díla - třeba nějakého pastiše MONY LISY od jednoho z Verrocchiových žáků - a ten se pak náhle objeví na některém z pochybnějších trhů. A tak zatímco ve vnějším světě byla honba za ztraceným Leonardem vedena s obvyklým tartasem, uvnitř branže vládl klid a pozorné vyčkávání.
Po pravdě řečeno, byl to až přílišný klid. Podle všech pravidel se mělo něco materializovat, alespoň slabá stopa měla uvíznout na jemných filtrech galérií a aukčních síní. Ale o ničem nebylo slyšet. Vlna činorodosti, vyvolaná nezvěstným Leonardem, se zvolna převalila, obchod nabyl opět původního tempa a obraz byl nevyhnutelně připsán do seznamu ztracených mistrovských děl.
Jediný, koho zájem o nalezení obrazu zřejmě neopustil, byl Georg de Stael. Tu a tam mi zavolal do londýna a vyžádal si nějakou obskurní informaci o anonymním kupci Titiana nebo Rembrandta z konce 18. století anebo podrobnosti o historii poškozené kopie některého Rubensova či Raffaelova žáka. Zdálo se, že ho především zajímají díla, o nichž se vědělo, že byla poškozena a později zrestaurována, což jsou věci; o kterých většina soukromých sběratelů nerada podává informace. Když mne proto nějaké čtyři měsíce po zmizení Leonardova obrazu navštívil, nebylo to jen z pouhého smyslu pro humor, že jsem ho uvítal otázkou: „Tak co, Georgu, už víš, kdo ho ukradl?“
Georg se na mne záhadně usmál a rozepnul velikou aktovku. „Překvapilo by tě, kdybych odpověděl ‚ano'? Mám-li být upřímný, nevím, ale mám jakýsi nápad, jakousi hypotézu, abych tak řekl. Myslel jsem, že tě to bude zajímat.“
„To jistě, Georgu,“ řekl jsem a vyčítavě dodal: „Tak proto jsi přijel.“
Zdvihl vyzáblý ukazováček, aby mě utišil. Povšiml jsem si, že se za jeho zdánlivou maskou nenuceného šarmu skrývá neobvykle vážná nálada, nemilostivá ke vší konverzační vatě. „Dřív než se mi vysměješ a vyrazíš mě z kanceláře, dovol, abych předznamenal, že já sám považuji svou teorii za zcela fantastickou a pravděnepodobnou a přesto -“ pokrčil omluvně rameny - „ji považuji za jediné možné vysvětlení. Abych ji ovšem prokázal, k tomu potřebuji tvoji pomoc.“
„To je přece samozřejmé. Ale co je to za teorii? Už se nemůžu dočkat, až spustíš.“
Zaváhal, očivdně na rozpacích, zda vydat na pospas své myšlenky, a pak začal vyprazdňovat aktovku vytahuje z ní řadu papírových desek, které rozložil v dlouhé řadě na můj psací stůl. Desky obsahovaly fotografie různých obrazů, jejichž určitá místa byla ohraničena bílou linkou. Některé snímky byly detailní zvětšeniny, na kterých se opakovala podobizna jediného muže s protáhlým obličejem, kozí bradkou a ve středověkém oblečení.
Georg otočil šest větších snímků ke mně, abych si je mohl lépe prohlédnout „Jistě ty obrazy poznáváš.“
Přikývl jsem. S výjimkou jednoho, Rubensovy PIETY z leningradské Ermitáže, jsem je viděl v posledních pěti letech všechny v originále. Dále tam bylo zmizelé Leonardovo UKŘIŽOVÁNÍ, potom UKŘIŽOVÁNÍ od Veronese, Goyi, Holbeina a konečně Poussina, nazvané NA HOŘE GOLGOTA. Všechny visely ve veřejných muzejích - v louvru, San Stefanu v Benátkách,
Pradu a v Rijksmuseu v Amsterdamu - a byla to samá známá, prokazatelně pravá díla, kromě Poussina základní kameny největších národních sbírek. „Vlévají do člověka novou důvěru. Doufám, že jsou v dobrých rukou. Nebo jsou to další položky na seznamu toho tajemného zloděje?“
Georg zavrtěl hlavou. „Ne, pochybuji; že by ho tyto obrazy příliš zajímaly. I když je na druhou stranu pečlivě střeží.“
Povšiml jsem si další nápadné změny v Georgově chování: přemítavého, privátního humoru. „Všímáš si ještě něčeho?“.
Znovu jsem fotografie porovnal. „Na všech je zobrazeno ukřižování. Všechny, až na menší detaily, jsou pravé. Všechny byly malovány v ateliéru,“ pokrčil jsem rameny.
„A všechny byly svého času ukradeny.“Georg přešel hbitě z pravé na levou stranu stolu. „Poussin v roce 1822 ze sbírky v Chateau loire, Goyu uloupil roku 1806 Napoleon v klášteře Monte Cassino, Veronese zmizel z Prada roku 1891, Leonardo, jak dobře víme, před čtyřmi měsíci, a Holbein byl ukořistěn v roce 1943 pro sbírky Hermanna Goeringa.“

„Zajímavé," poznamenal jsem. „Ale jen málo slavných obrazů nebylo aspoň jednou ukradeno. Doufám, že tohle není klíčový bod tvé teorie."
„Ne, ale ve spojení s další skutečností to nabývá na významu. Podívej." Podal mi snímek Leonardova obrazu. „Vidíš na něm něco neobvyklého?" Když jsem nad důvěrně známým výjevem zavrtěl hlavou, zdvihl další fotografii ztraceného obrazu. „A co řekneš tomuhle?"
Snímky byly pořízeny z poněkud odlišných úhlů, ale jinak mi připadaly shodné. „Na obou je originál UKŘIŽOVÁNÍ," vysvětloval Georg, „a obě fotky jsou z téhož měsíce, kdy zmizel."
„Vzdávám se," přiznal jsem. „Připadají mi úplně stejné. Ne - okamžik!" Přitáhl jsem si stolní lampu blíže a sklonil jsem se nad fotografiemi, zatímco Georg souhlasně přikyvoval. „Maličko se liší. Co to má znamenat?"

Srovnával jsem rychle, postavu za postavou, oba snímky a zakrátko jsem postřehl nepatrný rozdíl. Obrazy byly takřka do všech podrobností totožné, ale jedna z dvaceti nebo ještě více postav na zalidněném pozadí se lišila. Po levé straně, v místě, kde se průvod stáčí po stráni vzhůru ke třem křížům, byla přemalována tvář jednoho z přihlížejících. Přestože Kristus ve středu obrazu byl již několik hodin ukřižován, díky jakési časoprostorové perspektivě - běžné pomůcce všech renesančních malířů, sloužící k překonání statické povahy jediného plátna - vracel se děj v ustupujících zástupech zpátky časem, takže neviditelně přítomného Krista bylo možno sledovat po celou dobu jeho posledního, těžkého výstupu na Golgotu.
Postava, jejíž tvář byla přemalována, stála v davu dole na svahu. Vysoký, mohutně stavěný muž v černém šatu byl zřejmě předmětem zvláštní Leonardovy péče, neboť jej mistr obdařil nádherným fyzickým zjevem a sličností, vyhrazenými obvykle pro jeho zpodobnění andělů. Při pohledu na fotografii v pravé ruce, snímek původní neretušované verze, mne napadlo, že Leonardo skutečně zamýšlel, aby tato postava představovala anděla smrti, či spíše jednu z oněch hybných sil podvědomí, hrůzostrašných svým záhadným klidem, zahloubaným, dvojsmyslným výrazem, které se v jeho obrazech zdají ovládat nejhlubší lidské obavy a tužby, jako sochy s šedými obličeji shlížející z půlnočních karnýsů pompejské nekropole. To všechno, tak typické pro Leonarda a jeho zvláštní vidění, se zdálo shrnuto v obličeji této vysoké andělské postavy. Zachycena v pohledu přes levé rameno téměř v plném profilu, obracela se tvář vzhůru ke kříži a jejími šedými, výraznými rysy, jako by probleskovala soustrast. Nad hezkým semitským nosem a ústy se zdvihalo vysoké, ve spáncích mírně rozšířené čelo. Kolem rtů pohrával náznak úsměvu, soucitné odevzdanosti a porozumění, skýtaje osamělý zdroj světla, jež prozařovalo zbytek obličeje, zčásti potemnělý stíny hřímajících nebes. Nicméně na snímku v mé pravici bylo všechno jinak. Charakter andělské postavy se v novém pojetí jevil zcela odlišně. Základní podoba se nezměnila, ale obličej už nenesl výraz tragického soucitu. Pozdější umělec otočil hlavu na opačnou stranu, takže byla od kříže odvrácena a hleděla přes pravé rameno k světskému městu Jeruzalému, jehož přeludné věže vystupovaly z modrého šera jako město miltonovského pekla. Zatímco ostatní přihlížející sledovali stoupajícího Krista v jakési zoufalé bezmoci, výraz ve tváři černě oděné postavy byl přezíravý a opovržlivý a napětí vytočených krčních svalů dávalo tušit, že se muž prudce, takřka s odporem odvrátil od podívané, která se před ním odehrávala.
„Co to má být?" zeptal jsem se a ukázal na tuto fotografii. „Nějaká ztracená žákovská kopie? Nechápu proč -"
Georg se naklonil kupředu a poklepal na snímek prstem. „Tohle je původní Leonardo. Copak to nevidíš, Charlesi? Verze v tvojí levé ruce, kterou jsi tak dlouho obdivoval, je přemalba neznámého retuséra, provedená jen několik let po da Vinciho smrti." Usmál se mé skepsi. „Věř mi, je to pravda. Dotyčná postava je pouze okrajovou Částí kompozice a nikdo jí dosud nevěnoval vážnou pozornost, neboť zbytek obrazu je nesporně původní. Dodatečná přemalba byla odhalena teprve před pěti měsíci, krátce poté, co byl obraz sejmut k vyčištění. Infrapaprsky pod ní odkryly tenhle naprosto neporušený původní profil."
Podal mi další dvě fotografie, detailní zvětšeniny hlavy, na nichž byl rozdíl v pojetí. postavy ještě patrnější. „Jak můžeš vidět z tahů štětce ve stínování, přemalbu provedl umělec, který maloval pravou rukou, kdežto nám je šamozřejmě známo, že da Vinci byl levák."
„Hmm..." Pokrčil jsem rameny. „Podivné. Ale je-li to pravda, tak proč byl proboha tak drobný detail přemalován? Celé vyznění postavy se tím naprosto mění."
„Zajímavá otázka" poznamenal Georg. „Mimochodem, ta postava zpodobuje Ahasvera, věčného Žida." Ukázal na mužovy nohy. „Maluje se tradičně s řemínky opánků překříženými po zvyku sekty essejských, k níž snad patřil i Kristus."
Vzal jsem fotografii znovu do ruky. „Věčný Žid," opakoval jsem tiše. „To je opravdu zvláštní. Muž, který popoháněl Krista, aby kráčel rychleji, a byl za to odsouzen k věčnému putování po zemi, od. něhož ho vysvobodí teprve druhý příchod Ježíšův. Ten retušér jako by ho zde obhajoval, když mu vkládá do tváře výraz tragické soustrasti. To je něco pro tebe, Georgu. Víš přece, že dvořané a bohatí kupci, kteří se scházeli v malířských ateliérech, byli často z přátelství zvěčněni na obrazech mistrů - třeba se štván pocitem viny pohyboval mezi nimi také Ahasver a seděl modelem k sobě samému, aby pak později tyto obrazy kradl a přemalovával. Tomuhle říkám teorie."
Pohlédl jsem přes stůl na Georga, očekávaje, co mi na to odpoví. Zvolna přikyvoval, upíral oči V němém souhlasu do mých a v jeho tváři nebylo ani stopy po humoru. „Georgu!" vykřikl jsem. „Myslíš to vážně? Chceš snad říct -"
Jemně, ale důrazně mne přerušil. „Charlesi, dopřej mi pár minut na vysvětlenou. Upozornil jsem tě, že je má teorie fantastická." Než jsem stačil něco namítnout, podal mi další fotografii. „Veronesovo UKŘIŽOVÁNÍ. Poznáváš tady někoho? V levém dolním rohu."
Zdvihl jsem fotografii ke světlu. „Máš pravdu. Pozdně benátský styl je sice rozdílný, daleko pohanštější, ale je to vidět na první pohled. Georgu, to je úžasná podoba."
„Souhlasím. Ale nejde jen o podobu. Všimni si jeho postoje a charakterizace."

Uprostřed hustého davu se tyčila postava Ahasvera, snadno rozpoznatelná podle černého šatu a zkřížených opánkových řemínků. Zaujímal stejnou pózu jako na přemalovaném Leonardovi, hleděl k umírajícímu Kristovi s výrazem hluboké soustrasti, ale to mi nepřipadalo nijak zvláštní - byla to v podstatě bezvýznamná interpretace - co mně však zarazilo, byla pozoruhodná podoba mezi těmi dvěma tvářemi, takřka jako by byly malovány podle téhož modelu. Vous, zastřižený v benátském stylu, byl snad poněkud plnější, ale základní rysy obličeje, nápadné spánky, mužná strohost úst a brady, oči naplněné moudrou rezignací, oči světaznalého lékaře, který přihlíží činu barbarské krásy a moci, to vše bylo přesnou ozvěnou Leonardova obrazu.
Bezradně jsem rozhodil ruce. „Je to podivuhodná shoda."
Georg přikývl. „Další je v tom, že tenhle obraz, právě jako Leonardo, byl ukraden krátce po důkladném zrestaurování. Když byl pak o dvě léta později objeven ve Florencii, byl mírně poškozen, a od té doby se ho nikdo nepokusil uvést do původního stavu." Udělal pauzu. „Chápeš, co mám na mysli, Charlesi?"
„Víceméně ano. Počítám, že máš podezření, že kdyby byl Veronese znovu očištěn, vyšla by najevo poněkud odlišná verze Ahasvera. Původní Veronesovo pojetí."
„Přesně tak. Ostatně tohle nové zpodobení přece nedává žádný smysl. Jestli stále pochybuješ, prohlédni si i ty ostatní."
Začali jsme se vstoje probírat zbytkem fotografií. Na každé z nich, na Poussinovi, Holbeinovi, Goyovi i Rubensovi, se vyskytovala tatáž postava, tentýž temný, výrazný obličej, pohlížející ke kříži s výrazem soucitné účasti. S přihlédnutím k rozdílnému stylu jednotlivých umělců byla vzájemná podoba vskutku mimořádná. A na každém z obrazů zaujímal Ahasver bezvýznamnou pózu, která byla v naprostém rozporu s jeho legendárním údělem.
Síla Georgova přesvědčení se zvolna přenášela i na mne. Zabubnoval dlaní na psací stůl. „Ve všech šesti případech došlo ke krádeži obrazu krátce po jeho očištění - dokonce i ten Holbein byl odcizen ze sbírky Hermanna Goeringa nějakým nacistickým renegátem několik dní poté, co byl zrestaurován vězni koncentračního tábora. Jak jsi sám poznamenal, vypadá to bezmála tak, jako by si zloděj nepřál, aby svět poznal skutečnou Ahasverovu povahu, po pravdě a záměrně vystiženou v těchto apologiích."
„To je ovšem troufalá domněnka, Georgu. Můžeš dokázat,, nemluvě o Leonardovi, že i na ostatních obrazech existuje pod známou verzí jiná, původní?"
„Zatím ne. Galérie se z pochopitelných důvodů zuby nehty brání poskytnout komukoli příležitost, aby dokázal, že jejich díla nejsou pravá. Je to stále jen hypotéza, ale můžeš snad nabídnout nějaké jiné vysvětlení?"
Zavrtěl jsem hlavou a přistoupil k oknu, nechávaje Georgovy omamné spekulace prořínout hlukem a živým ruchem Bond Street. „Skutečně chceš tvrdit, Georgu, že Ahasver v černém obleku se promenuje někde. na chodnících pod námi a po celá staletí krade a přemalovává obrazy, které ho zachycují, jak se s opovržením odvrací od Ježíše? To je přece absurdní!"
„O nic absurdnější než krádež toho obrazu. Všichni se shodují, že ho musel ukrást někdo, na koho neplatí zákony fyzického světa."
Chvíli jsme mlčky zírali přes stůl jeden na druhého. „Dobrá," řekl jsem, stále nepřesvědčen, ale nechtěje ho popudit. Tvrdošíjnost jeho fixní ideje mne znepokojila. „Ale nemyslíš, že bude nejlepší, když prostě zůstaneme sedět na zadku a počkáme, až se ten Leonardo znovu objeví?"
„To není tak jisté. Většina z těch ukradených obrazů byla nezvěstná deset nebo dvacet let. Snad je to tím, že úsilí, které musí vynaložit na překračování zákonů prostoru a času, ho zvolna vyčerpává, nebo ho pohled na původní obrazy tak strašně děsí." Zmlkl, když jsem k němu popošel. „Poslyš, Charlesi, já vím, že je to fantastické, ale stále je zde chabá naděje, že by to mohlo být pravda. A proto potřebuji, abys mi pomohl. Ten člověk je zřejmě velkým mecenášem umění, přitahovaným nepotlačitelnou silou, neztišitelnými pocity viny k umělcům malujícím ukřižování. Musíme začít pozorovat aukční síně a galérie. Tenhle obličej, ty černé oči, výrazný profil - dříve nebo později ho určitě spatříme, jak pátrá po dalším UKŘIŽOVÁNÍ nebo PIETĚ, Rozpomeň se, poznáváš tu tvář?"
Pohlédl jsem na koberec maje před očima podobu temnookého poutníka. „Rychleji, jdi rychleji," pobízel škodolibě Ježíše, když ho míjel obtížen křížem na cestě ke Golgotě, a Ježíš mu odpověděl: „Půjdu, ale ty počkáš, dokud se nevrátím. "Už jsem chtěl říci „ne", ale cosi mi v tom zabránilo a hlavou mi projel jakýsi podvědomý záblesk poznání. Ten krásný levantinský profil, pochopitelně v jiném oblečení, v elegantních vycházkových šatech s tmavým proužkem, hůlka se zlatem vykládanou rukojetí, kamaše, a pojednou jsem ho viděl v aukční síni, jak přisazuje prostřednictvím svého agenta...
„Viděl jsi ho?" Georg ke mně spěšně přistoupil. „Charlesi, mám dojem, že já taky."
Zarazil jsem ho mávnutím ruky. „Nejsem si jistý, Georgu, ale... já prostě nevím." Kupodivu mi připadala skutečnější spíše přemalovaná podoba Ahasvera než Leonardův originál, mnohem podobnější obličeji, který jsem už rozhodně někde viděl. Prudce jsem se otočil. „Hrome, uvědomuješ si, Georgu, že jestli je tenhle tvůj neuvěřitelný výklad pravdivý, pak ten člověk musel mluvit s Leonardem? S Michelangelem a Tizianem a Rembrandtem?".
Georg přikývl. „A ještě s někým," dodal zádumčivě.

Následujíct měsíc po Georgově návratu do Paříže jsem strávil více času v aukčních síních než v kanceláři pátraje po onom důvěrně známém profilu, o němž jsem byl pevně přesvědčen, že jsem ho už někde viděl. Nebýt toho nezviklatelného přesvědčení, pustil bych patrně Georgovu hypotézu z hlavy jako obsedantní fantasmagorii. Vyptával jsem se také nenápadně svých úředníků a k mé mrzutosti si dva z nich na podobného člověka matně vzpomínali. Potom jsem už nedokázal fantazie Georga de Stael zahnat z mysli. O zmizelém Leonardovi nebylo stále nic slyšet - naprostý nedostatek jakýchkoli stop mátl stejně policii jako umělecký svět.
Není proto divu, že se mne zmocnil pocit nesmírné úlevy a rozčilení zároveň, když jsem o několik týdnů později dostal

telegram tohoto znění:

CHARLESI OKAMZITE PRIJED VIDEL JSEM HO
GEORG DE STAEL

Tentokrát to nebylo z pouhé nudy., když jsem po celou cestu z letiště Orly na bulvár Madeleine vyhlížel z okna taxíku, zda nezahlédnu v Tuilerijských zahradách vysokého muže v černém širáku, jak se proplétá se svinutým plátnem v podpaží mezi stromy. Přišel Georg de Stael definitivně o rozum, nebo skutečně spatřil onen přízrak Ahasvera? '
Když mne vítal ve dveřích Normande et Cie, byl jeho stisk ruky stejně pevný jako jindy, jeho obličej vyrovnaný a klidný.
V kanceláři se zabořil d křesla a vážně se na mne zadíval přes konečky prstů sepjatých rukou, očividně si jistý sám sebou tak, že si mohl dát se svými novinkami na čas.
„Je tady, Charlesi," řekl konečně. „Je v Paříži a bydlí v Ritzu. Navštívil naši aukci mistrů 19. a 20. století. Bude-li nám přát štěstí, uvidíš ho dnes odpoledne."
Znovu se ve mně ozvala nedůvěřivost, ale než jsem stačil vykoktat své pochybnosti, Georg mě umlčel.
„Vypadá právě tak, jak jsem si ho představoval, Charlesi. Vysoký, mohutné postavy, obdařené jakýmsi sošným půvabem; typ člověka, který se lehce pohybuje mezi bohatou a vznešenou společností. Leonardo a Holbein ho zachytili zcela přesně, včetně toho uštvaného výrazu kolem očí ošlehaných větrem pouští a bezedných propastí."
„Kdys ho spatřil poprvé?"
„Včera odpoledne. Byli jsme už téměř hotovi s dražbou 19. století, když přišel na řadu malý Van Gogh - slabší verze jeho MILOSRDNÉHO SAMARITÁNA; jeden z těch obrazů malovaných v průběhu posledních šílených měsíců, plný divoce vířících spirál a postav, připomínajících zmučená zvířata. Nevím proč, ale znenadání mi Samaritánův obličej připomněl Ahasvera. A pak jsem pohlédl do přeplněné aukční síně." Georg poposedl kupředu. „K mému úžasu seděl na metr ode mne v první řadě a zíral mi přímo do tváře. Sotva se mi od něho podařilo odtrhnout oči. jakmile dražba začala, okamžitě se přidal a přisazoval po dvou tisících franků."
„Dostal ten obraz?"
„Ne. Naštěstí jsem měl ještě všech pět pohromadě. Potřeboval jsem se ujistit že je to skutečně on. V předchozích dobách vystupoval výhradně jako Ahasver, ale dneska jen velice málo umělců maluje ukřižování ve stylu bel canta a snad se pokoušel vyvážit svoji vinu tím, že vystupoval také v jiných rolích, například jako Samaritán. Nakonec zůstal sám na patnácti tisících - ačkoli rezerva byla pouze deset a tehdy jsem zasáhl a dal stáhnout obraz z prodeje. Byl jsem přesvědčen, že je-li to skutečně Ahasver, pak přijde dneska znovu, a potřeboval jsem alespoň Čtyřiadvacet hodin, abych mohl uvědomit tebe a policii. Dnes odpoledne zde budou dva Carnotovi muži. Nabulíkoval jsem jim jakousi matnou historku a nebudou se do ničeho plést. Pochopitelně že vypuklo hotové peklo, když byl ten malý Van Gogh stažen z aukce. Všichni naši úředníci měli, za to, že jsem zešílel. Náš snědý přítel vyskočil a chtěl znát moje důvody, a tak jsem mu musel říct, že mám jisté podezření o pravosti obrazu a musím dbát na pověst galérie, ale jakmile si to ověřím, přijde obraz do dražby dneska."
„To bylo od tebe chytré," poznamenal jsem.
Georg nachýlil hlavu do strany.,,To jsem si myslel také. Byla to docela šikovná past Okamžitě však, začal obraz vášnivě obhajovat - ačkoliv se dalo čekat, že člověk s jeho očividnými znalostmi aukčních síní a jejich praktik takový obraz rázem zatratí - uváděl řadu podrobností o Vincentových podřadných pigmentech, zadní straně plátna a tak dále. Mluvil o zadní straně plátna, všimni si toho, což je vlastně to, co si každý model pamatuje nejvíc. Řekl jsem, že jsem o pravosti díla celkem přesvědčen, a on slíbil, že dneska opět přijde. Pro případ, že by mu do toho něco přišlo, zde nechal svoji adresu." Georg vytáhl z kapsy vizitku se stříbrně vyraženými literami a nahlas přečetl: „Hrabě Enrique Danilewicz, Villa d'Est, Cadaqués, Costa Brava." Na druhé straně navštívenky bylo připsáno rukou: „Hotel Ritz, Paříž."
„Cadaqués," opakoval jsem. „Nedaleko odtamtud, Port Liigat, žije Dali. Další shoda okolností."
„Možná víc než pouhá shoda. Hádej, co tenhle katalánský mistr právě maluje pro novou katedrálu sv. Josefa v San Diegu? Je to jedna z jeho dosud největších zakázek. Ano, přesně tak! Ukřižování. Náš přítel Ahasver vystupuje opět ve své vlastní roli."
Georg vytáhl z prostřední zásuvky svého stolu notes vázaný v kůži. „A teď si poslechni tohle. Pátral jsem trochu po totožnosti modelů Ahasvera - obvykle to bylo nějaké knížátko nebo obchodní magnát. U Leonarda se vystopovat nedá. Jeho dům byl otevřen každému, ateliérem se volně procházeli žebráci a kozy, kdokoli mohl přijít a sedět modelem. Ale ostatní byli vybíravější. Holbeinovi pózoval Ahasvera jistý sir Henry Daniels, významný bankéř a přítel Henryho VII. Veronesovi člen rady deseti, nikdo jiný než příští dóže Enri Danieli - bydleli jsme v Benátkách v hotelu stejného jména. Rubensovi seděl baron Henrik Nielson, dánský velvyslanec v Amsterdamu, a Goyovi jistý Enrico da Nella, finančník a velký mecenáš Prada, zatímco Poussin si vybral za model slavného diletanta Henriho, Duca de Nile."
Georg okázale zavřel notes s poznámkami. „To je opravdu pozoruhodné," řekl jsem.
„Máš zcela pravdu, Danilewicz, Daniels, Danieli, Da Nella, de Nile a Nielson. Alias Ahasver. Víš, Charlesi, mám trochu nahnáno, ale myslím, že máme ztraceného Leonarda na dosah ruky."
Sotva větší mohlo být proto naše zklamání, když se toho odpoledne stíhaný muž neobjevil.

Přeložení Van Gogha na druhý aukční den mu naštěstí vyneslo vysoké dražební číslo, takže měl přijít na řadu až po nějakých třech tuctech obrazů z 20. století. Zatímco se nabídky na Kandinského a Légerova plátna stupňovaly, pátral jsem ze svého místa na stupínku za Georgovými zády v elegantním davu shromážděném před námi. V podobné mezinárodní sešlosti, sestávající z amerických znalců, anglických tiskových magnátů, francouzské a italské aristokracie,

navíc štědře zbarvené přítomností dámiček z polosvěta, nevzbudila by účast-ani tak pozoruhodné osoby, jakou mi popsal Georg, sebemenší podezření. Nicméně, jak jsme tak postupovali od jednoho čísla v katalogu k dalšímu a záblesky fotoblesků se stávaly stále nepříjemnější, začal jsem si klást otázku, zda vůbec přijde. Jeho rezervované místo v první řadě zůstávalo prázdné a já se už nemohl dočkat, až bude ohlášen Van Gogh a spolu s tím se působivě zjeví uprchlík před zákony prostoru a času. Bohužel, sedadlo i obraz zůstaly nedotčeny. Georgovy pochyby o pravosti obrazu všechny zájemce odradily, takže nabídky nedosáhly ani výše rezervy, a když skončila i poslední dražba, zůstali jsme s neprodaným vnadidlem na pódiu sami.
„Musel něco vytušit," zašeptal Georg, když zřízenci potvrdili, že hrabě Danilewicz není přítomen v žádné z ostatních aukčních místností. O chvíli později nás pak telefonický dotaz v hotelu Ritz ujistil, že hrabě své apartmá uvolnil a odcestoval z Paříže na jih.
„Má jistě bohaté zkušenosti, jak se vyhnout podobným léčkám. Co teď?" zeptal jsem se.
„Cadaqués."
„Georgu! Ztratils rozum?"
„Vůbec ne. Je to naše jediná šance a musíme jí využít! Inspektor Carnot nám sežene letadlo. Vymyslím si nějakou fantastickou zkazku, která ho upokojí. Pojď, Charlesi, jsem přesvědčen, že toho Leonarda najdeme v jeho vile."

V doprovodu Carnota a superintendenta Jurgense z Interpolu, který nám pomohl přes úskalí celních formalit, jsme dorazili do Barcelony a o tři hodiny později jsme byli s kolonou policejních vozů na cestě do Cadaqués. Rychlá jízda podél fantastického pobřeží s pitvornými skalisky, připomínajícími obrovské spící plazy, průzračné světlo nad balzamovaným mořem, reminiscence Daliho nekonečných písčitých pláží, to vše bylo vhodnou předehrou závěrečné kapitoly. Vzduch kolem nás krvácel diamanty, jiskřícími na obrovských kamenných kuželích, nezměrné lunární valy ustupovaly znenadání nehybným zálivům světélkující vody.
Villa d'Est stála na skalnatém výběžku tři sta metrů nad městem a její vysoké zdi a zavřené okenice maurských oken se třpytily ve slunečním světle jako křemen. Velká černá vrata, podobná klenbě chrámového vstupu, byla nedobytně uzavřena a vytrvalé zvonění zůstalo bez odezvy. Pak propukla delší hádka mezi superintendentem Jurgensem a místními policisty, kteří se zmítali na pomezí neochoty rozkmotřit se s významným místním hodnostářem - hrabě Danilewicz zřejmě udělil tucet stipendií slibným místním umělcům - a zároveň horlivosti podílet se na objevu zmizelého Leonarda. Georg a já, netrpěliví z těchto prodlení, jsme si vypůjčili vůz a šoféra a vydali jsme se do Port Lligat, šlíbivše inspektorovi, že se vrátíme včas, abychom stihli letadlo z Paříže, které mělo přistát za nějaké dvě hodiny v Barceloně a na jehož palubě byl pravděpodobně hrabě Danilewicz. „Ten ovšem určitě používá jiných dopravních prostředků," prohodil tiše Georg, když jsme vyrazili.
Stále jsem nevěděl, pod jakou výmluvou proniknout do soukromého sídla nejvýznačnějšího španělského malíře, ačkoli nabídka souběžné umělcovy výstavy v Northeby's a galériích Normande by ho snad mohla ukonejšit. Když jsme sjížděli poslední úsek cesty a známá stupňovitá bílá vila na pokraji moře byla na dohled, objevila se proti nám limuzína, odvážející předchozího návštěvníka.'
Oba vozy překročily bod, kde byla sjízdná šířka silnice zúžena hlubokými výmoly po obou stranách na minimum, a těžké salónní vozy se provalovaly bok po boku v prachu jako dva supící mastodonti.
Náhle mi zatnul Georg prsty do lokte a ukázal z okna.
„Charlesi! To je on!"
Zatímco řidiči se navzájem proklínali, stáhl jsem okénko a nahlédl do šeré kabiny sousedního vozu. Na zadním sedadle, s hlavou tázavě vztyčenou ve směru hádky, spočívala rozložitá rasputinovská postava v černém, jemně proužkovaném obleku, od něhož se v přítmí auta jasně odrážely bílé manžety, zlatá jehlice vetknutá do vázanky a ruce ve světlých rukavicích, zkřížené před tělem na holi s rukojetí ze slonové kosti. Letmo jsem zahlédl i jeho velkou, výraznou hlavu, jejíž skutečné, živoucí rysy přesně odpovídaly těm, které jsem viděl v podání tolika rukou na tolika plátnech. Temné oči plály prudkým žárem, černé obočí vystupovalo z vysokého čela jako křídla a ostrá křivka vousu prodlužovala jeho pevnou bradu do hrotu oštěpu.
Přestože byl oblečen s vybranou elegancí, vyzařovala z celé jeho postavy úžasná, neklidná energie, mocné charisma, které se zdálo rozpínat daleko za prostor jeho vozu. Na okamžik se naše pohledy střetly sotva z metrové vzdálenosti. Nicméně zíral kamsi přede mne, na nějaký daleký bod, na nějaký neviditelný vrcholek hory věčně se rýsující proti obzoru, a v jeho očích jsem spatřil onen výraz neumořitelných výčitek svědomí, takřka blouznivého zoufalství, nedotčeného sebelítostí či omluvou, které by člověk očekával v obličeji prokletých. „Zadrž ho!" zařval Georg do hluku motorů. „Varuj ho, Charlesi!" Naše auta se již drápala z poslední vyjeté koleje a já do řevu výfuků zakřičel: „Ahasvere! Ahasvere!"
Divoké oči prudce uhnuly stranou a muž se v sedadle napřímil kupředu, černou paži na okenní liště, jako nějaký ohromný, zpola ochrnutý anděl chystající se vzlétnout Potom se auta zhoupla od sebe a tornádo prachu nás oddělilo od limuzíny. Písečná vichřice, kouzlem se zdvihnuvší z nehybného vzduchu, zuřila před námi i za námi ještě dobrých deset minut.
Než utichla a nám se podařilo obrátit, velká limuzína zmizela.

Leonarda i s mohutným zlaceným rámem našli ve Ville d'Est, jak stojí opřený o stěnu na kozách v jídelně. K všeobecnému úžasu byl dům zcela prázdný, přestože dva sloužící, kteří měli toho dne volno, se zapřísahali, že když ráno odcházeli, byl dům přepychově zařízen jako vždy. Ale jak už dříve podotkl Georg de Stael, zmizelý nájemce užíval nepochybně svých vlastních dopravních prostředků. Obraz neutrpěl žádnou škodu, i když bylo na první povrchní pohled zřejmé, že na jednom jeho místě zapracovala dovedná ruka. Tvář černě oděné postavy opět vzhlížela ke kříži a v

jejím toužebném pohledu bylo možno vyčíst náznak naděje, snad i vykoupení. Přemalba už zaschla, ale Georg mi později řekl, že tenká vrstva fermeže byla dosud lepkavá.
Po našem slavnostním a triumfálním návratu do Paříže jsme s Georgem doporučili, aby se zřetelem na nebezpečí, kterým byl obraz vystaven, bylo od dalších pokusů očistit jej nebo restaurovat upuštěno, a UKŘIŽOVÁNÍ bylo s vděčným povzdechem ředitele a personálu louvru připevněno zpátky na své místo. Obraz snad není zcela dílem Leonarda da Vinci, ale máme dojem, že ten drobný dodatek si své místo zaslouží.
O hraběti Danilewiczovi jsme víckrát neslyšeli, ale Georg mi nedávno sdělil, že podle oficiálních zpráv byl jakýsi profesor Henrico Daniella jmenován ředitelem Muzea pankřesťanského umění v Santiagu. Jeho pokusy vejít s profesorem Daniellou do styku selhaly, ale dověděl se, že muzeum vyvíjí mimořádnou snahu o vytvoření rozsáhlé sbírky obrazů ukřižování.

Patricia highsmithová // NESTŘÍLEJTE, PROSÍM, NA STROMY

„O ochraně vody jsme jednali už v létě!“ zaječel nějaký hlas. „To jen pro pořádek!“
„Nedokončili jsme ryby!“ zavřískl další hlas, ještě pronikavější.
„Kdo dnes vlastně předsedá?“
„A co stromy...“ Tento hlas zanikl.
Elsie Giffordová se usmála, povzdechla si, ale zaujalo ji to natolik, že se mírně nazvedla ze židle a pokusila se zjistit, pokud to vůbec bylo možné, kdo to tak křičel. Zašla si sem dnes jen tak, něco si poslechnout, aniž by sama měla nějaký zvláštní problém.
„Do háje s vámi, se všemi.“
Smích! To byl sakra hlas.
Elsie se zasmála také. O tomhle musí vyprávět Jackovi - i když Jack považoval Občany pro život za přihlouplou organizaci. Elsie a Jack bydleli, podobně jako většina přítomných na schůzi, ve střežené obytné oblasti jménem Duha. Duha se nacházela v dostatečné vzdálenosti na jih od los Angeles, aby nebyla zasažena smogem. V los Angeles už prakticky nebyl ani průmysl a téměř ani žádní obyvatelé, i když zde ještě bydleli chudáci. Ti, kteří na tom byli lépe, stále posouvali svá střežená území dále od takových zaneřáděných měst, jakými byly los Angeles, Detroit a Filadelfie. Nyní to byli neprivilegovaní, chudí, kdo byli nuceni sestěhovávat se navzájem blíž k sobě do velkoměst, protože neměli kam jinam jít. Ostatní území bylo tak spořádané, že nikoho ani nenapadlo zajet si tam třeba tábořit, zaparkovat přívěs nebo snad dokonce přenocovat v lesích.
„Stromy.“ječel opět tentýž hlas, ale byl přehlušen.
Co vlastně znamená ta fáma o stromech? Elsie se naklonila k ženě nalevo, kterou znala od vidění, ale jejíž jméno zapomněla.
„Co mají s těmi stromy?“
Ale její poslední slova zanikla.
Zadní dveře - spíše to byly přední dveře kus za Elsinými zády - se rozlétly. Několik hlasů zavřískalo.
„Jsou tu Devětačtyřicátníci.“
Další smích. Spousta úpění. Dokonce pískot. Ale zazněl i sporadický potlesk.
Elsie se znovu usmála, protože ji napadlo, že tohle tu ještě scházelo - Devětačtyřicánlíci. Byli to lidé zhruba do dvaceti let (průměrný věk devatenáct, rozpomněla se Elsie), kteří měli ve znaku vůz s plachtou. Usilovali o to, aby Západ, zejména Kalifornie neboli stát Zlaté brány, byl čistý tak jako podle jejich názoru v roce 1849, v době Zlaté horečky. Jack se jim vysmíval, protože chlapi z éry Zlaté horečky nebyli zrovna nejčistšího ducha a už vůbec necestovávali do Kalifornie v zaplachtovaných povozech, ale spíše na ponících, dostavníkem nebo po svých. Ale nyní byl rok 2049 a tak se mládež chytila tohoto data.
Mladí lidé teď proudili uličkou mezi židlemi a třímali třímetrový transparent upevněný na dvou žerdích, na němž byl namalován hnědý krytý vůz a nápis „AŤ JE ZÁPAD ZASE ZLATÝ!“
„Zastavte jaderné zkoušky! Zrušte jaderné reaktory!“
„Máte moc je zastavit! Vy ženy! A vaši muži!“
„Spousta z vás je provdána za muže, kteří pracují u nukleárů !“
„...které otřásají základy vašich vlastních domů!“ Několik dívčích hlasů vynikalo nad ostatní.
Devětačtyřicátníci to mívali vždycky dobře secvičené. Bývalo jich zpravidla kolem dvou set a tvořili svéráznou elitu.
„Zemětřesení je předpo-VĚD! Zemětřesení je předpo-VĚD!“ skandovali Devětačtyřicátníci.
Několik postarších občanů složilo ruce a shovívavě se usmívalo, ale s nádechem odevzdanosti. Schůze už beztak skončila, alespoň pokud se týkalo připravené agendy. Devětačtyřicátníkům to vždycky trvalo pět až sedm minut, než se vyslovili a odešli, ale příliš mnoho lidí muselo na čas domů nebo do práce (zaměstnání na směny bylo nyní velice rozšířeno), takže návrat k původnímu programu už nepřicházel v úvahu.
„...Skoncujte s NUKLEÁRY!“
Co by na ně asi volal Jack, kdyby tu byl, tázala se v duchu Elsie. Jack byl fyzik a pokládal jadernou energii za největší technický přínos, jaký kdy lidstvo vynalezlo nebo objevilo. Určitě by těm dětem připomněl, že vědci z Duhy dokázali uhasit onen příšerný pekelný oheň, který tavil reaktor s pomocí běžně dostupných chemikálií, tak jak to vyžadoval zákon. Elsie viděla, že mnoho lidí už odchází. Zvedla se také.
„Jsou to ale křiklouni, co?“ ozvala se Jane Newcombová, blondýna Elsiina věku a její sousedka.
Elsie se široce usmála. „Ale oni to myslí dobře,“ odpověděla, pro jistotu naschvál trochu ironickým tónem. „Chceš vzít

domů, Jane?“
„Díky, jsem tu také helikoptérou. Jak jde všechno?“
„Jako vždycky,“ odpověděla Elsie.
Elsie nastoupila do své elektrické helikoptéry a lehce se vznesla přímo vzhůru. Ustálila rychlost, zamířila na jih k Duze a neslyšně směřovala domů. Po obou stranách kroužila červená a zelená světýlka dalších helikoptér jako líní motýli a letěla do laboratoří, továren nebo domovů. Směrem na západ po její pravé ruce se rozkládala temnota Pacifiku, lemovaná tenoučkou linkou světel vyznačujících radarové stanice vybavené laserovými zbraněmi, ale seshora vypadala světélka sledující pobřeží jako nedbale pohozený diamantový náhrdelník nebo nějaký přírodní úkaz. Viděla také veliký, více než půlkruhový pás oranžových a nachových světel vymezujících východní hranici Duhy, který dosahoval až téměř k samému pobřeží. Dva oblouky světel byly laserové přístroje, schopné rozkrojit cokoliv kovového o jakékoli tloušťce, co by snad mohlo letět směrem k Duze s nepřátelskými úmysly. Elsie se začala snášet, protože se blížila k domovu. Její helikoptéra, jako většina soukromých strojů, létala nejvýše stokilometrovou rychlostí. Tyto helikoptéry (dvě pro děti létaly nanejvýš osmdesátkou) byly pokládány za konzervativní a vlastenecké, poněvadž spotřebovaly minimum paliva a bylytéměř nehlučné. Elsii dokonale vyhovovaly, ale Jack občas hudral, že jsou pomalé. Elsie nalétla nad jejich hangár, v jehož střeše bylo identifikační zařízení. Na spodu její helikoptéry bylo napsáno číslo a střecha se automaticky rozestoupila. Snesla se níže, převzal ji automatický radar a zaparkoval ji. Jack ještě nebyl doma, ale hoši už ano, zahlédla jejich dvě helikoptéry. Dnes měli sportovní odpoledne, a tak byli ve škole až do pěti hodin. Protože už bylo po sedmé, rozhodla se Elsie pro hotovou večeři z domácího automatu. Do automatu se vešlo až třicet šest jídel, ale nyní byl více než z poloviny prázdný. Do stroje se objednávaly celé zásobníky, jídla byla zmrazená ve zvláštních skleněných přihrádkách, každá s vlastním ohřevem. Dodávaly se zásobníky košer jídel, vegetariánské, diabetické, nízkokalorické, ale Giffordovi dávali přednost smíšeným, které nabízely čtyři čínská jídla, čtyři mexická, řecká, italská a tak dále.

„Všechno je pod kontrolou,“ říkal Jack s úsměvem, když se ho Elsie zeptala na pověsti o zemětřesení. „O svatoondřejském zlomu víme všechno.“
Elsie mu vyprávěla o schůzi, i když kvůli tornu vpádu Devětačtyřicátníku toho k vyprávění ani moc nebylo.
Při zmínce o Devětačtyřicátnících se Richard, jejich desetiletý syn, zvedl od stolu a pro něco odešel a nyní se vracel se žlutým letadélkem ze složeného papíru.
„Dneska to tady rozhazovali,“ řekl Richard.
„Jasně,“ vpadl 'do hovoru mladší Charles. „Házeli to z helikoptér. Byly toho spousty.“
Elsie rozevřela papírové letadélko a četla:

ZPRÁVA OD DEVĚTAČTYŘICÁTNÍKŮ
čeká se
ZEMĚTŘESENÍ
ale oficiálně se nedovíte nic!
CHCETE NĚCO PODNIKNOUT?
BOJUJTE HNED PROTI NUKLEÁRŮM
A PODZEMNÍM JADERNÝM VÝBUCHŮM!
PŮDA SE POD V Á M I TŘESE!
KOŘENY SE NIČÍ!
STROMY TRPÍ PODIVNÝMI CHOROBAMI, UMÍRAJÍ! CHCETE NĚCO PODNIKNOUT?
POCHODUJTE S NÁMI KE KALIFORNSKÉMU KAPITOLU!
PŘÍŠTÍ SOBOTU V POLEDNE!
SRAZ U MĚSTSKÉ RADNICE (venku)
nebo zašlete příspěvek pro DEVĚTAČTYŘJCÁTNÍKY
p.p. 435 Electron Blvd. San Francisko Jih
NEBO UDĚLEJTÉ OBOJÍ!

Jack se také podíval na letáček. „Vždycky chtějí prachy, na to si člověk může vsadit. Rodiče by ty děti neměli vůbec pouštět ven. San Francisko Jih! Taková díra!“
Elsie si vzpomněla, jak než se vzali, ona i Jack také chodívali do ulic a protestovali - proti čemu vlastně? Elsie cítila k těm mladým určité sympatie, i přesto, že Devětačtyřicátníci byli mnohem útočnější a pevněji organizovaní než skupiny, které znávali oni s Jackem.
„Ale co je to vlastně pořád s tím zemětřesením? Jsou to všechno jen výmysly?“ zeptala se Elsie.
Jack odložil umělohmotnou hůlku - měli zrovna čínskou večeři - a odpověděl. „Především to není pravda, protože víme, že v nejbližších letech žádné nepřijde. Za druhé, i kdyby k němu došlo, věděli bychom to hodiny předem a zneškodnili bychom jej podzemním kontra-bombardováním, které by z něj prostě vysálo všechnu sílu. Všechno jsem ti to už vysvětloval.“
To určitě ano, Elsie si na to vzpomínala. Pohlédla na své dva syny. Chlapci poslouchali s neutrálními, mírně pobavenými úsměvy, které Elsie začala časem nesnášet, úsměvy, které říkaly: „Nás nic nepřekvapí, protože na všechno kašleme, jasné?“ Elsie vídávala tyto úsměvy, když sledovali ty nejstrašnější televizní programy -a také když jim zhruba před rokem říkala, že jejich prarodiče, její otec a matka, zahynuli při srážce vrtulníků nad Santa Fe. Později se zjistilo, že v té druhé helikoptéře se porouchalo cosi na radaru. Pokud radar správně fungoval, byly střety helikoptér vyloučené, i

kdyby snad jedna chtěla naschvál narazit do jiné. Tyhle světácké a povznesené úsměvy byly Charlesovou a Richardovou ochrannou slupkou. Když Elsie a Jack zažívali před čtyřmi či pěti lety víceméně obvyklé starosti s nechutí chlapců ke čtení a se syndromem úzkého zájmového okruhu, označil je psychiatr jako semiautistické. Utrousil přitom i slůvko apatičtí, kterému Elsie dávala přednost, protože se jí zdálo přiměřenější. Zlatá řečtina! Ještě že se jí podařilo tenkrát zapsat se na univerzitě na řečtinu právě v posledním roce, ve kterém se v Americe vyučovala. S nervózním trhnutím hlavy se Elsie přinutila odvrátit zrak od chlapců a řekla: „Co?“, protože Jack stále ještě mluvil.
„Podívej, miláčku, jestli neposloucháš -“
„Já tě poslouchám.“
„Zbavili jsme Kalifornii - Ameriku, celý svět hrozby zemětřesení. Kdyby ti zmetci na druhém konci světa, jako Itálie nebo Japonsko, měli dost prachů na to, aby si mohli koupit naše zařízení...
Ano, Jacku. Ale Elsie nic neřekla. Když jí a Jackovi bylo jedenadvacet, nemluvívali takhle. Tenkrát ještě stále existovala naděje, snaha podělit se s každým o všechno, alespoň mezi spoustou tak zvaných nebelů, k nimž ona i Jack patřili - nebel bylo složeno ze slov nemajetný a rebel. Teď byla Amerika rozštěpena na čtyři velké „státy“, z nichž tento - Zlatá brána - byl nejbohatší (celá ‚původní Kalifornie až po Kanadu), a žádný se s ostatními o nic nedělil. Západní pobřeží bylo jedinou obrovskou pevností proti Rusočíně, zatímco Japonsko bylo rusočínskou demilitarizovanou kolonií. Z velkoměst se staly nestřežené věznice pro černochy a chudé, a o New Yorku či San Francisku se ve slušné společnosti nemluvilo, tak jako se kdysi, za časů Elsiiny babičky, nemluvívalo o Detroitu nebo Filadelfii.
„A co stromy, Jacku. Nic jsi o těch chorobách neslyšel? Dnes se o nich mluvilo - nejen Devětačtyřicátníci -“
„Oddělení lesů nic nehlásilo, miláčku. Ty děti jenom omílají tu starou ochranářskou písničku, jak se ubližuje přírodě a tyhle řeči. Vždyť se to opakuje pořád dokola. Kdyby nás snad naše reaktory nebo zkoušky měly přibližovat k nebezpečí čehokoliv, tak je přece zastavíme, ne? Všude je dost rezervní energie v akumulátorech.“
Z Jacka vyzařovala sebedůvěra, jistota. Dokonce i tváře měl zdravě červené. Vědci v Jackově laboratoři třikrát týdně plavali nebo hráli tenis v tamním velkém sportovním areálu pro zaměstnance.
Takže Elsii se trochu ulevilo. Kromě fyziky absolvoval Jack ještě v oborech oceanografie a seismologie. Ona sama graduovala na umělecké škole a mívala pocit, že její diplom se vyrovná tak nanejvýš absolutoriu kursu pletení.
Nazítří - bylo pěkné, slunečné říjnové dopoledne - se Elsie rozhodla zaskočit si do Duhovské knihovny, vzdálené nějakých dvanáct kilometrů. Sotva se usadila v helikoptéře, spatřila, jak se dolů snášejí další žluté papírky. Vystoupila a zvedla jeden ze štěrkové cesty.

NA STROMECH JSOU PUCHÝŘE...
PROTOŽE MAJÍ ROZTŘESENOU MÍZU
ZAJÍMÁ VÁS TO?
CHRAŇTE NAŠE STROMY! CHRAŇTE ZEMI!
CHRAŇTE SAMI SEBE!
ZAKAŽTE NUKLEÁRY A JADERNÉ ZKOUŠKY!

Zbytek bylo opakování údajů o místu a době jejich příští demonstrace. Roztřesená míza. Co tím vlastně myslí? Kvalita tisku byla jako obvykle mizerná. Elsie nastoupila zpátky do vrtulníku.
Popravdě řečeno, Elsie do knihovny vůbec nemusela, protože audiovizuální knihy si bylo možno objednat telefonicky a dostat je vzdušnou cestou. Každý dům v Duze měl přijímací a odesílací věž řízenou radarem. Ale Elsie se ráda dívala na světelný panel, na němž se objevovaly nové tituly, ráda tu potkávala přátele a poseděla s nimi ve zdejší kavárničce. Budova knihovny byla světle fialová stavba ve tvaru písmen D a K, spojených tak, jako kdysi puncy na dobytku, aby byla čitelná ze vzduchu. Elsie vrátila pár literárních zásobníků a vybrala si tři, jeden soudobý román, sebrané dílo T. S. Elliota, včetně esejů, a měla štěstí, že sehnala i novinku - novou ruskou a čínskou poezii. Elsie si knihy často přehrávala, když něco doma nebo na zahradě dělala. Jeden zásobník vydržel až osm hodin. Bylo možno připojit jej i k televizoru a pak mohl divák sledovat nejen vypravěče, ale i scénky ilustrující příslušný text. Výhodou tohoto způsobu bylo, že zásobníky obsahovaly úplný, nezkrácený text originálu. Dnes však už byly považovány za klasické, pomalé a nemoderní.
„Díky, Gwyn,“ řekla Elsie ženě za pultíkem, přesto, že si své zásobníky odebrala sama z automatu. „Je tu dnes nějaký klid!“ Elsie nezahlédla nikoho známého, natolik známého, s kým by si zatoužila dát kávu.
„Ano,“ řekla Gwyn. Byla to žena asi kolem čtyřicítky, kypící zdravím a dobrá sportovkyně.
Bylo nezvyklé, že Gwyn je takhle neusměvavá, a tak se Elsie zeptala: „Stalo se něco?“
Gwyn se zatvářila na okamžik rozpačitě, potom zavrtěla hlavou a řekla: „Ne, všechno je pod kontrolou.“
Elsu napadlo, že se možná něco přihodilo ve Gwynině rodině - smrt. Možná některý z rodičů, protože Gwyn nebyla vdaná. Elsie vyšla ven ke své helikoptéře. Byla už jenom kousek od ní, když její pozornost upoutala skvrna na kmeni stromu, zhruba ve výšce očí. Nějaká legrační houba, pomyslela si Elsie. Byl to vypouklý světlý kotouč, uprostřed trochu narůžovělý. Jako ženský prs, napadlo ji a potlačila uchechtnutí. Obrátila se k helikoptéře a uviděla na větším stromu větší kotouč. Zase houba. Tak tohle měli na mysli Devětačtyřicátníci, když mluvili o stromech. Nezdálo se, že je to nějaký ohromný problém. V Duze se už předtím potýkali s dřevokaznými houbami a nebývaly to jen ledajaké druhy. Přesto však Elsie pociťovala jakýsi neklid, a když dorazila domů, pustila si při ukládání knižních zásobníků do audiovidea televizní zpravodajství. Zprávy vyznívaly konejšivě, jako obvykle. Elsie si užuž chtěla objednat nové smíšené zásobníky do jídelního automatu, když hlasatel vykouzlil široký úsměv a řekl: „A nyní zvláštní upozornění. Prosíme nedotýkejte se stromů, ať už z jakéhokoli důvodu, dokud vám nedáme další zprávu. Ty legrační výrůstky nejsou sice nebezpečné, ale mohou se rozprsknout a některé děti do nich střílejí ze vzduchovek nebo do nich z legrace

šťourají. Lesní správa už podniká opatření, takže nikdo nemusí mít obavy. Její pracovníci se u vás doma zastaví během příštích osmačtyřiceti hodin. Ale dohlédněte na děti, ať se toho nedotýkají. OK, lidi?“ Široký úsměv.
Elsu se to vůbec nelíbilo. Bylo to místní zpravodajství z Duhy. Zatelefonovala Jackovi, což jinak v pracovní době dělala jenom výjimečně.
„Ale nevšímej si toho, miláčku. O čem jiném mají v těch zprávách vykládat?“ Jack zněl vyrovnaně jako vždy. Ale když se Elsie podívala na jídelní automat, do něhož instalovali nový zásobník někdy. kolem třetí, povšimla si, že napájení se samočinně přepnulo z nukleáru na baterie. To znamenalo, že něco je v nepořádku. Elsie okamžitě přešla k telefonu a zavolala Jane Newcombové.
„Tys to ještě neslyšela?“ řekla Jane. „To bude asi tím, že Jack dělá na tom tajném místě pod přísahou. Stromy vystřelují zápalnou mízu, Elsie! Něco jako fosfor nebo napalm. Vzpomínáš si, co je to napalm?“
Elsie si vzpomínala. „Co myslíš tím vystřelují?“
„Ty houbovité věci vybuchují. Vůbec to nejsou žádné houby. Spíš něco jako rakovina. Páni, vždyť to ví každý nejméně - od dopoledne. Děti do nich nemají šťouchat, takže to vyřiď klukům.“
„Ale je to snad nějaká nemoc těch stromů, ne?“
„To nevím. Záleží na tom, jak se to jmenuje? Jak sama říkáš, Elsie, je to tím snad lepší?“ Jane se pokusila zasmát.
„Jestli to máš na stromech také, tak k nim raději moc nechoď holka, protože mohou samy spustit.“
„Jako pušky?“
„Už musím končit. Právě přišel Tommy a chci se ujistit, že také ví, co nemá dělat. OK?“
Když zavěsila, vyšla Elsie zadem z domu, skrze druhé dveře ve kryté chodbě na příjezdovou cestu ke garáži pro auta a helikoptéry. Jak milovala ty své topoly, mladý doubek, palmy a dva ananasovníky. Elsie pečlivě udržovala svou zahrádku, prostříhávala růže, na všechno dohlížela. Jacka zahradničení moc nebavilo. Prošla po příjezdu až k železné brance, postála chvíli dívajíc se skrze ni na ten utěšený kousek země, se žlutavou, avšak úrodnou půdou, na pestrou zeleň stromů a na nezřetelné oranžové a žluté skvrny za nimi, tam kde byl vzadu citrusový sad. Rajská zahrada, pomyslela si. A zdravá. Alespoň na pohled.
Vracela se zpátky do domu. Najednou si všimla malého bělavého kroužku na kmeni doubku. Projela jí prudká bolest, jako kdyby uviděla ránu na vlastním dítěti. Kroužek byl obrácen přímo k ní, jako nějaké obvinění. Měl sotva šest centimetrů v průměru, byl menší než ty dva, které viděla u knihovny, ale bylo to nepochybně totéž, a teď si všimla i narůžovělého středu.
Zaslechla ránu z pušky nebo z pistole, prudce sebou trhla, až sandály zachřestily na štěrku, a uvědomila si, jak je celou tu dobu napjatá. Sousedi od vedle, Osbournovi, občas stříleli na asfaltové holuby. lov byl v Duze zakázán. Zaslechla další dva výstřely, trochu dále, a z jiné strany.
Zvonil telefon. Elsie se k němu horečně vrhla.
„Tady je Helena Ludlowová z Akademie Duhy,“ pravil příjemný hlas. „Paní Giffordová? Jenom vám chci oznámit, že Richard měl malou nehodu. Ne, nic vážného, ujišťuji vás, zavezeme vám ho až domů, ale dorazí možná trochu později, protože ho musíme - ošetřit. Jeho vrtulník vezmeme také, takže jej budete mít doma. Charles je naprosto v pořádku.“
Elsie se zeptala, zda to nějak souvisí s těmi stromy, ale spojení už bylo přerušeno. Slečna Ludlowová učí dějepis, pokud si Elsie správně vzpomíná.
Nyní se ozývala střelba častěji, někdy z velké dálky, sotva slyšitelná. Vyšla zase ven na příjezd podívat se na skvrnu na doubku. Připadalo jí, že se za těch pět minut zvětšila. Její okraj byl zvarhánkovatělý, jako něco, co se chystá nabýt na objemu, nebo jako vodou nasáklé maso. Zdálo se jí, že se to chvěje, když se přibližuje, nebo si to jenom namlouvá? Rozhodla se, že zavolá na lesní správu.
Linka lesní správy byla trvale obsazena. Zavolat do nemocnice? Ne, tam budou vyhýbaví. Na policii? Tam by jí nejspíš řekli, že je to záležitost lesní správy. Elsie zapnula televizor. Dávali Mozartovu operu, na dalším kanále byla lekce španělštiny, potom rozcvička, kurs vaření. Nakonec se vzpamatovala a naladila kanál 30, kde bylo po celý den zpravodajství. Hlasatel vykládal o vřelém přijetí prezidenta kdesi na Dálném východě, jako by to někoho zajímalo.
Elsie si uvědomila, že v ní vzrůstá panika. Popadla kabát a vyrazila k helikoptéře. Ze vzduchu alespoň uvidí co se děje. Sporadická střelba neustávala.
Elsie zamířila stejným směrem jako dopoledne, k centru Duhy, kterému se říkalo Forum a kde byly nemocnice, knihovna, radnice a koncertní síň. Všimla si, že na silnicích je nezvykle mnoho aut a všechna směřují k východní hranici Duhy. Vypadala seshora jako berušky -některá měla puntíkované střechy - a i když byla malá, vešlo se do nich většinou víc než do vrtulníků, pokud se někdo chtěl stěhovat. V každém akumulátorovém autě mohly sice cestovat jenom dvě osoby, ale vzadu byla spousta místa na kufry, krabice a jiné věci. Elsie se snesla níž, poněvadž se přiblížila k malému remízku. Viděla muže s puškami, Někteří se smáli, viděla, jak se prohýbají, ale nezaslechla, o čem mluví.
„Hej! Ne tak blízko!“ křičel na ni ze země jeden muž a mával rukama.
„Třese se to! Raději uhněte!“ volal další hlas.
„A zavřete se!“ řekl první.
Elsie uviděla dva stromy, potom třetí, jak bleskurychle vadnou a hroutí se - během deseti vteřin! Postavy se rozprchly. Další výstřely z pušek.
Mířily sem plnou rychlostí dvě sanitky (byly rychlejší než obyčejná auta, ale také na elektřinu). Elsie zpomalila a nabrala výšku. Byla teď nad jinou částí parku, nad stromy, které lemovaly koncertní síň.
„Leťte prosím vás pryč!“ Tentokrát na ni volal muž středních let a šermoval hlavní. „Otřesy!“ Měl na sobě tmavozelenou uniformu lesní správy.
Vtom Elsie zahlédla, jak odkudsi přiletěl proud čehosi bílého a zasáhl muže do obličeje. Muž zavyl a upadl s hlavou v dlaních.

Okamžitě, bez rozmýšlení, se Elsie snesla dolů. Muž klesl na širokou stezku a bylo tedy kde přistát. Vyskočila a přeběhla k místu, kde ležel. Slyšela jeho sténání.
„Jste -“ Elsie se v hrůze zarazila. Mužův obličej hořel. Viděla, jak z něj stoupá pára, a dokonce to i cítila -seškvařené maso a cosi aromatického, jako pryskyřice.
Instinktivně mu stáhla ruce z obličeje a spatřila, že dlaně mu také hoří. „Dojdete k helikoptéře?“ Elsie se zoufale rozhlížela, může-li jí někdo pomoci, protože muž se nehýbal a sama si nebyla jista, zda ho zvládne dopravit do helikoptéry a doletět s ním do kilometr vzdálené nemocnice. Tak tohle se stalo také Richardovi?
Chytila muže pod rameny, začala ho táhnout k helikoptéře, když si uvědomila, že omdlel. Ne, byl mrtev. Otevřené oči byly obráceny vzhůru a byly růžovobílé se šedými půlměsíčky.
Je mrtev? Rychle se sklonila, aby mu nahmatala puls na zápěstí ruky.
„Vypadněte odsud, tady je to nebezpečné!“ Tentokrát promluvil vytáhlý muž ve vysokých botách, opět v uniformě lesní správy, mladý a rozzuřený, s puškou v ruce.
„Co se děje?“
„Odstřelujeme stromy a nikdo neví, kam to vystříkne. Odleťte, paní!“
Elsie se ještě mžikem rozhlédla, uviděla několik rychle chřadnoucích stromů, zaslechla pár výstřelů a rozběhla se k vrtulníku. Zdálo se jí, že země se jí pod nohama zatřásla, ale hned tu myšlenku zavrhla. Právě viděla umřít člověka. Proč by jí nemohlo připadat, že se třese země? Elsie nastartovala, zahlédla muže, jak vypálil na strom a okamžitě zalehl, jako by se kryl před živým nepřítelem. Elsie viděla proud bílé mízy - nebo co to bylo - vytrysknout jako zaostřené kopí, až na to, že žádné kopí takhle nevypadá. Proud byl silný jako zahradní hadice pod plným tlakem a vypadal jako záměrná pomsta stromu.
Helikoptéra se vznesla a Elsie se upřeně dívala na scénu dole. Ze stezky unášel vánek pět nebo šest sloupků. dýmu. Ty ohně se mohou rozšířit dál, napadlo ji. Viděla uniformovaného muže s puškou, jak se obezřetně plíží mezi usychajícími a kouřícími stromy a vyhlíží další cíl. Zásah do hrudníku ho povalil na stranu a.Elsie viděla, jak si strhává blůzu, zahlédla i dým z jeho uniformy a potom se musela věnovat řízení. Odletěla domů nejvyšší rychlostí.
Hladina jejich bazénu byla zčeřená, téměř rozvlněná, jako by vál silný vítr, ale bylo takřka bezvětří. Zavolej ještě jednou Jackovi, řekla si Elsie. Když ale zvedla sluchátko, zjistila, že vyťukává číslo Jane Newcombové.
Nikdo u nich telefon nebral, ačkoliv jej nechala vyzvánět nejméně desetkrát. Možná že Jane šla nakupovat. Ale zmocnil se jí silnější pocit: Newcombovi uprchli. Jejich čtyřčlenná rodina mohla být v těch autech, která dopoledne viděla na ulicích Duhy.
Chtěla znovu zkusit kanál 30, když zazněl zvonek oznamující helikoptéru, která chce přistát. Byl to přátelský signál, uvedený v činnost nějakým návštěvníkem, který stiskl tlačítko ve svém stroji. Asi to bude Richard, který se vrací domů, a Charles.
Z velké nemocniční helikoptéry vystoupil mladý nervózní muž v bílém. Obě helikoptéry chlapců přistávaly do hangáru. Richard přicházel s tím mladým mužem, na hlavě měl lehký obvaz, ale šel sám, chodil normálně.
„O nic vážného se nejedná, paní Giffordová. Je to jenom taková malá popálenina. Pro jistotu jsme mu to obvázali - antiseptika, však to znáte. Zítra mu můžete obvaz sejmout. Bude lepší, když k tomu bude moci vzduch - nejspíš.“
„Co se stalo? - Můžete mi to říci?“ dodala, protože mladík již chvátal k vrtulníku a jeho kolega za ním vybíhal z hangáru.
„Máme ještě spoustu práce, paní! Kluka máte v pořádku!“
Opravdu, Richard a Charles měli své obvyklé úsměvy. Elsie se trochu vzpamatovala a řekla: „Pojďte proboha dovnitř! Co se vlastně stalo, Richarde?“
„Šťoural do toho na stromech,“ řekl Charles, „baseballovou pálkou. Byl totiž zrovna tělocvik. Ale sahat na stromy jsme měli zakázáno.“ V Charlesově úsměvu se kmitlo pobavení.
„Já jsem se stihl sehnout, ale ten kluk za mnou -“ Richard dokončil větu a zamnul si ruce. „Dostal to rovnou do obličeje. Mrtvý. Fakt, bylo to jako v televizi.“ Mluvil s nádechem určité vážnosti, kterou u něj Elsie občas slýchávala, když vyprávěl o nějakém televizním pořadu, který se mu obzvlášť líbil.
„Který kluk?“ zeptala se Elsie.
„Zavírají se všechny školy!“ řekl Charles. „Jsou už od oběda uzavřené! Tyhlety plivance ze stromů jsou jako tekutý oheň. To bys koukala, mámo!“ Richardovy koutky byly ještě zdvižené.
„Bolí to, Richarde?“ zeptala se Elsie.
„Asi by to bolelo, ale něco na to dali, takže ne.“
„Stromy rozhoupávají zemi,“ obrátil se na ni Charles. „Ta míza rozhýbává kořeny a jeden pán říkal, že bude největší zemětřesení, které kdo kdy viděl.“ Přes nezvyklou horlivost, s níž hovořil, se do jeho obličeje vkrádal onen mdlý úsměv a víčka mu unaveně klesala přes zamlžené oči.
Elsie chtěla vědět, jestli si to chlapci z větší části nevymysleli.
„Kdo vám to povídal?“
„Koukni se na tamhleten obraz na zdi!“ řekl Charles a zasmál se.
Nejtěžší obraz v obývacím pokoji se silně naklonil. Vzápětí se z kuchyně ozval třeskot skla a Elsie se šla podívat, co se tam stalo. Z kredence se sesula mísa s jablky a pomeranči a spadla na dlaždičkovanou podlahu. Všechny skleničky poskakovaly na okrajích polic a zvučely jako rozladěná zvonkohra. Zasunula je zpátky, ale uvědomovala si, že je to zbytečný, absurdní pohyb.
„Hele, táta je tady!“ zakřičel Charles.
Jack vešel do obývacího pokoje, pobledlý, ale se svým obvyklým úsměvem - téměř obvyklým úsměvem.
„Jacku -“
„Jmenuje se to mízní porušení kořenů, miláčku,“ řekl Jack klidným, sytým hlasem. „Snažíme se to zvládnout, takže se

ničeho neboj.“
„Víš, že jedeme na baterie - už možná od dopoledne?“ zeptala se ho Elsie. V tu chvíli zaslechla slabý dutý hluk a dům se otřásl. To byl podzemní výbuch. Kra-ak ozvalo se za ní: obraz v těžkém rámu spadl a vytrhl skobu ze zdi.
„Já vím. To nestálo za řeč,“ řekl Jack. „Přechod na akumulátory, běžné bezpečnostní opatření. Měli jsme jenom týden na rozbory mízního syndromu - krátkou dobu. Je to zvláštní. V žádném případě jsme ale nechtěli zneklidňovat veřejnost tím, že bychom o tom mluvili.“
„A já - jsem také veřejnost?“
„Miláčku, děláme všechno, co je potřeba. Věř mi, věř nám. Svatý Ondřej ještě zdaleka nezuří. Jenom ty stromy. Nějaká nepravidelnost. Je těžké to kontrabombardovat. Máme spoustu práce!“ Jack se teprve teď podíval na chlapce, jako by si náhle s nelibostí uvědomil jejich přítomnost. „Ritchie, co to -“
„Ano,“ řekla Elsie. „Píchal do stromu. Ale -“ Zčistajasna jí došlo, že Jack je ve stavu šoku, jakéhosi tranzu. Až teprve nyní si všiml Richardova obvazu - a teď se díval na Richarda stejným zamženým pohledem, jaký měl chlapec. „Neměli bychom odjet, Jacku? Stejně všichni odjíždějí, ne? Newcombovi už jsou pryč!“
Otázka nevyvedla Jacka z jeho vytržení. Mluvil dál. Provádějí periferní bombardování, aby uvolnili pnutí, a co si takhle dát trochu kávy nebo kakaa, než tady postávat v obýváku? Z kuchyně se ozvalo další zapraštění, ale Elsie mu už nevěnovala pozornost. Visela na mužových rtech a doufala, že z nich získá nějakou útěchu, možná snad i informaci.
„Co když to bombardování jenom zaktivizuje mízu a Svatého Ondřeje?“
Hoši poskakovali po pokoji, hýkali smíchem a sledovali, jak se nábytek chvěje a posouvá.
„Napálíme to do nich a uschnou,“ říkal Jack. „Máme azbestové obleky. Koukni, tohle je azbest.“ Jack vytáhl zpoza krku kapuci a pohlížel na Elsu průhledným panelem. „Měl bych být tam venku a válčit s nimi. Budu muset jít. Jen jsem si zaskočil domů, abych viděl, jak na tom jste. Především sneste všechno, co může spadnout, dolů z patra. Já z našeho krásného domu nechci, ty snad ano?“
Všichni vyšli nahoru. Obrazy byly nakřivo, a co horšího, v koupelně praskla trubka a voda se s párou valila do vany. Elsie strnula, jak se pod ní dům divoce otřásl.
Křach!
Ona i Jack a děti pohlédli vzhůru a do obličeje jim napadaly ostré umělohmotné úlomky. Přes celou délku stropu haly se táhla alespoň čtyřcentimetrová trhlina a mizela nade dveřmi do ložnice.
„Nezabijí přece všechny stromy během půl hodiny!“ řekla Elsie. „Jestli si myslíš, že za to mohou jenom stromy -“
„To nic není,“ řekl Jack a mávl rukou, která se mezitím octla v azbestové rukavici.
Z koupelny se ozvalo klink. Z podstavce se skácela mísa.
„Jacku, tobě snad nařídili, abys říkal, že to nic není.“ Elsie se upnula nato, že už jí snad musí říci pravdu. Nedali mu třeba nějaké prášky?
Zazvonil telefon.
Elsie seběhla ze schodů, poněkud udivena, že ještě funguje.
„Haló, Elsie!“ řekla Jane. „Vy jste ještě doma? Copak neodjíždíte?“
Potom se ozvaly hrozné poruchy na lince. „Odkud voláš?“
„Jsme na východní hranici. Každý odjíždí! Jsem hrozně ráda, že jsem tě zastihla, protože skoro žádný telefon už nefunguje. Bude zemětřesení Jack to přece musí vědět! Kde je?“
„Je tady. Říká, že se to pokoušejí kontrabombardovat!“
„Elsie, miláčku, celá Kalifornie je...“ CVAK
Linka ztichla, hrobově ztichla. Co to chtěla říci? V tahu? Hotová? Najednou si Elsie uvědomila, že dům se otřásá a nakonec se sesype a promění ve smrtelnou past. „Jacku!“ zaječela nahoru.
Možná že ještě hledá, co by mohlo spadnout. Slyšela, jak chlapci výskají nadšením. Elsii snad došla trpělivost nebo nevěděla, co honem udělat, a zapnula televizor. Na kanálu 30 nebyl obraz, pouze vzrušený hlas oznamoval: „Nepokoušejte se dál ničit stromy. Opakujeme důležité sdělení: veškerému obyvatelstvu se nařizuje okamžitě opustit stát vzdušnou cestou. Silnice jsou přeplněny -“ Zasípění prozradilo hlasatelovu hrůzu. „Čeká se bezprostřední ohrožení zemětřesením nebývalého rozsahu. Opakujeme, veškeré...“ Hlas byl umlčen jekotem a křikem, jako by obrovská ruka rozladila vysílač nebo zaškrtila samotného hlasatele. Potom se z prázdné obrazovky ozvala rána - a potom nic.
Elsie se obrátila a viděla Jacka, jak stojí ve dveřích místnosti. Slyšel to. Na hlavě už nic neměl a v obličeji byl teď bledší. Ze stran se k němu tiskli chlapci, jeden s obvazem, jeden bez, ale oba se zmrzlými úsměvy. Oba teď byli zklidnění, i přestože jejich nohy v teniskách byly kvůli rovnováze v otřásajícím se domě nezvykle rozkročeny.
„Dobrá, jdeme,“ řekl Jack. „Nasedáme do helikoptér. Nemá smysl s sebou nic brát. Letíme na východ, OK, Elsie? Na východ. I kdyby tam byla jenom poušť. Budou tam lidé. Přivezou jídlo a věci - odněkud.“
„Ano, jdeme,“ řekla Elsie. „Ale proč jsi mi nic neřekl -tolik dní. Věděls to.“
„Pojď, miláčku, teď není čas se hádat,“ řekl Jack. „Pospěšte si, kluci, slyšíte? Rovnou na východ, nesnažte se nás hledat, přistaňte, až uvidíte lidi. Sejdeme se potom. Pojď, Elsie, jdeme!“ Jack se rozběhl za chlapci.
Roh domu se zhroutil, rozdrtil televizor a pohovku. Elsie vyšla ze svého domu. V hluku vzdálených sirén a výbuchů nemohla slyšet bzukot helikoptér chlapců, ale viděla, jak se zvedají a míří na východ.
Jackova helikoptéra stála na příjezdu. „Nastup si, už jsem ti ji nastartoval.“ Byl už jednou nohou na stupátku. Strom na něj vystřelil - byl to jeden z topolů. Elsie viděla, jak ho ze strany zasáhl do hlavy bílý proud a mrštil jím o zem. Jack zařval. Když k němu po špičkách přispěchala a sklonila se nad ním, zachvívala se již další bílá boule. Je možné, že ty stromy nějak vidí třeba jakýmsi radarem?
Jack se pokoušel něco říci, ale jeho brada byla z poloviny spálená. Umíral a nebylo nic, co by pro něj mohla udělat. Na

několik okamžiků stála nehybná, se zaťatými zuby a pohledem upřeným vzhůru, jako kdyby očekávala nějakou spásnou sílu z nebes. Viděla však jen několik helikoptér směřujících na východ a letících nezvykle vysoko.
„Jste v pořádku, paní? Máte vrtulník?“ zavolal na ni kdosi zezadu.
Elsie se otočila a uviděla kousek nad sebou helikoptéru se spuštěným provazovým žebříkem a znakem krytého vozu, emblémem Devětačtyřicátníků, na boku. Z pilotního sedadla se na ni díval asi osmnáctiletý chlapec a přátelsky, ale ustaraně se usmíval. Elsie řekla: „Ano, díky. Právě startuji.“
„Chcete s ním pomoci?“ zeptal se ještě rychle.
„Je mrtvý.“ '
Chlapec přikývl. „Raději si, paní, pospěšte.“ Odletěl.
Od severu se ozval rachot, jako když zaduje silný vítr, a hluk lámání - přibližovalo se to. Podzemní výbuchy? Elsie viděla, jak se stromy naklonily trochu doprava. Postoupila k brance.
Rámus se k ní blížil jako něco živoucího. V rozšiřující se prolákline, jejíž okraj postupoval skoky dále, viděla čerstvou žlutohnědou hlínu až do hloubky nějakých třiceti metrů. Půda nalevo od pukliny se nazdvihla a začala se naklánět doleva. Prasklina se stočila ve svém postupu k pravé části pozemku. Stále ještě mohla naskočit do helikoptéry a stihnout to, uvědomovala si - ještě to šlo. Ale ona to stihnout nechtěla. To, čeho teď byla svědkem, se jí zdálo hrdinské a správné. Hlavou se jí prohnala kraťoučká myšlenka na Jacka: Jednal se mnou jako s veřejnosti jako kdybych byla -
Elsie se otočila tváří k dubu, k jejímu milovanému doubku, který se nyní otřásal, a jehož bílé svraštělé ňadro mířilo na ni, jako by sbíralo sílu ke konečnému zásahu. Elsie nemohla odtrhnout zrak od jeho narůžovělého středu. Vteřiny ubíhaly, ale výstřel nepřicházel.
Rámus byl nyní silný jako divoký příboj a Elsie věděla, že je to zvuk pobřeží řítícího se do Tichého oceánu. Její domov i zahrádku to smete také. Elsie se přidržovala kovové branky, nyní už také nakloněné. Vpravo za ni doubek vyplivl svou žhnoucí mízu a křoviny nalevo pomalu vzplály. Elsie byla ráda, že doubek vypálil dříve, než se propadl.
Bylo to spravedlivé skončit takhle, po vítězství stromů a přírody. Od Devětačtyřicátníků to bylo hezké - pomyslela si, zatímco železné sloupy se jí třásly v rukou a rozedíraly jí dlaně do krve - že se přiletěli podívat na Duhu, kterou museli tolik nenávidět, protože zde bydlela taková spousta lidi od nukleárů, jen aby se přesvědčili, zda nemohou být nějak užiteční.
Vítr jí nyní svištěl kolem uší a padala obrovskou rychlostí. Masa země, veliká jako světadíl, největší, jakou kdy snad mohla vidět, se valila - příliš pomalu na kontinent, ale rychle pro člověka - do temně modrých vod.